

**INSETE**



# ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ

Ετήσια έκθεση ανταγωνιστικότητας και διαρθρωτικής  
προσαρμογής στον τομέα του τουρισμού για το έτος 2022

Δεκέμβριος 2023



Ευρωπαϊκή Ένωση  
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο



ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ  
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ  
ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ  
ΕΙΔΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ  
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΕΠΕΑ, ΤΕ & ΕΚΤ  
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΕΠΑΝΕΚ

**ΕΠΑΝΕΚ** 2014-2020  
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ  
ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ  
ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ  
ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ



Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

## ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

<b>ΟΡΙΣΜΟΙ</b> .....	8
<b>ΕΙΣΑΓΩΓΗ</b> .....	10
<b>1 ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΒΑΣΙΚΩΝ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΩΝ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΚΡΗΤΗΣ</b> .....	13
<b>1.1 Γεωμορφολογία της Περιφέρειας Κρήτης</b> .....	13
<b>1.2 Διοικητικά Στοιχεία</b> .....	17
<b>1.3 Μεταφορικές Υποδομές</b> .....	19
<b>1.3.1 Αεροδρόμια</b> .....	19
<b>1.3.2 Λιμένες</b> .....	21
<b>1.3.3 Οδικοί άξονες</b> .....	23
<b>1.4 Δημογραφικά Χαρακτηριστικά, 2011-2021</b> .....	24
<b>1.4.1 Δημογραφικά χαρακτηριστικά στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια</b> .	24
<b>1.4.2 Δημογραφικά χαρακτηριστικά στην Περιφέρεια Κρήτης ανά Περιφερειακή Ενότητα</b> .....	26
<b>1.5 Ηλικιακή Κατανομή, 2011 και 2021</b> .....	27
<b>1.5.1 Ηλικιακή κατανομή των κατοίκων της Ελλάδας</b> .....	27
<b>1.5.2 Ηλικιακή κατανομή των κατοίκων της Περιφέρειας Κρήτης</b> .....	29
<b>1.6 Οικονομικά ενεργός πληθυσμός στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2016 και 2022</b> .....	31
<b>1.6.1 Οικονομικά ενεργός πληθυσμός της Ελλάδας ανά Περιφέρεια</b> .....	31
<b>1.7 Μακροοικονομικά Στοιχεία, 2015-2020</b> .....	33
<b>1.7.1 Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν της Ελλάδας ανά Περιφέρεια</b> .	33
<b>1.7.2 Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν στην Περιφέρεια Κρήτης</b> .....	35
<b>1.7.3 Κατά κεφαλήν ΑΕΠ της Ελλάδας ανά Περιφέρεια</b> .....	36
<b>1.7.4 Κατά κεφαλήν ΑΕΠ της Περιφέρειας Κρήτης</b> .....	37
<b>1.7.5 Περιφερειακή κατανομή και συμβολή του τουρισμού ανά Περιφέρεια, 2022</b> .....	38
<b>1.8 Απασχόληση, 2019-2022</b> .....	39
<b>1.8.1 Αριθμός απασχολούμενων ανά Περιφέρεια</b> .....	40
<b>1.8.2 Αριθμός απασχολούμενων στην Περιφέρεια Κρήτης ανά κατηγορία απασχόλησης</b> .....	42
<b>1.8.3 Τύπος απασχόλησης ανά Περιφέρεια</b> .....	44
<b>1.8.4 Τύπος απασχόλησης και ανά κατηγορία απασχόλησης στην Περιφέρεια Κρήτης</b> .....	48

1.8.5	Φύλο απασχολούμενων ανά Περιφέρεια .....	51
1.8.6	Φύλο απασχολούμενων ανά κατηγορία απασχόλησης στην Περιφέρεια Κρήτης .....	55
1.8.7	Ηλικιακή διάρθρωση των απασχολούμενων ανά Περιφέρεια .. .....	58
1.8.8	Ηλικιακή διάρθρωση των απασχολούμενων στην Περιφέρεια Κρήτης ανά κατηγορία απασχόλησης .....	62
1.8.9	Εξέλιξη της ανεργίας στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2019- 2022 .....	66
<b>2</b>	<b>ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΩΝ</b> .....	<b>69</b>
2.1	Ξενοδοχειακό Δυναμικό 2022.....	69
2.1.1	Ξενοδοχειακό δυναμικό Ελλάδας ανά Περιφέρεια .....	69
2.1.2	Ξενοδοχειακό δυναμικό Περιφέρειας Κρήτης ανά Περιφερειακή Ενότητα .....	72
2.2	Δυναμικό Ενοικιαζόμενων Δωματίων, 2019 .....	75
2.2.1	Δυναμικό ενοικιαζόμενων δωματίων της Ελλάδας ανά Περιφέρεια .....	75
2.2.2	Δυναμικό ενοικιαζόμενων δωματίων της Περιφέρειας Κρήτης ανά Περιφερειακή Ενότητα .....	78
2.3	Δυναμικό Τουριστικών Επιπλωμένων Κατοικιών και Επαύλεων, 2018 .....	80
2.3.1	Δυναμικό τουριστικών επιπλωμένων κατοικιών και επαύλεων της Ελλάδας ανά Περιφέρεια .....	80
2.3.2	Δυναμικό τουριστικών επιπλωμένων κατοικιών και επαύλεων της Περιφέρειας Κρήτης ανά Περιφερειακή Ενότητα .....	82
2.4	Κύριες και Δευτερεύουσες Κατοικίες, 2001-2011 .....	84
2.5	Δυναμικό Καταλυμάτων Βραχυχρόνιας Μίσθωσης, Ιούλιος 2023 .....	87
2.5.1	Δυναμικό καταλυμάτων βραχυχρόνιας μίσθωσης στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια .....	87
2.5.2	Δυναμικό καταλυμάτων βραχυχρόνιας μίσθωσης στην Περιφέρεια Κρήτης ανά Περιφερειακή Ενότητα .....	89
2.6	Δυναμικό Κάμπινγκ, 2022 .....	90
2.6.1	Δυναμικό κάμπινγκ στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια .....	90
2.6.2	Δυναμικό κάμπινγκ στην Περιφέρεια Κρήτης ανά Περιφερειακή Ενότητα .....	94
<b>3</b>	<b>ΑΞΙΟΘΕΑΤΑ - ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ</b> .....	<b>96</b>
3.1	Παραδοσιακοί Οικισμοί.....	96
3.2	Αρχαιολογικοί Χώροι και Μουσεία .....	97

<b>3.2.1</b>	<b>Αρχαιολογικοί χώροι της Περιφέρειας Κρήτης ανά Περιφερειακή Ενότητα</b>	97
<b>3.2.2</b>	<b>Μουσεία της Περιφέρειας Κρήτης ανά Περιφερειακή Ενότητα</b>	99
<b>3.3</b>	<b>Γαλάζιες Σημαιές, 2022</b>	100
<b>3.4</b>	<b>Μαρίνες</b>	102
<b>3.5</b>	<b>Ιαματικοί Φυσικοί Πόροι</b>	103
<b>3.6</b>	<b>Σπηλαιολογία</b>	104
<b>3.7</b>	<b>Γκόλφ</b>	106
<b>3.8</b>	<b>Καταδυτικοί προορισμοί</b>	107
<b>3.9</b>	<b>Πεζοπορία</b>	109
<b>3.10</b>	<b>ποδήλατο Βουνού – Downhill</b>	111
<b>3.11</b>	<b>Αναρριχητικά πεδία</b>	112
<b>3.12</b>	<b>Ορειβατικά Καταφύγια</b>	114
<b>3.13</b>	<b>Θαλάσσιο Kayak</b>	115
<b>3.14</b>	<b>Γαστρονομία - Οινοτουρισμός</b>	116
<b>4</b>	<b>ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ</b>	119
<b>4.1</b>	<b>Διεθνείς Αεροπορικές Αφίξεις, 2019-2022</b>	119
<b>4.1.1</b>	<b>Διεθνείς αεροπορικές αφίξεις στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια</b>	119
<b>4.1.2</b>	<b>Διεθνείς αεροπορικές αφίξεις στην Περιφέρεια Κρήτης ανά Περιφερειακή Ενότητα</b>	122
<b>4.2</b>	<b>Αεροπορικές Αφίξεις Εσωτερικού, 2019-2022</b>	123
<b>4.2.1</b>	<b>Αεροπορικές αφίξεις εσωτερικού στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια</b>	123
<b>4.2.2</b>	<b>Αεροπορικές αφίξεις εσωτερικού στην Περιφέρεια Κρήτης ανά Περιφερειακή Ενότητα</b>	125
<b>4.3</b>	<b>Ακτοπλοϊκή Κίνηση Εσωτερικού, 2019-2022</b>	126
<b>4.3.1</b>	<b>Ακτοπλοϊκή κίνηση εσωτερικού στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια</b>	126
<b>4.3.2</b>	<b>Ακτοπλοϊκή κίνηση εσωτερικού στην Περιφέρεια Κρήτης</b>	128
<b>4.4</b>	<b>Ακτοπλοϊκή Κίνηση Εξωτερικού, 2019-2022</b>	130
<b>4.5</b>	<b>Στοιχεία Κρουαζιέρας, 2019-2022</b>	132
<b>4.5.1</b>	<b>Κίνηση κρουαζιερόπλοιων στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια</b>	132
<b>4.5.2</b>	<b>Κίνηση κρουαζιερόπλοιων στην Περιφέρεια Κρήτης</b>	134
<b>4.5.3</b>	<b>Αριθμός αφίξεων επιβατών κρουαζιέρας στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια</b>	136

4.5.4	Αριθμός αφίξεων επιβατών κρουαζιέρας στην Περιφέρεια Κρήτης .....	138
4.6	Επισκέπτες σε Μουσεία, 2019-2022.....	140
4.6.1	Επισκέπτες σε μουσεία στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια .....	140
4.6.2	Επισκέπτες σε μουσεία στην Περιφέρεια Κρήτης ανά Περιφερειακή Ενότητα.....	142
4.7	Επισκέπτες σε Αρχαιολογικούς Χώρους, 2019-2022 .....	143
4.7.1	Επισκέπτες σε αρχαιολογικούς χώρους στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια .....	143
4.7.2	Επισκέπτες σε αρχαιολογικούς χώρους στην Περιφέρεια Κρήτης ανά Περιφερειακή Ενότητα .....	145
4.8	Εισπράξεις σε Μουσεία (σε €), 2019-2022.....	147
4.8.1	Εισπράξεις σε μουσεία στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια .....	147
4.8.2	Εισπράξεις σε μουσεία στην Περιφέρεια Κρήτης ανά Περιφερειακή Ενότητα.....	149
4.9	Εισπράξεις σε Αρχαιολογικούς Χώρους (σε €), 2019-22 .....	151
4.9.1	Εισπράξεις σε αρχαιολογικούς χώρους στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια .....	151
4.9.2	Εισπράξεις σε αρχαιολογικούς χώρους στην Περιφέρεια Κρήτης ανά Περιφερειακή Ενότητα .....	153
5	ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΑ ΜΕΓΕΘΗ, 2019-2022 .....	155
5.1	Βασικά Μεγέθη Εισερχόμενου Τουρισμού, 2019-2022 .....	155
5.1.1	Επισκέψεις στην Ελλάδα.....	155
5.1.2	Επισκέψεις ανά χώρα προέλευσης στην Περιφέρεια Κρήτης ..	158
5.1.3	Διανυκτερεύσεις στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια .....	160
5.1.4	Διανυκτερεύσεις ανά χώρα προέλευσης στην Περιφέρεια Κρήτης .....	162
5.1.5	Εισπράξεις στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια .....	164
5.1.6	Εισπράξεις ανά χώρα προέλευσης στην Περιφέρεια Κρήτης ...	166
5.2	Βασικοί Δείκτες Εισερχόμενου Τουρισμού, 2019-2022 .....	168
5.2.1	Μέση Δαπάνη ανά Επίσκεψη στην Ελλάδα .....	168
5.2.2	Μέση Δαπάνη ανά Επίσκεψη και ανά χώρα προέλευσης στην Περιφέρεια Κρήτης .....	170
5.2.3	Μέση Δαπάνη ανά Διανυκτέρευση και ανά Περιφέρεια στην Ελλάδα .....	172

5.2.4	Μέση Δαπάνη ανά Διανυκτέρευση και ανά χώρα προέλευσης στην Περιφέρεια Κρήτης.....	174
5.2.5	Μέση Διάρκεια Παραμονής ανά Περιφέρεια στην Ελλάδα.	176
5.2.6	Μέση Διάρκεια Παραμονής ανά χώρα προέλευσης στην Περιφέρεια Κρήτης .....	179
5.3	<b>Στοιχεία Αφίξεων–Διανυκτερεύσεων–Μέσης Διάρκειας Παραμονής–Πληρότητας σε Ξενοδοχειακά Καταλύματα, 2019-2022...</b>	182
5.3.1	Αφίξεις σε ξενοδοχειακά καταλύματα στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια .....	182
5.3.2	Αφίξεις σε ξενοδοχειακά καταλύματα στην Περιφέρεια Κρήτης ανά Περιφερειακή Ενότητα .....	185
5.3.3	Διανυκτερεύσεις σε ξενοδοχειακά καταλύματα στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια .....	187
5.3.4	Διανυκτερεύσεις σε ξενοδοχειακά καταλύματα στην Περιφέρεια Κρήτης ανά Περιφερειακή Ενότητα .....	190
5.3.5	Μέση Διάρκεια Παραμονής σε ξενοδοχειακά καταλύματα της Ελλάδας ανά Περιφέρεια .....	192
5.3.6	Μέση Διάρκεια Παραμονής σε ξενοδοχειακά καταλύματα της Περιφέρειας Κρήτης ανά Περιφερειακή Ενότητα .....	194
5.3.7	Πληρότητα των ξενοδοχειακών καταλυμάτων της Ελλάδας ανά Περιφέρεια .....	195
5.3.8	Πληρότητα των ξενοδοχειακών καταλυμάτων της Περιφέρειας Κρήτης ανά Περιφερειακή Ενότητα .....	197
5.4	<b>Αφίξεις-Διανυκτερεύσεις-Μέση Διάρκεια Παραμονής σε Καταλύματα Σύντομης Διαμονής, 2019-2022 .....</b>	198
5.4.1	Αφίξεις σε καταλύματα σύντομης διαμονής στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια .....	198
5.4.2	Διανυκτερεύσεις σε καταλύματα σύντομης διαμονής στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια .....	201
5.4.3	Μέση Διάρκεια Παραμονής σε καταλύματα σύντομης διαμονής στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια .....	204
5.5	<b>Στοιχεία Αφίξεων-Διανυκτερεύσεων-Μέσης Διάρκειας Παραμονής σε Κάμπινγκ, 2019-2022 .....</b>	207
5.5.1	Αφίξεις σε κάμπινγκ στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια .....	207
5.5.2	Αφίξεις σε κάμπινγκ στην Περιφέρεια Κρήτης ανά Ενότητα ... ..	209
5.5.3	Διανυκτερεύσεις σε κάμπινγκ στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια .. ..	211

5.5.4	Διανυκτερεύσεις σε κάμπινγκ στην Περιφέρεια Κρήτης ανά Ενότητα .....	213
5.5.5	Μέση Διάρκεια Παραμονής σε κάμπινγκ στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια .....	215
5.5.6	Μέση Διάρκεια Παραμονής σε κάμπινγκ στην Περιφέρεια Κρήτης ανά Περιφερειακή Ενότητα .....	217
<b>6</b>	<b>ΔΕΙΚΤΕΣ ΑΠΟΔΟΣΗΣ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΩΝ .....</b>	<b>218</b>
6.1	Οικονομικοί Δείκτες Απόδοσης Ξενοδοχείων, 2021.....	218
6.1.1	Οικονομικοί δείκτες απόδοσης ξενοδοχείων στην Ελλάδα	219
6.1.2	Οικονομικοί δείκτες απόδοσης ξενοδοχείων στην Περιφέρεια Κρήτης .....	221
6.2	Δείκτες Ποιότητας Ξενοδοχείων, 2019-2022.....	223
6.2.1	Δείκτες ποιότητας ξενοδοχείων στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια .....	224
6.2.2	Δείκτες ποιότητας ξενοδοχείων στην Περιφέρεια Κρήτης ανά κατηγορία αστεριού.....	225
<b>7</b>	<b>ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ .....</b>	<b>226</b>
<b>8</b>	<b>ΒΑΣΙΚΕΣ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ/ΔΡΑΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ.....</b>	<b>239</b>

## ΟΡΙΣΜΟΙ

- **ΑΕΠ:** Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν
- **Αεροπορικές αφίξεις εσωτερικού:** στις αεροπορικές αφίξεις εσωτερικού καταγράφονται και αλλοδαποί.
- **Αφίξεις:** ορίζονται ως οι διεθνείς αφίξεις που καταγράφονται στα κατά τόπους σημεία εισόδου (αεροδρόμια, μεθοριακοί σταθμοί, λιμάνια) της χώρας.
- **Αφίξεις σε καταλύματα σύντομης διαμονής:** είναι οι αφίξεις (Κατοίκων και Μη κατοίκων) σε καταλύματα σύντομης διαμονής (ενοικιαζόμενα δωμάτια).
- **Αφίξεις σε ξενοδοχειακά καταλύματα:** το σύνολο των αφίξεων (Κατοίκων και Μη Κατοίκων) σε ξενοδοχειακά καταλύματα ανά Περιφέρεια.
- **Αφίξεις σε κάμπινγκ:** το σύνολο των αφίξεων (Κατοίκων και Μη Κατοίκων) σε κάμπινγκ ανά Περιφέρεια.
- **Απασχολούμενοι:** ορίζονται τα άτομα ηλικίας 15 ετών και άνω, τα οποία την εβδομάδα αναφοράς είτε εργάστηκαν έστω και μια ώρα με σκοπό την αμοιβή ή το κέρδος, είτε εργάστηκαν στην οικογενειακή επιχείρηση, είτε δεν εργάστηκαν αλλά είχαν μια εργασία ή επιχείρηση από την οποίαν απουσίαζαν προσωρινά.
- **Διανυκτερεύσεις:** το σύνολο των διανυκτερεύσεων (Μη κατοίκων) ανά Περιφέρεια στα επιμέρους καταλύματα.
- **Διανυκτερεύσεις σε καταλύματα σύντομης διαμονής:** είναι οι διανυκτερεύσεις (Κατοίκων και Μη Κατοίκων) σε καταλύματα σύντομης διαμονής (ενοικιαζόμενα δωμάτια).
- **Διανυκτερεύσεις σε ξενοδοχειακά καταλύματα:** το σύνολο των διανυκτερεύσεων (Κατοίκων και Μη Κατοίκων) σε ξενοδοχειακά καταλύματα ανά Περιφέρεια.
- **Διανυκτερεύσεις σε κάμπινγκ:** το σύνολο των διανυκτερεύσεων (Κατοίκων και Μη Κατοίκων) σε κάμπινγκ ανά Περιφέρεια.
- **Διεθνείς αεροπορικές αφίξεις:** οι διεθνείς αεροπορικές αφίξεις δεν καταγράφουν εθνικότητα αλλά χώρα προέλευσης.
- **Εισπράξεις:** το σύνολο των τουριστικών εισπράξεων (Μη κατοίκων) ανά Περιφέρεια. Στο σύνολο των εισπράξεων δεν **περιλαμβάνεται το μεταφορικό κόστος (αεροπορικό, θαλάσσιο και σιδηροδρομικό) ακόμα και αν η εταιρεία είναι Ελληνική.**



- **Επισκέψεις:** ορίζονται ως οι επισκέψεις (Μη κατοίκων) που κάνει ένας τουρίστας στις επιμέρους Περιφέρειες της χώρας. Για παράδειγμα ένας τουρίστας που ταξιδεύει στην Ελλάδα και επισκέπτεται 2 Περιφέρειες (π.χ. Αττικής και Νοτίου Αιγαίου) στην Έρευνα Συνόρων καταγράφεται ως μια άφιξη και δύο επισκέψεις.
- **Ίδια Κεφάλαια:** περιλαμβάνει τα κεφάλαια που έχουν συνεισφέρει οι μέτοχοι στην εταιρεία είτε άμεσα είτε έμμεσα.
- **Καθαρά Πάγια:** στα καθαρά πάγια περιλαμβάνονται τα πάγια περιουσιακά στοιχεία της εταιρείας (ακίνητα, εξοπλισμός κλπ.) και τυχόν έξοδα ιδρύσεως μετά την αφαίρεση των αποσβέσεων.
- **ΚΠΦ:** Κέρδος προ Φόρων.
- **ΚΠΦΤΑ:** Κέρδος προ Φόρων Τόκων και Αποσβέσεων.
- **Κύκλος Εργασιών:** είναι ο τζίρος που κάνει ένα ξενοδοχείο κατά την διάρκεια ενός έτους.
- **Μακροπρόθεσμα Δάνεια:** μακροπρόθεσμα ονομάζονται τα δάνεια με χρονική διάρκεια αποπληρωμής μεγαλύτερη του ενός έτους.
- **Μέση Δαπάνη ανά Επίσκεψη:** ορίζεται ως η Μέση Δαπάνη που κάνει ένας επισκέπτης (Μη κάτοικος) ανά Περιφέρεια. Αντίθετα, η Μέση κατά Κεφαλήν Δαπάνη αντιπροσωπεύει το σύνολο της δαπάνης που κάνει ο τουρίστας στην χώρα (που μπορεί να επισκέπτεται δύο ή περισσότερες Περιφέρειες).
- **Μέση Διάρκεια Παραμονής:** ορίζεται ως η Μέση Διάρκεια παραμονής των επισκεπτών (Μη κατοίκων) ανά Περιφέρεια.
- **Μέση Δαπάνη ανά Διανυκτέρευση:** ορίζεται ως η Μέση Δαπάνη ανά Διανυκτέρευση που κάνει ένας επισκέπτης (Μη κάτοικος) ανά Περιφέρεια.
- **Οικονομικά Ενεργός Πληθυσμός:** αποτελεί το εργατικό δυναμικό της οικονομίας και περιλαμβάνει τα άτομα ηλικίας 15 ετών και άνω τα οποία είναι ικανά προς εργασία και ταυτόχρονα θέλουν να εργαστούν.
- **Πληρότητα Ξενοδοχειακών καταλυμάτων:** η ετήσια πληρότητα των ξενοδοχειακών καταλυμάτων ανά Περιφέρεια.
- **ΠΟΠ:** Προστατευόμενη Ονομασία Προέλευσης,
- **ΠΓΕ:** Προστατευόμενη Γεωγραφική Ένδειξη.

## ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η παρούσα έκθεση με τίτλο: Ετήσια έκθεση ανταγωνιστικότητας και διαρθρωτικής προσαρμογής στον τομέα του Τουρισμού για το έτος 2022 – Περιφέρεια Κρήτης υλοποιείται στο πλαίσιο της Πράξης «Δράσεις πρόγνωσης και παρακολούθησης μεταβολών του Τουριστικού Τομέα για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της διαρθρωτικής προσαρμογής του» με κωδικό ΟΠΣ (MIS) 5003333<sup>1</sup>. Η μελέτη αποσκοπεί στην τεκμηρίωση του τομέα και μέσω αυτής στην ενίσχυση της επιχειρηματικότητας, ιδιαίτερα των μικρομεσαίων επιχειρήσεων.

Το περιεχόμενο του παρόντος Παραδοτέου αφορά στην διαγνωστική ανάλυση και στις κατευθύνσεις του τουριστικού κλάδου στην Περιφέρεια Κρήτης και ειδικότερα περιλαμβάνει:

Η καταγραφή των ακόλουθων στοιχείων αναφορικά με τους τουριστικούς πόρους, τις τουριστικές υποδομές, τη ζήτηση κλπ. πραγματοποιήθηκε με έρευνα από το γραφείο (desk research). Για τυχόν παρατηρήσεις / συμπληρώσεις, παρακαλούμε στείλτε μας email στο [Regionreports@insete.gr](mailto:Regionreports@insete.gr).

- ανάλυση των δημογραφικών χαρακτηριστικών (πληθυσμός, ηλικιακή διάρθρωση),
- ανάλυση των βασικών μακροοικονομικών στοιχείων (ΑΕΠ, κατά Κεφαλήν ΑΕΠ),
- ανάλυση των τουριστικών υποδομών (ξενοδοχεία, ενοικιαζόμενα δωμάτια, τουριστικές επιπλωμένες κατοικίες και επαύλεις, κύριες & δευτερεύουσες κατοικίες, καταλύματα βραχυχρόνιας μίσθωσης, κάμπινγκ)
- ανάλυση των βασικών μεγεθών του εισερχόμενου τουρισμού στην Ελλάδα (αφίξεις, διανυκτερεύσεις, εισπράξεις),
- ανάλυση των βασικών δεικτών του εισερχόμενου τουρισμού στην Ελλάδα (Μέση κατά Κεφαλή Δαπάνη, Μέση Δαπάνη ανά Διανυκτέρευση, Μέση Διάρκεια Παραμονής),
- ανάλυση της απασχόλησης (αριθμός απασχολούμενων, φύλο, ηλικία και τύπος απασχόλησης ανά κλάδο δραστηριότητας), της εξέλιξης της ανεργίας και του οικονομικά ενεργού πληθυσμού,
- ανάλυση της αεροπορικής κίνησης (διεθνείς αφίξεις και αφίξεις εσωτερικού),

---

<sup>1</sup> Η παρούσα έκθεση αποτελεί το παραδοτέο Π.2.2.13.1 του Υποέργου 3: Δράσεις παρακολούθησης της δυναμικότητας των τουριστικών προορισμών και των επιχειρήσεων του τουριστικού κλάδου, Δράσεις Διάχυσης/προβολής της Πράξης & Δράσεις Συντονισμού και Επιστημονικής υποστήριξης της υλοποίησης της Πράξης: Δράσεις πρόγνωσης και παρακολούθησης μεταβολών του Τουριστικού τομέα για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της διαρθρωτικής προσαρμογής του (MIS 5003333).

- ανάλυση της ακτοπλοϊκής κίνησης (διακινηθέντες κατά την επιβίβαση και την αποβίβαση),
- ανάλυση της οδικής κίνησης στους μεθοριακούς σταθμούς (αφίξεις Μη – Κατοίκων),
- ανάλυση της κρουαζιέρας (κίνηση κρουαζιερόπλοιων και αριθμός αφίξεων επιβατών κρουαζιέρας),
- ανάλυση της επισκεψιμότητας σε μουσεία και αρχαιολογικούς χώρους,
- ανάλυση των εισπράξεων σε μουσεία και αρχαιολογικούς χώρους,
- καταγραφή αφίξεων, διανυκτερεύσεων, πληρότητας και Μέσης Διάρκειας Παραμονής σε ξενοδοχειακά καταλύματα,
- καταγραφή αφίξεων, διανυκτερεύσεων και Μέσης Διάρκειας Παραμονής σε καταλύματα σύντομης διαμονής,
- καταγραφή αφίξεων, διανυκτερεύσεων και Μέσης Διάρκειας Παραμονής σε κάμπινγκ,
- χωροταξικό σχεδιασμό,
- ανάλυση βασικών δεικτών απόδοσης (Οικονομικοί και Ποιοτικοί δείκτες απόδοσης).

Για την ανάλυση του τουριστικού κλάδου της Περιφέρειας Κρήτης συλλέχθηκαν τα ακόλουθα στοιχεία:

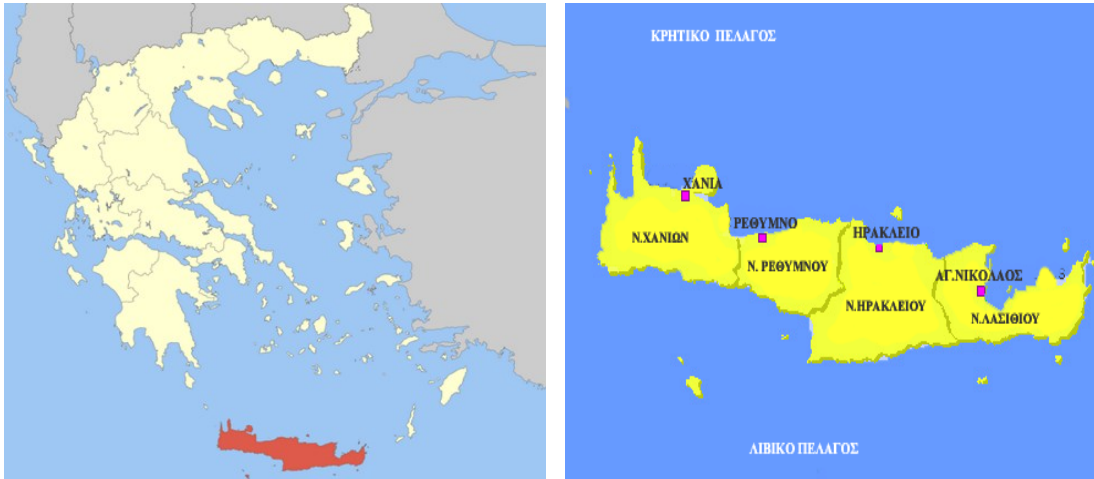
- μακροοικονομικά στοιχεία από την ΕΛΣΤΑΤ,
- στοιχεία για τις τουριστικές υποδομές από το ΞΕΕ (Ξενοδοχειακό Επιμελητήριο Ελλάδας), το ΜΗΤΕ (Μητρώο Τουριστικών Επιχειρήσεων), την Transparent και την ΕΛΣΤΑΤ,
- στοιχεία για τα βασικά μεγέθη και τους βασικούς δείκτες του ελληνικού τουρισμού από την Τράπεζα της Ελλάδος,
- στοιχεία για την απασχόληση, τον οικονομικά ενεργό πληθυσμό και την ανεργία από την Έρευνα Εργατικού Δυναμικού (ΕΕΔ) της ΕΛΣΤΑΤ,
- στοιχεία για τις διεθνείς αεροπορικές αφίξεις και την κίνηση εσωτερικού από την FRAPORT, την ΥΠΑ (Υπηρεσία Πολιτικής Αεροπορίας) και τον ΔΑΑ (Διεθνή Αερολιμένα Αθηνών),
- στοιχεία για την οδική κίνηση από τους Μεθοριακούς Σταθμούς,
- στοιχεία ακτοπλοϊκής κίνησης από την ΕΛΣΤΑΤ,
- στοιχεία κρουαζιέρας από την Ένωση Λιμένων Ελλάδος,
- στοιχεία αφίξεων, διανυκτερεύσεων, πληρότητας και Μέσης Διάρκειας Παραμονής σε ξενοδοχειακά καταλύματα από την ΕΛΣΤΑΤ,
- στοιχεία αφίξεων, διανυκτερεύσεων και Μέσης Διάρκειας Παραμονής σε καταλύματα σύντομης διαμονής από την ΕΛΣΤΑΤ,

- στοιχεία αφίξεων, διανυκτερεύσεων και Μέσης Διάρκειας Παραμονής σε κάμπινγκ από την ΕΛΣΤΑΤ, στοιχεία επισκέψεων σε Μουσεία και Αρχαιολογικούς Χώρους από την ΕΛΣΤΑΤ,
- στοιχεία εισπράξεων σε Μουσεία και Αρχαιολογικούς Χώρους από την ΕΛΣΤΑΤ,
- στοιχεία για τα δημογραφικά χαρακτηριστικά από την ΕΛΣΤΑΤ,
- στοιχεία για τους Παραδοσιακούς Οικισμούς από το Υπουργείο Περιβάλλοντος & Ενέργειας,
- στοιχεία για τους αρχαιολογικούς χώρους και τα μουσεία από το Υπουργείο Πολιτισμού,
- στοιχεία για τους δείκτες απόδοσης των ξενοδοχείων από την ICAP,
- στοιχεία για τους δείκτες ποιότητας ξενοδοχείων από την Review Pro,
- στοιχεία για τις μαρίνες και τους ιαματικούς φυσικούς πόρους από το Υπουργείο Τουρισμού.

## 1 ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΒΑΣΙΚΩΝ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΩΝ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΚΡΗΤΗΣ

### 1.1 ΓΕΩΜΟΡΦΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΚΡΗΤΗΣ

**Χάρτης 1:** Γεωγραφική αποτύπωση της Περιφέρειας Κρήτης



Η Περιφέρεια Κρήτης βρίσκεται στο νότιο άκρο του Αιγαίου πελάγους σε απόσταση 160 χλμ. περίπου από την Ηπειρωτική χώρα. Βόρεια βρέχεται από το Κρητικό και νότια από το Λιβικό πέλαγος, ενώ περιβάλλεται από πλήθος μικρών νησιών (Γαύδος, Γαυδοπούλα, Χρυσή, Κουφονήσι, Ντία, Διονυσάδες κ.α.). Η συνολική έκταση του νησιού είναι 8.336 km<sup>2</sup>, καλύπτοντας το 6,3% της συνολικής ελληνικής επικράτειας και πρωτεύουσα της είναι η πόλη του Ηρακλείου.

Η **γεωμορφολογία** του νησιού είναι έντονη με το 41% του εδάφους της να είναι ορεινοί όγκοι, το 33% πεδιάδες και το 26% ημιορεινοί όγκοι. Στα δυτικά και νότια οι πρόποδες των βουνών είναι απόκρημνοι και φθάνουν με μεγάλη κλίση στη θάλασσα, ενώ στα βόρεια το ανάγλυφο είναι πιο ήπιο και λοφώδες. Η μεγαλύτερη πεδινή έκταση του νησιού βρίσκεται στο νότιο-κεντρικό τμήμα του νησιού (πεδιάδα Μεσαράς), ενώ στο νοτιοανατολικό αναπτύσσεται η πεδιάδα της Ιεράπετρας.

Η **Κρήτη** είναι το μεγαλύτερο νησί στην Ελλάδα και το 2<sup>ο</sup> μεγαλύτερο της ανατολικής Μεσογείου μετά την Κύπρο. Το νησί είναι εξαιρετικά ορεινό με τρεις κύριες οροσειρές, την Ίδη (Ψηλορείτης, 2.456 μ.), τα Λευκά Όρη (2.454 μ.) και τη Δίκτη (Λασιθιώτικα Όρη, 2.148 μ.) που το διασχίζουν κατά σειρά από τη δύση ως την ανατολή. Επιπλέον ορεινοί όγκοι είναι αυτοί της Θρυπτής (1.476 μ) στα ανατολικά και τα Αστερούσια Όρη (1.231 μ.) στα νότια. Στα βόρεια της Ενότητας Ρεθύμνου υψώνονται τα Ταλαία όρη (1.088 μ.) καθώς και το αυτόνομο όρος Κέδρος (1.777 μ.) στην ίδια Ενότητα.

Σε αυτά τα βουνά οφείλεται η ύπαρξη εύφορων οροπεδίων, όπως ο Ομαλός στα Λευκά Όρη, η Νίδα και το Λασιθί στην Ίδη και το Καθαρό στη Δίκτη. Στο νησί υπάρχουν σημαντικά σπήλαια όπως το Δικταίο και το Ίδαιο άντρο. Κύριο μορφολογικό χαρακτηριστικό της Κρήτης είναι τα επιβλητικά φαράγγια όπως το διάσημο φαράγγι της Σαμαριάς, το φαράγγι Ίμπρου, το Κουρταλιώτικο φαράγγι κ.α..

Το **κλίμα** της Κρήτης χαρακτηρίζεται ως μεσογειακό, αν και η έντονη γεωμορφολογία του νησιού προκαλεί διαφοροποιήσεις στο κλίμα από βορρά προς νότο και από δύση προς ανατολή. Η ατμόσφαιρα μπορεί να είναι αρκετά υγρή, ανάλογα με την εγγύτητα στην θάλασσα. Ο χειμώνας είναι αρκετά ήπιος και υγρός, με αρκετές βροχοπτώσεις, ως επί το πλείστον, στα δυτικά τμήματα του νησιού. Η χιονόπτωση είναι σπάνια στις πεδινές εκτάσεις αλλά αρκετά συχνή στις ορεινές.

Η **χλωρίδα** της Κρήτης είναι από τις πλέον ενδιαφέρουσες και πλούσιες της χώρας, καθώς λόγω της γεωγραφικής της θέσης και απομόνωσης παρουσιάζει τον υψηλότερο ενδημισμό στον ελλαδικό χώρο. Ο κατάλογος της χλωρίδας της Κρήτης περιλαμβάνει 1.828 αυτόχθονα είδη, εκ των οποίων τα 189 είναι ενδημικά της Κρήτης και των γύρω νησιών (45). Η **βλάστηση** της Κρήτης αποτελείται κυρίως από μεσογειακά σκληρόφυλλα είδη και χαρακτηρίζεται από μικρό αριθμό ξυλώδων ειδών. Υψηλό ενδημισμό παρουσιάζει και η **πανίδα** της Κρήτης, κυρίως στα είδη των ασπονδύλων. Εκτιμάται ότι ο αριθμός των ενδημικών ασπονδύλων της Κρήτης είναι της τάξης των 1.000 ειδών ενώ στην Κρήτη απαντώνται και 10 είδη ερπετών. Επίσης, στην Κρήτη συναντάμε 350 είδη πουλιών, 36 από τα 48 είδη αρπακτικών που απαντώνται στην Ευρώπη και 34 είδη χερσαίων θηλαστικών

Λόγω του μικρού της πλάτους, η Κρήτη έχει λίγα ποτάμια που ξεκινούν από τους ορεινούς όγκους του νησιού στο κεντρικό κομμάτι και καταλήγουν στο Λιβυκό και το Κρητικό πέλαγος. Τα περισσότερα από αυτά έχουν λιγοστό νερό κυρίως κατά τους χειμερινούς μήνες ενώ το καλοκαίρι είναι τελείως ξηρά. Τα κυριότερα ποτάμια είναι:

- Ο Πλατύς ποταμός, τροφοδοτείται από τα νερά του βορειοανατολικού Κέδρου και της κοιλάδας του Αμαρίου και εκβάλλει στην παραλία της Αγίας Γαλήνης στο Νότιο Ρέθυμνο,
- Ο Αναποδάρης, πρόκειται για το μακρύτερο ποτάμι της Κρήτης με τη μεγαλύτερη λεκάνη απορροής. Συγκεντρώνει το νερό του κεντροανατολικού τμήματος της Ενότητας Ηρακλείου και μεγάλο μέρος των υδάτων της νότιας Δίκτης και καταλήγει στη θέση Δέρματος κοντά στους οικισμούς Τσούτσουρα και Κερατόκαμπου,

- Ο Γεροπόταμος Μεσαράς, μαζεύει όλα τα νερά της Κάτω Μεσαράς διασχίζοντας τις αρχαίες πόλεις της Φαιστού και της Γόρτυνας και εκβάλλει στον κόλπο της Μεσσαράς λίγο πιο νότια από τον Κόκκινο Πύργο μέσα στην περιοχή του στρατοπέδου Τυμπακίου,
- Ο Ταυρωνίτης, συγκεντρώνει τα περισσότερα νερά του από το Σεμπρωνιώτικο Λαγκό και το χείμαρρο Ντεριανό. Στην έξοδό του στη θάλασσα ο ποταμός σχηματίζει ένα μικρό δέλτα, το οποίο αποτελεί ένα πολύ σημαντικό υδροβιότοπο,
- ο Κουρταλιώτης, πηγάζει από 5 μεγάλες πηγές και εκβάλλει στα νότια της Ενότητας Ρεθύμνου,
- ο Μπούτακας, πηγάζει από τα νερά των Λευκών Ορέων κοντά στον Βαφέ. Περνάει από το χωριό Βρύσες και εκβάλλει στην παραλία Καλυβάκι στην Γεωργιούπολη, αφού πριν έχει αναμειχθεί με αλμυρό νερό.

Η μεγαλύτερη φυσική λίμνη της Κρήτης βρίσκεται στον Κουρνά Αποκορώνου. Μικρές αλλά σημαντικές φυσικές λίμνες με νερό όλο το χρόνο βρίσκονται στον Τερσανά Χανίων (Λίμνη Μαχαιρίδας) και στην Ενότητα Ηρακλείου (Λίμνες Λιγαρά και Λιβάδας). Τεχνητές λίμνες βρίσκονται στην Αγυιά Χανίων, στα μεγάλα φράγματα Μπραμιανών, Αποσελέμη, Φανερωμένης, Ποταμών και στα πολυάριθμα μικρά φράγματα της ενδοχώρας του Ηρακλείου, ενώ αξιόλογο σημείο για βόλτα είναι η λίμνη του Ζαρού.

Στην Περιφέρεια Κρήτης υπάρχει σημαντικός αριθμός θεσμοθετημένων περιοχών προστασίας. Ειδικότερα, με βάση την υφιστάμενη εθνική και διεθνή νομοθεσία στην Περιφέρεια οι θεσμοθετημένες προστατευόμενες περιοχές περιλαμβάνουν:

- 1 Εθνικό δρυμό (Σαμαριάς),
- 1 Αισθητικό Δάσος (Φοινικόδασος Βάι, Λασιθίου),
- 2 Ειδικά Προστατευόμενες Περιοχές σύμφωνα με την Σύμβαση της Βαρκελώνης (Εθνικός Δρυμός της Σαμαριάς και το Φοινικόδασος του Βάι),
- 53 περιοχές οι οποίες περιλαμβάνονται στο Ευρωπαϊκό οικολογικό δίκτυο Natura 2000 (Οδηγίες 92/43/ΕΚ και 2009/147/ΕΚ (79/409/εοκ)),
- 1 Ελεγχόμενη Κυνηγετική Περιοχή (Νήσος Δίας Ηρακλείου)
- 54 Καταφύγια Άγριας Ζωής,
- 5 Διατηρητέα Μνημεία της Φύσης (το Κρητικό Κεφαλάνθηρο στις Καμάρες Ηρακλείου, ο αειθαλής Πλάτανος της Φαιστού, η Δρυς στις Κορφές Ηρακλείου, ο Πλάτανος Βλάτους Χανίων και ο αειθαλής Πλάτανος των Αζωγυρών Χανίων),

- Ο Εθνικός Δρυμός της Σαμαριάς έχει επίσης χαρακτηριστεί Απόθεμα Βιόσφαιρας ενώ του έχει απονεμηθεί το Ευρωδίπλωμα. Ο πυρήνας του θεωρείται και Βιογενετικό Απόθεμα
- 3 Προστατευτικά Δάση σύμφωνα με το Ν.Δ. 86/1969 (Προστατευτικό δάσος ορεινού όγκου Λευκών Ορέων Χανίων, Προστατευτικό Δάσος περιοχής Κορυφών Ασφένδου Καλλικράτη Χανίων και Προστατευτικό δάσος ορεινού όγκου Αποπηγάδη Σελίνου Χανίων),
- Η περιοχή των Αστερουσίων έχει χαρακτηριστεί ως απόθεμα της βιόσφαιρας και
- 99 Παραδοσιακοί οικισμοί.



## 1.2 ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Η Περιφέρεια Κρήτης χωρίζεται σε 4 Περιφερειακές Ενότητες:

Η **Π.Ε. Ηρακλείου** είναι η μεγαλύτερη από τις 4 Περιφερειακές Ενότητες της Κρήτης και συνορεύει με τις Ενότητες Λασιθίου ανατολικά και Ρεθύμνου δυτικά. Καταλαμβάνει το ομαλότερο και μεγαλύτερο τμήμα ανάμεσα στα όρη Ίδη (Δυτικά) και Δίκη (Ανατολικά). Χωρίζεται σε δυο μέρη από μια χαμηλή οροσειρά. Το βόρειο μέρος περιλαμβάνει κατάφυτες κοιλάδες, χαμηλές λοφοπλαγιές αλλά και πεδιάδες, με σημαντικότερη την πεδιάδα του Καστελλίου. Το νότιο τμήμα κυριαρχείται από την πεδιάδα της Μεσαράς.

Στα δυτικά βρίσκεται ο ορεινός όγκος της Ίδης με ψηλότερη κορυφή τον Κούσσακα (2.209μ). Στα ανατολικά βρίσκεται η Δίκη με ψηλότερη κορυφή τον Αφέντη Χριστό (2.141 μ). Στα νότια βρίσκονται τα Αστερούσια όρη με ψηλότερη κορυφή τον Κόφινα (1.231 μ). Η συνολική έκταση της Ενότητας είναι 2.641 km<sup>2</sup> και αντιστοιχεί στο 31,8% της Περιφέρειας.

Η **Π.Ε. Λασιθίου** είναι η ανατολικότερη και η λιγότερη κατοικημένη Ενότητα της Κρήτης. Η Ενότητα Λασιθίου συνορεύει δυτικά με την Ενότητα Ηρακλείου με φυσικό σύνορο την οροσειρά Δίκη, ενώ βρέχεται βόρεια από το Κρητικό πέλαγος, ανατολικά από το Καρπάθιο και νότια από το Λιβυκό. Πρωτεύουσά του είναι ο Άγιος Νικόλαος.

Το έδαφος της Ενότητας είναι κυρίως ορεινό, με την οροσειρά Δίκη (2.148 μ.) (ή αλλιώς Λασιθιώτικα όρη) που κυριαρχεί στα δυτικά, να καταλαμβάνει εξολοκλήρου την επαρχία Λασιθίου και μέρος των επαρχιών Μιραμπέλλου και Ιεράπετρας. Μια δεύτερη οροσειρά, τα Στειακά όρη, βρίσκονται στα ανατολικά του νομού. Η έκταση της Ενότητας Λασιθίου είναι 1.823 km<sup>2</sup>, που αντιστοιχεί στο 22,0% του συνόλου της Περιφέρειας.

Η **Π.Ε. Ρεθύμνου** συνορεύει δυτικά με την Ενότητα Χανίων και ανατολικά με την Ενότητα Ηρακλείου. Βόρεια βρέχεται από το Κρητικό πέλαγος και νότια από το Λιβυκό πέλαγος. Η έκταση της Ενότητας είναι 1.496 km<sup>2</sup>, που αντιστοιχεί στο 18,0% του συνόλου της Περιφέρειας.

Το έδαφος της Ενότητας κατά ποσοστό 65% είναι ορεινό, ένα ποσοστό περίπου 19% είναι ημιορεινό και το υπόλοιπο 16% είναι πεδινό. Τα πεδινά εδάφη περιορίζονται στα βόρεια και νότια παράλια. Ανατολικά της Ενότητας, παρά τα όρια των επαρχιών Αμαρίου και Μυλοποτάμου, δεσπόζει το όρος Ίδη, γνωστότερο ως Ψηλορείτης, με

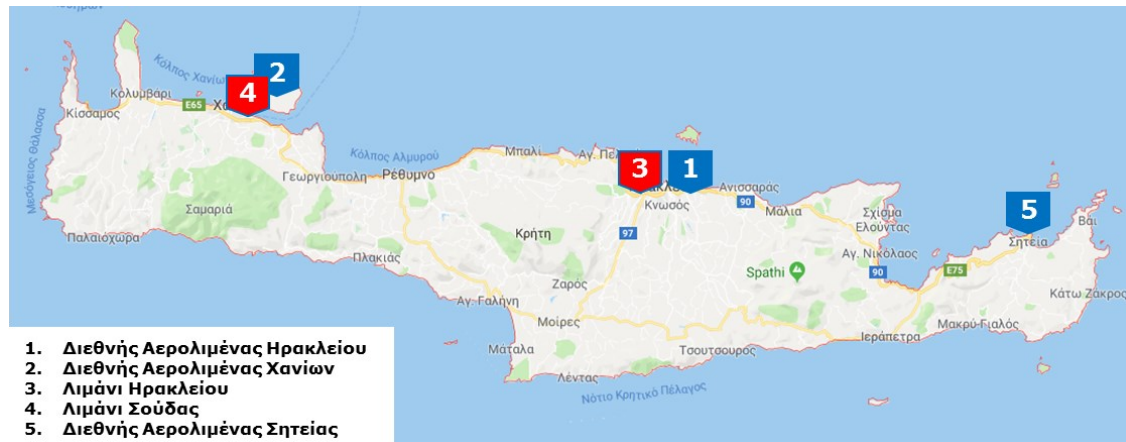
υψόμετρο 2.458 μ. Άλλες σημαντικές βουνοκορφές είναι ο Σιπαράς (1.575 μ.), η Κουρούνα (1.855 μ.), ο Τυμπανάτορας (1.491 μ.), ο Σκίνακας (1.760 μ.), ο Καλόρος (1.125 μ.) και η Χαμένη (1.281 μ.). Αντίθετα στα δυτικά εκτείνονται οι ανατολικές προεκτάσεις των Λευκών Ορέων με σημαντικότερες κορυφές τον Κρουονερίτη (1.312 μ.), την Κουρούπα (1.001μ.) και τον Βρύσινα (860 μ.).

Η **Π.Ε. Χανίων** είναι η δυτικότερη Ενότητα της Κρήτης. Συνορεύει ανατολικά με την Ενότητα Ρεθύμνου, δυτικά και βόρεια με το Κρητικό πέλαγος και νότια με το Λιβυκό πέλαγος. Η Ενότητα Χανίων είναι η 2<sup>η</sup> μεγαλύτερη Ενότητα της Κρήτης με έκταση 2.376 Km<sup>2</sup>, που αντιστοιχεί στο 28,6% της συνολικής έκτασης της Περιφέρειας.

Το έδαφος της Ενότητας σε ποσοστό σχεδόν 60% είναι ορεινό, 20% πεδινό (πεδιάδες Χανίων, Κισσάμου και Αποκορώνου) και κατά σχεδόν 20% ημιορεινό. Στο ανάγλυφο της Ενότητας δεσπόζουν τα Λευκά Όρη, με ψηλότερη κορυφή τις Πάχνες (2.454 μ.). Στα Λευκά Όρη βρίσκεται και το φαράγγι της Σαμαριάς, που εκτείνεται από τα βόρεια προς τα νότια και καταλήγει στο χωριό Αγία Ρούμελη ενώ δυτικότερα σχηματίζεται το 2<sup>ο</sup> μεγαλύτερο φαράγγι της Κρήτης (το Νίμπρου ή Ίμπρου). Στα ημιορεινά υπάρχουν μικρά οροπέδια και κοιλάδες, όπως το οροπέδιο του Ομαλού (1.100μ.), βορειοδυτικά των Λευκών Όρων, το οροπέδιο του Ασκύφου στα ανατολικά, η κοιλάδα της Καντάνου και το παράκτιο υψίπεδο της Χώρας Σφακίων.

## 1.3 ΜΕΤΑΦΟΡΙΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ

### Χάρτης 2: Μεταφορικές υποδομές της Περιφέρειας Κρήτης



1. Διεθνής Αερολιμένας Ηρακλείου
2. Διεθνής Αερολιμένας Χανίων
3. Λιμάνι Ηρακλείου
4. Λιμάνι Σούδας
5. Διεθνής Αερολιμένας Σητείας

#### 1.3.1 Αεροδρόμια

Αναφορικά με τις αεροπορικές υποδομές, η Περιφέρεια Κρήτης διαθέτει 3 αεροδρόμια, το Αεροδρόμιο Ηρακλείου «Νίκος Καζαντζάκης», το Αεροδρόμιο των Χανίων «Ιωάννης Δασκαλογιάννης» και ο Διεθνής Αερολιμένας Σητείας «Βιτσέντζος Κορνάρος».

Το αεροδρόμιο Ηρακλείου αποτελεί το 2<sup>ο</sup> σημαντικότερο ελληνικό αερολιμένα. Απέχει 4 χλμ. από το κέντρο της πόλης του Ηρακλείου, στην περιοχή Νέα Αλικαρνασός. Το αεροδρόμιο διαθέτει ένα επιβατικό σταθμό και θέσεις στάθμευσης για 25 αεροσκάφη. Οι διαστάσεις του κύριου διαδρόμου (μήκος \* πλάτος) είναι 2.714 m \* 45m. Οι κτιριακές του εγκαταστάσεις καλύπτουν έκταση 26.000 τ.μ..

Το αεροδρόμιο των Χανίων βρίσκεται σε απόσταση 15 χλμ. ανατολικά της πόλης των Χανίων, στην χερσόνησο του Ακρωτηρίου (Σούδα). Από το Δεκέμβριο του 2015, το αεροδρόμιο των Χανίων πέρασε στην διαχείριση της εταιρίας Fraport. Στα τέλη του 2019 ολοκληρώθηκαν οι εργασίες αναβάθμισης και εκμοντερνισμού των υφιστάμενων εγκαταστάσεων που αφορούσαν:

- την αναδιοργάνωση των εσωτερικών χώρων του αεροσταθμού,
- την αναδιοργάνωση του χώρου αναχωρήσεων,
- νέο σύστημα ελέγχου αποσκευών,
- την επέκταση των διαδικασιών ασφαλείας,
- την επέκταση της εγκατάστασης επεξεργασίας λυμάτων ή σύνδεση με το δημοτικό δίκτυο,

- την αναδιοργάνωση του χώρου στάθμευσης των αεροσκαφών,
- την ανακαίνιση του οδοστρώματος στους χώρους προσγείωσης – απογείωσης – στάθμευσης αεροσκαφών,
- την αύξηση κατά 25% του συνολικού αριθμού πυλών (από 8 σε 10) και
- τον διπλασιασμό των σημείων ασφαλείας και ελέγχου του αεροδρομίου (από 4 σε 8).

Το αεροδρόμιο της Σητείας βρίσκεται 1 χιλ. βόρειο-βορειοδυτικά του κέντρου της πόλης της Σητείας. Το αεροδρόμιο έχει την δυνατότητα να φιλοξενήσει αεροπλάνα μικρού και μεσαίου μεγέθους και αποτελεί το σημαντικότερο έργο της Ενότητας Λασιθίου για την ανάπτυξη ολόκληρης της Ανατολικής Κρήτης. Το μήκος του διαδρόμου προσγείωσης είναι 2.700 m \* 60m ενώ η επιφάνεια των κτηριακών εγκαταστάσεων φτάνει τα 7.50τ.μ.

Τέλος, θα πρέπει να αναφέρουμε τα σχέδια για την κατασκευή του Νέου Διεθνή Αερολιμένα Κρήτης στο Καστέλι Ηρακλείου, ο οποίος σχεδιάζεται να αντικαταστήσει τον Διεθνή Αερολιμένα Ηρακλείου «Νίκος Καζαντζάκης». Το αεροδρόμιο θα έχει μήκος διαδρόμου 3.200 μέτρων (και πρόβλεψη επέκτασης στα 3.800 μέτρα), με χώρους στάθμευσης 39 αεροσκαφών και 9 φυσούνες επιβατών. Το νέο διεθνές αεροδρόμιο στο Καστέλι θα είναι το 2<sup>ο</sup> μεγαλύτερο αεροδρόμιο στην Ελλάδα, πίσω από το Ελευθέριος Βενιζέλος. Επίσης, στο πλαίσιο του έργου προβλέπεται να κατασκευαστεί ένα βιοκλιματικό κεντρικό κτήριο αεροσταθμού επιφάνειας 71.818 τ.μ., ενώ έχει προβλεφθεί εμπορευματικό κέντρο εμβαδού 10 στρεμμάτων, εκθεσιακό κέντρο εμβαδού 3.200 τ.μ. για τα τοπικά προϊόντα αλλά και μια τεράστια εμπορική ζώνη που θα εκτείνεται σε 441 στρέμματα.

### 1.3.2 Λιμένες

Αναφορικά με τις λιμενικές υποδομές, η Περιφέρεια Κρήτης διαθέτει 2 κύρια λιμάνια το Λιμάνι του Ηρακλείου και το Λιμάνι της Σούδας (Χανιά). Το λιμάνι του Ηρακλείου χωρίζεται στο παλιό (ενετικό λιμάνι) και στο νέο λιμάνι για επιβάτες και εμπορεύματα. Παρέχει κυρίως υπηρεσίες ελλιμενισμού και διακίνησης επιβατών και οχημάτων. Το λιμάνι είναι κατά κύριο λόγο επιβατικό, με ακτοπολική σύνδεση τόσο με τον Πειραιά όσο και με τα νησιά του Αιγαίου. Επίσης, αποτελεί και σημαντικό σταθμό για Κρουαζιερόπλοια.

Το λιμάνι της Σούδας, βρίσκεται στον ομώνυμο όρμο και είναι το βασικό λιμάνι των Χανίων. Απέχει περίπου 6 χλμ. από το κέντρο της πόλης. Το λιμάνι παρέχει υπηρεσίες ελλιμενισμού και διακίνησης επιβατών και οχημάτων. Το λιμάνι είναι κατά κύριο λόγο επιβατικό, με ακτοπολική σύνδεση με τον Πειραιά ενώ επίσης αποτελεί και σημαντικό σταθμό για κρουαζιερόπλοια.

Τα υπόλοιπα λιμάνια της Περιφέρειας είναι:

- το λιμάνι του Ρεθύμνου, το λιμάνι είναι μεικτής χρήσης και χωρίζεται σε δύο τμήματα. Το δυτικό τμήμα εξυπηρετεί κυρίως την εμπορική κίνηση του λιμανιού (φορτοεκφορτώσεις κάθε είδους εμπορεύματος) ενώ υπάρχει και η δυνατότητα εξυπηρέτησης τουριστικού σκάφους άνω των 150μ. Στο ανατολικό τμήμα γίνεται η πρόσδεση των κρουαζιερόπλοιων και των επιβατικών οχηματαγωγών πλοίων.
- το λιμάνι του Κισσάμου, όπου πραγματοποιούνται δρομολόγια μόνο προς Κύθηρα και Αντικύθηρα,
- το λιμάνι του Αγ. Νικολάου, όπου πραγματοποιούνται δρομολόγια προς όλα τα χωριουδάκια του Δήμου ενώ παρέχει και δυνατότητα φιλοξενίας κρουαζιερόπλοιων καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου,
- το λιμάνι της Σητείας, όπου πραγματοποιούνται δρομολόγια προς Κυκλάδες, Δωδεκάνησα και Πειραιά. Επίσης, το λιμάνι της Σητείας έχει την δυνατότητα υποδοχής κρουαζιερόπλοιων,
- το λιμάνι της Σούγιας εξυπηρετεί κυρίως ψαροκάικα ενώ παράλληλα συνδέεται ακτοπολικά με το λιμάνι της Σούγιας και της Παλαιοχώρας,
- το λιμάνι του Λουτρό, όπου πραγματοποιούνται δρομολόγια από την χώρα των Σφακίων, την Αγία Ρούμελη, την Παλαιοχώρα και το νησί της Γαύδου,
- το λιμάνι της Αγίας Ρούμελης όπου πραγματοποιούνται δρομολόγια προς το Λουτρό, τη Χώρα των Σφακίων, την Σούγια και την Παλαιοχώρα,

- το λιμάνι της Παλαιοχώρας είναι κατάλληλο για μικρά αλιευτικά και σκάφη αναψυχής. Καράβια αναχωρούν από την Παλαιοχώρα για τη Σούγια, την Αγία Ρούμελη και τα Σφακιά καθημερινά ενώ οργανώνονται από τα τοπικά τουριστικά γραφεία καθημερινές κρουαζιέρες για το Ελαφονήσι,
- το λιμάνι της Αγ. Γαλήνης είναι κατάλληλο για αλιευτικά σκάφη, σκάφη αναψυχής και ιστιοπλοϊκά και
- το λιμάνι της Ιεράπετρας προσφέρει διευκολύνσεις ελλιμενισμού σε μεσαίου μεγέθους πλοία.

### 1.3.3 Οδικοί άξονες

Η Κρήτη διαθέτει εκτεταμένο οδικό δίκτυο το οποίο εξυπηρετεί το σύνολο του νησιού. Κατά μήκος της Βόρειας Ακτής αναπτύσσεται ο Βόρειος Οδικός Άξονας Κρήτης (ΒΟΑΚ) ενώ στη Νότια πλευρά, όπου δεν υπάρχουν αντίστοιχοι κεντρικοί άξονες, υφίστανται επαρχιακοί δρόμοι που ενώνουν τα χωριά και τις πόλεις μεταξύ τους. Η διασύνδεση του Βόρειου και Νότιου οδικού δικτύου της Κρήτης γίνεται μέσω Εθνικών και επαρχιακών οδών.

Ο ΒΟΑΚ αποτελεί υποδομή οδικών μεταφορών υψηλής οικονομικό-κοινωνικής σημασίας για το νησί καθώς συμβάλλει στην οικονομική και κοινωνική ενοποίηση του γεωγραφικού χώρου της Κρήτης καθώς και στην οικονομική, εμπορική και τουριστική ανάπτυξη της Βόρειας Κρήτης. Ο ΒΟΑΚ εκτείνεται από το Καστέλι Κισάμου μέχρι τη Σητεία έχοντας συνολικό μήκος που ξεπερνά τα 300 χλμ. Επίσης, ο ΒΟΑΚ είναι ενταγμένος στο διευρωπαϊκό οδικό δίκτυο μεταφορών: Ευρωπαϊκή Οδός (Ε65) στο τμήμα Κισάμου και Χανίων (41 χλμ.), Ευρωπαϊκή Οδός (Ε75) Χανιά ως Σητεία. Το 2015, χαρακτηρίστηκε ως Αυτοκινητόδρομος (Α90) αυξάνοντας τις απαιτήσεις που πρέπει να πληρούνται. Σήμερα τις προδιαγραφές αυτοκινητόδρομου πληρούν μόνο το κομμάτι Γούρνες-Χερσόνησος που παραδόθηκε το 2019 και τα τμήματα περιμετρικά των πολεοδομικών συγκροτημάτων Χανίων, Ρεθύμνου και Ηρακλείου.

Οι περιορισμένες δυνατότητες διατροπικών μεταφορών, η απουσία σύγχρονων κόμβων σύνδεσης με κάθετους άξονες που να συνδέουν το βόρειο με το νότιο τμήμα του νησιού καθώς και η μη κατάληξη του αυτοκινητοδρόμου σε καμία πύλη εισόδου της Περιφέρειας έχουν καταστήσει τον ΒΟΑΚ μια απαρχαιωμένη οδική αρτηρία σε σύγκριση με τις σημερινές αναπτυξιακές ανάγκες και προτεραιότητες της Κρήτης. Η αναβάθμιση του ΒΟΑΚ αποτελεί ένα έργο περιφερειακής σημασίας καθώς αναμένεται να συμβάλλει σε όλες τις επιδιώξεις της στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης της Περιφέρειας αλλά και εθνικής σπουδαιότητας δεδομένης της βαρύτητας που έχει η Κρήτη στον κύριο πυλώνα της Ελληνικής οικονομίας, τον Τουρισμό.

## 1.4 ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ, 2011-2021

### 1.4.1 Δημογραφικά χαρακτηριστικά στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια

Σύμφωνα με τα οριστικά στοιχεία απογραφής πληθυσμού που ανακοίνωσε η ΕΛΣΤΑΤ, ο πληθυσμός της Ελλάδας την περίοδο 2011-2021 σημείωσε μείωση κατά -3% (από 10,8 εκατ. το 2011 σε 10,5 εκατ. το 2021). Επιμέρους, όλες οι Περιφέρειες εμφάνισαν μείωση την περίοδο 2011-2021, με εξαίρεση τις Περιφέρειες Νοτίου Αιγαίου (+6%, από 309 χιλ. το 2011 σε 328 χιλ. το 2021) και Κρήτης (+0,2%, από 623 χιλ. το 2011 σε 624 χιλ. το 2021). Ενδεικτικά, οι υπόλοιπες Περιφέρειες: Δυτικής Μακεδονίας (-10%, από 284 χιλ. το 2011 σε 255 χιλ. το 2021), Αν. Μακεδονίας & Θράκης (-8%, από 608 χιλ. το 2011 σε 562 χιλ. το 2021), Στερεάς Ελλάδας (-7%, από 547 χιλ. το 2011 σε 508 χιλ. το 2021), Πελοποννήσου (-7%, από 578 χιλ. το 2011 σε 540 χιλ. το 2021), Θεσσαλίας (-6%, από 733 χιλ. το 2011 σε 688 χιλ. το 2021), Κεντρικής Μακεδονίας (-5%, από 1,9 εκατ. το 2011 σε 1,8 εκατ. το 2021), Δυτικής Ελλάδας (-5%, από 680 χιλ. το 2011 σε 648 χιλ. το 2021), Ηπείρου (-5%, από 337 χιλ. το 2011 σε 320 χιλ. το 2021), Ιονίων Νήσων (-2%, από 208 χιλ. το 2011 σε 205 χιλ. το 2021), Βορείου Αιγαίου (-2%, από 199 χιλ. το 2011 σε 195 χιλ. το 2021) και Αττικής (-0,4%, από 3,8 εκατ. το 2011 σε 3,8 εκατ. το 2021).

**Πίνακας 1:** Εξέλιξη του πληθυσμού της Ελλάδας ανά Περιφέρεια, 2011-2021

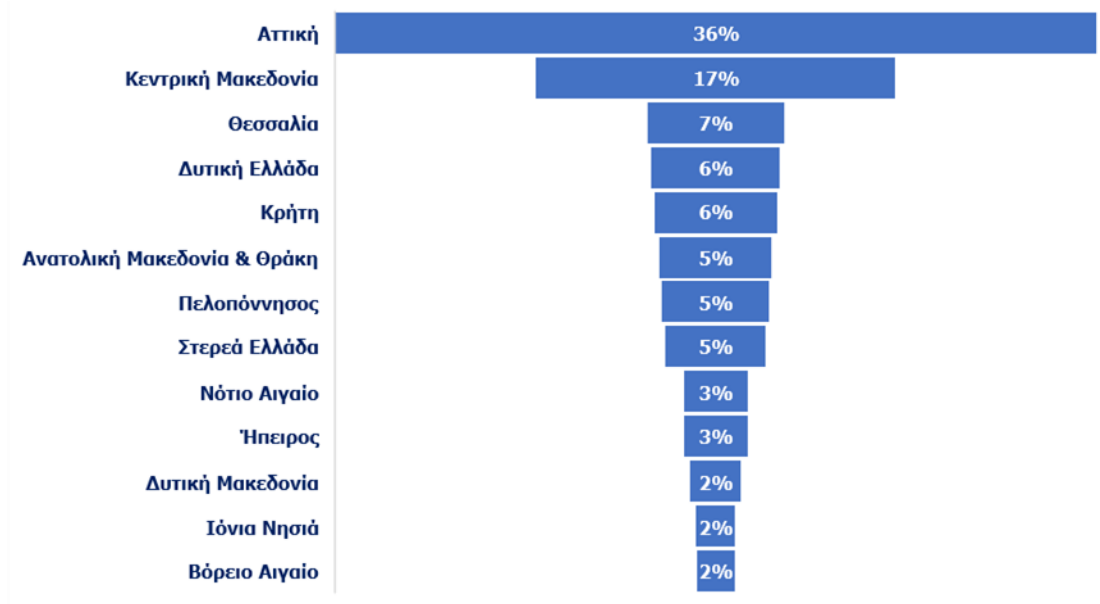
Περιφέρεια	2011	2021	%Δ 2011 - 2021
Αττική	3.828.434	3.814.064	0%
Κεντρική Μακεδονία	1.882.108	1.795.669	-5%
Θεσσαλία	732.762	688.255	-6%
Δυτική Ελλάδα	679.796	648.220	-5%
<b>Κρήτη</b>	<b>623.065</b>	<b>624.408</b>	<b>0%</b>
Ανατολική Μακεδονία & Θράκη	608.182	562.201	-8%
Πελοπόννησος	577.903	539.535	-7%
Στερεά Ελλάδα	547.390	508.254	-7%
Νότιο Αιγαίο	309.015	327.820	6%
Ήπειρος	336.856	319.991	-5%
Δυτική Μακεδονία	283.689	254.595	-10%
Ιόνια Νησιά	207.855	204.532	-2%
Βόρειο Αιγαίο	199.231	194.943	-2%
<b>Ελλάδα</b>	<b>10.816.286</b>	<b>10.482.487</b>	<b>-3%</b>

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Απογραφή Πληθυσμού - Επεξεργασία INSETE Intelligence



Αναφορικά με την ποσοστιαία κατανομή του πληθυσμού στις 13 Περιφέρειες της χώρας για το 2021, παρατηρούμε ότι το 54% του συνόλου είναι συγκεντρωμένο στις Περιφέρειες Αττικής (36%) και Κεντρικής Μακεδονίας (17%), στις οποίες ανήκουν και τα 2 μεγάλα αστικά κέντρα της χώρας (Αθήνα και Θεσσαλονίκη). Η Περιφέρεια Κρήτης αντιπροσωπεύει για το 2021 το 6% του συνολικού πληθυσμού της Ελλάδας.

**Διάγραμμα 1:** Ποσοστιαία κατανομή του πληθυσμού της Ελλάδας ανά Περιφέρεια, 2021



### 1.4.2 Δημογραφικά χαρακτηριστικά στην Περιφέρεια Κρήτης ανά Περιφερειακή Ενότητα

Ο πληθυσμός της Περιφέρειας Κρήτης την περίοδο 2011-2021, σημείωσε οριακή αύξηση κατά +0,2% (από 623 χιλ. το 2011 σε 624 χιλ. το 2021). Επιμέρους, η εικόνα είναι μικτή, με τις Ενότητες Ηρακλείου (-0,2%, από 305 χιλ. το 2011 σε 305 χιλ. το 2021) και Ρεθύμνου (-1%, από 86 χιλ. το 2011 σε 85 χιλ. το 2021) να καταγράφουν μείωση πληθυσμού ενώ αντίθετα οι Ενότητες Χανίων (+0,1%, από 157 χιλ. το 2011 σε 157 χιλ. το 2021) και Λασιθίου (+3%, από 75 χιλ. το 2011 σε 78 χιλ. το 2021) αύξηση πληθυσμού.

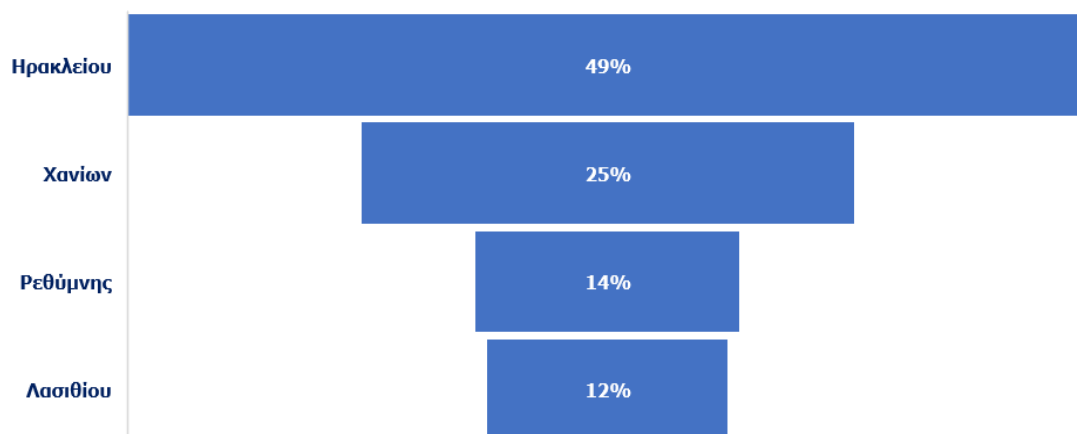
**Πίνακας 2:** Εξέλιξη του πληθυσμού της Περιφέρειας Κρήτης, 2011-2021

Ενότητα	2011	2021	%Δ 2011 - 2021
Ηρακλείου	305.490	305.017	0%
Χανίων	156.585	156.706	0%
Ρεθύμνου	85.609	84.866	-1%
Λασιθίου	75.381	77.819	3%
<b>Κρήτη</b>	<b>623.065</b>	<b>624.408</b>	<b>0%</b>

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Απογραφή Πληθυσμού - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Αναφορικά με την ποσοστιαία κατανομή για το 2021, η Ενότητα Ηρακλείου αντιπροσωπεύει σχεδόν τον μισό πληθυσμό της Περιφέρειας (49%) και ακολουθούν οι Ενότητες Χανίων (25%), Ρεθύμνου (14%) και Λασιθίου (12%).

**Διάγραμμα 2:** Ποσοστιαία κατανομή του πληθυσμού της Περιφέρειας Κρήτης, 2021



## 1.5 ΗΛΙΚΙΑΚΗ ΚΑΤΑΝΟΜΗ, 2011 ΚΑΙ 2021

### 1.5.1 Ηλικιακή κατανομή των κατοίκων της Ελλάδας

Αναφορικά με την ηλικιακή κατανομή, παρατηρούμε γήρανση του πληθυσμού της Ελλάδας την περίοδο 2011-2021. Συγκεκριμένα, οι ηλικίες 0-39 ετών εμφανίζουν μείωση του πληθυσμού τους ενώ αντίθετα οι ηλικίες 40-80+ ετών αύξηση, με εξαίρεση τις ηλικίες 70-79 ετών που σημειώνουν μείωση. Ειδικότερα: 0-9 ετών (-16%, από 1,0 εκατ. το 2011 σε 878 χιλ. το 2021), 10-19 ετών (-0,4%, από 1,1 εκατ. το 2011 σε 1,1 εκατ. το 2021), 20-29 ετών (-22%, από 1,4 εκατ. το 2011 σε 1,1 εκατ. το 2021), 30-39 ετών (-23%, από 1,6 εκατ. το 2011 σε 1,3 εκατ. το 2021), 40-49 ετών (+1%, από 1,6 εκατ. το 2011 σε 1,6 εκατ. το 2021), 50-59 ετών (+11%, από 1,4 εκατ. το 2011 σε 1,5 εκατ. το 2021), 60-69 ετών (+17%, από 1,1 εκατ. το 2011 σε 1,3 εκατ. το 2021), 70-79 ετών (-2%, από 1,0 εκατ. το 2011 σε 996 χιλ. το 2021) και 80+ ετών (+31%, από 583 χιλ. το 2011 σε 766 χιλ. το 2021).

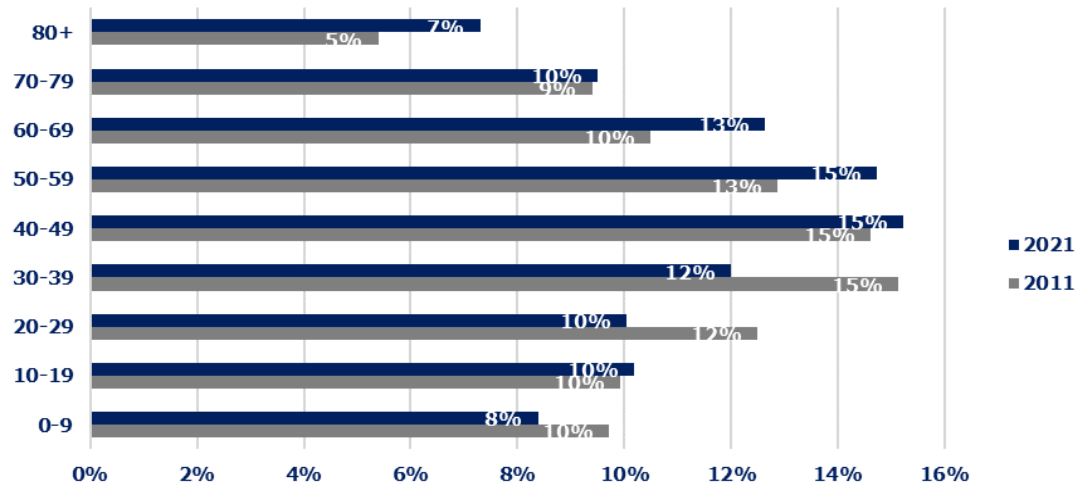
**Πίνακας 3:** Κατανομή του πληθυσμού της Ελλάδας ανά ηλικιακή κατηγορία, 2011-2021

Ηλικιακή κατηγορία	2011	2021	%Δ 2011-2021
0-9	1.049.839	878.491	-16%
10-19	1.072.705	1.068.216	0%
20-29	1.350.868	1.053.304	-22%
30-39	1.635.304	1.256.393	-23%
40-49	1.581.095	1.596.028	1%
50-59	1.391.854	1.543.340	11%
60-69	1.134.045	1.324.635	17%
70-79	1.017.242	996.037	-2%
80+	583.334	766.043	31%
<b>Σύνολο</b>	<b>10.816.286</b>	<b>10.482.487</b>	<b>-3%</b>

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Απογραφή Πληθυσμού 2021-Επεξεργασία INSETE Intelligence

Αναφορικά με τα μερίδια των επιμέρους ηλικιών για το 2021, παρατηρούμε ότι το υψηλότερο μερίδιο κατέχουν οι ηλικίες 40-49 και 50-59 ετών με 15% αντίστοιχα και ακολουθούν οι ηλικίες 60-69 ετών (13%), 30-39 ετών (12%), 10-19, 20-29 και 70-79 ετών (10% αντίστοιχα), 0-9 ετών (8%) και 80+ ετών (7%).

**Διάγραμμα 3:** Ποσοστιαία ηλικιακή κατανομή των κατοίκων της Ελλάδας, 2011 και 2021



Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ Απογραφή Πληθυσμού 2021 - Επεξεργασία INSETE Intelligence

### 1.5.2 Ηλικιακή κατανομή των κατοίκων της Περιφέρειας Κρήτης

Η Περιφέρεια Κρήτης εμφανίζει παρομοία εικόνα με το σύνολο της χώρας -αν και με πιο έντονη αύξηση στις ηλικίες 40-49 και 50-59 ετών-. Συγκεκριμένα, η εικόνα στις επιμέρους ηλικιακές κατηγορίες είναι θετική, με εξαίρεση τις ηλικίες 0-9 ετών (-11%, από 70 χιλ. το 2011 σε 62 χιλ. το 2021), 20-29 ετών (-19%, από 83 χιλ. το 2011 σε 67 χιλ. το 2021) και 30-39 ετών (-19%, από 97 χιλ. το 2011 σε 79 χιλ. το 2021). Ενδεικτικά, οι υπόλοιπες ηλικιακές κατηγορίες: 10-19 ετών (+3%, από 68 χιλ. το 2011 σε 70 χιλ. το 2021), 40-49 ετών (+8%, από 89 χιλ. το 2011 σε 96 χιλ. το 2021), 50-59 ετών (+20%, από 72 χιλ. το 2011 σε 87 χιλ. το 2021), 60-69 ετών (+15%, από 60 χιλ. το 2011 σε 69 χιλ. το 2021), 70-79 ετών (+4%, από 51 χιλ. το 2011 σε 53 χιλ. το 2021) και 80+ ετών (+27%, από 33 χιλ. το 2011 σε 41 χιλ. το 2021).

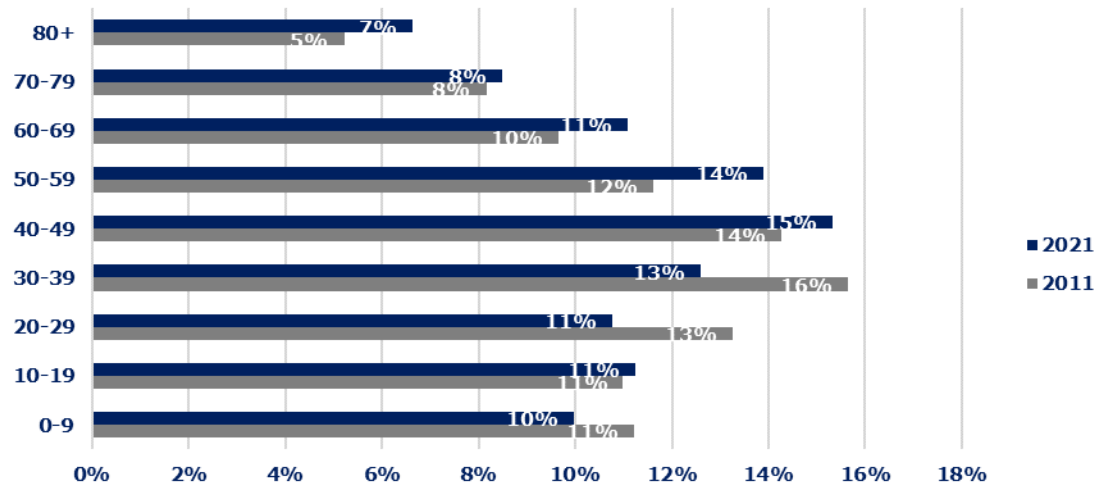
**Πίνακας 4:** Κατανομή του πληθυσμού της Περιφέρειας Κρήτης ανά ηλικιακή κατηγορία, 2011-2021

Ηλικιακή κατηγορία	2011	2021	%Δ 2011-2021
0-9	69.924	62.214	-11%
10-19	68.459	70.247	3%
20-29	82.605	67.202	-19%
30-39	97.447	78.685	-19%
40-49	88.815	95.628	8%
50-59	72.308	86.702	20%
60-69	60.089	69.264	15%
70-79	50.890	53.027	4%
80+	32.528	41.439	27%
<b>Σύνολο</b>	<b>623.065</b>	<b>624.408</b>	<b>0%</b>

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Απογραφή Πληθυσμού 2021-Επεξεργασία INSETE Intelligence

Αναφορικά με τα μερίδια των επιμέρους ηλικιών για το 2021, παρατηρούμε ότι το υψηλότερο μερίδιο κατέχουν οι ηλικίες 40-49 ετών (15%) και ακολουθούν οι ηλικίες 50-59 ετών (14%), 30-39 ετών (13%), 10-19, 20-29 και 60-69 ετών (11% αντίστοιχα), 0-9 ετών (10%), 70-79 ετών (8%) και 80+ ετών (7%).

**Διάγραμμα 4:** Ποσοστιαία ηλικιακή κατανομή των κατοίκων της Περιφέρειας Κρήτης, 2011 και 2021



Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ Απογραφή Πληθυσμού 2021 - Επεξεργασία INSETE Intelligence

## 1.6 ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΕΝΕΡΓΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΑΝΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ, 2016 ΚΑΙ 2022

Η ΕΛΣΤΑΤ διενεργεί κάθε χρόνο την Έρευνα Εργατικού Δυναμικού, η οποία εκτός από στοιχεία απασχόλησης περιλαμβάνει εκτιμήσεις για τον πληθυσμό, τον οικονομικά ενεργό πληθυσμό, δείκτες απασχόλησης και ανεργίας κ.α. Ο **Οικονομικά Ενεργός Πληθυσμός** αποτελεί το εργατικό δυναμικό της οικονομίας και περιλαμβάνει τα άτομα ηλικίας 15 ετών και άνω τα οποία είναι ικανά προς εργασία και ταυτόχρονα θέλουν να εργαστούν.

### 1.6.1 Οικονομικά ενεργός πληθυσμός της Ελλάδας ανά Περιφέρεια

Οι ηλικίες άνω των 15 ετών αντιπροσωπεύουν το 85% του πληθυσμού της χώρας τα έτη 2016 και 2022 αντίστοιχα, εκ των οποίων το 52% και για τα δύο έτη αποτελεί τον οικονομικά ενεργό πληθυσμό της. Στις επιμέρους Περιφέρειες, δεν παρατηρούνται μεγάλες διαφοροποιήσεις και για τα δύο έτη, με το ποσοστό των ηλικιών 15+ ετών για το 2016 να κυμαίνεται μεταξύ 83%-87% ενώ για το 2022 μεταξύ 83%-86%.

Αναφορικά με τον οικονομικά ενεργό πληθυσμό στις επιμέρους Περιφέρειες, παρατηρούμε την περίοδο 2016-2022 μικτή εικόνα, με τις Περιφέρειες Αττικής, Θεσσαλίας, Κρήτης, Στερεάς Ελλάδας, Πελοποννήσου και Βορείου Αιγαίου να εμφανίζουν αύξηση ενώ αντίθετα οι Περιφέρειες Κεντρικής Μακεδονίας, Δυτικής Ελλάδας, Αν. Μακεδονίας & Θράκης, Ηπείρου, Νοτίου Αιγαίου, Δυτικής Μακεδονίας και Ιονίων Νήσων μείωση. Ειδικότερα, το υψηλότερο ποσοστό οικονομικά ενεργού πληθυσμού το 2022 καταγράφεται στις Περιφέρειες Αττικής και Κρήτης (55% αντίστοιχα) ενώ το χαμηλότερο στις Περιφέρειες Ηπείρου και Δυτικής Μακεδονίας (47% αντίστοιχα). Οι υπόλοιπες Περιφέρειες: Πελοπόννησος (53%), Θεσσαλία, Στερεά Ελλάδα και Νότιο Αιγαίο (52% αντίστοιχα), Κεντρική Μακεδονία, Ιόνια Νησιά και Βόρειο Αιγαίο (51% αντίστοιχα), Αν. Μακεδονία & Θράκη (50%) και Δυτική Ελλάδα (49%).

Η πλειοψηφία του οικονομικά ενεργού πληθυσμού όπως είναι φυσικό απαντάται και για τα 2 έτη στις μεγάλες αστικές Περιφέρειες της χώρας (53% και για τα δύο έτη), Αττικής (36%/35% αντίστοιχα) και Κεντρικής Μακεδονίας (17%/18% αντίστοιχα), ενώ οι υπόλοιπες Περιφέρειες σημειώνουν μικρότερα μερίδια κάτω από το 7%.

**Πίνακας 5:** Οικονομικά ενεργός πληθυσμός της Ελλάδας ανά Περιφέρεια, 2016 και 2022

	2016			2022		
	% Ηλικιών 15+	% Οικονομικά Ενεργού Πληθυσμού*	% κατανομή ενεργού πληθυσμού	% Ηλικιών 15+	% Οικονομικά Ενεργού Πληθυσμού*	% κατανομή ενεργού πληθυσμού
<b>Αττική</b>	86%	54%	36%	85%	55%	35%
<b>Κεντρική Μακεδονία</b>	85%	51%	17%	85%	51%	18%
<b>Θεσσαλία</b>	86%	50%	7%	85%	52%	7%
<b>Δυτική Ελλάδα</b>	85%	51%	6%	85%	49%	6%
<b>Κρήτη</b>	<b>83%</b>	<b>55%</b>	<b>6%</b>	<b>83%</b>	<b>55%</b>	<b>6%</b>
<b>Αν. Μακεδονία &amp; Θράκη</b>	85%	51%	6%	85%	50%	6%
<b>Στερεά Ελλάδα</b>	86%	50%	5%	85%	52%	5%
<b>Πελοπόννησος</b>	86%	52%	5%	85%	53%	5%
<b>Ήπειρος</b>	87%	48%	3%	86%	47%	3%
<b>Νότιο Αιγαίο</b>	83%	57%	3%	83%	52%	3%
<b>Δυτική Μακεδονία</b>	86%	50%	3%	85%	47%	3%
<b>Ιόνια Νησιά</b>	85%	52%	2%	84%	51%	2%
<b>Βόρειο Αιγαίο</b>	86%	49%	2%	85%	51%	2%
<b>Ελλάδα</b>	<b>85%</b>	<b>52%</b>	<b>100%</b>	<b>85%</b>	<b>52%</b>	<b>100%</b>

Πηγή: ΕΕΔ - ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

\*επί του συνόλου των ηλικιών 15+

Η Περιφέρεια Κρήτης αντιπροσωπεύει το 6% του οικονομικά ενεργού πληθυσμού της χώρας και για τα δύο έτη, ενώ το ποσοστό του οικονομικά ενεργού πληθυσμού της ως προς τον πληθυσμό της ηλικίας 15+ ετών ήταν 55% και για τα δύο έτη. Σε σύγκριση με τις υπόλοιπες Περιφέρειες, η Περιφέρεια Κρήτης εμφανίζει το 2016 το 2<sup>ο</sup> υψηλότερο ποσοστό οικονομικά ενεργού πληθυσμού ενώ για το 2022 το υψηλότερο, μαζί με την Περιφέρεια Αττικής.



## 1.7 ΜΑΚΡΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ, 2015-2020

### 1.7.1 Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν της Ελλάδας ανά Περιφέρεια

Σύμφωνα με τα τελευταία διαθέσιμα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ για το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν της Ελλάδας, παρατηρούμε ότι την περίοδο 2015-2020 το ΑΕΠ της χώρας σημείωσε μείωση κατά -6% (από € 176.369 εκατ. το 2015 σε € 165.406 εκατ. το 2020), η εικόνα αναστράφηκε το 2020 μετά από 3 συνεχόμενα έτη ανάπτυξης λόγω της επίδρασης της πανδημίας του κορονοϊού. Επιμέρους, όλες οι Περιφέρειες σημείωσαν μείωση του ΑΕΠ τους, με εξαίρεση την Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας (+6%, από € 8,0 δισ. το 2015 σε € 8,5 δισ. το 2020). Ενδεικτικά, οι υπόλοιπες Περιφέρειες: Αττικής (-6%, από € 83,6 δισ. το 2015 σε € 79,0 δισ. το 2020), Κεντρικής Μακεδονίας (-5%, από € 23,8 δισ. το 2015 σε € 22,6 δισ. το 2020), Θεσσαλίας (-4%, από € 9,0 δισ. το 2015 σε € 8,7 δισ. το 2020), Κρήτης (-11%, από € 8,8 δισ. το 2015 σε € 7,9 δισ. το 2020), Πελοποννήσου (-4%, από € 8,0 δισ. το 2015 σε € 7,7 δισ. το 2020), Δυτικής Ελλάδας (-6%, από € 8,0 δισ. το 2015 σε € 7,5 δισ. το 2020), Αν. Μακεδονίας & Θράκης (-4%, από € 6,8 δισ. το 2015 σε € 6,5 δισ. το 2020), Νοτίου Αιγαίου (-17%, από € 6,1 δισ. το 2015 σε € 5,1 δισ. το 2020), Ηπείρου (-6%, από € 3,9 δισ. το 2015 σε € 3,7 δισ. το 2020), Δυτικής Μακεδονίας (-28%, από € 4,7 δισ. το 2015 σε € 3,4 δισ. το 2020), Ιονίων Νήσων (-15%, από € 3,1 δισ. το 2015 σε € 2,6 δισ. το 2020) και Βορείου Αιγαίου (-7%, από € 2,5 δισ. το 2015 σε € 2,3 δισ. το 2020).

**Πίνακας 6:** ΑΕΠ Περιφερειών της Χώρας (σε εκατ. €, τρέχουσες τιμές), 2015-2020

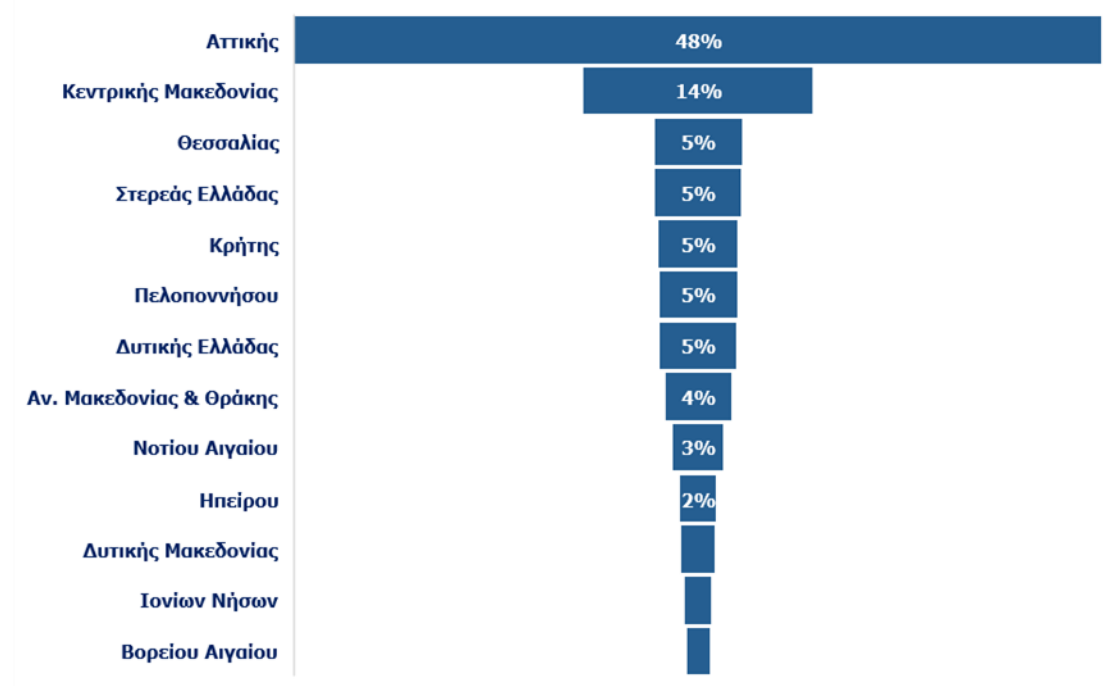
Περιφέρεια	2015	2016	2017	2018	2019	2020*	%Δ 2015-2020
Αττικής	83.617	83.007	84.535	85.688	87.642	78.993	-6%
Κεντρικής Μακεδονίας	23.817	23.801	24.037	24.601	24.990	22.556	-5%
Θεσσαλίας	8.988	8.843	8.918	9.081	9.365	8.672	-4%
Στερεάς Ελλάδας	8.027	8.136	8.313	8.434	8.616	8.498	6%
<b>Κρήτης</b>	<b>8.826</b>	<b>8.606</b>	<b>8.824</b>	<b>9.013</b>	<b>9.212</b>	<b>7.878</b>	<b>-11%</b>
Πελοποννήσου	7.972	7.934	8.060	8.056	8.343	7.680	-4%
Δυτικής Ελλάδας	8.034	7.832	7.838	7.948	8.115	7.538	-6%
Αν. Μακεδονίας & Θράκης	6.786	6.808	6.807	6.888	6.976	6.509	-4%
Νοτίου Αιγαίου	6.088	5.855	5.920	6.134	6.339	5.066	-17%
Ηπείρου	3.929	3.892	3.870	3.935	4.034	3.685	-6%
Δυτικής Μακεδονίας	4.705	4.313	4.298	4.159	3.896	3.381	-28%
Ιονίων Νήσων	3.086	3.034	3.050	3.155	3.265	2.619	-15%
Βορείου Αιγαίου	2.495	2.433	2.433	2.467	2.558	2.331	-7%
<b>Ελλάδα</b>	<b>176.369</b>	<b>174.494</b>	<b>176.903</b>	<b>179.558</b>	<b>183.351</b>	<b>165.406</b>	<b>-6%</b>

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

\*Προσωρινά στοιχεία

Αναφορικά με την ποσοστιαία κατανομή για το 2020, όπως είναι φυσιολογικό την μεγαλύτερη συμβολή στο ΑΕΠ της χώρας έχουν οι Περιφέρειες Αττικής και Κεντρικής Μακεδονίας, που αποτελούν και την καρδιά της οικονομικής δραστηριότητας, συνεισφέροντας το 61% του ΑΕΠ της. Η Περιφέρεια Κρήτης αντιπροσωπεύει το 5% του ΑΕΠ της χώρας.

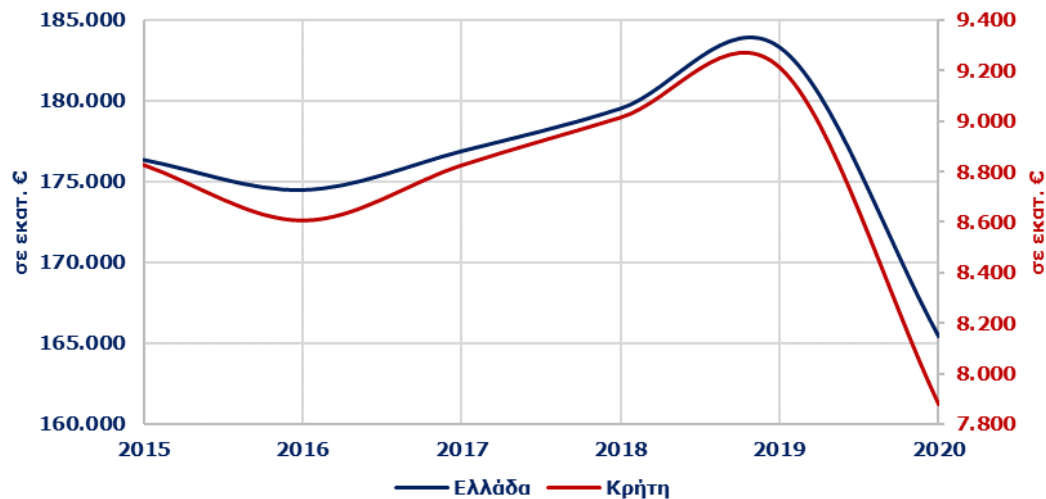
**Διάγραμμα 5:** Ποσοστιαία κατανομή του ΑΕΠ της Ελλάδας ανά Περιφέρεια, 2020



### 1.7.2 Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν στην Περιφέρεια Κρήτης

Η εξέλιξη του ΑΕΠ της Περιφέρειας Κρήτης εμφανίζει παρόμοια εικόνα με αυτήν που καταγράφεται στο σύνολο της χώρας, αν και με πιο έντονα χαρακτηριστικά μείωσης. Συγκεκριμένα, την περίοδο 2015-2020 η Περιφέρεια Κρήτης σημείωσε μείωση του ΑΕΠ της κατά -11% (από € 8.826 εκατ. το 2015 σε € 7.878 εκατ. το 2020).

**Διάγραμμα 6:** Εξέλιξη του ΑΕΠ της Ελλάδας και της Περιφέρειας Κρήτης (σε εκατ. €), 2015-2020



Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Επιμέρους, όλες οι Περιφερειακές Ενότητες σημείωσαν μείωση του ΑΕΠ τους. Συγκεκριμένα: Ηρακλείου (-10%, από € 4.208 εκατ. το 2015 σε € 3.782 εκατ. το 2020), Χανίων (-11%, από € 2.279 εκατ. το 2015 σε € 2.026 εκατ. το 2020), Λασιθίου (-8%, από € 1.172 εκατ. το 2015 σε € 1.074 εκατ. το 2020) και Ρεθύμνου (-15%, από € 1.167 το 2015 σε € 995 το 2020).

**Πίνακας 7:** ΑΕΠ της Περιφέρειας Κρήτης ανά Περιφερειακή Ενότητα, 2015-2020 (σε εκατ. €, τρέχουσες τιμές)

Ενότητα	2015	2016	2017	2018	2019	2020*	%Δ 2015-2020
<b>Ηρακλείου</b>	4.208	4.093	4.227	4.306	4.379	3.782	-10%
<b>Χανίων</b>	2.279	2.225	2.274	2.327	2.385	2.026	-11%
<b>Λασιθίου</b>	1.172	1.147	1.170	1.183	1.224	1.074	-8%
<b>Ρεθύμνου</b>	1.167	1.140	1.154	1.197	1.224	995	-15%
<b>Κρήτη</b>	<b>8.826</b>	<b>8.606</b>	<b>8.824</b>	<b>9.013</b>	<b>9.212</b>	<b>7.878</b>	<b>-11%</b>

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

\*Προσωρινά στοιχεία

### 1.7.3 Κατά κεφαλήν ΑΕΠ της Ελλάδας ανά Περιφέρεια

Το κατά κεφαλήν ΑΕΠ της Ελλάδας την περίοδο 2015-2020 μειώθηκε κατά -5% (από € 16.299 το 2015 σε € 15.461 το 2020). Επιμέρους η εικόνα είναι αρνητική, με εξαίρεση την Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας (+6%, από € 14.416 το 2015 σε € 15.322 το 2020). Ενδεικτικά, οι υπόλοιπες Περιφέρειες: Αττικής (-4%, από € 21.992 το 2015 σε € 21.134 το 2020), Νοτίου Αιγαίου (-20%, από € 18.182 το 2015 σε € 14.572 το 2020), Ιονίων Νήσων (-14%, από € 14.935 το 2015 σε € 12.914 το 2020), Κρήτης (-11%, από € 13.972 το 2015 σε € 12.374 το 2020), Πελοποννήσου (-2%, από € 13.693 το 2015 σε € 13.456 το 2020), Δυτικής Μακεδονίας (-25%, από € 17.102 το 2015 σε € 12.838 το 2020), Κεντρικής Μακεδονίας (-4%, από € 12.611 το 2015 σε € 12.092 το 2020), Θεσσαλίας (-1%, από € 12.286 το 2015 σε € 12.172 το 2020), Δυτικής Ελλάδας (-3%, από € 11.977 το 2015 σε € 11.616 το 2020), Ηπείρου (-5%, από € 11.624 το 2015 σε € 11.097 το 2020), Αν. Μακεδονίας & Θράκης (-3%, από € 11.207 το 2015 σε € 10.908 το 2020) και Βορείου Αιγαίου (-20%, από € 12.654 το 2015 σε € 10.163 το 2020).

**Πίνακας 8:** Κατά κεφαλήν ΑΕΠ της Ελλάδας ανά Περιφέρεια (σε €), 2015-2020

Περιφέρεια	2015	2016	2017	2018	2019*	2020*	%Δ 2015-2020
Αττικής	21.992	21.975	22.453	22.854	23.430	21.134	-4%
Στερεάς Ελλάδας	14.416	14.639	14.959	15.175	15.497	15.322	6%
Νοτίου Αιγαίου	18.182	17.395	17.431	17.911	18.332	14.572	-20%
Πελοποννήσου	13.693	13.677	13.946	13.995	14.553	13.456	-2%
Ιονίων Νήσων	14.935	14.743	14.877	15.447	16.041	12.914	-14%
Δυτικής Μακεδονίας	17.102	15.817	15.895	15.513	14.656	12.838	-25%
<b>Κρήτης</b>	<b>13.972</b>	<b>13.611</b>	<b>13.939</b>	<b>14.212</b>	<b>14.490</b>	<b>12.374</b>	<b>-11%</b>
Θεσσαλίας	12.286	12.152	12.318	12.606	13.064	12.172	-1%
Κεντρικής Μακεδονίας	12.611	12.649	12.799	13.121	13.343	12.092	-4%
Δυτικής Ελλάδας	11.977	11.758	11.845	12.091	12.424	11.616	-3%
Ηπείρου	11.624	11.583	11.560	11.781	12.098	11.097	-5%
Αν. Μακεδονίας & Θράκης	11.207	11.277	11.308	11.472	11.643	10.908	-3%
Βορείου Αιγαίου	12.654	12.154	11.732	11.415	11.355	10.163	-20%
<b>Ελλάδα</b>	<b>16.299</b>	<b>16.193</b>	<b>16.449</b>	<b>16.730</b>	<b>17.101</b>	<b>15.461</b>	<b>-5%</b>

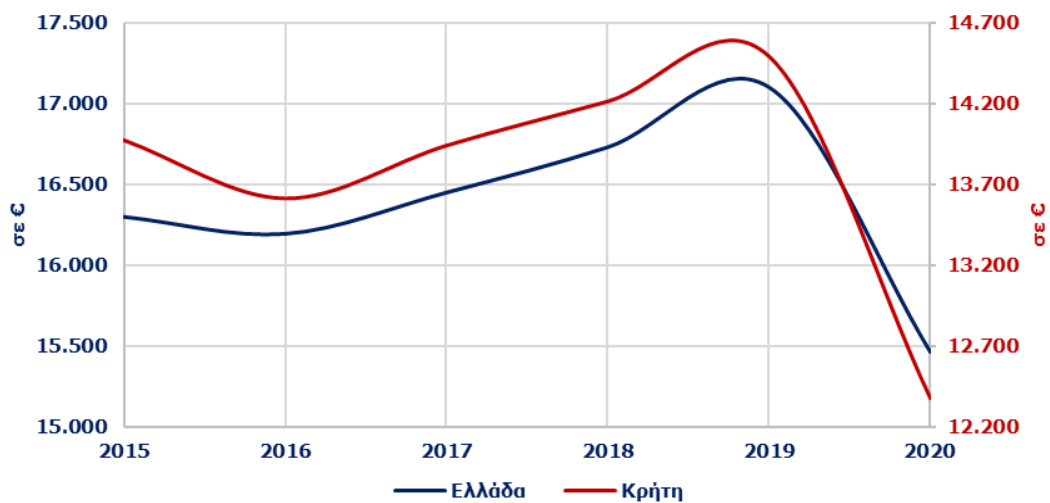
Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

\*Προσωρινά στοιχεία

### 1.7.4 Κατά κεφαλήν ΑΕΠ της Περιφέρειας Κρήτης

Η εξέλιξη του κατά Κεφαλήν ΑΕΠ της Περιφέρειας Κρήτης εμφανίζει παρόμοια εικόνα με αυτήν που καταγράφεται στο σύνολο της χώρας, αν και με πιο έντονα χαρακτηριστικά μείωσης. Συγκεκριμένα, την περίοδο 2015-2020 η Περιφέρεια Κρήτης σημείωσε μείωση του κατά Κεφαλήν ΑΕΠ της κατά -11% (από € 13.972 το 2015 σε € 12.374 το 2020).

**Διάγραμμα 7:** Εξέλιξη του κατά κεφαλήν ΑΕΠ της Ελλάδας και της Περιφέρειας Κρήτης (σε €), 2015-2020



Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Επιμέρους, όλες οι Περιφερειακές Ενότητες την περίοδο 2015-2020 σημείωσαν μείωση του κατά Κεφαλήν ΑΕΠ τους. Συγκεκριμένα: Λασιθίου (-7%, από € 15.655 το 2015 σε € 14.591 το 2020), Χανίων (-12%, από € 14.365 το 2015 σε € 12.669 το 2020), Ηρακλείου (-11%, από € 13.533 το 2015 σε € 11.996 το 2020) και Ρεθύμνου (-15%, από € 13.380 το 2015 σε € 11.335 το 2020).

**Πίνακας 9:** Κατά κεφαλήν ΑΕΠ της Περιφέρειας Κρήτης ανά Περιφερειακή Ενότητα (σε €), 2015-2020

Ενότητα	2015	2016	2017	2018	2019	2020*	%Δ 2015-2020
<b>Λασιθίου</b>	15.655	15.385	15.738	15.960	16.569	14.591	-7%
<b>Χανίων</b>	14.365	14.001	14.287	14.599	14.929	12.669	-12%
<b>Ηρακλείου</b>	13.533	13.145	13.543	13.752	13.926	11.996	-11%
<b>Ρεθύμνου</b>	13.380	13.047	13.187	13.672	13.962	11.335	-15%
<b>Κρήτη</b>	<b>13.972</b>	<b>13.611</b>	<b>13.939</b>	<b>14.212</b>	<b>14.490</b>	<b>12.374</b>	<b>-11%</b>

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

\*Προσωρινά στοιχεία

### 1.7.5 Περιφερειακή κατανομή και συμβολή του τουρισμού ανά Περιφέρεια, 2022

Η άμεση συμβολή του τουρισμού στο ΑΕΠ της χώρας το 2022 ήταν της τάξης του 11,5% ή € 23,9 δισ. Λόγω της προσεγγιστικής φύσης των στοιχείων του πίνακα, η εικόνα που αναδεικνύει είναι κατά κύριο λόγο ενδεικτική. Παρόλα αυτά είναι εντυπωσιακή η συνεισφορά του τουρισμού στο ΑΕΠ των Περιφερειών του Νοτίου Αιγαίου, των Ιονίων Νήσων και της Κρήτης.

Τα έσοδα της Περιφέρειας Κρήτης από τον τουρισμό το 2022, αντιπροσώπευαν το 21% (€ 5,1 δισ.) των συνολικών εσόδων της χώρας ενώ η άμεση συμβολή του τουρισμού στο ΑΕΠ της Περιφέρειας ανήλθε σε 51%.

**Πίνακας 10:** Συμβολή του τουρισμού ανά Περιφέρεια, 2022

Περιφέρεια	% κατανομή εσόδων εισερχόμενου τουρισμού 2022	αναλογία άμεσης τουριστικής δαπάνης 2022 - σε € εκ.	ΑΕΠ Περιφερειών 2022* - σε εκ.	% ΑΕΠ στο οποίο αντιστοιχεί η τουριστική δαπάνη	κατά κεφαλήν ΑΕΠ 2020 - σε €
<b>Ν. Αιγαίο</b>	27%	6.522	6.372	102%	14.572
<b>Κρήτη</b>	<b>21%</b>	<b>5.073</b>	<b>9.908</b>	<b>51%</b>	<b>12.374</b>
Αττική	17%	3.948	99.349	4%	21.134
Ιόνια Νησιά	15%	3.614	3.293	110%	12.914
Κεντ. Μακεδονία	9%	2.094	28.368	7%	12.092
Πελοπόννησος	3%	628	9.659	6%	13.456
Αν. Μακεδονία & Θράκη	2%	508	8.187	6%	10.908
Ήπειρος	2%	361	4.635	8%	11.097
Θεσσαλία	1%	320	10.907	3%	12.172
Δυτ. Ελλάδα	1%	306	9.480	3%	11.616
Στερεά Ελλάδα	1%	301	10.688	3%	15.322
Β. Αιγαίο	1%	173	2.931	6%	10.163
Δυτ. Μακεδονία	0%	67	4.253	2%	12.838
<b>Σύνολο Χώρας</b>	<b>100%</b>	<b>23.914</b>	<b>208.030</b>	<b>11,5%</b>	<b>15.461</b>

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, ΤτΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

\*Η κατανομή του ΑΕΠ των Περιφερειών είναι εκτίμηση λαμβάνοντας υπόψη την ποσοστιαία κατανομή του 2020

\*Το ΑΕΠ των Περιφερειών είναι προσωρινό και υπόκειται σε αλλαγή

## 1.8 ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ<sup>2</sup>, 2019-2022

Στην ενότητα αυτή δίδονται στοιχεία για την εξέλιξη του συνόλου της απασχόλησης ανά Περιφέρεια καθώς επίσης και στοιχεία για την εξέλιξη της απασχόλησης στους κλάδους των καταλυμάτων, της εστίασης και των λοιπών κλάδων. Επίσης, αναλύονται στοιχεία απασχόλησης ανά τύπο (πλήρης – μερικής), ηλικιακή διάρθρωση και φύλο απασχολούμενων τόσο συνολικά όσο και στα καταλύματα, την εστίαση και τους λοιπούς κλάδους. Τέλος, παρέχονται στοιχεία ανεργίας ανά Περιφέρεια.

Αν και μέρος της δραστηριότητας της εστίασης δεν αφορά στον τουρισμό, η εποχικότητα που παρουσιάζουν τα στοιχεία απασχόλησης σε αυτήν ταυτίζεται με την εποχικότητα του Ελληνικού τουρισμού. Ως εκ τούτου θεωρούμε την δραστηριότητα της εστίασης ως κλάδο του τουρισμού. Επίσης, σημειώνουμε ότι υπάρχουν άλλες τουριστικές δραστηριότητες (πχ μεταφορές, ταξιδιωτικά γραφεία) που περιλαμβάνονται σε άλλες κατηγορίες και δεν καταγράφονται στα παρόντα στοιχεία. Τέλος, τα στοιχεία προέρχονται από την Έρευνα Εργατικού Δυναμικού (ΕΕΔ) της ΕΛΣΤΑΤ και η περίοδος αναφοράς είναι τα έτη 2019, 2021 και 2022. Αναφορικά με την Έρευνα Εργατικού Δυναμικού, σημειώνουμε τα εξής:

- Η Έρευνα Εργατικού Δυναμικού είναι δειγματοληπτική και διεξάγεται από την ΕΛΣΤΑΤ,
- Ως απασχολούμενοι ορίζονται τα άτομα ηλικίας 15 ετών και άνω, τα οποία την εβδομάδα αναφοράς είτε εργάστηκαν έστω και μια ώρα με σκοπό την αμοιβή ή το κέρδος, είτε εργάστηκαν στην οικογενειακή επιχείρηση, είτε δεν εργάστηκαν αλλά είχαν μια εργασία ή επιχείρηση από την οποία απουσίαζαν προσωρινά.

---

<sup>2</sup> Λόγω της δειγματοληπτικής μεθόδου της ΕΕΔ, εκτιμήσεις <5.000 πρέπει να λαμβάνονται ενδεικτικά καθώς συνοδεύονται από μεγάλα δειγματοληπτικά σφάλματα (CV~20%).

### 1.8.1 Αριθμός απασχολούμενων ανά Περιφέρεια

Ο αριθμός των απασχολούμενων την περίοδο 2019-2021 στο σύνολο της χώρας κατέγραψε οριακή αύξηση κατά +0,4% (από 3,9 εκατ. το 2019 σε 3,9 εκατ. το 2021). Επιμέρους, η εικόνα είναι μικτή, με τις Περιφέρειες Αττικής (+4%, από 1,4 εκατ. το 2019 σε 1,5 εκατ. το 2021), Κεντρικής Μακεδονίας (+0,1%, από 643 χιλ. το 2019 σε 643 χιλ. το 2021), Θεσσαλίας (+2%, από 253 χιλ. το 2019 σε 258 χιλ. το 2021), Δυτικής Ελλάδας (+7%, από 215 χιλ. το 2019 σε 231 χιλ. το 2021), Πελοποννήσου (+0,3%, από 211 χιλ. το 2019 σε 212 χιλ. το 2021) και Δυτικής Μακεδονίας (+3%, από 87 χιλ. το 2019 σε 90 χιλ. το 2021) να καταγράφουν αύξηση ενώ αντίθετα οι Περιφέρειες Κρήτης (-9%, από 253 χιλ. το 2019 σε 231 χιλ. το 2021), Αν. Μακεδονίας & Θράκης (-7%, από 215 χιλ. το 2019 σε 200 χιλ. το 2021), Στερεάς Ελλάδας (-1%, από 194 χιλ. το 2019 σε 192 χιλ. το 2021), Νοτίου Αιγαίου (-12%, από 133 χιλ. το 2019 σε 117 χιλ. το 2021), Ηπείρου (-8%, από 113 χιλ. το 2019 σε 104 χιλ. το 2021), Ιονίων Νήσων (-6%, από 77 χιλ. το 2019 σε 72 χιλ. το 2021) και Βορείου Αιγαίου (-4%, από 75 χιλ. το 2019 σε 72 χιλ. το 2021) μείωση.

Την περίοδο 2019-2022, οι απασχολούμενοι στο σύνολο της χώρας σημείωσαν αύξηση κατά +6% (από 3,9 εκατ. το 2019 σε 4,1 εκατ. το 2022). Επιμέρους, όλες οι Περιφέρειες σημείωσαν αύξηση, με εξαίρεση τις Περιφέρειες Κρήτης (-1%, από 253 χιλ. το 2019 σε 251 χιλ. το 2022), Αν. Μακεδονίας & Θράκης (-0,5%, από 215 χιλ. το 2019 σε 214 χιλ. το 2022), Νοτίου Αιγαίου (-5%, από 133 χιλ. το 2019 σε 126 χιλ. το 2022), Ιονίων Νήσων (-3%, από 77 χιλ. το 2019 σε 75 χιλ. το 2022) και Βορείου Αιγαίου (-0,3%, από 75 χιλ. το 2019 σε 75 χιλ. το 2022). Ενδεικτικά, οι υπόλοιπες Περιφέρειες: Αττικής (+9%, από 1,4 εκατ. το 2019 σε 1,6 εκατ. το 2022), Κεντρικής Μακεδονίας (+6%, από 643 χιλ. το 2019 σε 683 χιλ. το 2022), Θεσσαλίας (+6%, από 253 χιλ. το 2019 σε 270 χιλ. το 2022), Δυτικής Ελλάδας (+12%, από 215 χιλ. το 2019 σε 241 χιλ. το 2022), Πελοποννήσου (+2%, από 211 χιλ. το 2019 σε 216 χιλ. το 2022), Στερεάς Ελλάδας (+8%, από 194 χιλ. το 2019 σε 209 χιλ. το 2022), Ηπείρου (+5%, από 113 χιλ. το 2019 σε 118 χιλ. το 2022) και Δυτικής Μακεδονίας (+2%, από 87 χιλ. το 2019 σε 89 χιλ. το 2022).



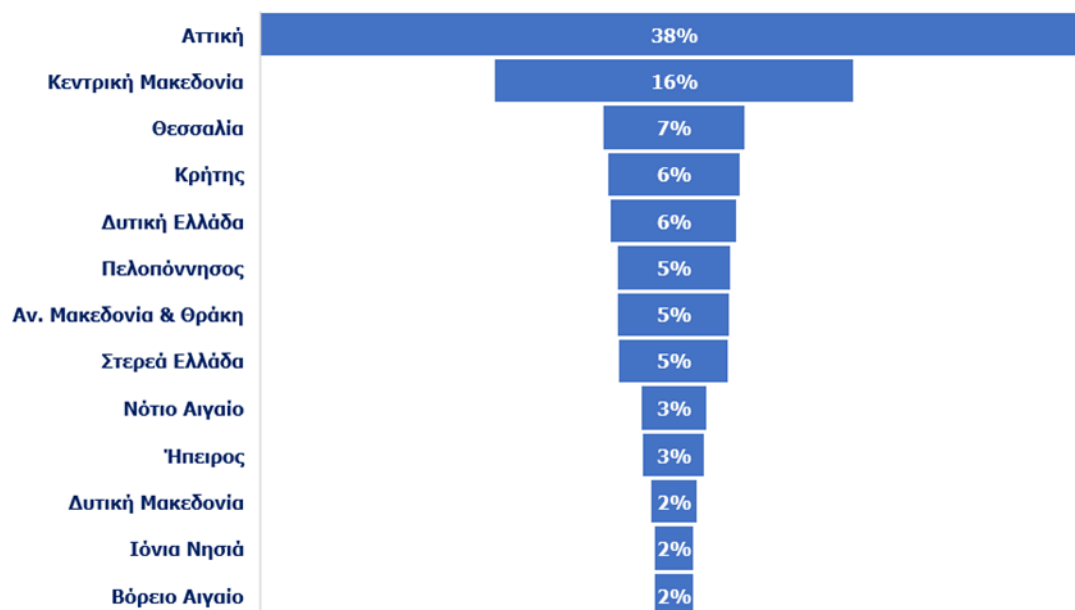
**Πίνακας 11:** Εξέλιξη του αριθμού των απασχολούμενων ανά Περιφέρεια, 2019-2022

Περιφέρεια	2019	2021	2022	%Δ 2019-2021	%Δ 2019-2022
Αττική	1.442.366	1.506.223	1.575.373	4%	9%
Κεντρική Μακεδονία	642.691	643.027	682.713	0%	6%
Θεσσαλία	253.248	257.653	269.582	2%	6%
Δυτική Ελλάδα	252.984	230.649	250.519	-9%	-1%
<b>Κρήτη</b>	<b>214.683</b>	<b>230.668</b>	<b>241.144</b>	<b>7%</b>	<b>12%</b>
Πελοπόννησος	211.431	212.001	216.391	0%	2%
Αν. Μακεδονίας & Θράκη	214.647	200.305	213.617	-7%	0%
Στερεά Ελλάδα	194.168	192.212	209.080	-1%	8%
Νότιο Αιγαίο	132.973	117.433	126.107	-12%	-5%
Ήπειρος	112.748	103.875	117.833	-8%	5%
Δυτική Μακεδονία	87.085	89.665	89.020	3%	2%
Ιονίων Νήσων	77.188	72.349	74.689	-6%	-3%
Βορείου Αιγαίου	74.817	71.920	74.565	-4%	0%
<b>Σύνολο</b>	<b>3.911.030</b>	<b>3.927.980</b>	<b>4.140.633</b>	<b>0%</b>	<b>6%</b>

Πηγή: Έρευνα Εργατικού Δυναμικού ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Αναφορικά με την ποσοστιαία κατανομή των απασχολούμενων στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια για το 2022, παρατηρούμε ότι το υψηλότερο ποσοστό καταγράφεται στην Περιφέρεια Αττικής (38%) και ακολουθούν οι Περιφέρειες Κεντρικής Μακεδονίας (16%), Θεσσαλίας (7%), Κρήτης (6%), Δυτικής Ελλάδας (6%), Πελοποννήσου (5%), Αν. Μακεδονίας & Θράκης (5%), Στερεάς Ελλάδας (5%), Νοτίου Αιγαίου (3%), Ηπείρου (3%), Δυτικής Μακεδονίας (2%), Ιονίων Νήσων (2%) και Βορείου Αιγαίου (2%).

**Διάγραμμα 8:** Ποσοστιαία κατανομή των απασχολούμενων ανά Περιφέρεια, 2022



### 1.8.2 Αριθμός απασχολούμενων στην Περιφέρεια Κρήτης ανά κατηγορία απασχόλησης

Οι απασχολούμενοι στην Περιφέρεια Κρήτης την περίοδο 2019-2021 σημείωσαν πτώση κατά -9% (από 253 χιλ. το 2019 σε 231 χιλ. το 2021). Επιμέρους, η εικόνα είναι αρνητική: λοιποί κλάδοι (-4%, από 213 χιλ. το 2019 σε 204 χιλ. το 2021), εστίαση (-35%, από 21 χιλ. το 2019 σε 13 χιλ. το 2021) και καταλύματα (-30%, από 19 χιλ. το 2019 σε 13 χιλ. το 2021).

Την περίοδο 2019-2022, οι απασχολούμενοι στην Περιφέρεια Κρήτης κατέγραψαν πτώση κατά -1% (από 253 χιλ. το 2019 σε 251 χιλ. το 2022). Επιμέρους, η εικόνα είναι μικτή, με τους λοιπούς κλάδους (+1%, από 213 χιλ. το 2019 σε 215 χιλ. το 2022) να καταγράφουν αύξηση ενώ αντίθετα η εστίαση (-10%, από 21 χιλ. το 2019 σε 19 χιλ. το 2022) και τα καταλύματα (-12%, από 19 χιλ. το 2019 σε 17 χιλ. το 2022) μείωση.

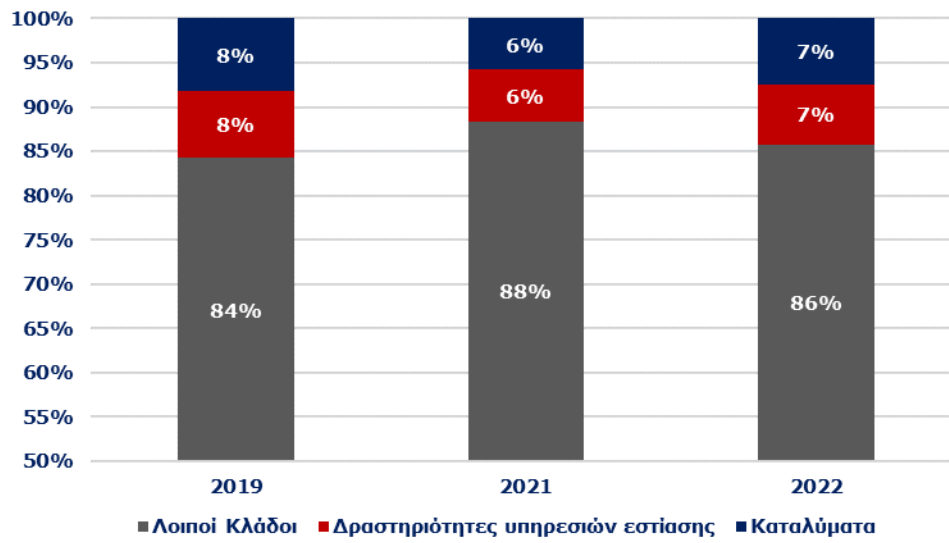
**Πίνακας 12:** Εξέλιξη των απασχολούμενων στην Περιφέρεια Κρήτης ανά κατηγορία απασχόλησης, 2019-2022

Κλάδος	2019	2021	2022	%Δ 2019-2021	%Δ 2019-2022
Λοιποί Κλάδοι	213.071	203.830	214.964	-4%	1%
Δραστηριότητες υπηρεσιών εστίασης	20.662	13.346	18.676	-35%	-10%
Καταλύματα	19.251	13.473	16.879	-30%	-12%
<b>Σύνολο</b>	<b>252.984</b>	<b>230.649</b>	<b>250.519</b>	<b>-9%</b>	<b>-1%</b>

Πηγή: Έρευνα Εργατικού Δυναμικού ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Αναφορικά με την ποσοστιαία κατανομή για την Περιφέρεια Κρήτης, παρατηρούμε ότι η πλειοψηφία των απασχολούμενων εντοπίζεται στους λοιπούς κλάδους (από 84% το 2019 σε 86% το 2022) ενώ μικρότερα είναι τα μερίδια στην εστίαση (από 8% το 2019 σε 7% το 2022) και στα καταλύματα (από 8% το 2019 σε 7% το 2022).

**Διάγραμμα 9:** Ποσοστιαία κατανομή των απασχολούμενων στην Περιφέρεια Κρήτης ανά κατηγορία απασχόλησης, 2019-2022



Πηγή: Έρευνα Εργατικού Δυναμικού ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

### 1.8.3 Τύπος απασχόλησης ανά Περιφέρεια

Αναφορικά με τον τύπο απασχόλησης στο σύνολο της χώρας την περίοδο 2019-2021, οι απασχολούμενοι πλήρους απασχόλησης σημείωσαν αύξηση κατά +1% (από 3,6 εκατ. το 2019 σε 3,6 εκατ. το 2021) ενώ της μερικής μείωση κατά -9% (από 361 χιλ. το 2019 σε 327 χιλ. το 2021). Επιμέρους, η εικόνα στην πλήρη απασχόληση είναι μικτή, με τις Περιφέρειες Αττικής (+7%, από 1,3 εκατ. το 2019 σε 1,4 εκατ. το 2021), Κεντρικής Μακεδονίας (+2%, από 576 χιλ. το 2019 σε 587 χιλ. το 2021), Θεσσαλίας (+2%, από 220 χιλ. το 2019 σε 225 χιλ. το 2021), Δυτικής Ελλάδας (+7%, από 197 χιλ. το 2019 σε 210 χιλ. το 2021), Στερεάς Ελλάδας (+2%, από 177 χιλ. το 2019 σε 180 χιλ. το 2021) και Δυτικής Μακεδονίας (+3%, από 80 χιλ. το 2019 σε 82 χιλ. το 2021) να καταγράφουν αύξηση απασχολούμενων ενώ αντίθετα οι Περιφέρειες Κρήτης (-10%, από 239 χιλ. το 2019 σε 216 χιλ. το 2021), Πελοποννήσου (-1%, από 199 χιλ. το 2019 σε 198 χιλ. το 2021), Αν. Μακεδονίας & Θράκης (-7%, από 200 χιλ. το 2019 σε 186 χιλ. το 2021), Νοτίου Αιγαίου (-10%, από 121 χιλ. το 2019 σε 109 χιλ. το 2021), Ηπείρου (-9%, από 105 χιλ. το 2019 σε 95 χιλ. το 2021), Ιονίων Νήσων (-7%, από 74 χιλ. το 2019 σε 69 χιλ. το 2021) και Βορείου Αιγαίου (-6%, από 70 χιλ. το 2019 σε 66 χιλ. το 2021) μείωση.

Αναφορικά με τους μερικής απασχόλησης την περίοδο 2019-2021, η εικόνα στις επιμέρους Περιφέρειες είναι μικτή, με τις Περιφέρειες Αττικής (-15%, από 151 χιλ. το 2019 σε 128 χιλ. το 2021), Κεντρικής Μακεδονίας (-16%, από 66 χιλ. το 2019 σε 56 χιλ. το 2021), Θεσσαλίας (-2%, από 34 χιλ. το 2019 σε 33 χιλ. το 2021), Στερεάς Ελλάδας (-29%, από 18 χιλ. το 2019 σε 12 χιλ. το 2021) και Νοτίου Αιγαίου (-27%, από 12 χιλ. το 2019 σε 8 χιλ. το 2021) να καταγράφουν μείωση απασχολούμενων ενώ αντίθετα οι Περιφέρειες Δυτικής Ελλάδας (+16%, από 18 χιλ. το 2019 σε 20 χιλ. το 2021), Κρήτης (+7%, από 14 χιλ. το 2019 σε 15 χιλ. το 2021), Πελοποννήσου (+21%, από 12 χιλ. το 2019 σε 14 χιλ. το 2021), Αν. Μακεδονίας & Θράκης (+0,4%, από 14 χιλ. το 2019 σε 14 χιλ. το 2021), Ηπείρου (+16%, από 7 χιλ. το 2019 σε 8 χιλ. το 2021), Δυτικής Μακεδονίας (+6%, από 7 χιλ. το 2019 σε 8 χιλ. το 2021), Ιονίων Νήσων (+8%, από 3 χιλ. το 2019 σε 3 χιλ. το 2021) και Βορείου Αιγαίου (+21%, από 5 χιλ. το 2019 σε 6 χιλ. το 2021) αύξηση.

Την περίοδο 2019-2022, οι απασχολούμενοι πλήρους απασχόλησης σημείωσαν αύξηση κατά +7% (από 3,6 εκατ. το 2019 σε 3,8 εκατ. το 2022) ενώ οι μερικής μείωση κατά -6% (από 361 χιλ. το 2019 σε 340 χιλ. το 2022). Επιμέρους, η εικόνα στην πλήρη απασχόληση είναι μικτή, με τις Περιφέρειες Αττικής (+12%, από 1,3 εκατ. το 2019 σε 1,4 εκατ. το 2022), Κεντρικής Μακεδονίας (+9%, από 576 χιλ. το 2019 σε 627 χιλ. το 2022), Θεσσαλίας (+7%, από 220 χιλ. το 2019 σε 236 χιλ. το

2022), Δυτικής Ελλάδας (+15%, από 197 χιλ. το 2019 σε 226 χιλ. το 2022), Πελοποννήσου (+0,4%, από 199 χιλ. το 2019 σε 200 χιλ. το 2022), Στερεάς Ελλάδας (+10%, από 177 χιλ. το 2019 σε 194 χιλ. το 2022) και Ηπείρου (+3%, από 105 χιλ. το 2019 σε 109 χιλ. το 2022) να καταγράφουν αύξηση απασχολούμενων ενώ αντίθετα οι Περιφέρειες Κρήτης (-3%, από 239 χιλ. το 2019 σε 231 χιλ. το 2022), Αν. Μακεδονίας & Θράκης (-1%, από 200 χιλ. το 2019 σε 198 χιλ. το 2022), Νοτίου Αιγαίου (-5%, από 121 χιλ. το 2019 σε 116 χιλ. το 2022), Δυτικής Μακεδονίας (-3%, από 80 χιλ. το 2019 σε 78 χιλ. το 2022), Ιονίων Νήσων (-5%, από 74 χιλ. το 2019 σε 70 χιλ. το 2022) και Βορείου Αιγαίου (-3%, από 70 χιλ. το 2019 σε 68 χιλ. το 2022) μείωση.

Σε ότι αφορά τους απασχολούμενους μερικής απασχόλησης την περίοδο 2019-2022, η εικόνα είναι επίσης μικτή, με τις Περιφέρειες Αττικής (-15%, από 151 χιλ. το 2019 σε 128 χιλ. το 2022), Κεντρικής Μακεδονίας (-16%, από 66 χιλ. το 2019 σε 55 χιλ. το 2022), Δυτικής Ελλάδας (-13%, από 18 χιλ. το 2019 σε 15 χιλ. το 2022), Στερεάς Ελλάδας (-16%, από 18 χιλ. το 2019 σε 15 χιλ. το 2022) και Νοτίου Αιγαίου (-10%, από 12 χιλ. το 2019 σε 10 χιλ. το 2022) να καταγράφουν μείωση ενώ αντίθετα οι Περιφέρειες Θεσσαλίας (+1%, από 34 χιλ. το 2019 σε 34 χιλ. το 2022), Κρήτης (+35%, από 14 χιλ. το 2019 σε 19 χιλ. το 2022), Πελοποννήσου (+34%, από 12 χιλ. το 2019 σε 16 χιλ. το 2022), Αν. Μακεδονίας & Θράκης (+10%, από 14 χιλ. το 2019 σε 16 χιλ. το 2022), Ηπείρου (+25%, από 7 χιλ. το 2019 σε 9 χιλ. το 2022), Δυτικής Μακεδονίας (+56%, από 7 χιλ. το 2019 σε 11 χιλ. το 2022), Ιονίων Νήσων (+39%, από 3 χιλ. το 2019 σε 4 χιλ. το 2022) και Βορείου Αιγαίου (+36%, από 5 χιλ. το 2019 σε 6 χιλ. το 2022) αύξηση.

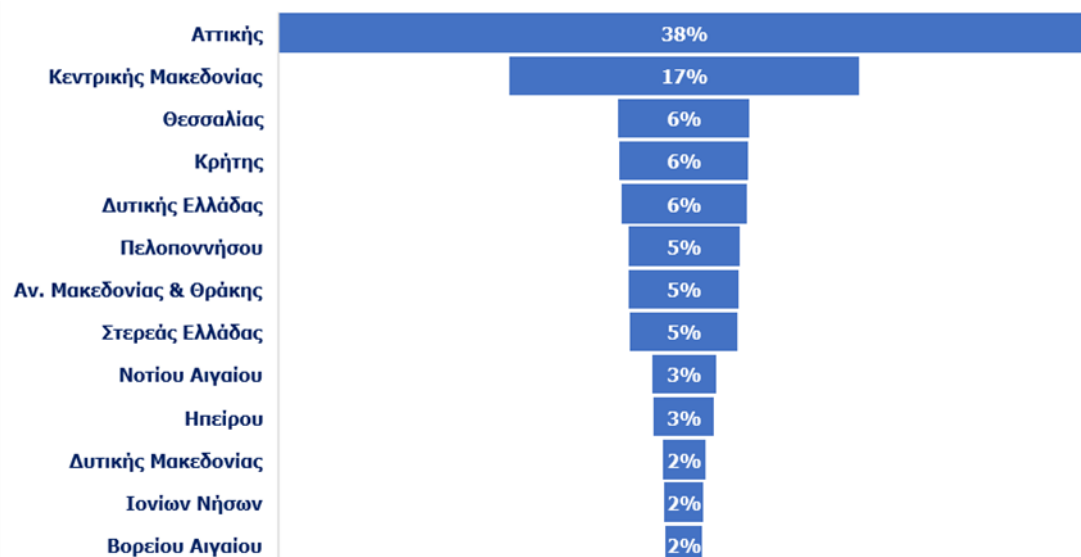
**Πίνακας 13:** Εξέλιξη των απασχολούμενων ανά Περιφέρεια και ανά τύπο απασχόλησης, 2019-2022

Περιφέρεια	Τύπος Απασχόλησης	2019	2021	2022	%Δ 2019-2021	%Δ 2019-2022
Αττικής	Πλήρης	1.290.923	1.378.192	1.447.359	7%	12%
	Μερική	151.444	128.030	128.014	-15%	-15%
Κεντρικής Μακεδονίας	Πλήρης	576.379	587.216	627.252	2%	9%
	Μερική	66.313	55.811	55.461	-16%	-16%
Θεσσαλίας	Πλήρης	219.707	224.619	235.719	2%	7%
	Μερική	33.541	33.033	33.863	-2%	1%
<b>Κρήτης</b>	<b>Πλήρης</b>	<b>238.866</b>	<b>215.552</b>	<b>231.443</b>	<b>-10%</b>	<b>-3%</b>
	<b>Μερική</b>	<b>14.118</b>	<b>15.097</b>	<b>19.076</b>	<b>7%</b>	<b>35%</b>
Δυτικής Ελλάδας	Πλήρης	197.020	210.259	225.696	7%	15%
	Μερική	17.663	20.409	15.449	16%	-13%
Πελοποννήσου	Πλήρης	199.489	197.587	200.352	-1%	0%
	Μερική	11.942	14.414	16.039	21%	34%
Αν. Μακεδονίας & Θράκης	Πλήρης	200.265	185.869	197.806	-7%	-1%
	Μερική	14.383	14.437	15.811	0%	10%
Στερεάς Ελλάδας	Πλήρης	176.667	179.820	194.319	2%	10%
	Μερική	17.501	12.392	14.761	-29%	-16%
Νοτίου Αιγαίου	Πλήρης	121.418	108.950	115.753	-10%	-5%
	Μερική	11.555	8.483	10.354	-27%	-10%
Ηπείρου	Πλήρης	105.495	95.487	108.787	-9%	3%
	Μερική	7.253	8.388	9.046	16%	25%
Δυτικής Μακεδονίας	Πλήρης	79.978	82.141	77.942	3%	-3%
	Μερική	7.107	7.524	11.078	6%	56%
Ιονίων Νήσων	Πλήρης	74.137	69.064	70.441	-7%	-5%
	Μερική	3.050	3.285	4.248	8%	39%
Βορείου Αιγαίου	Πλήρης	70.071	66.175	68.113	-6%	-3%
	Μερική	4.746	5.746	6.452	21%	36%
<b>Ελλάδα</b>	<b>Πλήρης</b>	<b>3.550.414</b>	<b>3.600.931</b>	<b>3.800.983</b>	<b>1%</b>	<b>7%</b>
	<b>Μερική</b>	<b>360.616</b>	<b>327.049</b>	<b>339.650</b>	<b>-9%</b>	<b>-6%</b>

Πηγή: Έρευνα Εργατικού Δυναμικού ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

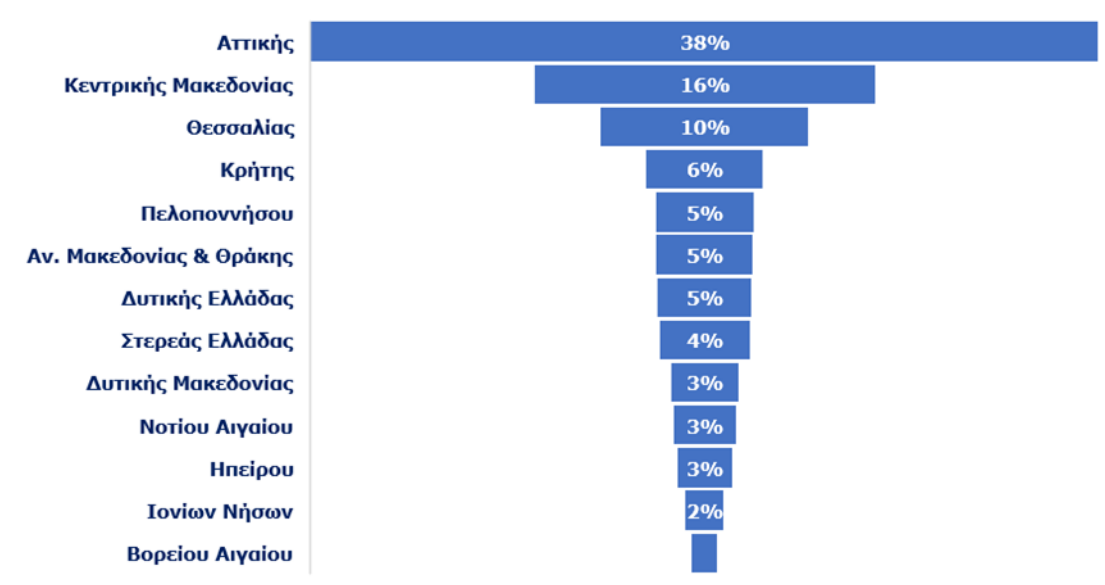
Στην πλήρη απασχόληση το υψηλότερο ποσοστό καταγράφεται στην Περιφέρεια Αττικής (38%) και ακολουθούν οι Περιφέρειες Κεντρικής Μακεδονίας (17%), Θεσσαλίας (6%), Κρήτης (6%), Δυτικής Ελλάδας (6%), Πελοποννήσου (5%), Αν. Μακεδονίας & Θράκης (5%), Στερεάς Ελλάδας (5%), Νοτίου Αιγαίου (3%), Ηπείρου (3%), Δυτικής Μακεδονίας (2%), Ιονίων Νήσων (2%) και Βορείου Αιγαίου (2%).

**Διάγραμμα 10:** Ποσοστιαία κατανομή των εργαζόμενων πλήρους απασχόλησης ανά Περιφέρεια, 2022



Στην μερική απασχόληση το υψηλότερο ποσοστό καταγράφεται στην Περιφέρεια Αττικής (38%) και ακολουθούν οι Περιφέρειες Κεντρικής Μακεδονίας (16%), Θεσσαλίας (10%), Κρήτης (6%), Πελοποννήσου (5%), Αν. Μακεδονίας & Θράκης (5%), Δυτικής Ελλάδας (5%), Στερεάς Ελλάδας (4%), Δυτικής Μακεδονίας (3%), Νοτίου Αιγαίου (3%), Ηπείρου (3%), Ιονίων Νήσων (2%) και Βορείου Αιγαίου (1%).

**Διάγραμμα 11:** Ποσοστιαία κατανομή των απασχολούμενων μερικής απασχόλησης ανά Περιφέρεια, 2022



### 1.8.4 Τύπος απασχόλησης και ανά κατηγορία απασχόλησης στην Περιφέρεια Κρήτης

Οι εργαζόμενοι πλήρους απασχόλησης στην Περιφέρεια Κρήτης την περίοδο 2019-2021, σημείωσαν μείωση κατά -10% (από 239 χιλ. το 2019 σε 216 χιλ. το 2021) ενώ οι μερικής αύξηση κατά +7% (από 14 χιλ. το 2019 σε 15 χιλ. το 2021). Επιμέρους, οι απασχολούμενοι πλήρους απασχόλησης σημείωσαν πτώση σε όλες τις κατηγορίες: λοιποί κλάδοι (-6%, από 202 χιλ. το 2019 σε 191 χιλ. το 2021), καταλύματα (-31%, από 19 χιλ. το 2019 σε 13 χιλ. το 2021) και εστίαση (-34%, από 18 χιλ. το 2019 σε 11 χιλ. το 2021). Η εικόνα στην μερική απασχόληση είναι μικτή με τους λοιπού κλάδους (+20%, από 11 χιλ. το 2019 σε 13 χιλ. το 2021) και τα καταλύματα (+40%, από 252 απασχολούμενους το 2019 σε 353 απασχολούμενους το 2021) να καταγράφουν αύξηση ενώ αντίθετα η εστίαση (-41%, από 3 χιλ. το 2019 σε 2 χιλ. το 2021) μείωση.

Την περίοδο 2019-2022, οι απασχολούμενοι πλήρους απασχόλησης στην Περιφέρεια Κρήτης κατέγραψαν μείωση κατά -3% (από 239 χιλ. το 2019 σε 231 χιλ. το 2022) ενώ οι μερικής αύξηση κατά +35% (από 14 χιλ. το 2019 σε 19 χιλ. το 2022). Επιμέρους, οι απασχολούμενοι πλήρους απασχόλησης σημείωσαν πτώση σε όλες τις κατηγορίες: λοιποί κλάδοι (-1%, από 202 χιλ. το 2019 σε 199 χιλ. το 2022), καταλύματα (-14%, από 19 χιλ. το 2019 σε 16 χιλ. το 2022) και εστίαση (-11%, από 18 χιλ. το 2019 σε 16 χιλ. το 2022). Η εικόνα στην μερική απασχόληση είναι μικτή με τους λοιπού κλάδους (+45%, από 11 χιλ. το 2019 σε 16 χιλ. το 2022) και τα καταλύματα (+95%, από 252 απασχολούμενους το 2019 σε 493 απασχολούμενους το 2022) να καταγράφουν αύξηση ενώ αντίθετα η εστίαση (-4%, από 3 χιλ. το 2019 σε 3 χιλ. το 2022) μείωση.

**Πίνακας 14:** Εξέλιξη των απασχολούμενων στην Περιφέρεια Κρήτης ανά τύπο απασχόλησης και ανά κατηγορία απασχόλησης, 2019-2022

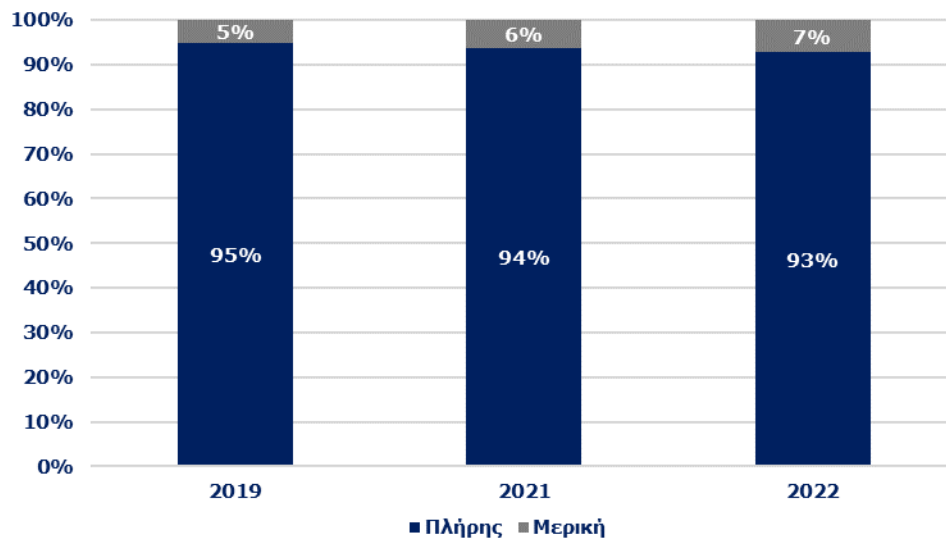
Κλάδος	Τύπος απασχόλησης	2019	2021	2022	%Δ 2019-2021	%Δ 2019-2022
Λοιποί κλάδοι	Πλήρης	202.325	190.933	199.390	-6%	-1%
	Μερική	10.746	12.897	15.574	20%	45%
Καταλύματα	Πλήρης	18.999	13.120	16.386	-31%	-14%
	Μερική	252	353	493	40%	95%
Δραστηριότητες υπηρεσιών εστίασης	Πλήρης	17.542	11.498	15.668	-34%	-11%
	Μερική	3.120	1.848	3.009	-41%	-4%
<b>Κρήτη</b>	<b>Πλήρης</b>	<b>238.866</b>	<b>215.552</b>	<b>231.443</b>	<b>-10%</b>	<b>-3%</b>
	<b>Μερική</b>	<b>14.118</b>	<b>15.097</b>	<b>19.076</b>	<b>7%</b>	<b>35%</b>

Πηγή: Έρευνα Εργατικού Δυναμικού ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence



Επιμέρους την περίοδο 2019-2022, οι εργαζόμενοι πλήρης απασχόλησης στους λοιπούς κλάδους (από 95% το 2019 σε 93% το 2022) εμφάνισαν υψηλότερο μερίδιο έναντι των μερικής απασχόλησης (από 5% το 2019 σε 7% 2022).

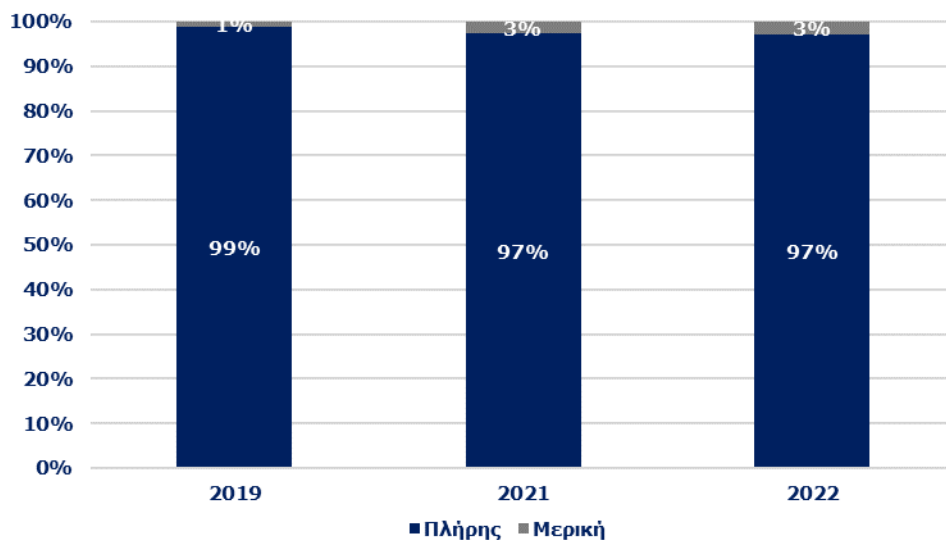
**Διάγραμμα 12:** Ποσοστιαία κατανομή των απασχολούμενων στους Λοιπούς Κλάδους ανά τύπο απασχόλησης στην Περιφέρεια Κρήτης, 2019-2022



Πηγή: Έρευνα Εργατικού Δυναμικού ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Όσον αφορά τους απασχολούμενους στα καταλύματα, οι εργαζόμενοι πλήρης απασχόλησης (από 99% το 2019 σε 97% το 2022) καταγράφουν υψηλότερα μερίδια σε σύγκριση με τους εργαζόμενους μερικής απασχόλησης (από 1% το 2019 σε 3% το 2022).

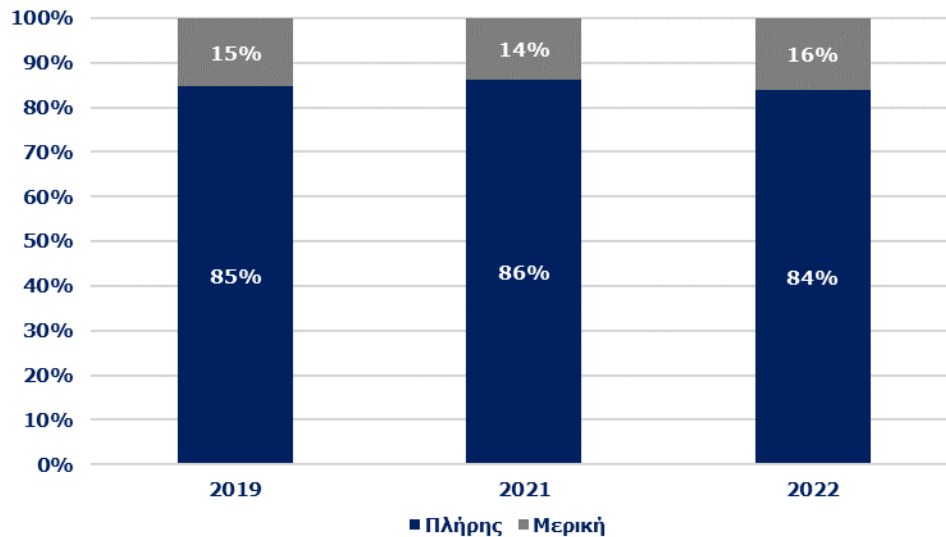
**Διάγραμμα 13:** Ποσοστιαία κατανομή των απασχολούμενων στα Καταλύματα ανά τύπο απασχόλησης στην Περιφέρεια Κρήτης, 2019-2022



Πηγή: Έρευνα Εργατικού Δυναμικού ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Αναφορικά με τους απασχολούμενους στην εστίαση, οι εργαζόμενοι πλήρης απασχόλησης (από 85% το 2019 σε 84% το 2022) καταγράφουν υψηλότερα μερίδια σε σύγκριση με τους εργαζόμενους μερικής απασχόλησης (από 15% το 2019 σε 16% το 2022).

**Διάγραμμα 14:** Ποσοστιαία κατανομή των απασχολούμενων στην Εστίαση ανά τύπο απασχόλησης στην Περιφέρεια Κρήτης, 2019-2022



Πηγή: Έρευνα Εργατικού Δυναμικού ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Συμπερασματικά, στην Περιφέρεια Κρήτης -όπως και στις περισσότερες Περιφέρειες της χώρας- η μερική απασχόληση είναι πιο έντονη στις δραστηριότητες υπηρεσιών εστίασης απ' ό τι στους λοιπούς κλάδους και τα καταλύματα.

### 1.8.5 Φύλο απασχολούμενων ανά Περιφέρεια

Αναφορικά με το φύλο των απασχολούμενων στο σύνολο της χώρας την περίοδο 2019-2021, παρατηρούμε ότι οι άνδρες απασχολούμενοι σημείωσαν οριακή αύξηση κατά +0,2% (από 2,3 εκατ. το 2019 σε 2,3 εκατ. το 2021) ενώ οι γυναίκες αύξηση κατά +1% (από 1,6 εκατ. το 2019 σε 1,7 εκατ. το 2021). Επιμέρους, η εικόνα στους άνδρες απασχολούμενους είναι μικτή, με τις Περιφέρειες Αττικής (+3%, από 808 χιλ. το 2019 σε 834 χιλ. το 2021), Κεντρικής Μακεδονίας (+1%, από 372 χιλ. το 2019 σε 376 χιλ. το 2021), Θεσσαλίας (+0,1%, από 150 χιλ. το 2019 σε 150 χιλ. το 2021), Δυτικής Ελλάδας (+6%, από 133 χιλ. το 2019 σε 141 χιλ. το 2021) και Πελοποννήσου (+1%, από 123 χιλ. το 2019 σε 125 χιλ. το 2021) να καταγράφουν αύξηση ενώ αντίθετα οι Περιφέρειες Κρήτης (-6%, από 143 χιλ. το 2019 σε 135 χιλ. το 2021), Αν. Μακεδονίας & Θράκης (-7%, από 127 χιλ. το 2019 σε 118 χιλ. το 2021), Στερεάς Ελλάδας (-1%, από 125 χιλ. το 2019 σε 124 χιλ. το 2021), Νοτίου Αιγαίου (-12%, από 78 χιλ. το 2019 σε 69 χιλ. το 2021), Ηπείρου (-3%, από 65 χιλ. το 2019 σε 63 χιλ. το 2021), Δυτικής Μακεδονίας (-1%, από 53 χιλ. το 2019 σε 53 χιλ. το 2021), Βορείου Αιγαίου (-5%, από 45 χιλ. το 2019 σε 42 χιλ. το 2021) και Ιονίων Νήσων (-7%, από 45 χιλ. το 2019 σε 41 χιλ. το 2021) μείωση.

Σε ότι αφορά τις γυναίκες, η εικόνα είναι μικτή, με τις Περιφέρειες Αττικής (+6%, από 634 χιλ. το 2019 σε 672 χιλ. το 2021), Θεσσαλίας (+4%, από 103 χιλ. το 2019 σε 107 χιλ. το 2021), Δυτικής Ελλάδας (+10%, από 82 χιλ. το 2019 σε 90 χιλ. το 2021) και Δυτικής Μακεδονίας (+9%, από 34 χιλ. το 2019 σε 37 χιλ. το 2021) να καταγράφουν αύξηση ενώ αντίθετα οι Περιφέρειες Κεντρικής Μακεδονίας (-1%, από 271 χιλ. το 2019 σε 267 χιλ. το 2021), Κρήτης (-13%, από 110 χιλ. το 2019 σε 96 χιλ. το 2021), Πελοποννήσου (-1%, από 88 χιλ. το 2019 σε 87 χιλ. το 2021), Αν. Μακεδονίας & Θράκης (-6%, από 88 χιλ. το 2019 σε 83 χιλ. το 2021), Στερεάς Ελλάδας (-1%, από 69 χιλ. το 2019 σε 68 χιλ. το 2021), Νοτίου Αιγαίου (-12%, από 55 χιλ. το 2019 σε 49 χιλ. το 2021), Ηπείρου (-15%, από 48 χιλ. το 2019 σε 41 χιλ. το 2021), Ιονίων Νήσων (-5%, από 32 χιλ. το 2019 σε 31 χιλ. το 2021) και Βορείου Αιγαίου (-2%, από 30 χιλ. το 2019 σε 30 χιλ. το 2021) μείωση.

Την περίοδο 2019-2022, οι άνδρες απασχολούμενοι στο σύνολο της χώρας σημείωσαν αύξηση κατά +6% (από 2,3 εκατ. το 2019 σε 2,4 εκατ. το 2022) ενώ οι γυναίκες αύξηση κατά +6% (από 1,6 εκατ. το 2019 σε 1,7 εκατ. το 2022). Επιμέρους, η εικόνα στους άνδρες απασχολούμενους είναι μικτή, με τις Περιφέρειες Αττικής (+7%, από 808 χιλ. το 2019 σε 864 χιλ. το 2022), Κεντρικής Μακεδονίας (+8%, από 372 χιλ. το 2019 σε 403 χιλ. το 2022), Θεσσαλίας (+6%, από 150 χιλ. το 2019 σε 159 χιλ. το 2022), Δυτικής Ελλάδας (+12%, από 133 χιλ. το 2019 σε

149 χιλ. το 2022), Κρήτης (+0,2%, από 143 χιλ. το 2019 σε 143 χιλ. το 2022), Πελοποννήσου (+2%, από 123 χιλ. το 2019 σε 126 χιλ. το 2022), Στερεάς Ελλάδας (+6%, από 126 χιλ. το 2019 σε 133 χιλ. το 2022), Ηπείρου (+6%, από 65 χιλ. το 2019 σε 69 χιλ. το 2022), Δυτικής Μακεδονίας (+2%, από 53 χιλ. το 2019 σε 54 χιλ. το 2022) και Ιονίων Νήσων (+0,5%, από 45 χιλ. το 2019 σε 45 χιλ. το 2022) να καταγράφουν αύξηση ενώ αντίθετα οι Περιφέρειες Αν. Μακεδονίας & Θράκης (-0,2%, από 127 χιλ. το 2019 σε 126 χιλ. το 2022), Νοτίου Αιγαίου (-1%, από 78 χιλ. το 2019 σε 77 χιλ. το 2022) και Βορείου Αιγαίου (-2%, από 45 χιλ. το 2019 σε 44 χιλ. το 2022) μείωση.

Σε ότι αφορά τις γυναίκες, η εικόνα είναι επίσης μικτή, με τις Περιφέρειες Αττικής (+12%, από 634 χιλ. το 2019 σε 711 χιλ. το 2022), Κεντρικής Μακεδονίας (+3%, από 271 χιλ. το 2019 σε 280 χιλ. το 2022), Θεσσαλίας (+8%, από 103 χιλ. το 2019 σε 111 χιλ. το 2022), Δυτικής Ελλάδας (+12%, από 82 χιλ. το 2019 σε 92 χιλ. το 2022), Πελοποννήσου (+3%, από 88 χιλ. το 2019 σε 90 χιλ. το 2022), Στερεάς Ελλάδας (+11%, από 69 χιλ. το 2019 σε 76 χιλ. το 2022), Ηπείρου (+3%, από 48 χιλ. το 2019 σε 49 χιλ. το 2022), Δυτικής Μακεδονίας (+3%, από 34 χιλ. το 2019 σε 35 χιλ. το 2022) και Βορείου Αιγαίου (+2%, από 30 χιλ. το 2019 σε 31 χιλ. το 2022) να καταγράφουν αύξηση ενώ αντίθετα οι Περιφέρειες Κρήτης (-2%, από 110 χιλ. το 2019 σε 107 χιλ. το 2022), Αν. Μακεδονίας & Θράκης (-1%, από 88 χιλ. το 2019 σε 87 χιλ. το 2022), Νοτίου Αιγαίου (-11%, από 55 χιλ. το 2019 σε 49 χιλ. το 2022) και Ιονίων Νήσων (-8%, από 32 χιλ. το 2019 σε 30 χιλ. το 2022) μείωση.

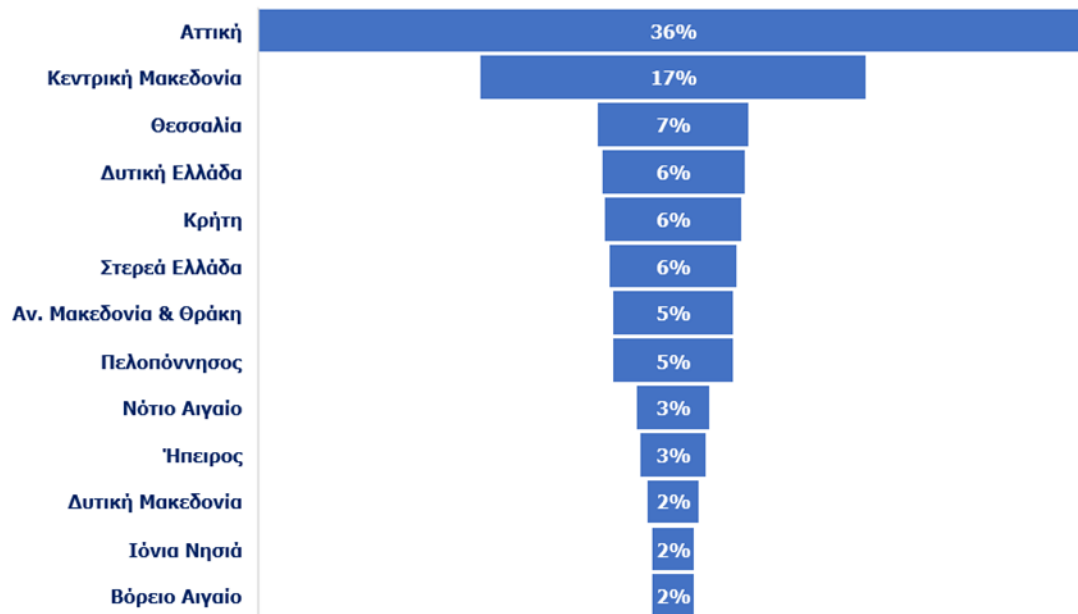
**Πίνακας 15:** Εξέλιξη των απασχολούμενων ανά Περιφέρεια και ανά φύλο απασχολούμενων, 2019-2022

Περιφέρεια	Φύλο απασχολούμενων	2019	2021	2022	%Δ 2019-2021	%Δ 2019-2022
Αττική	Άνδρες	808.049	833.876	864.217	3%	7%
	Γυναίκες	634.317	672.347	711.156	6%	12%
Κεντρική Μακεδονία	Άνδρες	371.786	375.945	402.968	1%	8%
	Γυναίκες	270.905	267.082	279.745	-1%	3%
Θεσσαλία	Άνδρες	150.333	150.444	158.832	0%	6%
	Γυναίκες	102.915	107.209	110.750	4%	8%
Δυτική Ελλάδα	Άνδρες	132.765	140.701	149.226	6%	12%
	Γυναίκες	81.918	89.967	91.919	10%	12%
<b>Κρήτη</b>	<b>Άνδρες</b>	<b>143.067</b>	<b>135.119</b>	<b>143.333</b>	<b>-6%</b>	<b>0%</b>
	<b>Γυναίκες</b>	<b>109.917</b>	<b>95.530</b>	<b>107.186</b>	<b>-13%</b>	<b>-2%</b>
Πελοπόννησος	Άνδρες	123.344	124.757	125.927	1%	2%
	Γυναίκες	88.087	87.244	90.464	-1%	3%
Αν. Μακεδονία & Θράκη	Άνδρες	126.742	117.661	126.481	-7%	0%
	Γυναίκες	87.906	82.645	87.136	-6%	-1%
Στερεά Ελλάδα	Άνδρες	125.121	123.745	132.659	-1%	6%
	Γυναίκες	69.047	68.467	76.421	-1%	11%
Νότιο Αιγαίο	Άνδρες	77.847	68.657	77.007	-12%	-1%
	Γυναίκες	55.126	48.776	49.099	-12%	-11%
Ήπειρος	Άνδρες	64.717	62.829	68.591	-3%	6%
	Γυναίκες	48.031	41.046	49.242	-15%	3%
Δυτική Μακεδονία	Άνδρες	53.017	52.677	54.072	-1%	2%
	Γυναίκες	34.068	36.987	34.948	9%	3%
Ιόνια Νησιά	Άνδρες	44.712	41.380	44.918	-7%	0%
	Γυναίκες	32.476	30.969	29.771	-5%	-8%
Βόρειο Αιγαίο	Άνδρες	44.827	42.388	43.957	-5%	-2%
	Γυναίκες	29.989	29.532	30.607	-2%	2%
<b>Ελλάδα</b>	<b>Άνδρες</b>	<b>2.266.326</b>	<b>2.270.181</b>	<b>2.392.189</b>	<b>0%</b>	<b>6%</b>
	<b>Γυναίκες</b>	<b>1.644.704</b>	<b>1.657.800</b>	<b>1.748.444</b>	<b>1%</b>	<b>6%</b>

Πηγή: Έρευνα Εργατικού Δυναμικού ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

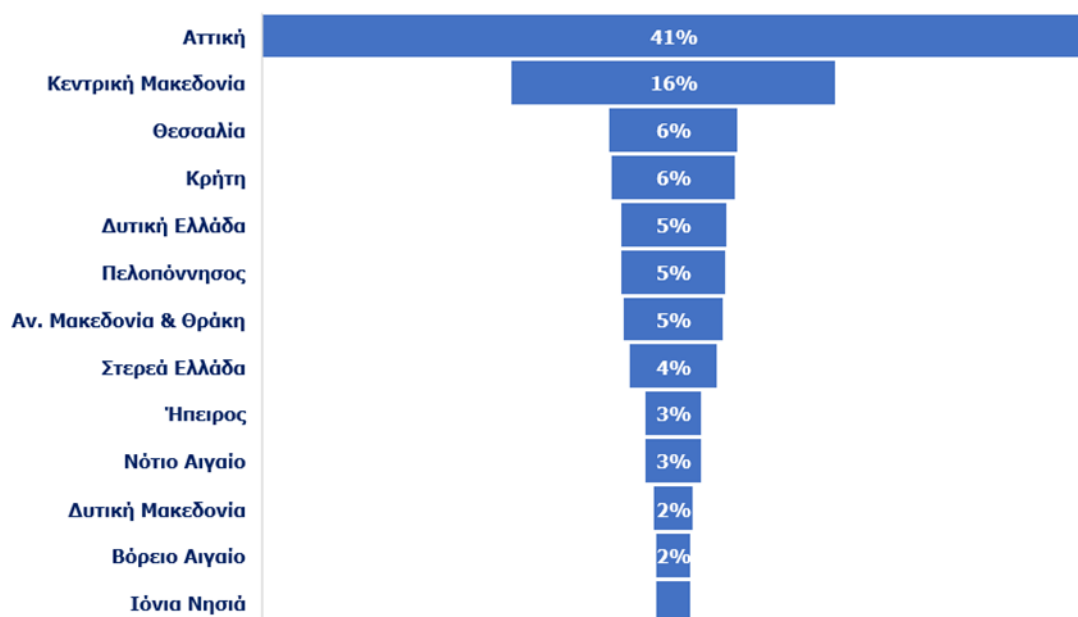
Όσον αφορά την ποσοστιαία κατανομή των ανδρών απασχολούμενων ανά Περιφέρεια για το 2022, παρατηρούμε ότι το υψηλότερο ποσοστό καταγράφεται στην Περιφέρεια Αττικής (36%) και ακολουθούν οι Περιφέρειες Κεντρικής Μακεδονίας (17%), Θεσσαλίας (7%), Δυτικής Ελλάδας (6%), Κρήτης (6%), Στερεάς Ελλάδας (6%), Αν. Μακεδονίας & Θράκης (5%), Πελοποννήσου (5%), Νοτίου Αιγαίου (3%), Ηπείρου (3%), Δυτικής Μακεδονίας (2%), Βορείου Αιγαίου (2%) και Ιονίων Νήσων (2%).

**Διάγραμμα 15:** Ποσοστιαία κατανομή των ανδρών απασχολούμενων ανά Περιφέρεια, 2022



Σε ότι αφορά την ποσοστιαία κατανομή των γυναικών απασχολούμενων ανά Περιφέρεια για το 2022, το υψηλότερο ποσοστό σημειώνεται στην Περιφέρεια Αττικής (41%) και ακολουθούν οι Περιφέρειες Κεντρικής Μακεδονίας (16%), Θεσσαλίας (6%), Κρήτης (6%), Δυτικής Ελλάδας (5%), Πελοποννήσου (5%), Αν. Μακεδονίας & Θράκης (5%), Στερεάς Ελλάδας (4%), Ηπείρου (3%), Νοτίου Αιγαίου (3%), Δυτικής Μακεδονίας (2%), Ιονίων Νήσων (2%) και Βορείου Αιγαίου (2%).

**Διάγραμμα 16:** Ποσοστιαία κατανομή των γυναικών απασχολούμενων ανά Περιφέρεια, 2022



### 1.8.6 Φύλο απασχολούμενων ανά κατηγορία απασχόλησης στην Περιφέρεια Κρήτης

Οι άνδρες απασχολούμενοι στην Περιφέρεια Κρήτης την περίοδο 2019-2021, σημείωσαν μείωση κατά -6% (από 143 χιλ. το 2019 σε 135 χιλ. το 2021) ενώ οι γυναίκες μείωση κατά -13% (από 110 χιλ. το 2019 σε 96 χιλ. το 2021). Επιμέρους, οι άνδρες απασχολούμενοι κατέγραψαν μείωση σε όλες τους κλάδους: λοιποί κλάδοι (-3%, από 124 χιλ. το 2019 σε 121 χιλ. το 2021), καταλύματα (-11%, από 8 χιλ. το 2019 σε 7 χιλ. το 2021) και εστίαση (-33%, από 11 χιλ. το 2019 σε 7 χιλ. το 2021). Παρόμοια είναι η εικόνα και στις γυναίκες -αν και με πιο έντονη πτωτική τάση-. Συγκεκριμένα: λοιποί κλάδοι (-7%, από 89 χιλ. το 2019 σε 83 χιλ. το 2021), καταλύματα (-43%, από 11 χιλ. το 2019 σε 7 χιλ. το 2021) και εστίαση (-38%, από 10 χιλ. το 2019 σε 6 χιλ. το 2021).

Την περίοδο 2019-2022, οι άνδρες απασχολούμενοι στην Περιφέρεια Κρήτης σημείωσαν οριακή αύξηση κατά +0,2% (από 143 χιλ. το 2019 σε 143 χιλ. το 2022) ενώ οι γυναίκες μείωση κατά -2% (από 110 χιλ. το 2019 σε 107 χιλ. το 2022). Επιμέρους, η εικόνα στους άνδρες απασχολούμενους είναι μικτή, με τους λοιπούς κλάδους (+2%, από 124 χιλ. το 2019 σε 126 χιλ. το 2022) να καταγράφουν αύξηση ενώ αντίθετα τα καταλύματα (-8%, από 8 χιλ. το 2019 σε 7 χιλ. το 2022) και η εστίαση (-11%, από 11 χιλ. το 2019 σε 10 χιλ. το 2022) μείωση. Η εικόνα στις γυναίκες είναι αρνητική: λοιποί κλάδοι (-0,2%, από 89 χιλ. το 2019 σε 89 χιλ. το 2022), καταλύματα (-15%, από 11 χιλ. το 2019 σε 10 χιλ. το 2022) και εστίαση (-8%, από 10 χιλ. το 2019 σε 9 χιλ. το 2022).

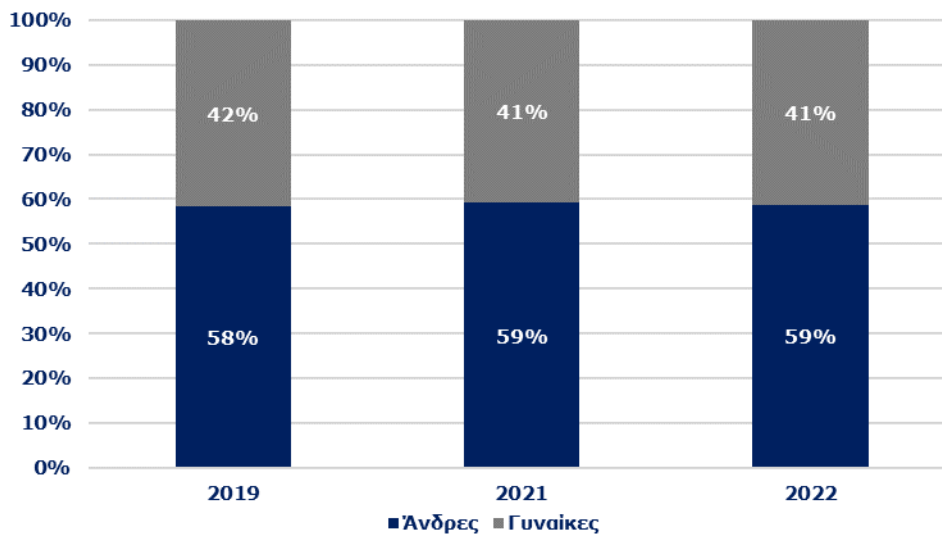
**Πίνακας 16:** Εξέλιξη των απασχολούμενων στην Περιφέρεια Κρήτης ανά φύλο απασχολούμενων και ανά κατηγορία απασχόλησης, 2019-2022

Κλάδος	Φύλο απασχολούμενων	2019	2021	2022	%Δ 2019-2021	%Δ 2019-2022
		Λοιποί κλάδοι	124.319	120.895	126.406	-3%
	Άνδρες	88.752	82.936	88.558	-7%	0%
	Γυναίκες	7.756	6.914	7.157	-11%	-8%
Καταλύματα	Άνδρες	11.495	6.559	9.721	-43%	-15%
	Γυναίκες	10.993	7.311	9.769	-33%	-11%
Δραστηριότητες υπηρεσιών εστίασης	Άνδρες	9.670	6.035	8.907	-38%	-8%
	Γυναίκες	143.067	135.119	143.333	-6%	0%
<b>Κρήτη</b>	<b>Άνδρες</b>	<b>109.917</b>	<b>95.530</b>	<b>107.186</b>	<b>-13%</b>	<b>-2%</b>
	<b>Γυναίκες</b>					

Πηγή: Έρευνα Εργατικού Δυναμικού ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Αναφορικά με το φύλο των απασχολούμενων στους λοιπούς κλάδους την περίοδο 2019-2022, οι άνδρες απασχολούμενοι (από 58% το 2019 σε 59% το 2022) εμφανίζουν υψηλότερα μερίδια σε σύγκριση με τις γυναίκες (από 42% το 2019 σε 41% το 2022).

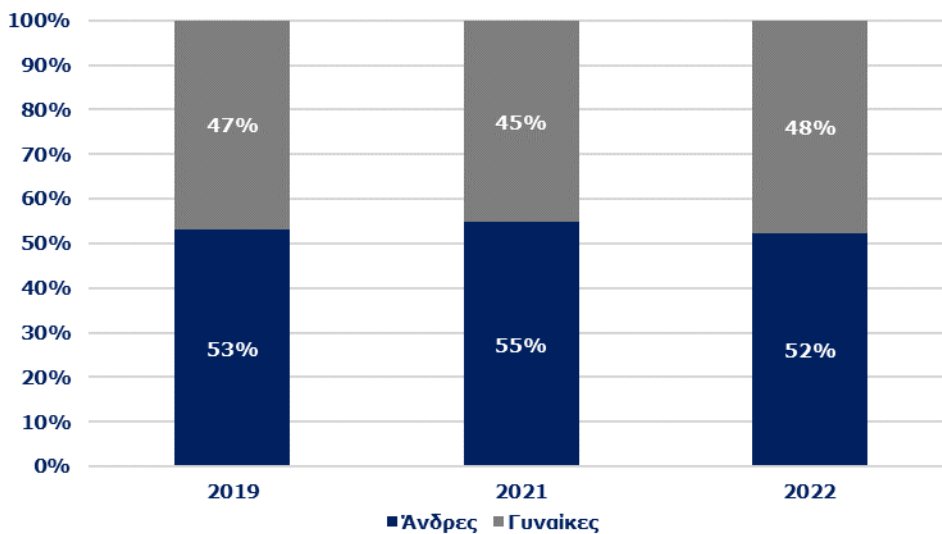
**Διάγραμμα 17:** Ποσοστιαία κατανομή των απασχολούμενων στους Λοιπούς Κλάδους ανά φύλο απασχολούμενων, 2019-2022



Πηγή: Έρευνα Εργατικού Δυναμικού ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Παρόμοια είναι η εικόνα στην εστίαση, με τους άνδρες απασχολούμενους να εμφανίζουν υψηλότερα μερίδια (από 53% το 2019 σε 52% το 2022) σε σύγκριση με αυτά των γυναικών (από 47% το 2019 σε 48% το 2022).

**Διάγραμμα 18:** Ποσοστιαία κατανομή των απασχολούμενων στην Εστίαση ανά φύλο απασχολούμενων, 2019-2022

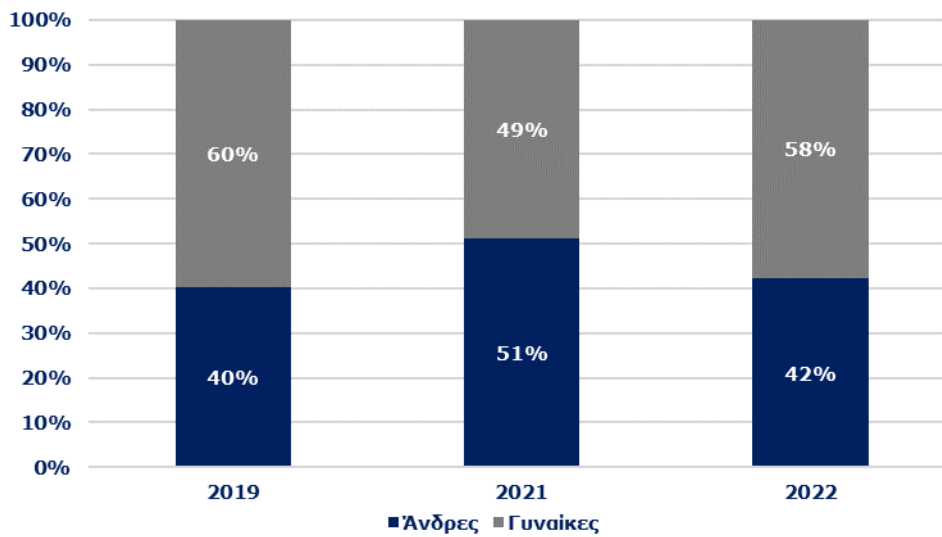


Πηγή: Έρευνα Εργατικού Δυναμικού ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence



Σε αντίθεση με τους λοιπούς κλάδους και την εστίαση, οι γυναίκες απασχολούμενες στον κλάδο των καταλυμάτων εμφανίζουν υψηλότερα μερίδια, με εξαίρεση το 2021 (από 60% το 2019 σε 58% το 2022) σε σύγκριση με αυτά των ανδρών (από 40% το 2019 σε 42% το 2022).

**Διάγραμμα 19:** Ποσοστιαία κατανομή των απασχολούμενων στα Καταλύματα ανά φύλο απασχολούμενων, 2019-2022



Πηγή: Έρευνα Εργατικού Δυναμικού ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

### 1.8.7 Ηλικιακή διάρθρωση των απασχολούμενων ανά Περιφέρεια

Αναφορικά με την ηλικιακή διάρθρωση των απασχολούμενων την περίοδο 2019-2021, παρατηρούμε ότι η εικόνα είναι μικτή, με τις ηλικίες 15-24 ετών (-8%, από 151 χιλ. το 2019 σε 140 χιλ. το 2021), 25-34 ετών (-6%, από 786 χιλ. το 2019 σε 737 χιλ. το 2021) και 35-44 ετών (-7%, από 1,2 εκατ. το 2019 σε 1,1 εκατ. το 2021) να καταγράφουν πτώση ενώ αντίθετα οι ηλικίες 45-54 ετών (+5%, από 1,1 εκατ. το 2019 σε 1,2 εκατ. το 2021) και 55+ (+14%, από 687 χιλ. το 2019 σε 786 χιλ. το 2021).

Οι υψηλότερες ποσοστιαίες μειώσεις την περίοδο 2019-2021, σημειώθηκαν για τις ηλικίες 15-24 ετών στις Περιφέρειες Νοτίου Αιγαίου (-43%, από 7 χιλ. το 2019 σε 4 χιλ. το 2021), Ιονίων Νήσων (-40%, από 4 χιλ. το 2019 σε 2 χιλ. το 2021), Κρήτης (-30%, από 12 χιλ. το 2019 σε 8 χιλ. το 2021) και Βορείου Αιγαίου (-22%, από 4 χιλ. το 2019 σε 3 χιλ. το 2021), για τις ηλικίες 25-34 ετών στις Περιφέρειες Νοτίου Αιγαίου (-25%, από 30 χιλ. το 2019 σε 23 χιλ. το 2021), Αν. Μακεδονίας & Θράκης (-20%, από 45 χιλ. το 2019 σε 36 χιλ. το 2021) και Κρήτης (-19%, από 52 χιλ. το 2019 σε 42 χιλ. το 2021), για τις ηλικίες 35-44 ετών στην Περιφέρεια Ηπείρου (-24%, από 35 χιλ. το 2019 σε 27 χιλ. το 2021) και για τις ηλικίες 45-54 ετών στην Περιφέρεια Ιονίων Νήσων (-8%, από 22 χιλ. το 2019 σε 21 χιλ. το 2021).

Οι υψηλότερες ποσοστιαίες αυξήσεις την περίοδο 2019-2021, σημειώθηκαν για τις ηλικίες 15-24 ετών στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας (+56%, από 7 χιλ. το 2019 σε 11 χιλ. το 2021), για τις ηλικίες 25-34 ετών στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας (+21%, από 12 χιλ. το 2019 σε 15 χιλ. το 2021), για τις ηλικίες 45-54 ετών στις Περιφέρειες Κεντρικής Μακεδονίας (+8%, από 193 χιλ. το 2019 σε 209 χιλ. το 2021) και Θεσσαλίας (+6%, από 74 χιλ. το 2019 σε 78 χιλ. το 2021) και για τις ηλικίες 55+ ετών στις Περιφέρειες Αττικής (+24%, από 218 χιλ. το 2019 σε 271 χιλ. το 2021), Στερεάς Ελλάδας (+21%, από 35 χιλ. το 2019 σε 42 χιλ. το 2021) και Θεσσαλίας (+15%, από 52 χιλ. το 2019 σε 60 χιλ. το 2021).

Την περίοδο 2019-2022, η εικόνα είναι θετική, με εξαίρεση τις ηλικίες 35-44 ετών (-6%, από 1,2 εκατ. το 2019 σε 1,1 εκατ. το 2022). Ενδεικτικά, οι υπόλοιπες ηλικιακές κατηγορίες: 15-24 ετών (+11%, από 151 χιλ. το 2019 σε 169 χιλ. το 2022), 25-34 ετών (+2%, από 786 χιλ. το 2019 σε 805 χιλ. το 2022), 45-54 ετών (+8%, από 1,1 εκατ. το 2019 σε 1,2 εκατ. το 2022) και 55+ ετών (+24%, από 687 χιλ. το 2019 σε 852 χιλ. το 2022).

Οι υψηλότερες ποσοστιαίες μειώσεις την περίοδο 2019-2022, σημειώθηκαν για τις ηλικίες 15-24 ετών στις Περιφέρειες Ιονίων Νήσων (-20%, από 4 χιλ. το 2019 σε 3 χιλ. το 2022), Βορείου Αιγαίου (-36%, από 4 χιλ. το 2019 σε 3 χιλ. το 2022) και Κρήτης (-17%, από 12 χιλ. το 2019 σε 10 χιλ. το 2022), για τις ηλικίες 25-34 ετών στις Περιφέρειες Αν. Μακεδονίας & Θράκης (-13%, από 45 χιλ. το 2019 σε 39 χιλ. το 2022) και Νοτίου Αιγαίου (-12%, από 30 χιλ. το 2019 σε 27 χιλ. το 2022), για τις ηλικίες 35-44 ετών στις Περιφέρειες Δυτικής Μακεδονίας (-20%, από 26 χιλ. το 2019 σε 20 χιλ. το 2022), Νοτίου Αιγαίου (-15%, από 38 χιλ. το 2019 σε 32 χιλ. το 2022) και Ηπείρου (-12%, από 35 χιλ. το 2019 σε 31 χιλ. το 2022) και για τις ηλικίες 45-54 ετών στην Περιφέρεια Ιονίων Νήσων (-7%, από 22 χιλ. το 2019 σε 21 χιλ. το 2022).

Οι υψηλότερες ποσοστιαίες αυξήσεις την περίοδο 2019-2022, σημειώθηκαν για τις ηλικίες 15-24 ετών στις Περιφέρειες Πελοποννήσου (+55%, από 5 χιλ. το 2019 σε 8 χιλ. το 2022), Δυτικής Ελλάδας (+50%, από 7 χιλ. το 2019 σε 11 χιλ. το 2022), Ηπείρου (+33%, από 3 χιλ. το 2019 σε 4 χιλ. το 2022) και Δυτικής Μακεδονίας (+32%, από 3 χιλ. το 2019 σε 4 χιλ. το 2022), για τις ηλικίες 25-34 ετών στις Περιφέρειες Δυτικής Μακεδονίας (+15%, από 12 χιλ. το 2019 σε 14 χιλ. το 2022) και Δυτικής Ελλάδας (+11%, από 43 χιλ. το 2019 σε 47 χιλ. το 2022), για τις ηλικίες 35-44 ετών στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας (+2%, από 59 χιλ. το 2019 σε 60 χιλ. το 2022), για τις ηλικίες 45-54 ετών στις Περιφέρειες Ηπείρου (+13%, από 32 χιλ. το 2019 σε 37 χιλ. το 2022), Θεσσαλίας (+12%, από 74 χιλ. το 2019 σε 82 χιλ. το 2022) και Κεντρικής Μακεδονίας (+11%, από 193 χιλ. το 2019 σε 215 χιλ. το 2022) και για τις ηλικίες 55+ ετών στις Περιφέρειες Αττικής (+32%, από 218 χιλ. το 2019 σε 291 χιλ. το 2022), Στερεάς Ελλάδας (+32%, από 35 χιλ. το 2019 σε 46 χιλ. το 2022) και Δυτικής Ελλάδας (+25%, από 45 χιλ. το 2019 σε 56 χιλ. το 2022).

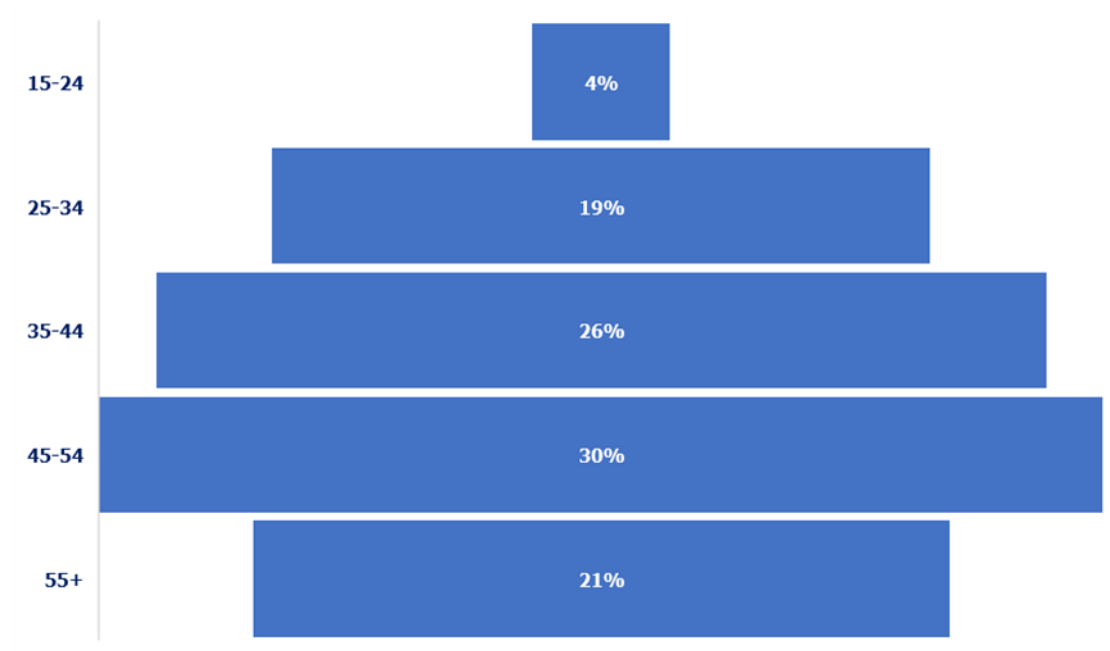
**Πίνακας 17:** Εξέλιξη των απασχολούμενων ανά ηλικιακή διάρθρωση και ανά Περιφέρεια, 2019-2022

Περιφέρεια	Ηλικιακή διάρθρωση	2019	2021	2022	%Δ 2019-2021	%Δ 2019-2022
Αν. Μακεδονία & Θράκη	15-24	9.036	8.354	9.927	-8%	10%
	25-34	44.998	36.002	39.085	-20%	-13%
	35-44	59.987	52.687	55.260	-12%	-8%
	45-54	58.758	61.269	61.889	4%	5%
	55+	41.869	41.994	47.456	0%	13%
Αττική	15-24	57.161	58.170	66.095	2%	16%
	25-34	301.567	296.867	326.432	-2%	8%
	35-44	449.035	432.312	432.585	-4%	-4%
	45-54	416.252	447.507	458.883	8%	10%
	55+	218.351	271.367	291.378	24%	33%
Ιόνια Νησιά	15-24	3.971	2.395	3.174	-40%	-20%
	25-34	13.302	12.724	12.920	-4%	-3%
	35-44	21.066	19.586	18.877	-7%	-10%
	45-54	22.465	20.684	20.887	-8%	-7%
	55+	16.383	16.959	18.831	4%	15%
Βόρειο Αιγαίο	15-24	4.246	3.314	2.722	-22%	-36%
	25-34	18.107	15.964	17.752	-12%	-2%
	35-44	19.772	18.074	17.555	-9%	-11%
	45-54	18.812	19.532	20.073	4%	7%
	55+	13.879	15.037	16.463	8%	19%
Δυτική Ελλάδα	15-24	7.122	11.076	10.695	56%	50%
	25-34	42.604	45.576	47.305	7%	11%
	35-44	58.683	59.524	59.686	1%	2%
	45-54	61.730	63.601	67.706	3%	10%
	55+	44.545	50.892	55.752	14%	25%
Δυτική Μακεδονία	15-24	2.727	2.795	3.587	2%	32%
	25-34	12.196	14.771	14.077	21%	15%
	35-44	25.596	23.458	20.428	-8%	-20%
	45-54	29.727	29.662	31.608	0%	6%
	55+	16.838	18.980	19.320	13%	15%
Ήπειρος	15-24	2.963	2.417	3.942	-18%	33%
	25-34	19.796	16.892	18.950	-15%	-4%
	35-44	34.789	26.609	30.708	-24%	-12%
	45-54	32.437	33.648	36.515	4%	13%
	55+	22.764	24.309	27.717	7%	22%
Θεσσαλία	15-24	9.373	10.031	11.355	7%	21%
	25-34	50.918	42.898	46.134	-16%	-9%
	35-44	67.239	66.784	66.675	-1%	-1%
	45-54	73.557	77.793	82.128	6%	12%
	55+	52.162	60.148	63.289	15%	21%
Κεντρική Μακεδονία	15-24	23.636	17.410	25.073	-26%	6%
	25-34	126.150	118.780	128.446	-6%	2%
	35-44	187.775	173.500	179.001	-8%	-5%
	45-54	193.294	208.697	214.682	8%	11%
	55+	111.836	124.640	135.510	11%	21%
<b>Κρήτη</b>	<b>15-24</b>	<b>11.792</b>	<b>8.291</b>	<b>9.812</b>	<b>-30%</b>	<b>-17%</b>
	<b>25-34</b>	<b>51.598</b>	<b>41.958</b>	<b>50.129</b>	<b>-19%</b>	<b>-3%</b>
	<b>35-44</b>	<b>76.167</b>	<b>65.786</b>	<b>67.786</b>	<b>-14%</b>	<b>-11%</b>
	<b>45-54</b>	<b>70.319</b>	<b>69.770</b>	<b>70.524</b>	<b>-1%</b>	<b>0%</b>
	<b>55+</b>	<b>43.109</b>	<b>44.844</b>	<b>52.269</b>	<b>4%</b>	<b>21%</b>
Νότιο Αιγαίο	15-24	7.445	4.268	6.628	-43%	-11%
	25-34	30.316	22.624	26.777	-25%	-12%
	35-44	37.849	33.040	32.357	-13%	-15%
	45-54	34.697	34.228	35.257	-1%	2%
	55+	22.665	23.273	25.088	3%	11%
Πελοπόννησος	15-24	4.861	4.241	7.515	-13%	55%
	25-34	36.827	37.405	38.234	2%	4%
	35-44	57.402	52.964	52.984	-8%	-8%
	45-54	64.851	66.164	64.957	2%	0%
	55+	47.490	51.227	52.701	8%	11%
Στερεά Ελλάδα	15-24	7.082	6.927	8.113	-2%	15%
	25-34	37.929	34.140	39.198	-10%	3%
	35-44	57.861	51.224	54.642	-11%	-6%
	45-54	56.595	57.874	61.163	2%	8%
	55+	34.701	42.047	45.964	21%	32%
<b>Ελλάδα</b>	<b>15-24</b>	<b>151.415</b>	<b>139.688</b>	<b>168.637</b>	<b>-8%</b>	<b>11%</b>
	<b>25-34</b>	<b>786.309</b>	<b>736.601</b>	<b>805.439</b>	<b>-6%</b>	<b>2%</b>
	<b>35-44</b>	<b>1.153.220</b>	<b>1.075.548</b>	<b>1.088.545</b>	<b>-7%</b>	<b>-6%</b>
	<b>45-54</b>	<b>1.133.493</b>	<b>1.190.428</b>	<b>1.226.273</b>	<b>5%</b>	<b>8%</b>
	<b>55+</b>	<b>686.593</b>	<b>785.716</b>	<b>851.739</b>	<b>14%</b>	<b>24%</b>

Πηγή: Έρευνα Εργατικού Δυναμικού ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Όσον αφορά την ποσοστιαία κατανομή των απασχολούμενων ανά ηλικιακή κατηγορία για το 2022, παρατηρούμε ότι το υψηλότερο μερίδιο κατέχουν οι ηλικιακές ομάδες 45-54 ετών (30%) και 35-44 ετών (26%) και ακολουθούν οι ηλικίες 55+ ετών (21%), 25-34 ετών (19%) και 15-24 ετών (4%).

**Διάγραμμα 20:** Ποσοστιαία κατανομή των απασχολούμενων ανά ηλικιακή ομάδα, 2022



### 1.8.8 Ηλικιακή διάρθρωση των απασχολούμενων στην Περιφέρεια Κρήτης ανά κατηγορία απασχόλησης

Η εικόνα στις ηλικιακές ομάδες για την Περιφέρεια Κρήτης την περίοδο 2019-2021 είναι αρνητική, με εξαίρεση τις ηλικίες 55+ ετών (+4%, από 43 χιλ. το 2019 σε 45 χιλ. το 2021). Ενδεικτικά, οι υπόλοιπες ηλικίες: 15-24 ετών (-30%, από 12 χιλ. το 2019 σε 8 χιλ. το 2021), 25-34 ετών (-19%, από 52 χιλ. το 2019 σε 42 χιλ. το 2021), 35-44 ετών (-14%, από 76 χιλ. το 2019 σε 66 χιλ. το 2021) και 45-54 ετών (-1%, από 70 χιλ. το 2019 σε 70 χιλ. το 2021).

Στους επιμέρους κλάδους, η εικόνα στους λοιπούς είναι μικτή, με τις ηλικίες 15-24 ετών (+8%, από 7 χιλ. το 2019 σε 7 χιλ. το 2021), 45-54 ετών (+2%, από 62 χιλ. το 2019 σε 63 χιλ. το 2021) και 55+ ετών (+4%, από 39 χιλ. το 2019 σε 40 χιλ. το 2021) να καταγράφουν αύξηση ενώ αντίθετα οι ηλικίες 25-34 ετών (-17%, από 41 χιλ. το 2019 σε 34 χιλ. το 2021) και 35-44 ετών (-9%, από 65 χιλ. το 2019 σε 59 χιλ. το 2021) μείωση. Στην εστίαση η εικόνα είναι αρνητική: 15-24 ετών (-72%, από 3 χιλ. το 2019 σε 927 απασχολούμενους το 2021), 25-34 ετών (-31%, από 7 χιλ. το 2019 σε 5 χιλ. το 2021), 35-44 ετών (-43%, από 5 χιλ. το 2019 σε 3 χιλ. το 2021), 45-54 ετών (-20%, από 3 χιλ. το 2019 σε 3 χιλ. το 2021) και 55+ ετών (-2%, από 2 χιλ. το 2019 σε 2 χιλ. το 2021). Στα καταλύματα η εικόνα είναι αρνητική, με εξαίρεση τις ηλικίες 55+ ετών (+3%, από 2 χιλ. το 2019 σε 2 χιλ. το 2021). Ενδεικτικά, οι υπόλοιπες ηλικίες: 15-24 ετών (-89%, από 2 χιλ. το 2019 σε 200 απασχολούμενους το 2021), 25-34 ετών (-20%, από 4 χιλ. το 2019 σε 3 χιλ. το 2021), 35-44 ετών (-35%, από 6 χιλ. το 2019 σε 4 χιλ. το 2021) και 45-54 ετών (-23%, από 5 χιλ. το 2019 σε 4 χιλ. το 2021).

Την περίοδο 2019-2022, η εικόνα είναι μικτή, με τις ηλικίες 45-54 ετών (+0,3%, από 70 χιλ. το 2019 σε 71 χιλ. το 2022) και 55+ ετών (+21%, από 43 χιλ. το 2019 σε 52 χιλ. το 2022) να καταγράφουν αύξηση ενώ αντίθετα οι ηλικίες 15-24 ετών (-17%, από 12 χιλ. το 2019 σε 10 χιλ. το 2022), 25-34 ετών (-3%, από 52 χιλ. το 2019 σε 50 χιλ. το 2022) και 35-44 ετών (-11%, από 76 χιλ. το 2019 σε 68 χιλ. το 2022) μείωση.

Στους επιμέρους κλάδους, η εικόνα στους λοιπούς είναι μικτή, με τις ηλικίες 15-24 ετών (-2%, από 7 χιλ. το 2019 σε 7 χιλ. το 2022), 35-44 ετών (-9%, από 65 χιλ. το 2019 σε 59 χιλ. το 2022) και 45-54 ετών (-1%, από 62 χιλ. το 2019 σε 61 χιλ. το 2022) να καταγράφουν μείωση ενώ αντίθετα στις ηλικίες 25-34 ετών (+1%, από 41 χιλ. το 2019 σε 41 χιλ. το 2022) και 55+ ετών (+20%, από 39 χιλ. το 2019 σε 47 χιλ. το 2021) αύξηση. Στην εστίαση η εικόνα είναι αρνητική, με εξαίρεση τις

ηλικίες 45-54 ετών (+3%, από 3 χιλ. το 2019 σε 3 χιλ. το 2022). Ενδεικτικά, οι υπόλοιπες ηλικιακές ομάδες: 15-24 ετών (-27%, από 3 χιλ. το 2019 σε 2 χιλ. το 2022), 25-34 ετών (-13%, από 7 χιλ. το 2019 σε 6 χιλ. το 2022), 35-44 ετών (-5%, από 5 χιλ. το 2019 σε 5 χιλ. το 2022), και 55+ ετών (-5%, από 2 χιλ. το 2019 σε 2 χιλ. το 2022). Στα καταλύματα η εικόνα είναι μικτή, με τις ηλικίες 45-54 ετών (+12%, από 5 χιλ. το 2019 σε 6 χιλ. το 2022) και 55+ ετών (+71%, από 2 χιλ. το 2019 σε 3 χιλ. το 2022) να καταγράφουν αύξηση ενώ αντίθετα οι ηλικίες 15-24 ετών (-53%, από 2 χιλ. το 2019 σε 839 απασχολούμενους το 2022), 25-34 ετών (-26%, από 4 χιλ. το 2019 σε 3 χιλ. το 2022) και 35-44 ετών (-37%, από 6 χιλ. το 2019 σε 4 χιλ. το 2022) μείωση.

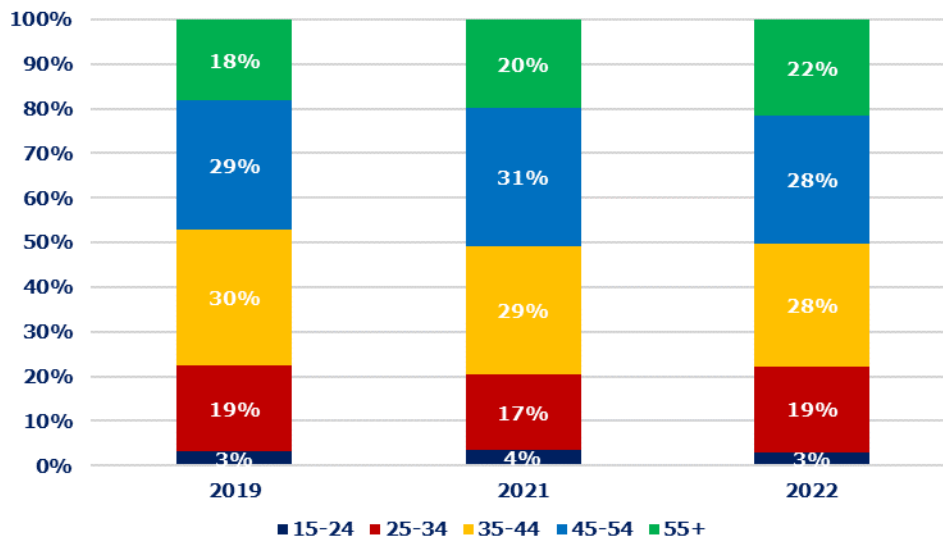
**Πίνακας 18:** Εξέλιξη των απασχολούμενων στην Περιφέρεια Κρήτης ανά ηλικιακή διάρθρωση και ανά κατηγορία απασχόλησης, 2019-2022

Περιφέρεια	Ηλικιακή διάρθρωση	2019	2021	2022	%Δ 2019-2021	%Δ 2019-2022
Λοιποί κλάδοι	15-24	6.639	7.164	6.501	8%	-2%
	25-34	41.065	34.276	41.454	-17%	1%
	35-44	64.948	58.901	59.177	-9%	-9%
	45-54	61.733	63.081	61.253	2%	-1%
	55+	38.686	40.408	46.579	4%	20%
Δραστηριότητες υπηρεσιών εστίασης	15-24	3.362	927	2.471	-72%	-27%
	25-34	6.584	4.521	5.758	-31%	-13%
	35-44	4.833	2.750	4.601	-43%	-5%
	45-54	3.405	2.718	3.492	-20%	3%
	55+	2.478	2.430	2.356	-2%	-5%
Καταλύματα	15-24	1.791	200	839	-89%	-53%
	25-34	3.949	3.161	2.918	-20%	-26%
	35-44	6.386	4.134	4.008	-35%	-37%
	45-54	5.181	3.972	5.779	-23%	12%
	55+	1.945	2.006	3.335	3%	71%
<b>Κρήτη</b>	<b>15-24</b>	<b>11.792</b>	<b>8.291</b>	<b>9.812</b>	<b>-30%</b>	<b>-17%</b>
	<b>25-34</b>	<b>51.598</b>	<b>41.958</b>	<b>50.129</b>	<b>-19%</b>	<b>-3%</b>
	<b>35-44</b>	<b>76.167</b>	<b>65.786</b>	<b>67.786</b>	<b>-14%</b>	<b>-11%</b>
	<b>45-54</b>	<b>70.319</b>	<b>69.770</b>	<b>70.524</b>	<b>-1%</b>	<b>0%</b>
	<b>55+</b>	<b>43.109</b>	<b>44.844</b>	<b>52.269</b>	<b>4%</b>	<b>21%</b>

Πηγή: Έρευνα Εργατικού Δυναμικού ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Σύμφωνα με την ποσοστιαία κατανομή των ηλικιακών ομάδων για τους λοιπούς κλάδους της Περιφέρειας Κρήτης, παρατηρούμε ότι σε όλη την εξεταζόμενη περίοδο τα υψηλότερα ποσοστά απασχολούμενων καταγράφονται στις ηλικίες 45-54 ετών (από 29% το 2019 σε 28% το 2022) και 35-44 ετών (από 30% το 2019 σε 28% το 2022) και ακολουθούν οι ηλικίες 55+ ετών (από 18% το 2019 σε 22% το 2022) και 25-34 ετών (από 19% το 2019 σε 19% το 2022). Μικρότερα είναι τα μερίδια που σημειώνονται στις ηλικίες 15-24 ετών (από 3% το 2019 σε 3% το 2022).

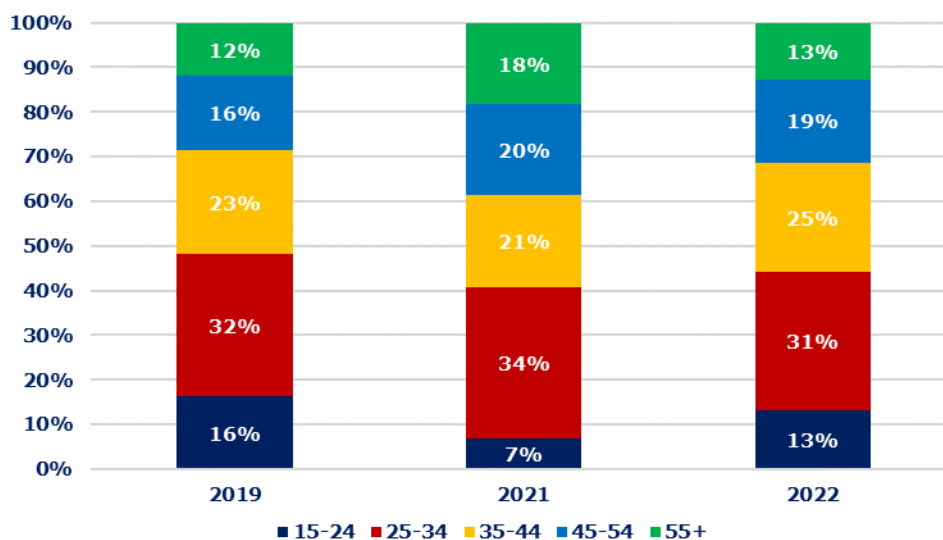
**Διάγραμμα 21:** Ποσοστιαία κατανομή των απασχολούμενων στους Λοιπούς Κλάδους ανά ηλικιακή ομάδα για την Περιφέρεια Κρήτης, 2019-2022



Πηγή: Έρευνα Εργατικού Δυναμικού ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Σε ότι αφορά την ποσοστιαία κατανομή των ηλικιακών ομάδων στην εστίαση για την Περιφέρεια Κρήτης, παρατηρούμε ότι σε όλη την εξεταζόμενη περίοδο τα υψηλότερα ποσοστά απασχολούμενων κατά σειρά καταγράφονται στις ηλικίες 25-34 ετών (από 32% το 2019 σε 31% το 2022), 35-44 ετών (από 23% το 2019 σε 25% το 2022), 45-54 ετών (από 16% το 2019 σε 19% το 2022), 55+ ετών (από 12% το 2019 σε 13% το 2022) και 15-24 ετών (από 16% το 2019 σε 13% το 2022).

**Διάγραμμα 22:** Ποσοστιαία κατανομή των απασχολούμενων στην Εστίαση ανά ηλικιακή ομάδα για την Περιφέρεια Κρήτης, 2019-2022

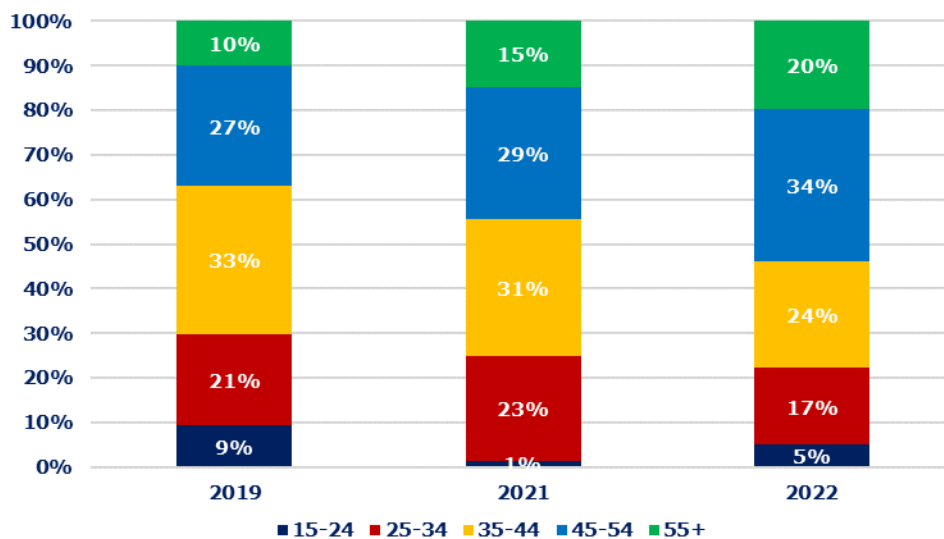


Πηγή: Έρευνα Εργατικού Δυναμικού ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence



Αναφορικά με την ποσοστιαία κατανομή των ηλικιακών ομάδων στα καταλύματα, παρατηρούμε ότι σε όλη την εξεταζόμενη περίοδο τα υψηλότερα ποσοστά απασχολούμενων καταγράφονται στις ηλικίες 45-54 ετών (από 27% το 2019 σε 34% το 2022), 35-44 ετών (από 33% το 2019 σε 24% το 2022), 55+ ετών (από 10% το 2019 σε 20% το 2022) και 25-34 ετών (από 21% το 2019 σε 17% το 2022). Μικρότερα μερίδια καταγράφονται στις ηλικίες 15-24 ετών (από 9% το 2019 σε 5% το 2022).

**Διάγραμμα 23:** Ποσοστιαία κατανομή των απασχολούμενων στα Καταλύματα ανά ηλικιακή ομάδα για την Περιφέρεια Κρήτης, 2019-2022



Πηγή: Έρευνα Εργατικού Δυναμικού ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Συμπερασματικά, μπορούμε να αναφέρουμε ότι στην Περιφέρεια Κρήτης η εστίαση προσφέρει μεγαλύτερες ευκαιρίες απασχόλησης στις νεότερες ηλικίες (15-34 ετών) απ' ότι οι λοιποί κλάδοι και τα καταλύματα.

### 1.8.9 Εξέλιξη της ανεργίας στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2019-2022

Η ανεργία στην Ελλάδα την περίοδο 2019-2021 σημείωσε μείωση κατά -17% (από 819 χιλ. το 2019 σε 678 χιλ. το 2021). Επιμέρους, όλες οι Περιφέρειες σημείωσαν μείωση στον αριθμό των ανέργων τους, με εξαίρεση τις Περιφέρειες Αν. Μακεδονίας & Θράκης (+10%, από 41 χιλ. το 2019 σε 46 χιλ. το 2021), Κρήτης (+34%, από 33 χιλ. το 2019 σε 45 χιλ. το 2021), Πελοποννήσου (+7%, από 29 χιλ. το 2019 σε 31 χιλ. το 2021), Νοτίου Αιγαίου (+28%, από 21 χιλ. το 2019 σε 27 χιλ. το 2021) και Ιονίων Νήσων (+1%, από 11 χιλ. το 2019 σε 11 χιλ. το 2021). Ενδεικτικά, οι υπόλοιπες Περιφέρειες: Αττικής (-31%, από 294 χιλ. το 2019 σε 203 χιλ. το 2021), Κεντρικής Μακεδονίας (-21%, από 157 χιλ. το 2019 σε 124 χιλ. το 2021), Θεσσαλίας (-11%, από 58 χιλ. το 2019 σε 51 χιλ. το 2021), Δυτικής Ελλάδας (-28%, από 68 χιλ. το 2019 σε 49 χιλ. το 2021), Στερεάς Ελλάδας (-1%, από 40 χιλ. το 2019 σε 40 χιλ. το 2021), Δυτικής Μακεδονίας (-22%, από 28 χιλ. το 2019 σε 22 χιλ. το 2021), Ηπείρου (-16%, από 22 χιλ. το 2019 σε 19 χιλ. το 2021) και Βορείου Αιγαίου (-28%, από 16 χιλ. το 2019 σε 12 χιλ. το 2021).

Την περίοδο 2019-2022, η ανεργία σημείωσε μείωση κατά -28% (από 819 χιλ. το 2019 σε 588 χιλ. το 2022). Επιμέρους, όλες οι Περιφέρειες σημείωσαν πτώση, με εξαίρεση την Κρήτη (+3%, από 33 χιλ. το 2019 σε 34 χιλ. το 2022), την Πελοπόννησο (+8%, από 29 χιλ. το 2019 σε 31 χιλ. το 2022) και τα Ιόνια Νησιά (+2%, από 11 χιλ. το 2019 σε 11 χιλ. το 2022). Ενδεικτικά, οι υπόλοιπες Περιφέρειες: Αττικής (-41%, από 294 χιλ. το 2019 σε 175 χιλ. το 2022), Κεντρικής Μακεδονίας (-25%, από 157 χιλ. το 2019 σε 117 χιλ. το 2022), Θεσσαλίας (-9%, από 58 χιλ. το 2019 σε 52 χιλ. το 2022), Αν. Μακεδονίας & Θράκης (-11%, από 41 χιλ. το 2019 σε 37 χιλ. το 2022), Δυτικής Ελλάδας (-49%, από 68 χιλ. το 2019 σε 35 χιλ. το 2022), Στερεάς Ελλάδας (-17%, από 40 χιλ. το 2019 σε 33 χιλ. το 2022), Δυτικής Μακεδονίας (-33%, από 28 χιλ. το 2019 σε 19 χιλ. το 2022), Ηπείρου (-18%, από 22 χιλ. το 2019 σε 18 χιλ. το 2022), Νοτίου Αιγαίου (-28%, από 21 χιλ. το 2019 σε 15 χιλ. το 2022) και Βορείου Αιγαίου (-39%, από 16 χιλ. το 2019 σε 10 χιλ. το 2022).

Αναφορικά με το ποσοστό των ανέργων ως προς τον οικονομικά ενεργό πληθυσμό για το 2022, παρατηρούμε ότι τα χαμηλότερα ποσοστά καταγράφονται στις Περιφέρειες Αττικής (10%), Νοτίου Αιγαίου (11%), Βορείου Αιγαίου (11%) και Κρήτης (12%) και τα υψηλότερα στις Περιφέρειες Θεσσαλίας (16%), Κεντρικής Μακεδονίας (15%), Αν. Μακεδονίας & Θράκης (15%) και Στερεάς Ελλάδας (14%).

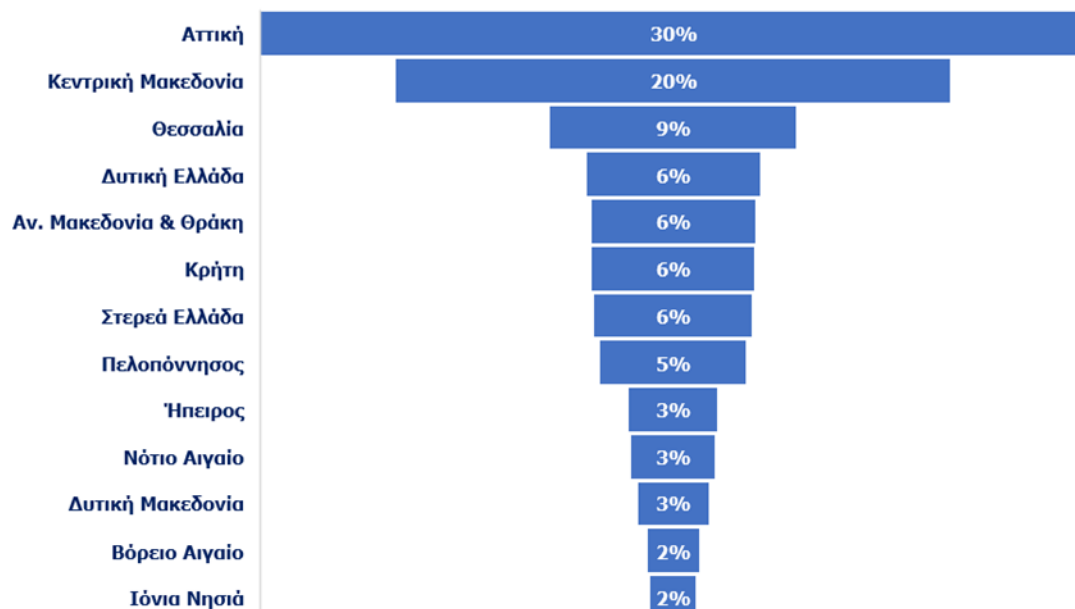
**Πίνακας 19:** Εξέλιξη της ανεργίας στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2019-2022

Περιφέρεια	2019		2021		2022		%Δ	
	Αριθμός ανέργων (σε χιλ.)	% Ανέργων ως προς τον οικονομικά ενεργό πληθυσμό	Αριθμός ανέργων (σε χιλ.)	% Ανέργων ως προς τον οικονομικά ενεργό πληθυσμό	Αριθμός ανέργων (σε χιλ.)	% Ανέργων ως προς τον οικονομικά ενεργό πληθυσμό	2019-2021	2019-2022
Αττική	294	17%	203	12%	175	10%	-31%	-41%
Κεντρική Μακεδονία	157	20%	124	16%	117	15%	-21%	-25%
Θεσσαλία	58	19%	51	17%	52	16%	-11%	-9%
Αν. Μακεδονία & Θράκη	41	16%	46	19%	37	15%	10%	-11%
Δυτική Ελλάδα	68	24%	49	17%	35	13%	-28%	-49%
Κρήτη	33	12%	45	16%	34	12%	34%	3%
Στερεά Ελλάδα	40	17%	40	17%	33	14%	-1%	-17%
Πελοπόννησος	29	12%	31	13%	31	13%	7%	8%
Δυτική Μακεδονία	28	25%	22	20%	19	13%	-22%	-33%
Ήπειρος	22	16%	19	15%	18	13%	-16%	-18%
Νότιο Αιγαίο	21	14%	27	19%	15	11%	28%	-28%
Ιόνια Νησιά	11	12%	11	13%	11	13%	1%	2%
Βόρειο Αιγαίο	16	18%	12	14%	10	11%	-28%	-39%
<b>Σύνολο</b>	<b>819</b>	<b>17%</b>	<b>678</b>	<b>15%</b>	<b>588</b>	<b>12%</b>	<b>-17%</b>	<b>-28%</b>

Πηγή: ΕΕΔ ΕΛΣΤΑΤ - Ενεξερργασία INSETE Intelligence

Αναφορικά με την ποσοστιαία κατανομή των ανέργων στις Περιφέρειες για το 2022, παρατηρούμε ότι το υψηλότερο ποσοστό καταγράφεται στην Περιφέρεια Αττικής (30%) και ακολουθούν οι Περιφέρειες Κεντρικής Μακεδονίας (20%), Θεσσαλίας (9%), Δυτικής Ελλάδας (6%), Αν. Μακεδονίας & Θράκης (6%), Κρήτης (6%), Στερεάς Ελλάδας (6%), Πελοποννήσου (5%), Ηπείρου (3%), Νοτίου Αιγαίου (3%), Δυτικής Μακεδονίας (3%), Βορείου Αιγαίου (2%) και Ιονίων Νήσων (2%).

**Διάγραμμα 24:** Ποσοστιαία κατανομή των ανέργων στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2022



Όσον αφορά την ποσοστιαία κατανομή των ανέργων στις Περιφέρειες, παρατηρούμε ότι η Περιφέρεια Κρήτης καταγράφει το 6% των ανέργων της χώρας, σημειώνοντας την περίοδο 2019-2022 αύξηση κατά +3% (από 33 χιλ. το 2019 σε 34 χιλ. το 2022) ενώ την περίοδο 2019-2021 αύξηση κατά +34% (από 33 χιλ. το 2019 σε 45 χιλ. το 2021). Παράλληλα, εμφανίζει το 2022 και το 4<sup>ο</sup> χαμηλότερο ποσοστό ανεργίας ως προς τον οικονομικά ενεργό πληθυσμό της (12% έναντι 12% το 2019 και 16% το 2021) στο σύνολο των 13 Περιφερειών.

## 2 ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΩΝ

### 2.1 ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ 2022

#### 2.1.1 Ξενοδοχειακό δυναμικό<sup>3</sup> Ελλάδας ανά Περιφέρεια

**Πίνακας 20:** Ξενοδοχειακό δυναμικό της Ελλάδας ανά Περιφέρεια, 2022

Περιφέρεια		5*	4*	3*	2*	1*	Σύνολο
Νότιο Αιγαίο	Μονάδες	274	457	586	754	185	2.256
	Δωμάτια	34.672	38.238	21.036	18.998	2.816	115.760
	Κλίνες	72.769	77.820	41.382	36.412	5.551	233.934
Κρήτη	<b>Μονάδες</b>	<b>159</b>	<b>351</b>	<b>425</b>	<b>546</b>	<b>169</b>	<b>1.650</b>
	<b>Δωμάτια</b>	<b>25.973</b>	<b>33.638</b>	<b>18.259</b>	<b>17.636</b>	<b>3.992</b>	<b>99.498</b>
	<b>Κλίνες</b>	<b>55.266</b>	<b>66.848</b>	<b>34.553</b>	<b>31.560</b>	<b>7.752</b>	<b>195.979</b>
Ιόνια Νησιά	Μονάδες	71	177	276	415	72	1.011
	Δωμάτια	10.275	13.960	14.555	12.572	1.500	52.862
	Κλίνες	21.263	27.873	28.946	24.482	2.932	105.496
Κεντρική Μακεδονία	Μονάδες	65	146	291	297	349	1.148
	Δωμάτια	10.109	11.076	10.079	7.664	7.406	46.334
	Κλίνες	21.320	22.419	20.617	15.220	14.981	94.557
Αττική	Μονάδες	51	138	169	227	113	698
	Δωμάτια	7.820	10.125	7.482	6.836	2.314	34.577
	Κλίνες	15.104	19.787	14.250	12.620	5.041	66.802
Πελοπόννησος	Μονάδες	32	144	240	203	59	678
	Δωμάτια	3.280	5.066	6.498	4.251	772	19.867
	Κλίνες	7.262	10.185	12.804	8.068	1.504	39.823
Στερεά Ελλάδα	Μονάδες	9	52	162	231	53	507
	Δωμάτια	706	3.741	4.457	5.186	859	14.949
	Κλίνες	1.559	7.676	8.696	9.799	1.624	29.354
Θεσσαλία	Μονάδες	30	119	145	186	68	548
	Δωμάτια	1.651	3.960	3.884	4.134	1.202	14.831
	Κλίνες	3.410	7.927	7.596	7.971	2.475	29.379
Βόρειο Αιγαίο	Μονάδες	10	34	138	159	40	381
	Δωμάτια	1.097	1.850	4.876	3.715	615	12.153
	Κλίνες	2.175	3.602	9.478	6.991	1.181	23.427
Αν. Μακεδονία & Θράκη	Μονάδες	14	34	123	144	66	381
	Δωμάτια	1.316	2.068	3.909	2.980	971	11.244
	Κλίνες	2.728	4.293	7.727	5.843	1.896	22.487
Δυτική Ελλάδα	Μονάδες	7	43	110	91	21	272
	Δωμάτια	1.500	2.705	3.317	2.064	267	9.853
	Κλίνες	3.206	5.457	6.297	3.965	522	19.447
Ήπειρος	Μονάδες	18	98	176	125	18	435
	Δωμάτια	1.487	1.784	3.481	2.121	293	9.166
	Κλίνες	3.139	3.846	7.098	4.151	565	18.799
Δυτική Μακεδονία	Μονάδες	4	14	62	33	9	122
	Δωμάτια	99	356	1.403	687	196	2.741
	Κλίνες	219	773	2.977	1.528	643	6.140
Σύνολο	<b>Μονάδες</b>	<b>744</b>	<b>1.807</b>	<b>2.903</b>	<b>3.411</b>	<b>1.222</b>	<b>10.087</b>
	<b>Δωμάτια</b>	<b>99.985</b>	<b>128.567</b>	<b>103.236</b>	<b>88.844</b>	<b>23.203</b>	<b>443.835</b>
	<b>Κλίνες</b>	<b>209.420</b>	<b>258.506</b>	<b>202.421</b>	<b>168.610</b>	<b>46.667</b>	<b>885.624</b>

Πηγή: ΞΕΕ - Ενεργειακή INSETE Intelligence

<sup>3</sup> Λόγω μη δημοσίευσης πλέον των στοιχείων του ΜΗΤΕ, τα στοιχεία που παρατίθενται σε αυτή την Ενότητα προέρχονται αποκλειστικά και μόνο από την βάση του ΞΕΕ.

Η Ελλάδα το 2022 διέθετε 10.087 ξενοδοχειακές μονάδες με 443.835 δωμάτια και 885.624 κλίνες. Οι Περιφέρειες του Νοτίου Αιγαίου, της Κρήτης, των Ιονίων Νήσων, της Κεντρικής Μακεδονίας και της Αττικής, που δέχονται και τον μεγαλύτερο αριθμό τουριστών, αντιπροσωπεύουν το 67% του ξενοδοχειακού δυναμικού της χώρας (6.763 ξενοδοχειακές μονάδες).

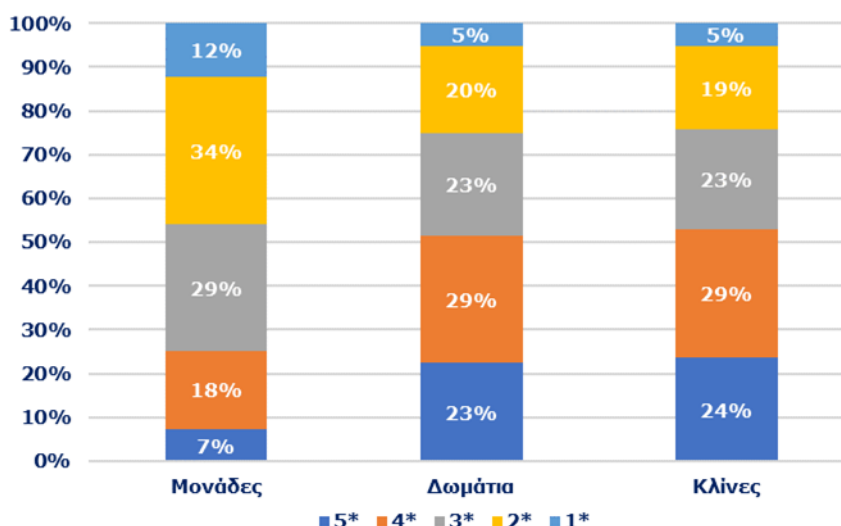
Στις επιμέρους κατηγορίες αστεριών παρατηρούμε μεγάλη συγκέντρωση στα 2\* (34%) και 3\* (29%) ξενοδοχεία και χαμηλή στα 5\* (7%). Οι υπόλοιπες κατηγορίες 4\* (18%) και 1\* (12%).

Η εικόνα στα ξενοδοχειακά δωμάτια είναι πιο ισοκατανεμημένη, με εξαίρεση τα 1\*. Συγκεκριμένα: 5\* το 23%, 4\* το 29%, 3\* το 23%, 2\* το 20% και 1\* μόλις το 5%. Παρόμοια εικόνα και στις κλίνες 5\* το 24%, 4\* το 29%, 3\* το 23%, 2\* το 19% και 1\* το 5%.

Συμπερασματικά, μπορούμε να πούμε ότι τα 5\* παρόλο που αντιπροσωπεύουν μόλις το 7% των ξενοδοχειακών μονάδων εντούτοις κατέχουν το 23% των δωματίων και το 24% των κλινών.

Τέλος, οι Περιφέρειες του Νοτίου Αιγαίου (37%) και της Κρήτης (21%) έχουν τον μεγαλύτερο αριθμό 5\* ξενοδοχείων αντιπροσωπεύοντας το 58% του συνόλου.

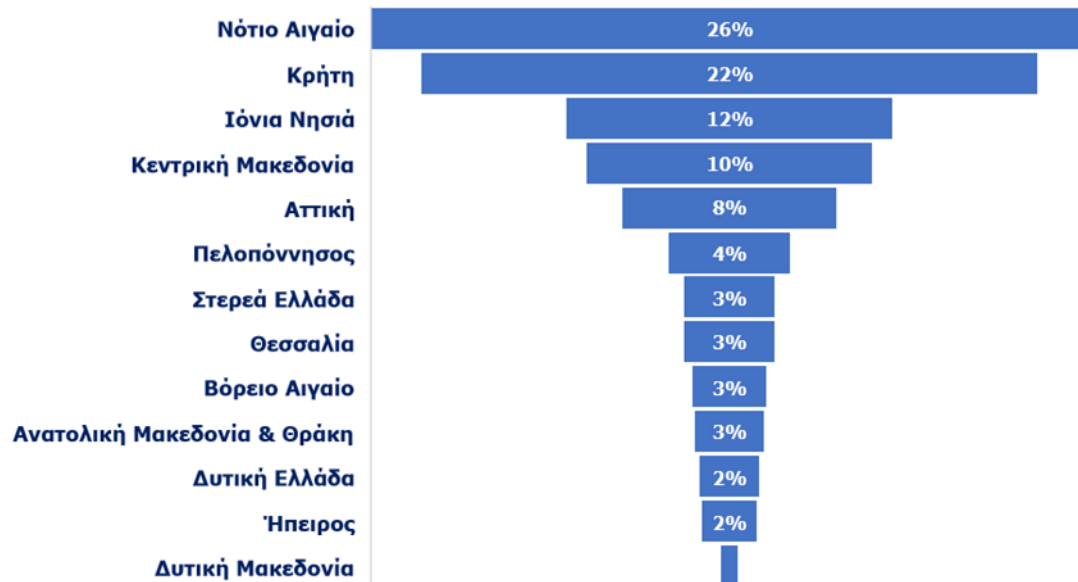
**Διάγραμμα 25:** Κατανομή ξενοδοχειακών μονάδων, δωματίων και κλινών ανά κατηγορία αστεριών στην Ελλάδα, 2022



Πηγή: ΞΕΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

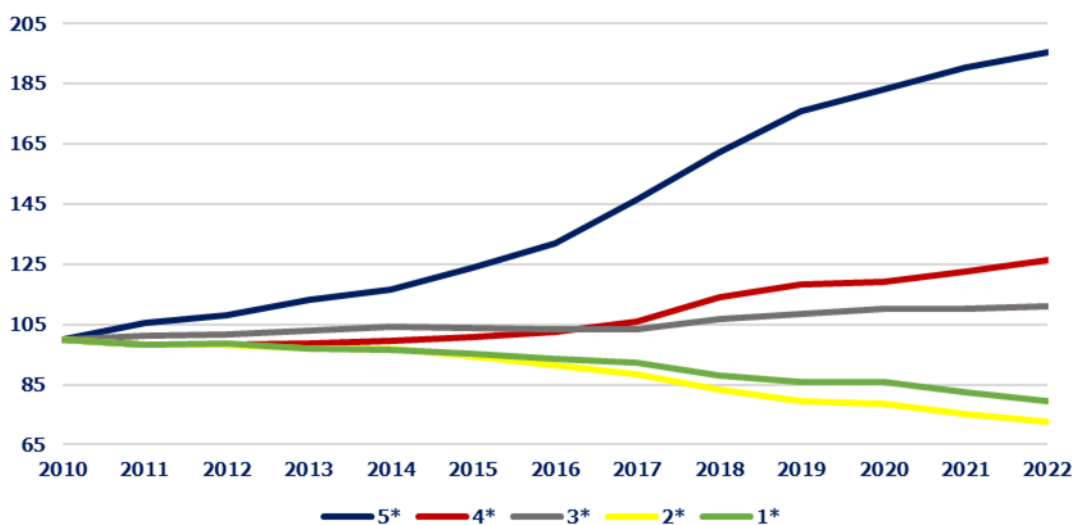
Αναφορικά με την κατανομή των δωματίων, οι Περιφέρειες του Νοτίου Αιγαίου, της Κρήτης, των Ιονίων Νήσων, της Κεντρικής Μακεδονίας και της Αττικής αντιπροσωπεύουν και το 2022 το 79% των ξενοδοχειακών δωματίων της χώρας.

**Διάγραμμα 26:** Ποσοστιαία κατανομή ξενοδοχειακών δωματίων ανά Περιφέρεια, 2022



Όσον αφορά την εξέλιξη των ξενοδοχειακών δωματίων στο σύνολο της χώρας την περίοδο 2010-2022, παρατηρούμε αύξηση στα 5\* (+96%), 4\* (+26%) και 3\* (+11%) και μείωση στα 2\* (-28%) και 1\* (-21%).

**Διάγραμμα 27:** Εξέλιξη των ξενοδοχειακών δωματίων στο σύνολο της Ελλάδας (2010=100), 2010-2022



Πηγή: ΞΕΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

### 2.1.2 Ξενοδοχειακό δυναμικό Περιφέρειας Κρήτης ανά Περιφερειακή Ενότητα

Η Περιφέρεια Κρήτης αντιπροσωπεύει το 2022 το 16% των μονάδων, το 22% των δωματίων και το 22% των κλινών της χώρας. Συνολικά διαθέτει 1.650 μονάδες με 99.498 δωμάτια και 195.979 κλίνες.

**Πίνακας 21:** Ξενοδοχειακό δυναμικό της Περιφέρειας Κρήτης ανά Περιφερειακή Ενότητα, 2022

Ενότητα		5*	4*	3*	2*	1*	Σύνολο
<b>Ηρακλείου</b>	Μονάδες	54	145	120	122	76	<b>517</b>
	Δωμάτια	11.739	16.840	5.361	3.926	2.150	<b>40.016</b>
	Κλίνες	25.261	33.659	10.358	7.343	4.249	<b>80.870</b>
<b>Χανίων</b>	Μονάδες	44	87	145	261	49	<b>586</b>
	Δωμάτια	4.552	6.354	5.956	9.055	1.149	<b>27.066</b>
	Κλίνες	9.579	12.556	10.838	15.788	2.160	<b>50.921</b>
<b>Ρεθύμνου</b>	Μονάδες	28	78	120	96	18	<b>340</b>
	Δωμάτια	3.445	6.549	5.250	2.762	317	<b>18.323</b>
	Κλίνες	7.290	12.983	10.133	5.008	633	<b>36.047</b>
<b>Λασιθίου</b>	Μονάδες	33	41	40	67	26	<b>207</b>
	Δωμάτια	6.237	3.895	1.692	1.893	376	<b>14.093</b>
	Κλίνες	13.136	7.650	3.224	3.421	710	<b>28.141</b>
<b>Σύνολο</b>	Μονάδες	<b>159</b>	<b>351</b>	<b>425</b>	<b>546</b>	<b>169</b>	<b>1.650</b>
	Δωμάτια	<b>25.973</b>	<b>33.638</b>	<b>18.259</b>	<b>17.636</b>	<b>3.992</b>	<b>99.498</b>
	Κλίνες	<b>55.266</b>	<b>66.848</b>	<b>34.553</b>	<b>31.560</b>	<b>7.752</b>	<b>195.979</b>

Πηγή: ΞΕΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

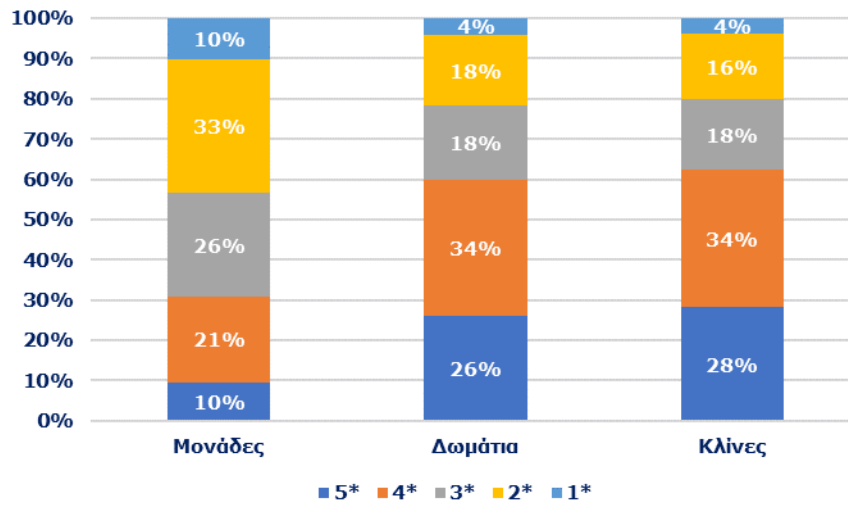
Στις επιμέρους κατηγορίες αστεριών, παρατηρούμε μεγάλη συγκέντρωση στα 2\* (33%), 3\* (26%) και 4\* (21%) ξενοδοχεία και χαμηλή στα 1\* (10%) και 5\* (10%). Η εικόνα στα ξενοδοχειακά δωμάτια είναι πιο ισοκατανομημένη, 5\* (26%), 4\* (34%), 3\* (18%), 2\* (18%) και 1\* (4%), με εξαίρεση τα 1\*.

Παρόμοια είναι η εικόνα και στις κλίνες, 5\* (28%), 4\* (34%), 3\* (18%), 2\* (16%) και 1\* (4%).

Συμπερασματικά μπορούμε να πούμε ότι τα 5\*, παρόλο που αντιπροσωπεύουν μόλις το 10% των ξενοδοχειακών μονάδων εντούτοις κατέχουν το 26% των δωματίων και το 28% των κλινών.



**Διάγραμμα 28:** Κατανομή ξενοδοχειακών μονάδων, δωματίων και κλινών ανά κατηγορία αστεριών στην Περιφέρεια Κρήτης, 2022

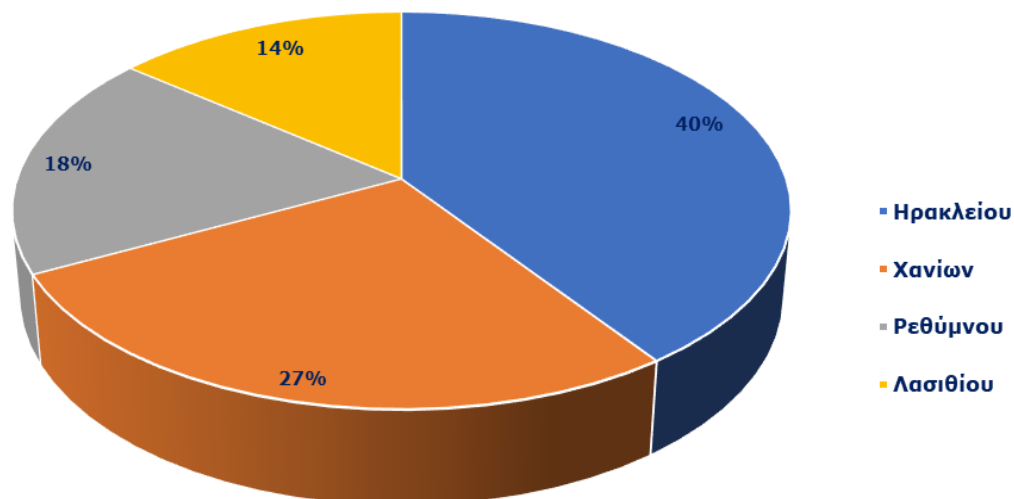


Πηγή: ΞΕΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Αναφορικά με τις επιμέρους Ενότητες, παρατηρούμε ότι:

- Η Ενότητα Ηρακλείου αντιπροσωπεύει το 40% των δωματίων της Περιφέρειας με 517 μονάδες, 40.016 δωμάτια και 80.870 κλίνες,
- Η Ενότητα Χανίων διαθέτει το 27% του δυναμικού της Περιφέρειας με 586 μονάδες, 27.066 δωμάτια και 50.921 κλίνες,
- Η Ενότητα Ρεθύμνου αντιπροσωπεύει το 18% του δυναμικού της Περιφέρειας με 340 μονάδες, 18.323 δωμάτια και 36.047 κλίνες και
- Η Ενότητα Λασιθίου διαθέτει το 14% του δυναμικού με 207 μονάδες, 14.093 δωμάτια και 28.141 κλίνες.

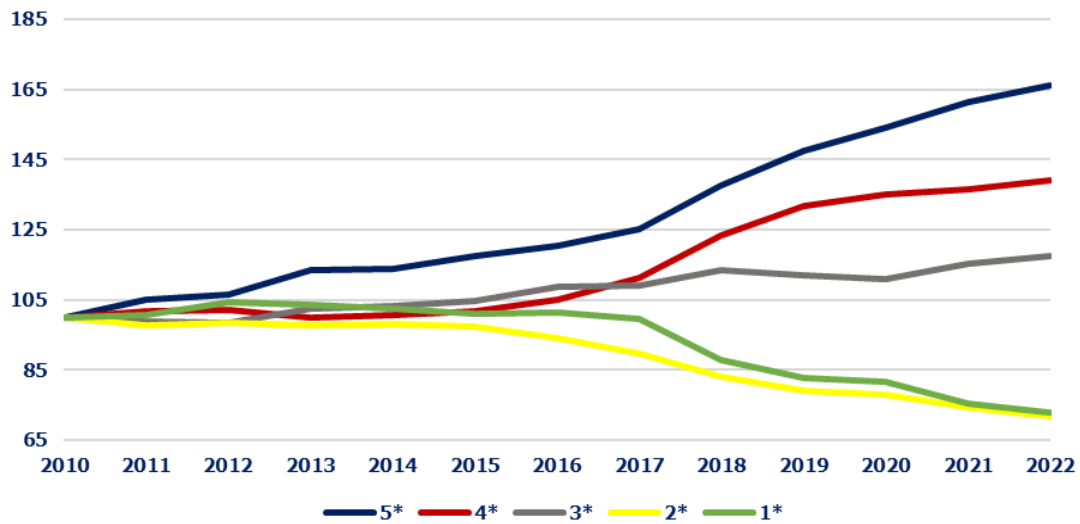
**Διάγραμμα 29:** Ποσοστιαία κατανομή του ξενοδοχειακού δυναμικού σε δωμάτια της Περιφέρειας Κρήτης ανά Περιφερειακή Ενότητα, 2022



Πηγή: ΞΕΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Όσον αφορά την εξέλιξη των ξενοδοχειακών δωματίων στην Περιφέρεια Κρήτης την περίοδο 2010-2022, παρατηρούμε αύξηση στα 5\* (+66), 4\* (+39%) και 3\* (+17%) και μείωση στα 2\* (-28%) και 1\* (-27%).

**Διάγραμμα 30:** Εξέλιξη των ξενοδοχειακών δωματίων στην Περιφέρεια Κρήτης (2010=100), 2010-2022



Πηγή: ΞΕΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

## 2.2 ΔΥΝΑΜΙΚΟ ΕΝΟΙΚΙΑΖΟΜΕΝΩΝ ΔΩΜΑΤΙΩΝ, 2019

### 2.2.1 Δυναμικό ενοικιαζόμενων δωματίων της Ελλάδας ανά Περιφέρεια

**Πίνακας 22:** Δυναμικό ενοικιαζόμενων δωματίων της Ελλάδας ανά Περιφέρεια, 2019

Δυναμικό Ενοικιαζόμενων Δωματίων ανά Περιφέρεια, 2019						
Περιφέρεια		4Κ	3Κ	2Κ	1Κ	Σύνολο
<b>Νότιο Αιγαίο</b>	Μονάδες	582	2.060	3.517	1.165	7.324
	Δωμάτια	4.564	15.892	23.591	6.891	50.938
	Κλίνες	11.060	36.879	53.146	15.229	116.314
<b>Κεντρική Μακεδονία</b>	Μονάδες	103	977	1.857	1.128	4.065
	Δωμάτια	869	7.688	13.249	7.255	29.061
	Κλίνες	2.144	17.211	31.707	17.225	68.287
<b>Ιόνια Νησιά</b>	Μονάδες	157	812	2.063	1.222	4.254
	Δωμάτια	1.320	5.767	12.398	6.331	25.816
	Κλίνες	3.296	14.411	29.350	15.067	62.124
<b>Κρήτη</b>	<b>Μονάδες</b>	<b>137</b>	<b>1.171</b>	<b>1.507</b>	<b>523</b>	<b>3.338</b>
	<b>Δωμάτια</b>	<b>1.243</b>	<b>9.294</b>	<b>10.470</b>	<b>3.135</b>	<b>24.142</b>
	<b>Κλίνες</b>	<b>2.987</b>	<b>22.037</b>	<b>23.698</b>	<b>7.036</b>	<b>55.758</b>
<b>Θεσσαλία</b>	Μονάδες	48	375	922	348	1.693
	Δωμάτια	401	2.267	6.096	2.175	10.939
	Κλίνες	1.089	5.602	13.901	4.788	25.380
<b>Στερεά Ελλάδα</b>	Μονάδες	49	447	532	238	1.266
	Δωμάτια	346	3.567	3.494	1.271	8.678
	Κλίνες	826	7.804	7.621	2.690	18.941
<b>Ήπειρος</b>	Μονάδες	132	480	523	192	1.327
	Δωμάτια	1.189	2.880	2.917	993	7.979
	Κλίνες	2.914	7.238	6.766	2.196	19.114
<b>Πελοπόννησος</b>	Μονάδες	66	411	608	196	1.281
	Δωμάτια	508	2.814	3.518	939	7.779
	Κλίνες	1.336	6.878	8.494	2.267	18.975
<b>Αν. Μακεδονία &amp; Θράκη</b>	Μονάδες	25	210	676	241	1.152
	Δωμάτια	240	1.546	4.221	1.315	7.322
	Κλίνες	549	3.921	9.858	2.832	17.160
<b>Βόρειο Αιγαίο</b>	Μονάδες	10	157	669	121	957
	Δωμάτια	64	1.181	4.408	658	6.311
	Κλίνες	179	2.896	9.843	1.396	14.314
<b>Αττική</b>	Μονάδες	124	133	338	180	775
	Δωμάτια	1.211	1.233	2.425	1.008	5.877
	Κλίνες	2.863	2.786	5.329	2.226	13.204
<b>Δυτική Ελλάδα</b>	Μονάδες	21	102	105	45	273
	Δωμάτια	141	731	639	232	1.743
	Κλίνες	345	1.674	1.493	543	4.055
<b>Δυτική Μακεδονία</b>	Μονάδες	18	38	32	3	91
	Δωμάτια	113	274	224	14	625
	Κλίνες	244	612	524	33	1.413
<b>Σύνολο</b>	<b>Μονάδες</b>	<b>1.472</b>	<b>7.373</b>	<b>13.349</b>	<b>5.602</b>	<b>27.796</b>
	<b>Δωμάτια</b>	<b>12.209</b>	<b>55.134</b>	<b>87.650</b>	<b>32.217</b>	<b>187.210</b>
	<b>Κλίνες</b>	<b>29.832</b>	<b>129.949</b>	<b>201.730</b>	<b>73.528</b>	<b>435.039</b>

Πηγή: ΜΗΤΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

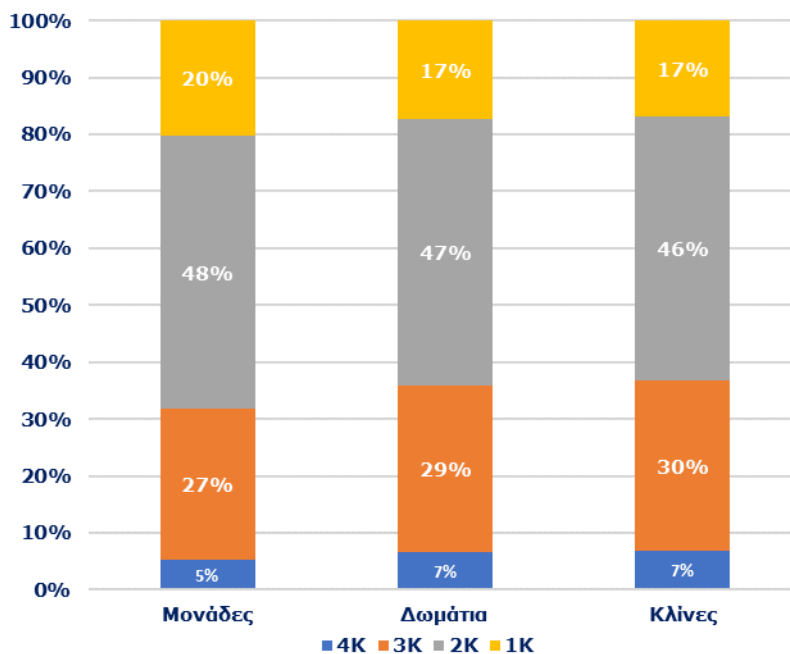
**Λόγω μη δημοσίευσης νέων στοιχείων από την βάση του ΜΗΤΕ, τα στοιχεία που παρατίθενται στην συγκεκριμένη Ενότητα είναι τα τελευταία διαθέσιμα.**

Η Ελλάδα το 2019 διέθετε 27.796 μονάδες ενοικιαζόμενων δωματίων με 187.210 δωμάτια και 435.039 κλίνες. Οι Περιφέρειες του Νοτίου Αιγαίου, της Κεντρικής Μακεδονίας, των Ιονίων Νήσων, της Κρήτης και της Θεσσαλίας αντιπροσώπευαν το 2019 το 74% του δυναμικού ενοικιαζόμενων δωματίων της χώρας (20.674 μονάδες). Το top-5 των Περιφερειών, με εξαίρεση την Θεσσαλία αντί για την Αττική, παραμένει ίδιο και για το δυναμικό των ενοικιαζόμενων δωματίων.

Στις επιμέρους κατηγορίες κλειδιών παρατηρούμε μεγάλη συγκέντρωση στις μονάδες 2K (48%), 3K (27%) και 1K (20%) και χαμηλή στις μονάδες με 4K (5%).

Η εικόνα στα δωμάτια δεν αλλάζει σημαντικά: 4K (7%), 3K (29%), 2K (47%) και 1K (17%) ενώ παρόμοια είναι η εικόνα και στις κλίνες: 4K (7%), 3K (30%), 2K (46%) και 1K (17%). Σε αντίθεση με το ξενοδοχειακό δυναμικό και τα 5\* ξενοδοχεία, που αν και αποτελούν μόλις το 6% των μονάδων κατέχουν το 21% των δωματίων και το 22% των κλινών, τα ενοικιαζόμενα δωμάτια με 4K δεν εμφανίζουν σημαντικές διαφοροποιήσεις στα δωμάτια και στις κλίνες.

**Διάγραμμα 31:** Κατανομή ενοικιαζόμενων μονάδων, δωματίων και κλινών ανά κατηγορία κλειδιών στην Ελλάδα, 2019

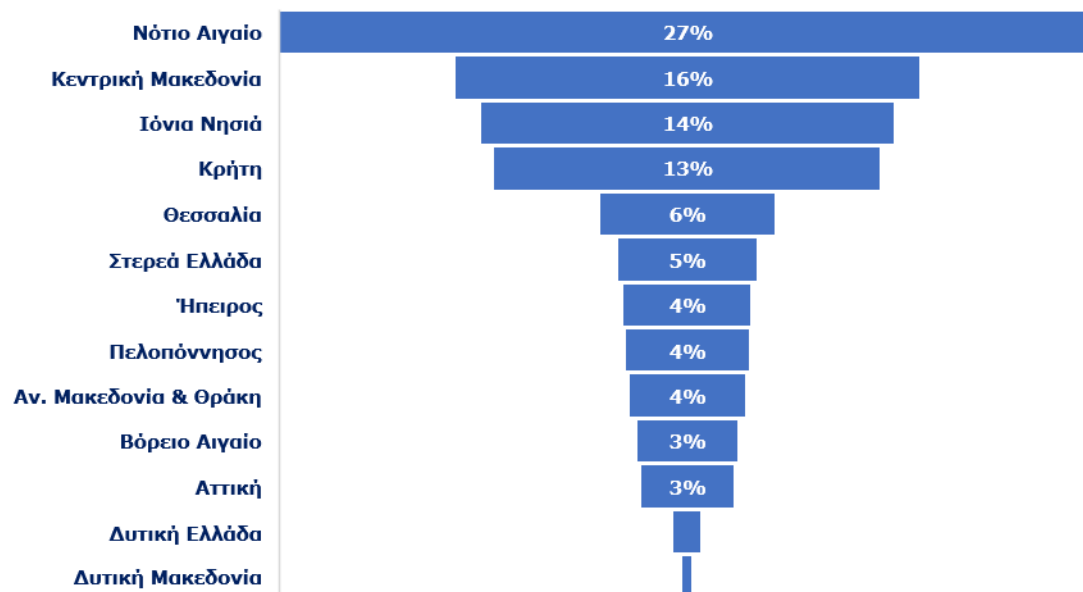


Πηγή: ΜΗΤΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Την μεγαλύτερη συγκέντρωση σε μονάδες με 4Κ έχουν οι Περιφέρειες Νοτίου Αιγαίου (40%), Ιονίων Νήσων (11%), Κρήτης (9%) και Ηπείρου (9%) αντιπροσωπεύοντας το 68% των μονάδων με 4Κ. Ενώ οι Περιφέρειες με την μεγαλύτερη συγκέντρωση στις μονάδες με 3 Κ είναι το Νότιο Αιγαίο (28%), η Κρήτη (16%), η Κεντρική Μακεδονία (13%) και τα Ιόνια Νησιά (11%) αντιπροσωπεύοντας το 68% των μονάδων με 3Κ.

Αναφορικά με την κατανομή των δωματίων, αξιοσημείωτο είναι ότι οι Περιφέρειες του Νοτίου Αιγαίου, της Κεντρικής Μακεδονίας, των Ιονίων Νήσων, της Κρήτης και της Θεσσαλίας αντιπροσωπεύουν το 2019 το 75% των δωματίων της χώρας. Παρόμοια είναι η εικόνα και για τις κλίνες στις επιμέρους Περιφέρειες.

**Διάγραμμα 32:** Ποσοστιαία κατανομή των ενοικιαζόμενων δωματίων της Ελλάδας ανά Περιφέρεια, 2019



### 2.2.2 Δυναμικό ενοικιαζόμενων δωματίων της Περιφέρειας Κρήτης ανά Περιφερειακή Ενότητα

Η Περιφέρεια Κρήτης αντιπροσωπεύει το 2019 το 12% των μονάδων, το 13% των δωματίων και το 13% των κλινών της χώρας. Συνολικά διαθέτει 3.338 μονάδες με 24.142 δωμάτια και 55.758 κλίνες.

**Πίνακας 23:** Δυναμικό ενοικιαζόμενων δωματίων της Περιφέρειας Κρήτης ανά Περιφερειακή Ενότητα, 2019

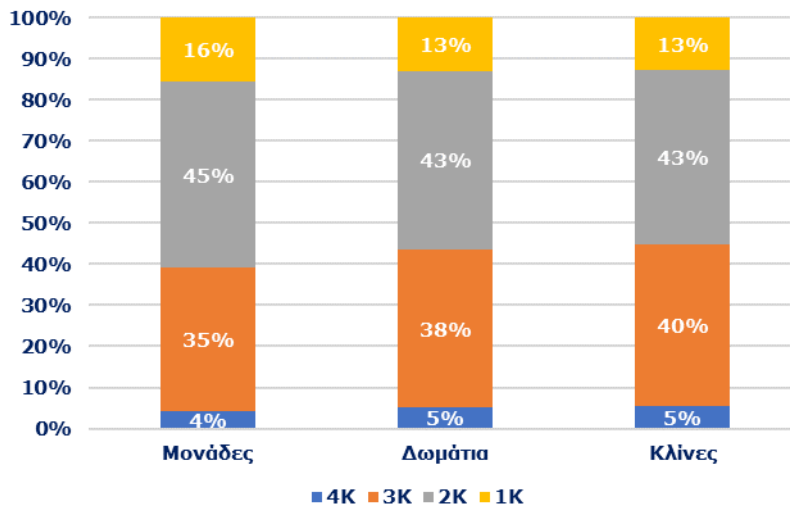
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ						
Ενοικιαζόμενα δωμάτια 2019						
Ενότητα		4K	3K	2K	1K	Σύνολο
<b>Ηρακλείου</b>	Μονάδες	66	346	363	111	<b>886</b>
	Δωμάτια	678	3.959	3.355	808	<b>8.800</b>
	Κλίνες	1.632	8.391	7.043	1.712	<b>18.778</b>
<b>Χανίων</b>	Μονάδες	32	497	606	167	<b>1.302</b>
	Δωμάτια	166	3.049	3.840	1.043	<b>8.098</b>
	Κλίνες	441	7.925	9.105	2.411	<b>19.882</b>
<b>Ρεθύμνου</b>	Μονάδες	17	210	314	111	<b>652</b>
	Δωμάτια	200	1.398	1.903	615	<b>4.116</b>
	Κλίνες	459	3.589	4.373	1.401	<b>9.822</b>
<b>Λασιθίου</b>	Μονάδες	22	118	224	134	<b>498</b>
	Δωμάτια	199	888	1.372	669	<b>3.128</b>
	Κλίνες	455	2.132	3.177	1.512	<b>7.276</b>
<b>Σύνολο</b>	<b>Μονάδες</b>	<b>137</b>	<b>1.171</b>	<b>1.507</b>	<b>523</b>	<b>3.338</b>
	<b>Δωμάτια</b>	<b>1.243</b>	<b>9.294</b>	<b>10.470</b>	<b>3.135</b>	<b>24.142</b>
	<b>Κλίνες</b>	<b>2.987</b>	<b>22.037</b>	<b>23.698</b>	<b>7.036</b>	<b>55.758</b>

Πηγή: ΜΗΤΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Στις επιμέρους κατηγορίες κλειδιών παρατηρούμε μεγάλη συγκέντρωση στις μονάδες με 2K (45%) και 3K (35%) και χαμηλή στις μονάδες με 1K (16%) και 4K (4%).

Η εικόνα στα δωμάτια δεν αλλάζει σημαντικά: 4K (5%), 3K (38%), 2K (43%) και 1K (13%) ενώ παρόμοια είναι η εικόνα και στις κλίνες: 4K (5%), 3K (40%), 2K (43%) και 1K (13%).

**Διάγραμμα 33:** Κατανομή ενοικιαζόμενων μονάδων, δωματίων και κλινών ανά κατηγορία κλειδιών στην Περιφέρεια Κρήτης, 2019

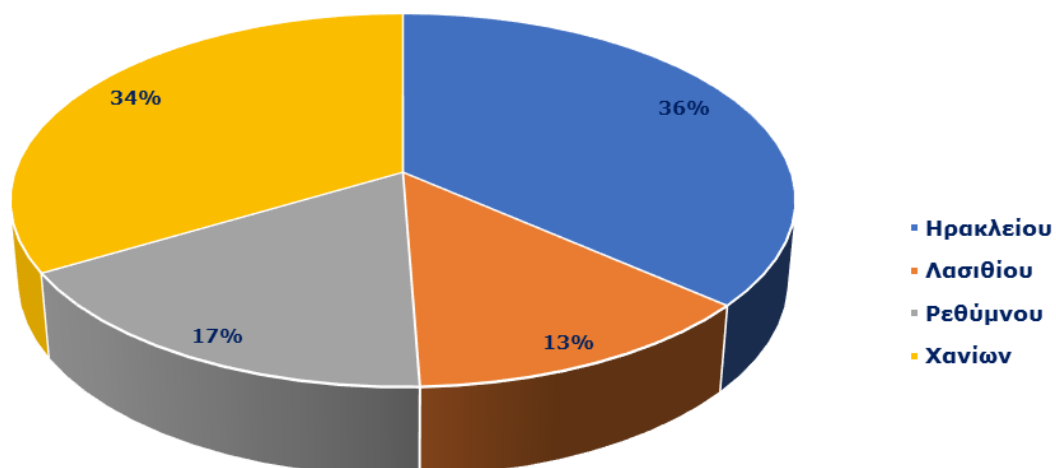


Πηγή: ΜΗΤΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Αναφορικά με τις επιμέρους Ενότητες, παρατηρούμε ότι:

- Η Ενότητα Ηρακλείου αντιπροσωπεύει το 36% του δυναμικού δωματίων της Περιφέρειας με 886 μονάδες, 8.800 δωμάτια και 18.778 κλίνες,
- Η Ενότητα Χανίων διαθέτει το 34% του δυναμικού της Περιφέρειας με 1.302 μονάδες, 8.098 δωμάτια και 19.882 κλίνες,
- Η Ενότητα Ρεθύμνου αντιπροσωπεύει το 17% του δυναμικού της Περιφέρειας με 652 μονάδες, 4.116 δωμάτια και 9.822 κλίνες και
- Η Ενότητα Λασιθίου διαθέτει το 13% του δυναμικού με 498 μονάδες, 3.128 δωμάτια και 7.276 κλίνες.

**Διάγραμμα 34:** Ποσοστιαία κατανομή των δωματίων της Περιφέρειας Κρήτης ανά Περιφερειακή Ενότητα, 2019



Πηγή: ΜΗΤΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

## 2.3 ΔΥΝΑΜΙΚΟ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΠΛΩΜΕΝΩΝ ΚΑΤΟΙΚΙΩΝ ΚΑΙ ΕΠΑΥΛΕΩΝ, 2018

### 2.3.1 Δυναμικό τουριστικών επιπλωμένων κατοικιών και επαύλεων της Ελλάδας ανά Περιφέρεια

Λόγω μη δημοσίευσης νέων στοιχείων από την βάση του ΜΗΤΕ, τα στοιχεία που παρατίθενται στην συγκεκριμένη Ενότητα είναι τα τελευταία διαθέσιμα.

Η Ελλάδα το 2018 διέθετε και 11.415 τουριστικές επιπλωμένες κατοικίες και επαύλεις με 17.300 δωμάτια και 90.910 κλίνες. Οι Περιφέρειες του Νοτίου Αιγαίου, των Ιονίων Νήσων, της Κρήτης και της Πελοποννήσου αντιπροσώπευαν το 2018 το 79% του δυναμικού των τουριστικών επιπλωμένων κατοικιών και επαύλεων της χώρας (9.055 δωμάτια).

**Πίνακας 24:** Δυναμικό τουριστικών επιπλωμένων κατοικιών και επαύλεων της Ελλάδας ανά Περιφέρεια, 2018

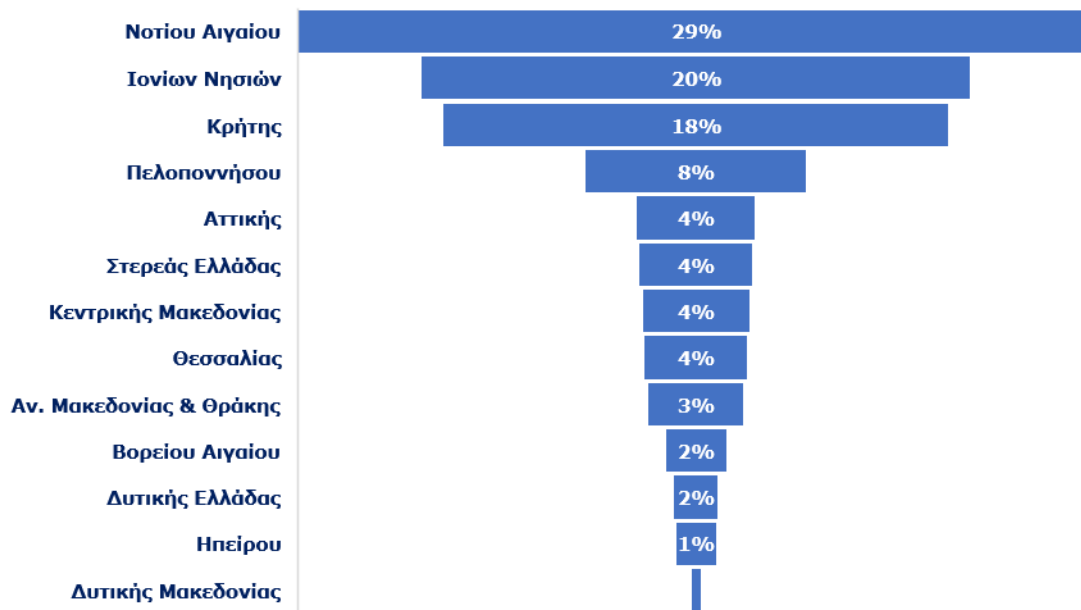
<b>Δυναμικό τουριστικών επιπλωμένων κατοικιών και επαύλεων στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2018</b>			
<b>Περιφέρεια</b>	<b>Μονάδες</b>	<b>Δωμάτια</b>	<b>Κλίνες</b>
<b>Νοτίου Αιγαίου</b>	3.862	4.972	28.326
<b>Ιονίων Νησιών</b>	2.235	3.432	18.691
<b>Κρήτης</b>	<b>2.306</b>	<b>3.159</b>	<b>17.623</b>
<b>Πελοποννήσου</b>	652	1.384	6.125
<b>Αττικής</b>	483	744	4.232
<b>Στερεάς Ελλάδας</b>	240	709	2.763
<b>Κεντρικής Μακεδονίας</b>	411	672	3.445
<b>Θεσσαλίας</b>	502	648	3.531
<b>Αν. Μακεδονίας &amp; Θράκης</b>	242	599	2.383
<b>Βορείου Αιγαίου</b>	228	384	1.473
<b>Δυτικής Ελλάδας</b>	129	277	1.084
<b>Ηπείρου</b>	98	256	949
<b>Δυτικής Μακεδονίας</b>	27	64	285
<b>Σύνολο</b>	<b>11.415</b>	<b>17.300</b>	<b>90.910</b>

Πηγή: ΜΗΤΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Αναφορικά με την κατανομή των δωματίων, παρατηρούμε ότι οι Περιφέρειες του Νοτίου Αιγαίου (29%), των Ιονίων Νήσων (20%), της Κρήτης (18%) και της Πελοποννήσου (8%) αντιπροσώπευαν το 2018 το 75% των δωματίων της χώρας.



**Διάγραμμα 35:** Ποσοστιαία κατανομή των δωματίων των τουριστικών επιπλωμένων κατοικιών και επαύλεων της Ελλάδας ανά Περιφέρεια, 2018



Η εικόνα διαφοροποιείται ελαφρώς στις κλίνες με τις Περιφέρειες του Νοτίου Αιγαίου (31%), των Ιονίων Νήσων (21%), της Κρήτης (19%) και της Πελοποννήσου (7%) να αντιπροσωπεύουν για το 2018 το 78% των κλινών της χώρας.

Δηλαδή οι 4 αυτές Περιφέρειες αντιπροσώπευαν για το 2018 το 79% των μονάδων, το 75% των δωματίων και το 78% των κλινών.

### 2.3.2 Δυναμικό τουριστικών επιπλωμένων κατοικιών και επαύλεων της Περιφέρειας Κρήτης ανά Περιφερειακή Ενότητα

Η Περιφέρεια Κρήτης αντιπροσωπεύει το 2018 το 20% των τουριστικών επιπλωμένων κατοικιών και επαύλεων της χώρας, το 18% των δωματίων και το 19% των κλινών. Συνολικά διαθέτει 2.306 μονάδες με 3.159 δωμάτια και 17.623 κλίνες.

**Πίνακας 25:** Δυναμικό τουριστικών επιπλωμένων κατοικιών και επαύλεων της Περιφέρειας Κρήτης ανά Περιφερειακή Ενότητα, 2018

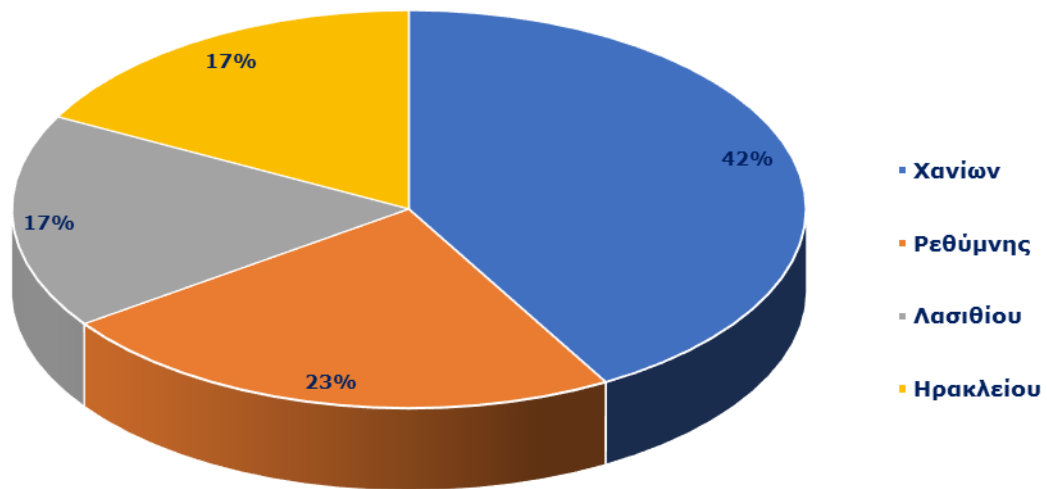
<b>Δυναμικό τουριστικών επιπλωμένων κατοικιών και επαύλεων στην Περιφέρεια Κρήτης ανά Ενότητα, 2018</b>			
<b>Ενότητα</b>	<b>Μονάδες</b>	<b>Δωμάτια</b>	<b>Κλίνες</b>
<b>Χανίων</b>	1.020	1.319	7.656
<b>Ρεθύμνης</b>	582	741	4.431
<b>Λασιθίου</b>	346	552	2.626
<b>Ηρακλείου</b>	358	547	2.910
<b>Σύνολο</b>	<b>2.306</b>	<b>3.159</b>	<b>17.623</b>

Πηγή: ΜΗΤΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Αναφορικά με τις επιμέρους Ενότητες, παρατηρούμε ότι:

- Η Ενότητα Χανίων αντιπροσώπευε το 42% του δυναμικού της Περιφέρειας με 1.020 μονάδες, 1.319 δωμάτια και 7.656 κλίνες,
- Η Ενότητα Ρεθύμνου διαθέτει το 23% του δυναμικού της Περιφέρειας με 582 μονάδες, 741 δωμάτια και 4.431 κλίνες,
- Η Ενότητα Λασιθίου αντιπροσώπευε το 17% του δυναμικού της Περιφέρειας με 346 μονάδες, 552 δωμάτια και 2.626 κλίνες και
- Η Ενότητα Ηρακλείου διαθέτει το 17% του δυναμικού με 358 μονάδες, 547 δωμάτια και 2.910 κλίνες.

**Διάγραμμα 36:** Ποσοστιαία κατανομή των δωματίων των τουριστικών επιπλωμένων κατοικιών και επαύλεων της Περιφέρειας Κρήτης ανά Περιφερειακή Ενότητα, 2018



Πηγή: ΜΗΤΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

## 2.4 ΚΥΡΙΕΣ ΚΑΙ ΔΕΥΤΕΡΕΥΟΥΣΕΣ ΚΑΤΟΙΚΙΕΣ, 2001-2011

Στην Ενότητα αυτή γίνεται η καταγραφή του συνόλου των κατοικιών καθώς επίσης των κενών και των δευτερεύουσων και εξοχικών κατοικιών. Η καταγραφή αυτή γίνεται λόγω της σημαντικής αύξησης των βραχυχρόνιων μισθώσεων (μέσω Airbnb κ.α.) στην Ελλάδα τα τελευταία χρόνια. Οι κενές και οι εξοχικές & δευτερεύουσες κατοικίες αποτελούν ή μπορούν να αποτελέσουν καταλύματα βραχυχρόνιας μίσθωσης.

Σύμφωνα με την τελευταία απογραφή κατοικιών που διενεργήθηκε το 2011, η Ελλάδα σημείωσε αύξηση στο σύνολο των κατοικιών της κατά +17% (από 5.476.162 το 2001 σε 6.384.353 το 2011). Σε απόλυτες τιμές, οι μεγαλύτερες αυξήσεις εντοπίστηκαν στις Περιφέρειες Αττικής (+290.780 κατοικίες ή +16%), Κεντρικής Μακεδονίας (+163.354 κατοικίες ή +18%) και Κρήτης (+70.989 ή +23%). Σημαντικά υψηλότερη αύξηση (+56%) παρουσίασαν οι κενές κατοικίες (από 1.439.041 το 2001 σε 2.249.813 το 2011) και οι εξοχικές & δευτερεύουσες κατοικίες κατά +47% (από 922.228 το 2001 σε 1.351.845 το 2011). Επίσης, θα πρέπει να αναφέρουμε ότι οι κενές κατοικίες μαζί με τις εξοχικές και δευτερεύουσες αντιπροσώπευαν το 56% του συνόλου των κατοικιών, με τα υψηλότερα ποσοστά να καταγράφονται στις Περιφέρειες Αττικής (14%) και Κεντρικής Μακεδονίας (9%).

Η Περιφέρεια Κρήτης εμφάνισε αύξηση στις κατοικίες της κατά +23% (από 310.748 το 2001 σε 381.737 το 2011), κατά +61% στις κενές κατοικίες (από 86.891 το 2001 σε 140.099 το 2011) και κατά +44% στις δευτερεύουσες & εξοχικές κατοικίες (από 56.766 το 2001 σε 81.656 το 2011).

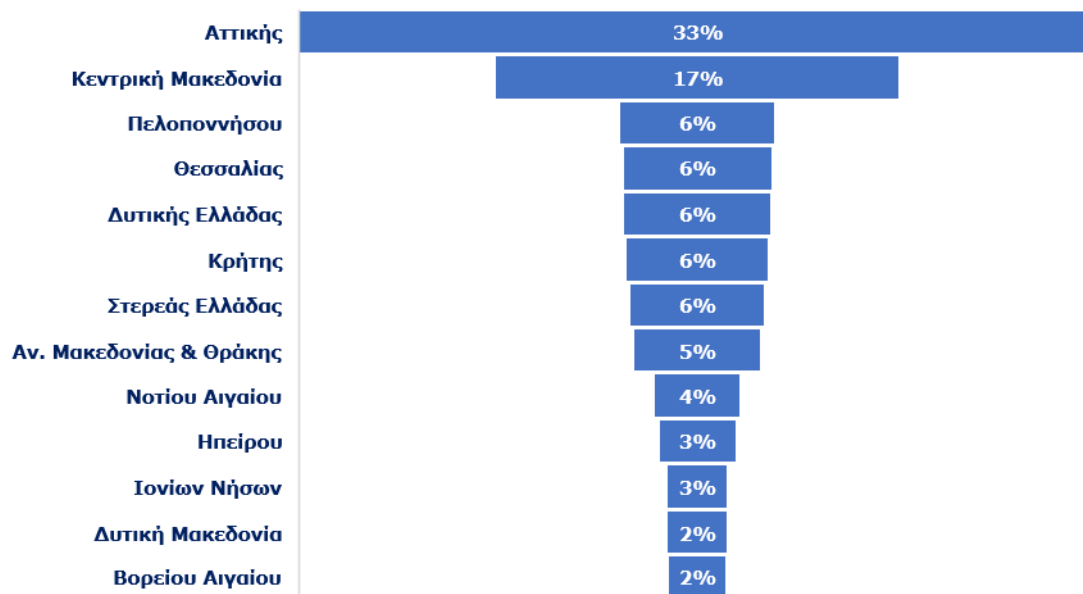
**Πίνακας 26:** Δυναμικό κύριων και δευτερευουσών κατοικιών της Ελλάδας ανά Περιφέρεια, 2001-2011

Περιφέρεια	Σύνολο Κατοικιών, 2011	Σύνολο Κενών, 2011	Εξοχικές & Δευτερεύουσες κατοικίες, 2011	Κενές & Εξοχικές & Δευτερεύουσες κατοικίες ως % επί του συνόλου, 2011	%Δ Σύνολο Κατοικιών 2001 - 2011	%Δ Σύνολο Κενών 2001 - 2011	%Δ Εξοχικές & Δευτερ. 2001 - 2011
Αττικής	2.121.155	609.058	295.178	14%	16%	78%	64%
Κεντρική Μακεδονία	1.076.148	360.990	200.295	9%	18%	62%	56%
Πελοποννήσου	411.462	198.386	148.239	5%	14%	35%	28%
Θεσσαλίας	397.301	132.749	87.891	3%	14%	54%	43%
Δυτικής Ελλάδας	390.609	148.250	100.941	4%	14%	56%	54%
<b>Κρήτης</b>	<b>381.737</b>	<b>140.099</b>	<b>81.656</b>	<b>3%</b>	<b>23%</b>	<b>61%</b>	<b>44%</b>
Στερεάς Ελλάδας	359.236	158.234	115.324	4%	15%	43%	35%
Αν. Μακεδονίας & Θράκης	340.682	105.333	64.864	3%	20%	63%	85%
Νοτίου Αιγαίου	229.919	113.284	75.257	3%	22%	41%	32%
Ηπείρου	204.948	76.560	53.682	2%	16%	46%	40%
Ιονίων Νήσων	160.298	79.591	43.839	2%	22%	50%	41%
Δυτική Μακεδονία	159.409	55.294	34.087	1%	15%	58%	52%
Βορείου Αιγαίου	151.449	71.985	50.592	2%	7%	17%	13%
<b>Ελλάδα</b>	<b>6.384.353</b>	<b>2.249.813</b>	<b>1.351.845</b>	<b>56%</b>	<b>17%</b>	<b>56%</b>	<b>47%</b>

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Ενεξεργασία INSETE Intelligence

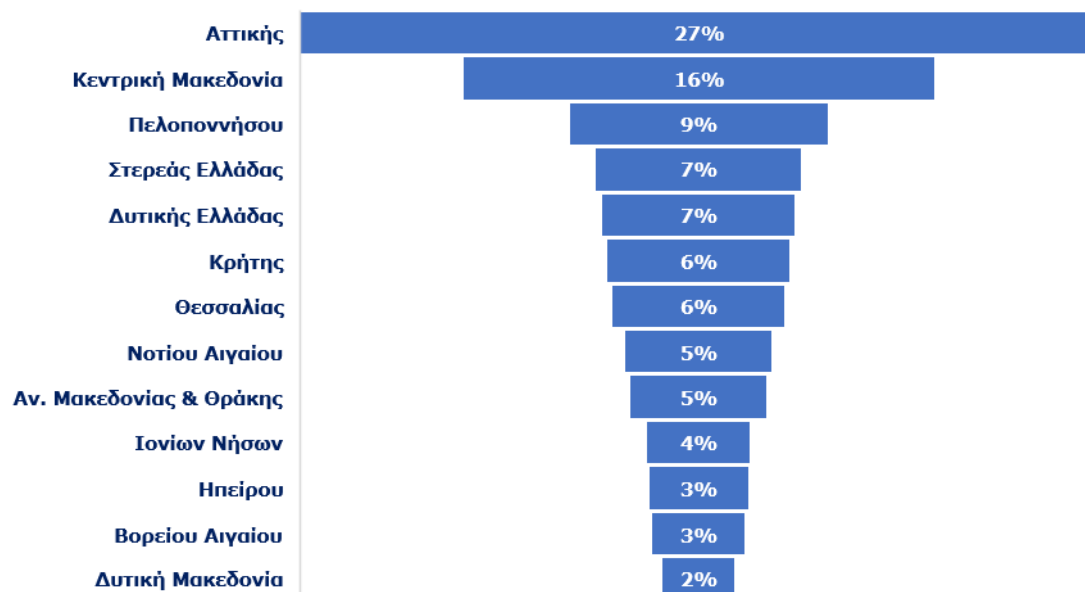
Αναφορικά με την ποσοστιαία κατανομή των κατοικιών της Ελλάδας, παρατηρούμε ότι η πλειοψηφία των κατοικιών βρίσκονται στις Περιφέρειες Αττικής και Κεντρικής Μακεδονίας όπου εντοπίζονται και τα 2 μεγάλα αστικά κέντρα της χώρας (Αθήνα και Θεσσαλονίκη). Συγκεκριμένα, οι Περιφέρειες Αττικής και Κεντρικής Μακεδονίας αντιπροσώπευαν για το 2011 το 50% των κατοικιών της Ελλάδας.

**Διάγραμμα 37:** Ποσοστιαία κατανομή των κατοικιών της Ελλάδας ανά Περιφέρεια, 2011



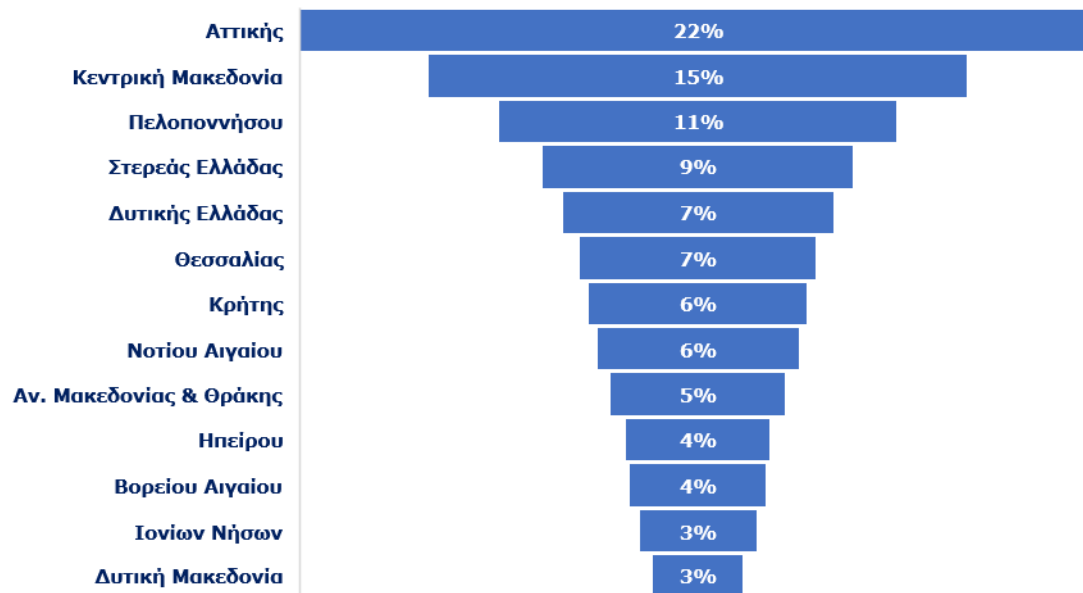
Η εικόνα στην ποσοστιαία κατανομή των κενών κατοικιών είναι παρόμοια με το σύνολο των κατοικιών, με μικρές διαφοροποιήσεις ανά Περιφέρεια. Η μεγαλύτερη διαφοροποίηση εντοπίζεται στην Περιφέρεια Αττικής.

**Διάγραμμα 38:** Ποσοστιαία κατανομή των κενών κατοικιών της Ελλάδας ανά Περιφέρεια, 2011



Αναφορικά με τις εξοχικές & δευτερεύουσες κατοικίες παρατηρούμε ότι η Αττική (22%), η Κεντρική Μακεδονία (15%) και η Πελοπόννησος (11%) σημειώνουν τα μεγαλύτερα μερίδια, αντιπροσωπεύοντας το 48% του συνόλου της χώρας.

**Διάγραμμα 39:** Ποσοστιαία κατανομή των εξοχικών & δευτερεύουσων κατοικιών της Ελλάδας ανά Περιφέρεια, 2011



Συμπερασματικά, οι Περιφέρειες Αττικής και Κεντρικής Μακεδονίας αντιπροσωπεύουν για το 2011 το 50% των κατοικιών της Ελλάδας εκ των οποίων το 43% των κενών κατοικιών και το 37% των εξοχικών και δευτερεύουσων κατοικιών.

Η Περιφέρεια Κρήτης αντιπροσωπεύει το 2011 το 6% των κατοικιών της Ελλάδας, εκ των οποίων το 6% των κενών κατοικιών και το 6% των εξοχικών και δευτερεύουσων κατοικιών.

## 2.5 ΔΥΝΑΜΙΚΟ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΩΝ ΒΡΑΧΥΧΡΟΝΙΑΣ ΜΙΣΘΩΣΗΣ<sup>4</sup>, ΙΟΥΛΙΟΣ 2023

Τα στοιχεία του δυναμικού των καταλυμάτων βραχυχρόνιας μίσθωσης προέρχονται από την εταιρεία [Transparent](#) και αφορούν στον μήνα Ιούλιο του 2023 (peak season). Η Transparent είναι εταιρεία η οποία παρακολουθεί και καταγράφει τις καταχωρήσεις καταλυμάτων βραχυχρόνιας μίσθωσης στις πλατφόρμες Airbnb, Vrbo, Booking.com και TripAdvisor.

### 2.5.1 Δυναμικό καταλυμάτων βραχυχρόνιας μίσθωσης στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια

**Πίνακας 27:** Δυναμικό καταλυμάτων βραχυχρόνιας μίσθωσης στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, Ιούλιος 2023

Περιφέρεια	Μονάδες	Δωμάτια	Κλίνες
Νοτίου Αιγαίου	46.370	89.232	208.202
<b>Κρήτης</b>	<b>32.242</b>	<b>64.776</b>	<b>155.235</b>
Ιονίων Νήσων	33.618	64.065	151.269
Αττικής	27.820	45.712	113.998
Κεντρικής Μακεδονίας	23.594	42.117	103.924
Πελοποννήσου	11.970	21.961	51.789
Θεσσαλίας	9.983	17.170	41.571
Αν. Μακεδονίας & Θράκης	7.725	14.047	33.274
Στερεάς Ελλάδας	5.345	10.504	25.199
Ηπείρου	4.976	8.086	19.579
Βορείου Αιγαίου	4.383	6.920	16.675
Δυτικής Ελλάδας	3.706	6.806	16.553
Δυτικής Μακεδονίας	467	722	1.899
<b>Σύνολο</b>	<b>212.199</b>	<b>392.118</b>	<b>939.167</b>

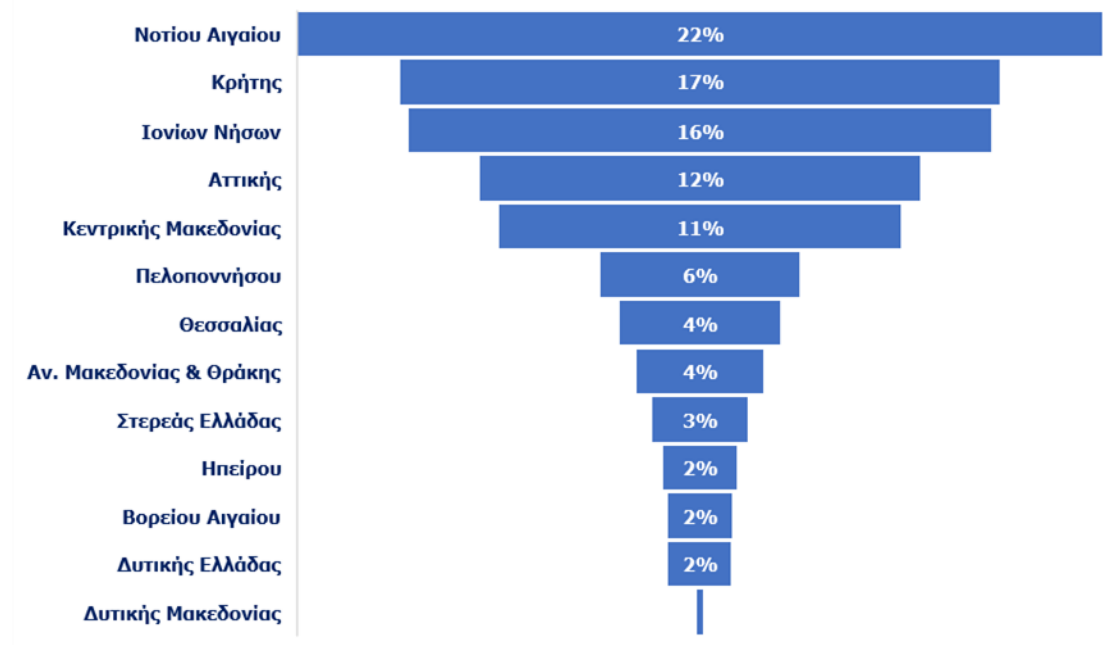
Πηγή: Transparent - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Η Ελλάδα τον Ιούλιο του 2023 διαθέτει 212.199 καταλύματα βραχυχρόνιας μίσθωσης με 392.118 δωμάτια και 939.167 κλίνες. Οι Περιφέρειες του Νοτίου Αιγαίου, των Ιονίων Νήσων, της Κρήτης, της Αττικής και της Κεντρικής Μακεδονίας, που δέχονται και τον υψηλότερο αριθμό τουριστών, αντιπροσωπεύουν το 77% του δυναμικού της χώρας (163.644 μονάδες).

<sup>4</sup> Στο δυναμικό καταλυμάτων βραχυχρόνιας μίσθωσης περιλαμβάνονται οι κατηγορίες: Διαμέρισμα, Bed & Breakfast, Σκάφος, Bungalow, Κάστρο, Σαλέ, Κοιτώνας, Glamping, Ξενώνας, Σπίτι, RV, Αρχοντικό, Βίλα και Λοιπά. Οι κατηγορίες Σκάφος, Glamping και RV αντιπροσωπεύουν λιγότερο από το 0,5% του δυναμικού.

Σε ότι αφορά τα δωμάτια και τις κλίνες, το 78% του δυναμικού της χώρας αντίστοιχα εντοπίζεται στις Περιφέρειες του Νοτίου Αιγαίου, της Κρήτης, των Ιονίων Νήσων, της Αττικής και της Κεντρικής Μακεδονίας.

**Διάγραμμα 40:** Ποσοστιαία κατανομή των κλινών βραχυχρόνιας μίσθωσης της Ελλάδας ανά Περιφέρεια, Ιούλιος 2023





## 2.5.2 Δυναμικό καταλυμάτων βραχυχρόνιας μίσθωσης στην Περιφέρεια Κρήτης ανά Περιφερειακή Ενότητα

Η Περιφέρεια Κρήτης αντιπροσωπεύει τον Ιούλιο του 2023 το 15% των μονάδων της χώρας, το 17% των δωματίων και το 17% των κλινών. Συνολικά διαθέτει 32.242 μονάδες με 64.776 δωμάτια και 155.235 κλίνες.

**Πίνακας 28:** Δυναμικό καταλυμάτων βραχυχρόνιας μίσθωσης στην Περιφέρεια Κρήτης ανά Περιφερειακή Ενότητα, Ιούλιος 2023

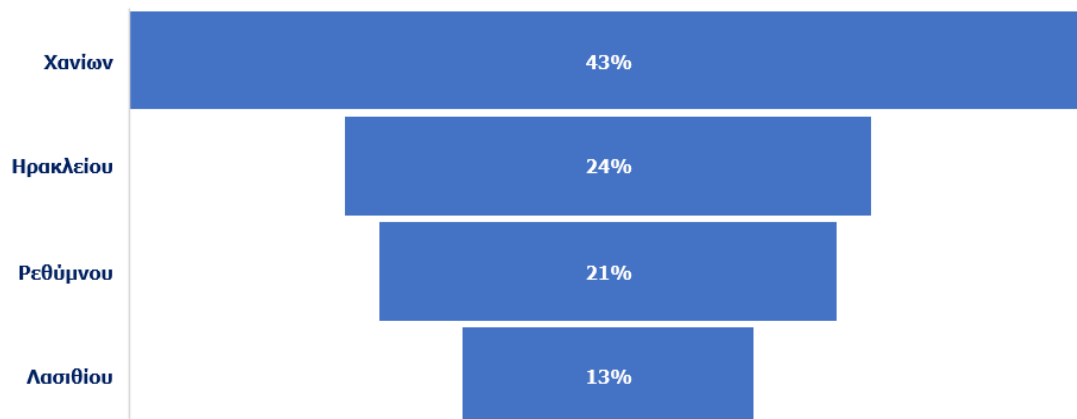
Περιφερειακή Ενότητα	Μονάδες	Δωμάτια	Κλίνες
Χανίων	13.277	27.685	66.507
Ηρακλείου	8.475	15.022	36.593
Ρεθύμνου	5.991	13.398	31.854
Λασιθίου	4.499	8.671	20.281
<b>Σύνολο</b>	<b>32.242</b>	<b>64.776</b>	<b>155.235</b>

Πηγή: Transparent - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Αναφορικά με τις επιμέρους Ενότητες, παρατηρούμε ότι:

- Η Ενότητα Χανίων αντιπροσωπεύει το 43% των κλινών της Περιφέρειας με 13.277 μονάδες, 27.685 δωμάτια και 66.507 κλίνες,
- Η Ενότητα Ηρακλείου διαθέτει το 24% των κλινών της Περιφέρειας με 8.475 μονάδες, 15.022 δωμάτια και 36.593 κλίνες,
- Η Ενότητα Ρεθύμνου διαθέτει το 21% των κλινών της Περιφέρειας με 5.991 μονάδες, 13.398 δωμάτια και 31.854 κλίνες και
- Η Ενότητα Λασιθίου διαθέτει το 13% των κλινών της Περιφέρειας με 4.499 μονάδες, 8.671 δωμάτια και 20.281 κλίνες.

**Διάγραμμα 41:** Ποσοστιαία κατανομή των κλινών βραχυχρόνιας μίσθωσης της Περιφέρειας Κρήτης ανά Περιφερειακή Ενότητα, Ιούλιος 2023



## 2.6 ΔΥΝΑΜΙΚΟ ΚΑΜΠΙΝΓΚ, 2022

### 2.6.1 Δυναμικό κάμπινγκ στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια

**Πίνακας 29:** Δυναμικό κάμπινγκ στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2022

Περιφέρεια		5*	4*	3*	2*	1*	Σύνολο
Κεντρική Μακεδονία	Μονάδες	0	10	9	43	6	68
	Οικίσκοι	0	28	83	222	26	359
	Θέσεις	0	1.751	1.170	3.092	329	6.342
Πελοπόννησος	Μονάδες	0	1	9	46	1	57
	Οικίσκοι	0	11	17	26	0	54
	Θέσεις	0	50	1.001	3.062	31	4.144
Νότιο Αιγαίο	Μονάδες	0	2	5	22	3	32
	Οικίσκοι	0	0	114	172	0	286
	Θέσεις	0	22	371	1.489	540	2.422
Αν. Μακεδονία & Θράκη	Μονάδες	0	6	2	6	2	16
	Οικίσκοι	0	16	0	1	0	17
	Θέσεις	0	975	266	557	242	2.040
Ιόνια Νησιά	Μονάδες	0	1	3	19	0	23
	Οικίσκοι	0	26	0	93	0	119
	Θέσεις	0	101	259	1.399	0	1.759
Δυτική Ελλάδα	Μονάδες	0	1	5	17	0	23
	Οικίσκοι	0	41	22	12	0	75
	Θέσεις	0	120	408	1.129	0	1.657
Στερεά Ελλάδα	Μονάδες	0	3	8	9	1	21
	Οικίσκοι	0	50	52	0	0	102
	Θέσεις	0	406	474	572	30	1.482
Ήπειρος	Μονάδες	0	0	4	13	0	17
	Οικίσκοι	0	0	11	21	0	32
	Θέσεις	0	0	288	898	0	1.186
Θεσσαλία	Μονάδες	1	0	1	12	1	15
	Οικίσκοι	0	0	1	9	0	10
	Θέσεις	75	0	98	702	196	1.071
Κρήτη	<b>Μονάδες</b>	<b>0</b>	<b>1</b>	<b>2</b>	<b>11</b>	<b>1</b>	<b>15</b>
	<b>Οικίσκοι</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>14</b>	<b>0</b>	<b>14</b>
	<b>Θέσεις</b>	<b>0</b>	<b>90</b>	<b>58</b>	<b>512</b>	<b>100</b>	<b>760</b>
Αττική	Μονάδες	0	2	2	3	2	9
	Οικίσκοι	0	0	0	0	0	0
	Θέσεις	0	222	128	241	80	671
Βόρειο Αιγαίο	Μονάδες	0	0	0	1	0	1
	Οικίσκοι	0	0	0	0	0	0
	Θέσεις	0	0	0	53	0	53
Σύνολο	Μονάδες	1	27	50	202	17	297
	Οικίσκοι	0	172	300	570	26	1.068
	Θέσεις	75	3.737	4.521	13.706	1.548	23.587

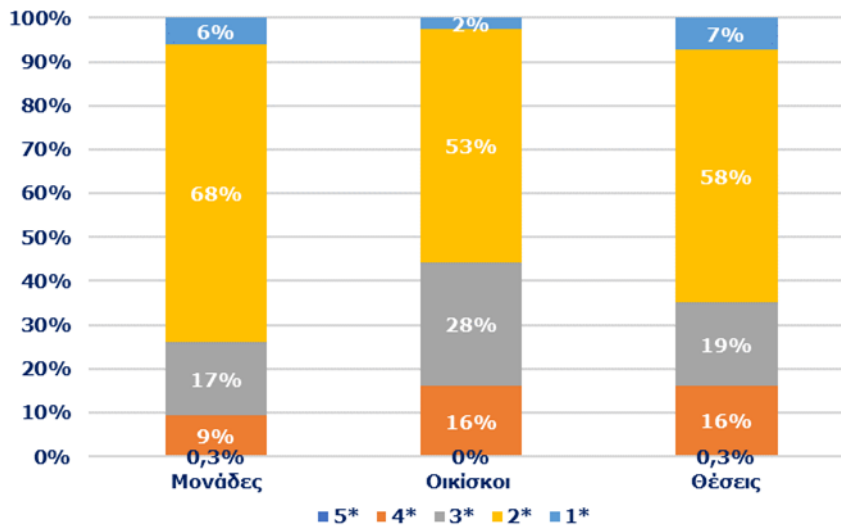
Πηγή: ΞΕΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Η Ελλάδα το 2022 διέθετε 297 μονάδες κάμπινγκ με 1.068 οικίσκους και 23.587 θέσεις. Στις επιμέρους κατηγορίες αστεριών παρατηρούμε μεγάλη συγκέντρωση στα 2\* (68%) και 3\* (17%) κάμπινγκ και χαμηλή στα 4\* (9%), 1\* (6%) και 5\* (0,3%).

Η εικόνα στους οικίσκους ανά κατηγορία αστεριού είναι: 4\* (16%), 3\* (28%), 2\* (53%) και 1\* (2%) ενώ παρόμοια είναι και η εικόνα στις θέσεις 5\* (0,3%), 4\*

(16%), 3\* (19%), 2\* (58%) και 1\* (7%). Επίσης, αξιοσημείωτο είναι ότι το μοναδικό 5\* κάμπινγκ καταγράφεται στην Περιφέρεια Θεσσαλίας.

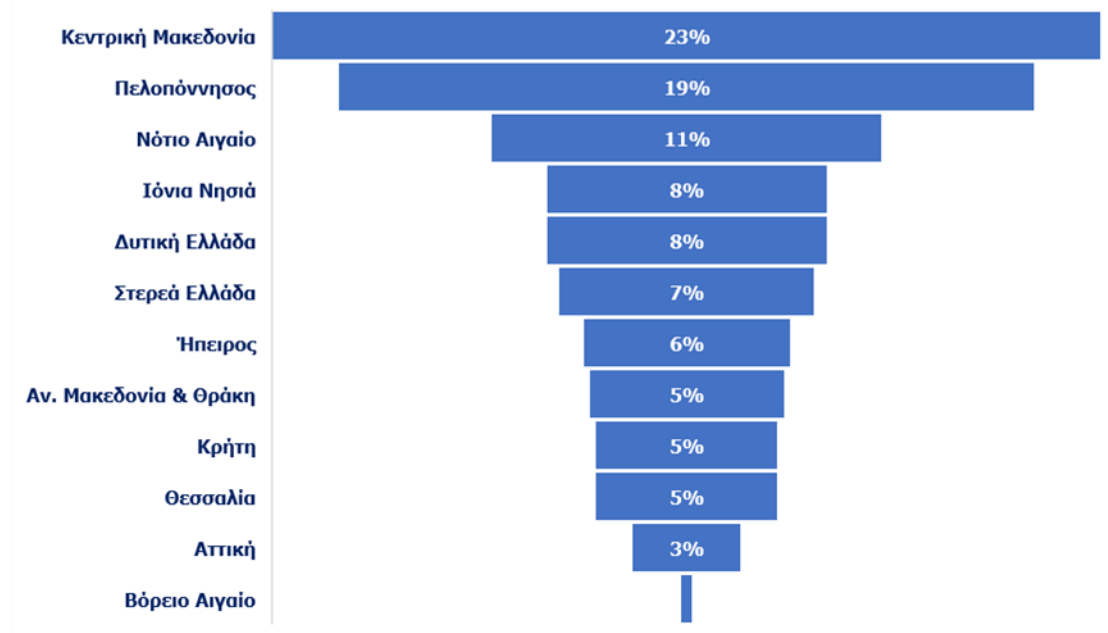
**Διάγραμμα 42:** Κατανομή μονάδων, οικίσκων και θέσεων ανά κατηγορία αστεριού στην Ελλάδα, 2022



Πηγή: ΞΕΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

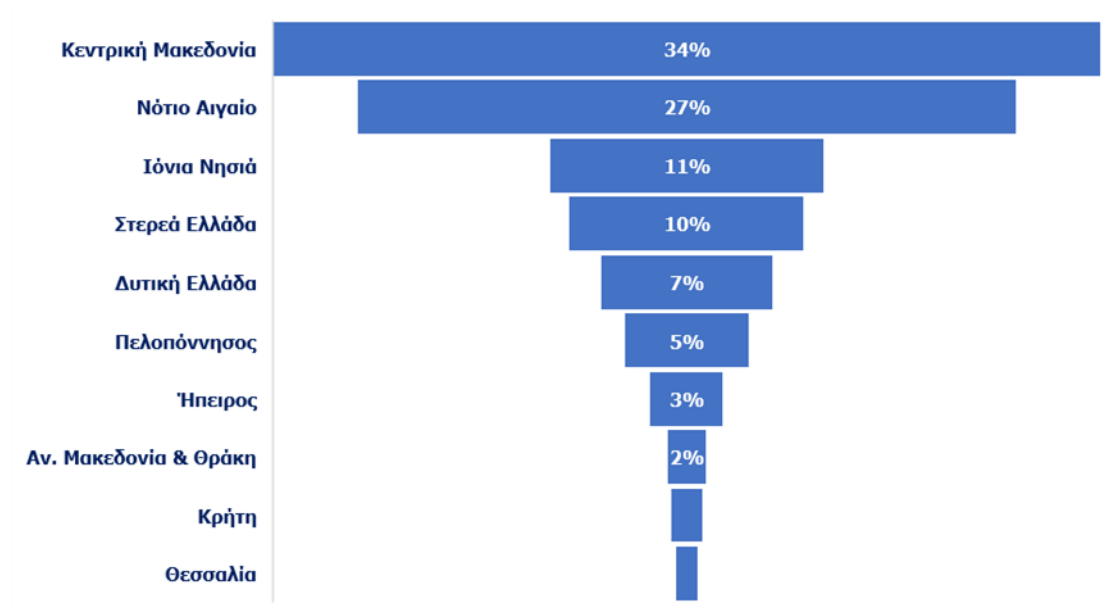
Αναφορικά με την ποσοστιαία κατανομή των μονάδων των κάμπινγκ ανά Περιφέρεια, παρατηρούμε ότι για το 2022 η πλειοψηφία βρίσκεται στις Περιφέρειες Κεντρικής Μακεδονίας, Πελοποννήσου και Νοτίου Αιγαίου αντιπροσωπεύοντας το 53% του συνόλου της χώρας. Αξιοσημείωτο είναι, ότι τουριστικές Περιφέρειες όπως τα Ιόνια Νησιά (8%) και η Κρήτη (5%) καταγράφουν μικρό δυναμικό στα κάμπινγκ.

**Διάγραμμα 43:** Ποσοστιαία κατανομή των μονάδων κάμπινγκ στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2022



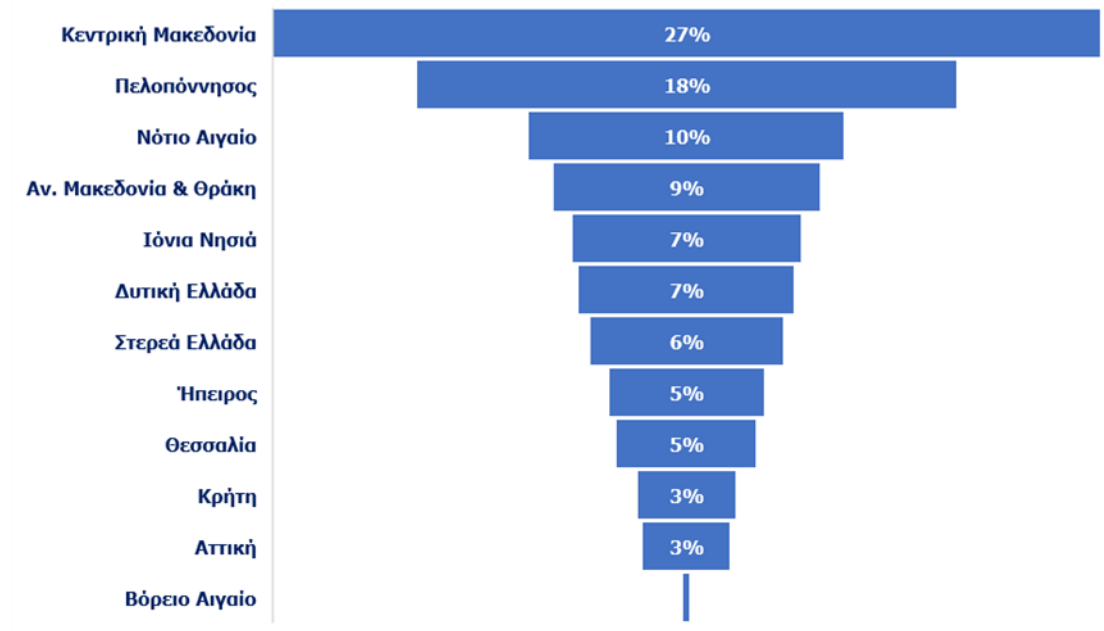
Όσον αναφορά τους οικίσκους, η εικόνα διαφοροποιείται, με τις Περιφέρειες Κεντρικής Μακεδονίας, Νοτίου Αιγαίου, Ιονίων Νήσων και Στερεάς Ελλάδας να καταγράφουν τα υψηλότερα μερίδια αντιπροσωπεύοντας το 81% του δυναμικού της χώρας.

**Διάγραμμα 44:** Ποσοστιαία κατανομή των οικίσκων στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2022



Τέλος, στις θέσεις των κάμπινγκ, τα μεγαλύτερα μερίδια καταγράφονται στις Περιφέρειες Κεντρικής Μακεδονίας, Πελοποννήσου και Νοτίου Αιγαίου αντιπροσωπεύοντας το 55% του δυναμικού της χώρας.

**Διάγραμμα 45:** Ποσοστιαία κατανομή των θέσεων στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2022



## 2.6.2 Δυναμικό κάμπινγκ στην Περιφέρεια Κρήτης ανά Περιφερειακή Ενότητα

Η Περιφέρεια Κρήτης αντιπροσωπεύει το 2022 το 5% των μονάδων της χώρας, το 1% των οικίσκων και το 3% των θέσεων. Συνολικά διαθέτει 15 μονάδες με 14 οικίσκους και 760 θέσεις. Επίσης, αξιοσημείωτο είναι ότι στην Περιφέρεια Κρήτης το 67% των θέσεων εντοπίζεται στα κάμπινγκ 2\*.

**Πίνακας 30:** Δυναμικό κάμπινγκ στην Περιφέρεια Κρήτης ανά Περιφερειακή Ενότητα, 2022

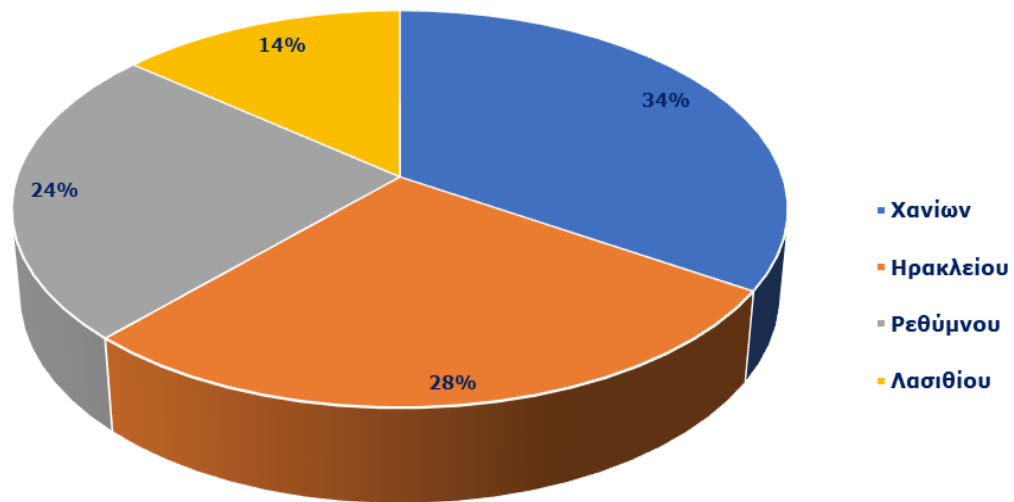
Ενότητα		4*	3*	2*	1*	Σύνολο
<b>Χανίων</b>	Μονάδες	0	0	6	0	<b>6</b>
	Οικίσκοι	0	0	0	0	<b>0</b>
	Θέσεις	0	0	259	0	<b>259</b>
<b>Ηρακλείου</b>	Μονάδες	1	0	1	1	<b>3</b>
	Οικίσκοι	0	0	14	0	<b>14</b>
	Θέσεις	90	0	21	100	<b>211</b>
<b>Ρεθύμνου</b>	Μονάδες	0	1	3	0	<b>4</b>
	Οικίσκοι	0	0	0	0	<b>0</b>
	Θέσεις	0	18	166	0	<b>184</b>
<b>Λασιθίου</b>	Μονάδες	0	1	1	0	<b>2</b>
	Οικίσκοι	0	0	0	0	<b>0</b>
	Θέσεις	0	40	66	0	<b>106</b>
<b>Σύνολο</b>	<b>Μονάδες</b>	<b>1</b>	<b>2</b>	<b>11</b>	<b>1</b>	<b>15</b>
	<b>Οικίσκοι</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>14</b>	<b>0</b>	<b>14</b>
	<b>Θέσεις</b>	<b>90</b>	<b>58</b>	<b>512</b>	<b>100</b>	<b>760</b>

Πηγή: ΞΕΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Αναφορικά με τις επιμέρους Ενότητες, παρατηρούμε ότι:

- Η Ενότητα Χανίων αντιπροσωπεύει το 34% του δυναμικού των θέσεων της Περιφέρειας με 6 μονάδες, 0 οικίσκους και 259 θέσεις,
- Η Ενότητα Ηρακλείου διαθέτει το 28% του δυναμικού της Περιφέρειας με 3 μονάδες, 14 οικίσκους και 211 θέσεις,
- Η Ενότητα Ρεθύμνου διαθέτει το 24% του δυναμικού της Περιφέρειας με 4 μονάδες, 0 οικίσκους και 184 θέσεις και
- Η Ενότητα Λασιθίου διαθέτει το 14% του δυναμικού της Περιφέρειας με 2 μονάδες, 0 οικίσκους και 106 θέσεις.

**Διάγραμμα 46:** Ποσοστιαία κατανομή των θέσεων στην Περιφέρεια Κρήτης ανά Περιφερειακή Ενότητα, 2022



Πηγή: ΞΕΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

### 3 ΑΞΙΟΘΕΑΤΑ - ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

#### 3.1 ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΟΙ ΟΙΚΙΣΜΟΙ

Οι Παραδοσιακοί οικισμοί, είναι οικισμοί με ιδιαίτερη «ιστορική, πολεοδομική, αρχιτεκτονική, λαογραφική, κοινωνική και αισθητική» φυσιογνωμία διατηρώντας αναλλοίωτη την εικόνα που είχαν στον παρελθόν καθώς και τον τοπικό τους χαρακτήρα. Με ευθύνη του ΥΠΕΚΑ (Υπουργείο Περιβάλλοντος & Ενέργειας), 867 οικισμοί έχουν χαρακτηριστεί ως παραδοσιακοί. Στην Περιφέρεια Κρήτης καταγράφονται 99 παραδοσιακοί οικισμοί.

**Πίνακας 31:** Παραδοσιακοί Οικισμοί

ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΟΙ ΟΙΚΙΣΜΟΙ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΚΡΗΤΗΣ				
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	ΛΑΣΙΘΙΟΥ	ΡΕΘΥΜΝΟΥ	ΧΑΝΙΩΝ	
ΕΘΙΑ	ΑΓΙΟΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ	ΑΒΔΑΝΙΤΑΙ	ΚΑΣΤΕΛΛΟΣ	ΑΓΙΑ ΡΟΥΜΕΛΗ
ΗΡΑΚΛΕΙΟ (ΤΜΗΜΑ ΠΟΛΗΣ)	ΑΝΑΤΟΛΗ	ΑΒΔΕΛΛΑΣ	ΖΩΝΗ Β' ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΜΟΝΗΣ ΤΙΜΙΟΥ ΣΤΑΥΡΟΥ ΒΩΣΑΚΟΥ	ΚΟΜΙΤΑΔΕΣ
ΚΑΙΝΟΥΡΓΙΟ ΧΩΡΙΟ	ΒΑΙΟΝ	ΑΓΙΑ ΕΙΡΗΝΗ	ΚΑΣΤΡΙΟΝ	ΛΟΥΤΡΟ
ΚΟΥΤΟΥΛΟΥΦΑΡΙ	ΒΡΑΧΑΣΙΟΝ	ΑΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΚΑΤΩ ΠΟΡΟΣ	ΟΜΑΛΟΣ
ΜΑΤΑΛΑ	ΕΠΑΝΩ ΕΛΟΥΝΤΑ	ΑΓΙΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	ΚΑΨΑΛΙΑΝΑ	ΠΑΤΗΜΑ
ΠΙΣΚΟΠΙΑΝΟΝ	ΕΠΑΝΩ ΣΙΣΙΟΝ	ΑΓΙΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	ΚΕΡΑΜΕΣ	ΣΚΑΛΩΤΗ
ΠΡΙΝΙΑΣ	ΕΤΙΑ	ΑΓΙΟΣ ΜΑΜΑΣ	ΚΡΑΣΟΥΝΑΣ	ΦΥΛΑΚΗ
ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΣ (ΜΕΓΑΛΟ ΧΩΡΙΟ)	ΚΑΣΤΕΛΛΙΟΝ	ΑΛΦΑ	ΚΥΡΙΑΝΝΑ	ΧΩΡΑ ΣΦΑΚΙΩΝ
	ΚΑΤΩ ΖΑΚΡΟΣ	ΑΜΑΡΙΟΝ	ΛΑΓΚΑ	
	ΚΡΙΤΣΑ	ΑΜΝΑΤΟΣ	ΜΑΡΓΑΡΙΤΑΙ	
	ΛΙΜΝΑΙ	ΑΜΠΕΛΑΚΙΟΝ	ΜΑΡΟΥΛΑΣ	
	ΜΑΚΡΥΓΙΑΛΟΣ	ΑΝΩ ΤΡΙΠΟΔΟΝ	ΜΕΓΑΛΟ ΜΕΤΟΧΙ	
	ΜΙΛΑΤΟΣ	ΑΠΟΔΟΥΛΟΥ	ΜΕΛΑΜΠΕΣ	
	ΠΛΑΚΑ	ΑΡΓΥΡΟΥΠΟΛΙΣ	ΜΕΛΙΔΟΝΙΟ	
	ΦΟΥΡΝΗ	ΑΡΜΕΝΙΟΙ	ΜΙΚΡΟ ΜΕΤΟΧΙ	
		ΑΡΧΟΝΤΙΚΗ	ΜΟΝΑΣΤΗΡΑΚΙΟΝ	
		ΑΤΣΙΠΟΠΟΥΛΟΝ	ΜΟΥΝΤΡΟΣ	
		ΒΕΔΕΡΟΙ	ΜΟΥΡΤΖΑΝΑ	
		ΒΕΡΓΙΑΝΑ	ΜΠΑΛΙΟΝ	
		ΓΑΛΛΟΣ	ΜΥΘΡΙΟΣ	
		ΓΑΡΑΖΟΝ	ΜΥΛΟΙ	
		ΓΙΑΝΝΟΥΔΙΟΝ	ΟΜΑΛΑ	
		ΔΑΜΑΒΟΛΟΣ	ΠΙΚΡΗΣ	
		ΔΑΦΝΕΔΕΣ	ΠΛΕΥΡΙΑΝΑ	
		ΔΑΦΝΗ	ΠΡΑΣΙΑΙ	
		ΕΛΕΥΘΕΡΝΑ	ΠΡΙΝΕΣ	
		ΕΠΙΣΚΟΠΗ	ΡΕΘΥΜΝΟΝ (ΤΜΗΜΑ ΠΟΛΗΣ)	
		ΕΠΙΣΚΟΠΗ ΛΑΠΠΑΙΩΝ	ΡΟΥΣΣΟΣΠΙΤΙΟΝ	
		ΖΟΥΡΙΔΙΟΝ	ΡΟΥΣΤΙΚΑ	
		ΚΑΛΑΜΑΣ	ΣΑΪΤΟΥΡΑΙ	
		ΚΑΛΑΝΔΑΡΕ	ΣΚΕΠΑΣΤΗ	
		ΚΑΛΟΓΕΡΟΣ	ΣΤΑΥΡΩΜΕΝΟΣ	
		ΚΑΠΕΔΙΑΝΑ	ΦΟΥΡΦΟΥΡΑΣ	
		ΚΑΡΕ	ΧΡΟΜΟΝΑΣΤΗΡΙΟΝ	

Πηγή: Υπουργείο Περιβάλλοντος & Ενέργειας - Επεξεργασία INSETE Intelligence



## 3.2 ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΙ ΧΩΡΟΙ ΚΑΙ ΜΟΥΣΕΙΑ

### 3.2.1 Αρχαιολογικοί χώροι της Περιφέρειας Κρήτης ανά Περιφερειακή Ενότητα

Η Περιφέρεια Κρήτης αποτελεί ένα νησί με τεράστια ιστορική και πολιτισμική σημασία για την Ελλάδα, δεδομένου ότι στο νησί αναπτύχθηκε ο θεωρούμενος ως πρώτος πολιτισμός επί σημερινού Ευρωπαϊκού εδάφους, ο Μινωικός πολιτισμός (2.800 π.χ. – 1.400 π.χ.). Στην Περιφέρεια σώζονται πλήθος αρχαιολογικών χώρων που μαρτυρούν την άνθιση και ανάπτυξη του Μινωικού πολιτισμού στην ευρύτερη περιοχή.

Οι σημαντικότεροι αρχαιολογικοί χώροι της Περιφέρειας είναι η Φαιστός ένα από τα σημαντικότερα κέντρα του Μινωικού πολιτισμού που βρίσκεται στην εύφορη κοιλάδα της Κάτω Μεσαράς. Η Φαιστός αποτέλεσε το θρησκευτικό και λατρευτικό κέντρο στη νότια Κρήτη. Άλλη σημαντική πόλη της αρχαιότητας ήταν η Κνωσός η οποία βρίσκεται 5 χλμ. νοτιοανατολικά του Ηρακλείου στο λόφο της Κεφάλας και αποτέλεσε την πρωτεύουσα του Μινωικού πολιτισμού.

Άλλοι αρχαιολογικοί χώροι είναι η αρχαία πόλη της Γόρτυνας, τα Μάλια, ο Αρχαιολογικός χώρος της Αμνισού και της Τυλίσου στο Ηράκλειο, η αρχαία Ελεύθερνα η οποία βρίσκεται σε απόσταση 30 χιλ. νότια του Ρεθύμνου, η αρχαία Κίσαμος στα Χανιά, η Υρτακίνα στα Τεμένια Σελίνου η οποία υπήρξε μια από τις σπουδαιότερες αρχαίες πόλεις της ορεινής ενδοχώρας στη ΝΔ Κρήτη, ο αρχαιολογικός χώρος «Αζωγυρές» ή «Αζοϊρές» που απλώνεται στα νότια της Αρχαίας Απτέρας και ανατολικά του επαρχιακού δρόμου που οδηγεί στο χωριό Στύλος, ο αρχαιολογικός χώρος Τρυπητού, Ιτάνου, Γουρνιών και Ζάκρου στο Λασιθί κ.α.

Οι αρχαιολογικοί χώροι της Περιφέρειας Κρήτης χαρακτηρισμένοι από το Υπουργείο Πολιτισμού & Αθλητισμού παρατίθενται στον πίνακα κατωτέρω.

## Πίνακας 32: Αρχαιολογικοί χώροι στην Περιφέρεια Κρήτης ανά Περιφερειακή Ενότητα

Αρχαιολογικοί Χώροι - Μνημεία στην Περιφέρεια Κρήτης					
Ηρακλείου	Λασιθίου	Ρεθύμνου	Χανίων		
Αμνισός	Ναός Αγ. Κωνσταντίνου Αβδού	Ά Δημοτικό Σχολείο στη Σητεία	Αποδούλου	Αζοϊρές Στύλου στον Αποκόρωνα	Παλαιοχριστιανική Βασιλική στη Σούγια
Ανάκτορο Αρχαίων (Άνω Αρχάνες)	Ναός Ασκληπιού στο Λεβήνα	Ανεμόμυλοι "Σέλι Αμπέλου", Οροπέδιο Λασιθίου	Δημοτικό Σχολείο Αίμονα	Ανώπολις Σφακίων	Πόλη Χανίων (Κυδωνία)
Ανάκτορο Γαλατά	Παλιό Δημοτικό Σχολείο Άνω Ασπών	Ανεμόμυλοι στην Ελούντα	Δημοτικό Σχολείο στο Σκορδίλω	Άππερα στα Μεγάλα Χωράφια Αποκορώνου	Πολυρρήνια Κισάμου
Ανάκτορο Μαλιών	Πανέναιο Δημοτικό Νοσοκομείο Ηρακλείου	Αρχαιολογικός Χώρος Γουρνιών	Ελεύθερα	Γαύδος	Πρωτομινωικός τάφος στα Νέα Ρούματα Κυδωνίας
Ανάκτορο Φαιστού	Σπήλαιο Λαβύρινθος	Αρχαιολογικός Χώρος Ζάκρου	Ελληνιστική γέφυρα (Ελεύθερα)	Γραμβούσα Κισάμου	Σούδα Χανίων - Ενεπική Οχύρωση
Ανάκτορου Κνωσού	Σπήλαιο Ειλεθυίας	Αρχαιολογικός Χώρος Ιτάνου	Κάστρο Φορτέτζα	Δημοτική Αγορά Χανίων	Σπήλαιο Πλατυβάλας
Ανεξερεύνητη Οικία Κνωσού	Σπήλαιο αγίας Παρασκευής ή Σκοτεινό	Αρχαιολογικός Χώρος στη Βασιλική Ιεράπετρας	Κρήνη-δεξαμενή στο Γαράζο	Έλυρος στο Ροδοβάνι Σελίνου	Σπήλαιο Κουμαρόσπηλιας
Αρχάνες	Τύλισος	Αρχαιολογικός Χώρος στη Λατώ	Μικρό Βαλανείο	Εξστάσιο παλαιό Δημοτικό Σχολείο Γαβαλοχωρίου Χανίων	Σύια (Σούγια) στο Σέλινο
Βασιλική Λέντα	Υδραγωγείο "Μεγάλη Βρύση" στο Κράσι	Αρχαιολογικός Χώρος στη Νησίδα Μόχλου Σητείας	Μονή Αρκαδίου	Θολωτός τάφος στη Φυλακή Αποκορώνου	Τάρρα στην Αγ. Ρούμελη Σφακίων
Βασιλικός Τάφος-Ιερό	Φαιστός	Αρχαιολογικός Χώρος στο Παλαϊκαστρο Σητείας	Ναός Παναγίας	Θολωτός τάφος στο Μάλεμε Κυδωνίας	Υρτάκια στα Τεμένια Σελίνου
Γόρτυνα	Ωδείο Γόρτυνας (Άγιοι Δέκα)	Αρχαιολογικός Χώρος στον Πετρό Σητείας	Ναός Κοιμήσεως της Θεοτόκου και Αγίας Παρασκευής	Κίσσαμος	Φαλάσαρνα
Διδακτήριο Άνω Αρχαίων		Αρχαιολογικός Χώρος Τρυπητού Σητείας	Νεκρόπολη Αρμένων	Λισός Σελίνου	Φρούριο Φραγκοκάστελλο
Δημοτικό Σχολείο Θραμανού		Βόιλα	Νομαρχιακό Μέγαρο Ρεθύμνου	Μονή Αγ. Ιωάννη Ελεήμονα στον Παζινό Ακρωτηρίου	Φρούριο Παλαιοχώρας
Ιερό Πυθίου Απολλώνα		Γέφυρα Κρουποτάμου στο Μύρτο	Οικία 2 (Ελεύθερα)	Μονή Αγ. Τριάδας Τζαγκαρόλων στο Ακρωτήρι	Φρούριο Φιρκά στην παλιά πόλη Χανίων
Κνωσός		Κοινοτική Κρήνη Χουμεριάκου	Παλιά πόλη Ρεθύμνου	Μονή Χρυσοκαλίπσσας στην Κίσσαμο	
Κρήνη Μοροζίνι		Κρήνες Κρησάς	Παλιό δπάζιο Δημοτικό Σχολείο Αγίας Γαλήνης	Ναός Αγ. Γεωργίου στον Κουρνά Αποκορώνου	
Κτήριο Λυκείου "Κοραής"		Μονή Τοπλού	Παλαιοχριστιανική Βασιλική στο Πάνορμο	Ναός Αγ. Γεωργίου στα Νοσηγεια Κισάμου	
Μάλια		Ναός Παναγίας της Κεράς (Κοίμηση της Θεοτόκου) στην Κρησά	Σπήλαιο Μελιδονίου	Ναός Αγ. Δημητρίου & Νέστορα στο Καποχώρι Κεραμειών	
Μινωική έπαυλη Νίρου Χάνι		Οχυρή Νησίδα Σπιναλόγκα	Σπήλαιο Γερανίου	Ναός Ζωοδόχου Πηγής (Αϊ κυρ-Γιάννης) στον Αλικιανό Κυδωνίας	
Ναός Παναγίας Φόδελε		Παλιό Γυμνάσιο Νεάπολης	Σπήλαιο Ίδιον Άντρον	Ναός Παναγίας Μυρτιδάπισσας στα Πλεμενισιά	
		Παλιό Δημοτικό Σχολείο Λιθίων	Σχολείο -οπί δασκάλου στα Φραντεσκιανά Μετόχια Ρεθύμνου	Ναός Αρχαγγέλου Μιχαήλ στην Αράδενα Σφακίων	
		Παλιό Οθωμανικό Σχολείο Ιεράπετρας	Υδραγωγείο με βρύση στη Δροσιά (Γενί-Καβέ)		
		Παλιό μονοτάξιο Δημοτικό Σχολείο Χάνου Ρεθύμνου	Χαρουπόμυλος Πανόρμου		

Πηγή: Υπουργείο Πολιτισμού & Αθλητισμού - Επεξεργασία INSETE Intelligence

### 3.2.2 Μουσεία της Περιφέρειας Κρήτης ανά Περιφερειακή Ενότητα

Στο ανωτέρω πολιτιστικό απόθεμα θα πρέπει να προστεθούν και τα μουσεία που βρίσκονται διάσπαρτα στην Περιφέρεια και εκθέτουν τα σημαντικά αρχαιολογικά ευρήματα που έχουν ανασκαφεί.

Τα σημαντικότερα μουσεία της Περιφέρειας είναι το Αρχαιολογικό Μουσείο Ηρακλείου ένα από τα πιο μεγάλα και αξιόλογα μουσεία στην Ελλάδα στο οποίο εκτίθενται αντιπροσωπευτικά δείγματα από όλες τις περιόδους της κρητικής προϊστορίας και ιστορίας που καλύπτουν περίπου 5.500 χρόνια, από την νεολιθική εποχή μέχρι και τους ρωμαϊκούς χρόνους. Κυρίαρχη θέση, όμως, στις συλλογές του κατέχουν τα μοναδικά αριστουργήματα της μινωικής τέχνης, την οποία μπορεί κανείς να θαυμάσει σε όλη της την εξέλιξη. Άλλα μουσεία της Περιφέρειας είναι το Αρχαιολογικό Μουσείο Αγίου Νικολάου το οποίο φιλοξενεί ευρήματα από την ανατολική Κρήτη και το Αρχαιολογικό Μουσείο Ρεθύμνου το οποίο φιλοξενεί περίπου 1.000 εκθέματα που χρονολογούνται από την Παλαιολιθική περίοδο μέχρι και τον 17<sup>ο</sup> αιώνα μ.χ.

Επίσης, στην Περιφέρεια καταγράφονται το Ιστορικό και Λαογραφικό Μουσείο Ρεθύμνου και το Ιστορικό και Λαογραφικό Μουσείο Γαβαλοχωρίου στα οποία εκτίθενται παραδοσιακές ενδυμασίες, οικιακά σκεύη, ξυλόγλυπτα κ.α.

Τέλος, στην Περιφέρεια απαντώνται μουσεία εκκλησιαστικού ενδιαφέροντος της βυζαντινής και μεταβυζαντινής περιόδου όπως το Μουσείο Μονής Αγ. Τριάδας Τζαγκαρόλων στο Ακρωτήρι και η Βυζαντινή και Μεταβυζαντινή Συλλογή Χανίων.

Τα αναγνωρισμένα Μουσεία της Περιφέρειας Κρήτης από το Υπουργείο Πολιτισμού & Αθλητισμού παρατίθενται στο πίνακα κατωτέρω.

**Πίνακας 33:** Μουσεία στην Περιφέρεια Κρήτης ανά Περιφερειακή Ενότητα

Μουσεία στην Περιφέρεια Κρήτης			
Ηρακλείου	Λασιθίου	Ρεθύμνου	Χανίων
Αρχαιολογικό Μουσείο Ηρακλείου	Αρχαιολογική Συλλογή Ιεράπετρας	Αρχαιολογικό Μουσείο Ρεθύμνου	Αρχαιολογικό Μουσείο Κισσάμου
Ιστορικό Μουσείο Κρήτης	Αρχαιολογική Συλλογή Νεαπόλεως	Ιστορικό - Λαογραφικό Μουσείο Ρεθύμνου	Αρχαιολογικό Μουσείο Χανίων
Λυχνοστάτης - Μουσείο Παραδοσιακής Ζωής & Λαϊκού Πολιτισμού Κρήτης	Αρχαιολογικό Μουσείο Αγίου Νικολάου	Μουσείο Μονής Αρκαδίου	Βυζαντινή & Μεταβυζαντινή Συλλογή Χανίων
Μουσείο Αγίας Αικατερίνης Σιναιτών	Αρχαιολογικό Μουσείο Σητείας	Μουσείο Μονής Πρέβελης	Ιστορικό - Λαογραφικό Μουσείο Γαβαλοχωρίου
Μουσείο Καζαντζάκη	Εκκλησιαστικό Μουσείο Μονής Τοπλού		Μουσείο Μονής Αγ. Τριάδας Τζαγκαρόλων στο Ακρωτήρι
Μουσείο Κρητικής Εθνολογίας			Ναυτικό Μουσείο Κρήτης
Συλλογή Αγίου Ματθαίου Σιναιτών			

Πηγή: Υπουργείο Πολιτισμού & Αθλητισμού - Επεξεργασία INSETE Intelligence

### 3.3 ΓΑΛΑΖΙΕΣ ΣΗΜΑΙΕΣ, 2022

Στην Περιφέρεια Κρήτης βραβεύτηκαν το 2022 εκατόν είκοσι οκτώ παραλίες με γαλάζια σημαία<sup>5</sup>. Συγκεκριμένα:

- Ενότητα Χανίων (36): Γραμμένο, Παχειά Άμμος, Σούγια, Χαλίκια, Καστέλι/Μαύρος Μόλος-Πλάκα, Φαλάσαρνα/Παχειά Άμμος 1, Φαλάσαρνα/Παχειά Άμμος 2, Κολυμβάρι/Eurphoria Resort, Πλατανιάς Λιμανάκι/Porto Platanias Beach, Πλατανιάς/Γερασιώτης, Ραπανιανά/Cavo Spada, Αγ. Απόστολοι 1, Αγ. Απόστολοι 2, Αγ. Μαρίνα/Santa Marina & Almira Beach, Αγ. Ονούφριος, Καλαθάς, Καλαμάκι, Κλαδισός/Domes Zeen Chania, Μαράθι, Νέα Χώρα, Σταλός, Σταυρός, Χρυσή Ακτή, Αλμυρίδα, Γεωργιούπολη/Corissia Hotels, Γεωργιούπολη/Corissia Princess, Καβρός/Ανεμος, Καβρός/Eliros Mare, Καβρός/Georgiopolis Resort, Καβρός/La Mer Resort, Καβρός/Mythos Palace, Καλύβες Ξυδά, Κυανή, Μαϊστράλι, Περαστικός/Mare Monte, Περαστικός/Pilot Beach,
- Ενότητα Ηρακλείου (31): Αμμουδάρα 1/Agari Beach, Αμμουδάρα 4/Candia Maris, Αμμουδάρα 5/Santa Marina, Αμμουδάρα/Atlantica Akti Zeus, Αμμουδάρα/Dessole Dolphin Bay, Αμμουδάρα/Lifestyle Beach, Ελληνοπεράματα/Apollonia Beach, Μαδέ/Αθήνα Palace, Φόδελε/Fodele Beach Hotel, Αμμουδάρα/Enorme Teatro Beach, Αγ. Γεώργιος 1/Aldemar Knossos Royal Village, Αγ. Γεώργιος 2-Παναγία ρύζι /Annabelle Beach Resort, Αγ. Γεώργιος 3/Aldemar Royal Mare & Cretan Village, Άγιος Δημήτριος/Alexander Beach, Αγία Πελαγία-Μενόπετρα/Akrogiali Beach, Ανισσαράς/Lyttos Beach, Ανισσαράς/Mitsis Laguna Resort, Δράπανος/Nana Golden Beach, Εσταυρωμένος/Arina Beach Hotel, Καστρί/Creta Maris, Κλωντζάνη/Sirens Hotels, Κοκκίνη Χάνι/Knossos Beach, Κοκκίνη Χάνι/Mitsis Rinela Beach Resort, Κοκκίνη Χάνι/Themis Beach, Λιμένας Χερσονήσου 5/Silva Beach Hotel, Ποταμός Α, Ποταμός/Cretan Malia Park, Καλαμάκι, Κόκκινος Πύργος, Μάταλα,
- Ενότητα Ρεθύμνου (20): Αδελιανός Κάμπος Α/Aquila Rithymna Beach, Αδελιανός Κάμπος/Caramel Boutique, Πηγιανός Κάμπος/Grecotel White Palace, Πλατανιάς Β/Minos Mare Resort, Ρέθυμνο 1/Aquila Porto Rethymno, Ρέθυμνο 1/Ilios beach, Ρέθυμνο 1/Kriti beach, Ρέθυμνο 2/Pearl Beach, Ρέθυμνο 4-Μυσσίρια/Creta Palace, Ρέθυμνο/Ίκόνες, Σκαλέτα/Creta Star,

<sup>5</sup> Τα στοιχεία για τις γαλάζιες σημαίες προέρχονται από την ιστοσελίδα [blueflag.gr](http://blueflag.gr)

- Σκαλέτα/Rethymno Mare, Λιανός Κάβος Λαυρίς/Iberostar Creta Panorama, Λιανός Κάβος/Creta Marine, Πάνορμο Λίμνη/Grecotel Club Marine Palace, Αγ. Γαλήνη/Ύστερο Βαρκοτόπι, Αγ. Παύλος, Πλακιάς, Ροδάκινο, Σούδα και
- Ενότητα Λασιθίου (41): Αγ. Νικόλαος 1/Saint Nicolas Bay, Αγ. Νικόλαος 2/Minos Palace, Αγ. Νικόλαος 3/Minos Beach, Αγ. Παντελεήμονας, Αλμυρός, Άμμος/Μαρίνα, Άμμος/Δημοτική, Αμμουδάρα, Βούλισμα, Δρήρος/Domes of Elounda, Ελούντα /Porto Elounda, Ελούντα 1/Elounda Blu, Ελούντα/Elounda Mare, Καραβοστάσι, Κιτροπλατεία, Μιραμπέλλο/Wyndham Grand Crete Mirabello Bay, Πηγαϊδάκια Ελούντας/Elounda Village, Πήλος/Istron Bay, Πλάκα/Blue Palace, Πόρος 1/Elounda Bay Palace, Πόρος 2/Elounda Beach, Σπηλιάδα/kalimera Kriti, Σχίσμα, Χαβάνια 1/Candia Park Village, Χαβάνια 2, Ανάληψη, Βάι/Φοινικόδασος, Βουρλιά, Κάτω Ζάκρος, Κουρεμένος, Λαγούφα/Μικρή Πόλη Κρήτη, Λιμανάκι, Μακρύγιαλος-Λαγκούφα/Sunwing Makrigialos Beach, Σητεία 1-Γαλλικό/Sitia Beach, Χιόνα, Ιεράπετρα 1-Δημοτική, Ιεράπετρα/Enorme Santanna Beach, Καθαράδες/Ostria Beach, Κουτσουνάρι 2/Kakkos Bay, Κουτσουνάρι-Αγ. Ιωάννης/Sunshine Crete & Sunshine Crete Village, Κουτσουνάρι/Corina Beach-Pelagos Seaside.

### 3.4 ΜΑΡΙΝΕΣ

Σύμφωνα με το Τμήμα Χωροθέτησης Υποδομών Θαλάσσιου Τουρισμού του Υπουργείου Τουρισμού, στην Ελλάδα έχουν χωροθετηθεί με πράξη χαρακτηρισμού 60 μαρίνες με δυναμικό 18.661 θέσεων. Αρκετές από τις μαρίνες, είναι βραβευμένες από το πρόγραμμα «Γαλάζιες Σημαίες της Ευρώπης». Επίσης, έχουν χωροθετηθεί 95 Καταφύγια ή Αγκυροβόλια τουριστικών σκαφών με 6.624 θέσεις ελλιμενισμού καθώς και 12 ξενοδοχειακοί λιμένες/τουριστικές λιμενικές εγκαταστάσεις με δυναμικότητα 362 θέσεων.

Στην Περιφέρεια Κρήτης καταγράφονται εννέα μαρίνες με 2.175 θέσεις ελλιμενισμού. Συγκεκριμένα, οι καταγραφόμενες μαρίνες ανά Ενότητα είναι:

- Ηρακλείου: Γούβες (72 θέσεις), Μάλια (300 θέσεις) και Όρμος Δέρματα Ηρακλείου (416 θέσεις),
- Χανίων: Κίσσαμος (180 θέσεις) και Παλαιοχώρα (140 θέσεις),
- Ρεθύμνου: Αγία Γαλήνη (112 θέσεις) και Ρέθυμνο (500 θέσεις) και
- Λασιθίου: Άγιος Νικόλαος (253, βραβευμένη από το πρόγραμμα «Γαλάζιες Σημαίες της Ευρώπης») και Ελούντα (202).

Επίσης, στην Περιφέρεια έχουν χωροθετηθεί και έξι Καταφύγια ή Αγκυροβόλια τουριστικών σκαφών (1 στο Ηράκλειο, 2 στα Χανιά, 1 στο Ρέθυμνο και 2 στο Λασιθί) με 356 θέσεις ελλιμενισμού καθώς και επτά ξενοδοχειακοί λιμένες (4 στον Άγιο Νικόλαο, 2 στο Ηράκλειο και 1 στο Ρέθυμνο) με 201 θέσεις ελλιμενισμού.

### 3.5 ΙΑΜΑΤΙΚΟΙ ΦΥΣΙΚΟΙ ΠΟΡΟΙ

Ιαματικές πηγές ονομάζονται οι πηγές τα νερά των οποίων έχουν θεραπευτικές ιδιότητες. Τα ιαματικά νερά πηγάζουν από πετρώματα και κατά τη διαδρομή τους μέχρι την επιφάνεια της Γης, αποκτούν τα μεταλλικά συστατικά τους στα οποία οφείλεται και η θεραπευτική τους δράση. Το Ελληνικό Κράτος μέσω της Ειδικής Επιτροπής Προστασίας Φυσικών Ιαματικών Πόρων του [Υπουργείου Τουρισμού](#) είχε προβεί στην αναγνώριση 82 Ιαματικών Φυσικών Πόρων.

Συγκεκριμένα, στην Περιφέρεια Κρήτης έχει αναγνωρισθεί ένας Ιαματικός Φυσικός Πόρος:

- Πηγή Τεμένια Τζανουδιανά, Δήμου Καντάνου – Σελίνου Π.Ε. Χανίων.

### 3.6 ΣΠΗΛΑΙΟΛΟΓΙΑ

Τα κυριότερα σπήλαια της Περιφέρειας Κρήτης είναι το σπήλαιο Μελιδονίου ή Γεροντόσπηλιος, το Δικταίο Άντρο, το Ιδαίον Άντρον, το σπήλαιο Μιλάτου, το σπήλαιο ελεφάντων και το σπήλαιο Σφενδόνη Ζωνιανών.

**Το Σπήλαιο Μελιδονίου** γνωστό και ως Γεροντόσπηλιος βρίσκεται στο νότιο τμήμα του όρους Κουλούκωνα σε απόσταση 2 χλμ. βορείως του Μελιδονίου και 18 χλμ. νοτιοανατολικά του Ρεθύμνου σε υψόμετρο 220 μ. από τη θάλασσα. Το σπήλαιο ανοίγεται στο ανατολικό τμήμα δολίνης που δημιουργήθηκε από την κατάρρευση τμήματός του. Διακρίνεται από αψιδωτή είσοδο με θέα τον Ψηλορείτη, ενώ εσωτερικά αποτελείται από δύο κύριες αίθουσες, η πρώτη μεγίστων διαστάσεων 50 x 30 μ. και η δεύτερη 40 x 5 μ., ύψους περίπου 16-25 μ., που αναπτύσσονται σε δύο επίπεδα με έντονη κλίση και πλούσιο λιθωματικό διάκοσμο.

**Το Δικταίο Άντρο** βρίσκεται στη βόρεια πλευρά του βουνού Δίκτη στην Κρήτη, πάνω από το χωριό Ψυχρό στο δήμο Οροπεδίου Λασιθίου Κρήτης, σε υψόμετρο 1.020 μ. Θεωρείται από τα σημαντικότερα διεθνώς γνωστά σπήλαια, με μεγάλο μυθολογικό και αρχαιολογικό ενδιαφέρον. Εκεί η Ρέα, κρυμμένη από τη μανία του Κρόνου γέννησε τον Δία. Το σπήλαιο έχει συγκεντρώσει το ενδιαφέρον πλήθους Ελλήνων και ξένων αρχαιολόγων που έχουν κατά καιρούς ανασκάψει το εσωτερικό του. Ευρήματα νεολιθικά, μινωικά, υστερομινωικά, γεωμετρικά, αρχαϊκά, κλασικά, ελληνοιστικά και ρωμαϊκά αποδεικνύουν τη συνεχή χρήση του από τον άνθρωπο, κυρίως για λατρευτικούς σκοπούς. Το σπήλαιο έχει έκταση 2.200 τμ και είναι επισκέψιμο. Το συνολικό μήκος της τουριστικής διαδρομής είναι 250 μ. Στο εσωτερικό του υπάρχει πλούσιος διάκοσμος σταλακτιτών, σταλαγμιτών και μία γραφική λίμνη.

**Το σπήλαιο Ιδαίον Άντρον** βρίσκεται στις ανατολικές παρυφές του όρους Ίδη, στο οροπέδιο της Νίδας, σε υψόμετρο 1.498 μ. και σε απόσταση 20 χλμ. από τα Ανώγεια. Είναι ένα από τα σημαντικότερα λατρευτικά σπήλαια της μινωϊκής Κρήτης καθώς συνδέεται μυθολογικά με τον θεό Δία. Ερευνήθηκε για πρώτη φορά από τον Ιταλό αρχαιολόγο Φ. Άλμπερ, ενώ μικρής κλίμακας ανασκαφές έγιναν το 1917 από το Στ. Ξανθουδίδη και το 1956 από το Σπ. Μαρινάτο. Η συστηματική αρχαιολογική έρευνα, που πραγματοποιήθηκε από την Αρχαιολογική Εταιρεία και τους Ιωάννη και Έφη Σακελλαράκη, κατά τα έτη 1982-1985, τεκμηρίωσε την αδιάλειπτη ανθρώπινη παρουσία στο Ιδαίο Άντρο από την 4η χιλιετία π.Χ. έως τον 5° αιώνα μ.Χ.



**Το σπήλαιο "Μιλάτου"** αναπτύσσεται σε τμήμα απότομης χαράδρας, σε υψόμετρο 70 μ., βορειοανατολικά της κοινότητας Μιλάτου. Αποτελείται από αίθουσες διαφορετικών επιπέδων και προσανατολισμού, κατά περιοχές με παρουσία λιθωματικού διακόσμου. Οι πραγματοποιηθείσες αυτοψίες από την Εφορεία Παλαιοανθρωπολογίας και την ΚΔ' ΕΠΚΑ αποκάλυψαν ευρήματα Νεολιθικής περιόδου, ενώ η ιστορική σημαντικότητα του πιστοποιείται από το ηρώο στον χώρο της εισόδου, ως μνημείο σφαγής το 1900 από τον Χασάν, όπως αναγράφεται σε επιγραφή στο βράχο.

**Το σπήλαιο Ελεφάντων**, βρίσκεται στην περιοχή Δρέπανο του Ακρωτηρίου Χανίων, έξω από τον κόλπο της Σούδας. Η είσοδος του (πλάτους 9μ. και ύψους 6,5μ.) βρίσκεται σήμερα σε βάθος 10μ. από την επιφάνεια της θάλασσας και συνεχίζει σε ένα τούνελ μήκους περίπου 40μ. στο τέλος του οποίου ο δύτες αντικρίζει ένα μοναδικό θέαμα, μια σπηλιά μήκους 50μ., πλάτους 50μ. και ύψους περίπου 6μ. Το σημαντικότερο εύρημα εδώ ήταν ο εντοπισμός παλαιοντολογικού υλικού, το οποίο διαπιστώθηκε ότι αποτελείται κυρίως από οστά ελεφάντων.

**Το σπήλαιο Σφενδόνη (ή Σεντόνη ή του Σφεντόνη η τρύπα)** αναπτύσσεται στο μέσον περίπου της απότομης ανατολικής παρειάς του λόφου Χαλέπα, 500μ. βορειοανατολικά της κοινότητας των Ζωνιανών Μυλοποτάμου Περιφερειακής Ενότητας Ρεθύμνου. Ως φυσικό μνημείο αποτελεί τμήμα του Φυσικού Πάρκου Ψηλορείτη που ανήκει στο Ευρωπαϊκό δίκτυο Γεωπάρκων, ένα δίκτυο προστατευόμενων περιοχών με ιδιαίτερη γεωλογική ταυτότητα υπό την αιγίδα της UNESCO. Εντάσσεται στη ζώνη του ορεινού Μυλοποτάμου και βρίσκεται πολύ κοντά στους αρχαιολογικούς χώρους του Αξού, του Ιδαίου Άντρου και της Ζωμίνθου. Σωστική ανασκαφή που πραγματοποίησε η Αρχαιολογική Υπηρεσία υπό τη διεύθυνση της Ε. Γαβριλάκη έφερε στο φως ευρήματα που υποδηλώνουν σποραδική και ίσως εποχική χρήση του σπηλαίου κατά την Ύστερη Νεολιθική περίοδο έως και την Ύστερη Χαλκοκρατία (5η έως 2η χιλιετία π.Χ.) και πιθανώς κατά τη Ρωμαϊκή περίοδο (1η χιλιετία π.Χ.). Το εσωτερικό του σπηλαίου χωρίζεται σε δύο θαλάμους, ο πρώτος διαστάσεων 100 x 25 μ. και ο δεύτερος κυκλικού σχήματος διαμέτρου 20 μ., με πλούσιο λιθωματικό διάκοσμο.

### 3.7 ΓΚΟΛΦ

Στην Περιφέρεια Κρήτης συναντάμε δύο γήπεδα γκολφ. Το ένα βρίσκεται στην Ενότητα Ηρακλείου (Crete Golf Course) και αποτελεί ένα από τα καλύτερα γήπεδα γκολφ στην Ελλάδα. Βρίσκεται 15 χλμ. ανατολικά του Διεθνούς Αεροδρομίου Ηρακλείου και 7 χλμ. νότια του Λιμένα Χερσονήσου. Ο σχεδιασμός του 18-οπών γηπέδου γκολφ είναι τύπου «ερήμου» με μεγάλη έμφαση στην αυτοφυή βλάστηση και στην δημιουργία εγκαταστάσεων φιλικών προς το περιβάλλον. Το γήπεδο πληρεί προδιαγραφές πρωταθλημάτων (72 par) και εκτείνεται σε μήκος 5.850 μέτρων. Το γήπεδο γκολφ “The Crete Golf Course”, σχεδιάστηκε από τον αρχιτέκτονα γηπέδων Bob Hunt.

Το δεύτερο γήπεδο γκολφ βρίσκεται στην Ελούντα στην Ενότητα Λασιθίου. Το γήπεδο γκολφ “Porto Elounda Golf Club” είναι 9 οπών και προσφέρει την ευκαιρία στους ενδιαφερόμενους, είτε να μάθουν να παίζουν γκολφ κατά την διάρκεια των διακοπών τους, είτε να ενισχύσουν τις τεχνικές τους.

### 3.8 ΚΑΤΑΔΥΤΙΚΟΙ ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΙ

Σύμφωνα με γνωμοδότηση του Κεντρικού Συμβουλίου Νεωτέρων Μνημείων του [Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού](#) απελευθερώθηκαν μέσω ΚΥΑ, οι οργανωμένες και καθοδηγούμενες καταδύσεις σε 91 ναυάγια πλοίων και αεροπλάνων. Τα ναυάγια (7) που αποδίδονται στην καταδυτική κοινότητα της Περιφέρειας Κρήτης είναι:

- Ελληνικό φορτηγό ατμόπλοιο ΚΥΡΙΑΚΗ. Βυθίστηκε από τη γερμανική αεροπορία την 24η Απριλίου 1941, στη Σούδα. Μέγιστο βάθος 85 μέτρα.
- Beaufighter, Σητεία. Μέγιστο βάθος 35 μέτρα. Πολεμικό αεροσκάφος
- Arado Ar 196. Καταρρίφθηκε από συμμαχικά αεροσκάφη κοντά στα Χανιά την 3<sup>η</sup> Αυγούστου 1943. Μέγιστο βάθος 74 μέτρα. Πολεμικό αεροσκάφος.
- Αυστραλέζικο Αποβατικό Α6 ή Α20, Μπάλος. Βυθίστηκε κατά τη μάχη της Κρήτης, 20ή Μαΐου 1941. Βάθος 12 μέτρα.
- Ιταλικό πλοίο τροφοδοσίας PIERRE LUIGI, Σούδα. Βυθίστηκε από αγγλικά αεροπλάνα, κατά τη μάχη της Κρήτης, την 20ή Μαΐου 1941. Βάθος 33 μέτρα.
- Γερμανικό πολεμικό αεροσκάφος στο Γεράνι Χανίων. Καταρρίφθηκε κατά την Μάχη της Κρήτης, την 20ή Μαΐου 1941. Βάθος 8 μέτρα.
- Ατμόπλοιο MINNEWASKA, Μαράθι Σούδας. Βυθίστηκε κατόπιν πρόσκρουσης σε νάρκη την 26η Νοεμβρίου 1916.

Τέλος, σε όλη την Κρήτη λειτουργούν πολλά καταδυτικά κέντρα (κυρίως στα βόρεια του νησιού) που μπορούν να εξυπηρετήσουν δύτες όλων των κατηγοριών, κάθε χρονική περίοδο.

- **Χανιά**, ο κόλπος της Σούδας & οι βραχώδεις ακτές από τις Καλύβες ως και τη Γεωργιούπολη φιλοξενούν δεκάδες εντυπωσιακά σημεία κατάδυσης, με δεκάδες σπηλιές και βραχώδεις αβύσσους. Ανάμεσα τους ξεχωρίζει το υποθαλάσσιο σπήλαιο των Ελεφάντων, που πήρε το όνομα του από τα οστά ελεφάντων που υπάρχουν απολιθωμένα ακόμη στο βυθό,
- **Ρέθυμνο**, ο βυθός στα Σκινάρια είναι από τους εντυπωσιακότερους στο νησί, με πλούσια ζωή και ορατότητα που ξεπερνάει τα 40μ. Στο βορρά, οι βραχώδεις ακτές ανάμεσα στη Σκαλέτα και το Γεροπόταμο, γεμάτες σπηλιές, προσφέρονται για υποβρύχια εξερεύνηση,
- **Ηράκλειο**, Οι κύριες περιοχές κατάδυσης βρίσκονται στην περιοχή της Αχλάδας, δυτικά του Ηρακλείου. Καταδυτικά κέντρα βρίσκονται στις παραλίες της Λυγαριάς και του Μονοναύτη. Αρκετές σχολές κατάδυσης

βρίσκονται επίσης στη Χερσόνησο και στα Μάλια, προσφέροντας συνήθως καταδυτικές εκδρομές στο νησί της Ντίας.

- **Λασιίθι**, η καταδυτική εμπειρία ξεκινάει συνήθως από την περιοχή του Αγίου Νικολάου, το νησί των Αγίων Πάντων και το Βούλισμα. Στις ακτές του Κάβο Σίδερο, ο επισκέπτης μπορεί να θαυμάσει ίσως τον πλουσιότερο βυθό στο νησί. Στην Ιεράπετρα, καταδύσεις γίνονται στην παραλία του Περιστερά και στο νησάκι της Αγίας Φωτιάς. Στο Κουφονήσι, την Ίτανο & την Ελούντα υπάρχουν τμήματα βυθισμένων παλιών πόλεων, που μπορούν εξερευνηθούν με μάσκα.

### 3.9 ΠΕΖΟΠΟΡΙΑ<sup>6</sup>

Το Ευρωπαϊκό μονοπάτι μεγάλων αποστάσεων E4 περιλαμβάνει ένα μεγάλο οδικό δίκτυο μονοπατιών με ιδιαίτερη πολιτιστική, φυσική και ιστορική αξία. Έχει σηματοδοτηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση Περιπατητών και ενώνει την Κίσαμο με τη Ζάκρο αφού διασχίσει όλους τους μεγάλους ορεινούς όγκους της Κρήτης (Λευκά Όρη, Κρυονερίτης, Βρύσινας, Κέδρος, Ψηλορείτης, Γιούχτας, Δίκητη, Θρυπή) με μερικές διακλαδώσεις. Εκτός από το δίκτυο μονοπατιών E4, υπάρχουν δεκάδες πεζοπορικές διαδρομές. Οι κυριότερες από αυτές είναι:

- Στο Φαράγγι της Σαμαριάς,
- Στο Φαράγγι Αγίου Αντωνίου Πατσού,
- Στο Φαράγγι Ρίχτη,
- Στο Φαράγγι Σαρακίνας,
- Στο Φαράγγι Αράδαινας,
- Στο Φαράγγι Δικτάμου,
- Στο Φαράγγι Αλμυρού,
- Στο Φαράγγι Αποσελέμη,
- Φαράγγι Τρομάρισσας,
- Τρομάρισα-Ποριά,
- Φαράγγι Ελυγιά,
- Ομαλός-καταφύγιο Καλέργη,
- Λάκκοι-Ομαλός,
- Λάκκοι-Ζούρβα,
- Θέρισσο-Κατσιβέλη,
- Καταφύγιο Βόλικά-Κατσιβέλη,
- Άγιος Ιωάννης-Κατσιβέλη,
- Λουτρό-Φοίνικας,
- Ανώπολη-Πάχνες,
- Κατσιβέλη-Ανώπολη,
- Φαράγγι Ανύδρων,
- Χρυσοκαλίτσα-Άσπρη Λίμνη,
- Αζογύρες-σπήλαιο Ζουρέ,
- Η κορυφογραμμή του Αρμού,
- Γέφυρα Σούγιας-Λιβαδάς-Κουστογέρακο,

---

<sup>6</sup> [TopoGuide](#) & google search

- Φαλάσαρνα-Μπάλος,
- Νιό Χωριό-Φαλάσαρνα,
- Καλυβιανή-Παναγία Τυλίου,
- Από την Καλυβιανή στο Μπάλο,
- Από την Καλυβιανή στην Πύλη της Γραμβούσας,
- Σπήλαιο Σταυρού,
- Μονή Γουβερνέτου-Σταυρός από τα Λερά,
- Μονή Γουβερνέτου-Ριζόσκλοκο,
- Μονή Γουβερνέτου-Άγιος Αντώνιος-Άγιος Γεώργιος,
- Στο Σφακιανό Φαράγγι,
- Στο Φαράγγι Μποριανών,
- Ανάβαση στον Ψηλορείτη,
- Ελαφονήσι-Σούγια,
- Δάσος του Ρούβα,
- Διάσχιση της Ορεινής Ερήμου στα Λευκά Όρη,
- Στο Φαράγγι των Νεκρών,
- Μονοπάτι της Δίκτης,
- Κάτω Ζάκρος-Αζοκέραμος,
- Κάτω Ζάκρος-Χοχλακιές,
- Ανάβαση στο Κουτσοτρούλο,
- Ανάβαση στο όρος Γκίγκιλος,
- Μονοπάτι του Κουδουμά,
- Στο Φαράγγι του Ίμπρου,
- Το Ιερό μονοπάτι του Γιούχτα,
- Στο Φαράγγι Αγίας Ειρήνης,
- Οροπέδιο Λασιθίου.

### 3.10 ΠΟΔΗΛΑΤΟ ΒΟΥΝΟΥ – DOWNHILL

**Downhill στην Γιούχτα**<sup>7</sup>. Κατάβαση στο ορειβατικό μονοπάτι του Γιούχτα. Ιδιαίτερα απαιτητική διαδρομή μήκους 7,7 χλμ.

---

<sup>7</sup> <https://el.wikiloc.com/diadromes/downhill/greece/crete>

### 3.11 ΑΝΑΡΡΙΧΗΤΙΚΑ ΠΕΔΙΑ

Στην Περιφέρεια Κρήτης συναντάμε και πλήθος αναρριχητικών πεδίων για τους λάτρεις της αναρρίχησης. Τα σημαντικότερα αναρριχητικά πεδία<sup>8</sup> της Περιφέρειας ανά Ενότητα είναι:

#### Ηράκλειο

- Αναρριχητικό πεδίο Παλαιόκαστρου, διαθέτει 3 διαδρομές με βαθμό δυσκολίας V – VII,
- Αναρριχητικό πεδίο Κοψιάς, διαθέτει 20 διαδρομές με βαθμό δυσκολίας IV – VIII,
- Αναρριχητικό πεδίο Αγιοφάραγγου, διαθέτει 6 διαδρομές με βαθμό δυσκολίας V – VII,
- Αναρριχητικό πεδίο Καπετανιανά, βρίσκεται κοντά στο χωριό Καπετανιανά στα Αστερούσια Όρη. Διαθέτει 40 διαδρομές με βαθμό δυσκολίας IV – VIII,

#### Χανιά

- Αναρριχητικό πεδίο Καλαθάς, βρίσκεται στην Ενότητα Χανίων και διαθέτει 30 διαδρομές. Ο βαθμός δυσκολίας των διαδρομών είναι IV – VII,
- Αναρριχητικό πεδίο Σταυρός Ακρωτήρι, διαθέτει 6 διαδρομές και ο βαθμός δυσκολίας των διαδρομών είναι V – VII,
- Αναρριχητικό πεδίο Γκίγκιλος, διαθέτει 15 διαδρομές με βαθμό δυσκολίας V – VII,
- Αναρριχητικό πεδίο Θέρισσος, βρίσκεται κοντά στο χωριό Θέρισσος και διαθέτει 16 διαδρομές με βαθμό δυσκολίας V – VII

#### Ρέθυμνο

- Αναρριχητικό πεδίο Κρύας Βρύσης, το αναρριχητικό πεδίο βρίσκεται στο χωριό Κρύα Βρύση της Ενότητας Ρεθύμνου στους πρόποδες του βουνού Κέδρος και στο τέλος του φαραγγιού της Γρε Δάφνης. Ο βράχος είναι σε μεγάλο ποσοστό κάθετος ή αρνητικός. Βαθμός δυσκολίας διαδρομών V – VIII,

---

<sup>8</sup> Τα στοιχεία για τα αναρριχητικά πεδία προέρχονται από την ιστοσελίδα [sportsmag.gr](http://sportsmag.gr)



## Λασιθι

- Αναρριχητικό πεδίο Πέζας, βρίσκεται ανατολικά 12χλμ. από τον Άγιο Νικόλαο σε υψόμετρο 300μ. Το πεδίο αποτελείται από 4 βράχους: Μίνωα, Τάλω, Ιστρώνα και Πάνα. Το ανάπτυγμα των διαδρομών του κυμαίνεται από 14 έως 30μ. Ο βαθμός δυσκολίας των διαδρομών του κυμαίνεται από 8a – 8b+,
- Αναρριχητικό πεδίο Δίκτης, διαθέτει 14 διαδρομές με βαθμό δυσκολίας IV – VI+.

### 3.12 ΟΡΕΙΒΑΤΙΚΑ ΚΑΤΑΦΥΓΙΑ

Η Κρήτη διαθέτει καταφύγια και στους τρεις μεγάλους ορεινούς όγκους της, τα οποία συντηρούν οι Ορειβατικοί Σύλλογοι του νησιού. Τα ορειβατικά καταφύγια<sup>9</sup> που καταγράφονται στην Περιφέρεια Κρήτης είναι:

- Καταφύγιο **Καλλέργη**, βρίσκεται στα Λευκά Όρη στην τοποθεσία Ομαλός σε υψόμετρο 1.680μ., 5χλμ. ανατολικά του Οροπεδίου του Ομαλού και αποτελεί το γνωστότερο και καλύτερα οργανωμένο καταφύγιο της Κρήτης. Το καταφύγιο μπορεί να φιλοξενήσει 50 άτομα και είναι ανοικτό καθημερινά από τον Απρίλιο ως τον Οκτώβριο.
- Καταφύγιο **Ταύρης**, βρίσκεται στα Λευκά Όρη στην τοποθεσία Οροπέδιο Νιάτο σε υψόμετρο 1.208μ., 2χλμ. δυτικά του οικισμού Αμμουδάρι του Ασκύφου και 51 χλμ. νότια των Χανίων. Το καταφύγιο μπορεί να φιλοξενήσει έως 45 άτομα.
- Καταφύγιο **Χρήστος Χουλιόπουλος ή Κατσιβέλη**, βρίσκεται στα Λευκά Όρη στην τοποθεσία Διάσελο Σβουριχτής σε υψόμετρο 1.970μ. Το καταφύγιο μπορεί να φιλοξενήσει έως 22 άτομα.
- Καταφύγιο **Βόλικας**, βρίσκεται στα Λευκά Όρη στην τοποθεσία Κεραμιά σε υψόμετρο 1.310μ. Το καταφύγιο είναι το παλαιότερο της Κρήτης, καθώς κτίστηκε το 1958 και ανακαινίστηκε το 2006. Μπορεί να φιλοξενήσει έως 30 άτομα.
- Καταφύγιο **Τουμπωτός Πρίνος**, βρίσκεται στον Ψηλορείτη στην τοποθεσία Τουμπωτός Πρίνος σε υψόμετρο 1.523μ. Το καταφύγιο μπορεί να φιλοξενήσει έως 30 άτομα.
- Καταφύγιο **Μιγερού**, βρίσκεται στον Ψηλορείτη στην τοποθεσία Λάκος Μιγερού σε υψόμετρο 1.589μ.
- Καταφύγιο **Πρίνου**, βρίσκεται στον Ψηλορείτη στην τοποθεσία Πρίνος σε υψόμετρο 1.066μ. Το καταφύγιο λειτουργεί από το 1967 και μπορεί να φιλοξενήσει έως 30 άτομα.
- Καταφύγιο **Ξυλόσκαλο**, βρίσκεται στον Ψηλορείτη στην τοποθεσία Ξυλόσκαλο σε υψόμετρο 1.236μ. στην δυτική πλαγιά του φαραγγιού του Αγίου Νικολάου. Το καταφύγιο μπορεί να φιλοξενήσει έως 12 άτομα.

---

<sup>9</sup> Τα στοιχεία για τα ορειβατικά καταφύγια προέρχονται από την ιστοσελίδα [topoGuide.gr](http://topoGuide.gr).

- Καταφύγιο **Στροβίλι**, βρίσκεται στην οροσειρά Δίκτη στην τοποθεσία Στροβίλι Λιμναράκου σε υψόμετρο 1.350μ. Το καταφύγιο μπορεί να φιλοξενήσει έως 12 άτομα.

### 3.13 ΘΑΛΑΣΣΙΟ ΚΑΥΑΚ

- Θαλάσσιο Kayak στο Μπαλί<sup>10</sup>. Η διαδρομή ξεκινάει από την παραλία Λιβάδι κοντά στο Μπαλί και οι επιλογές κωπηλάτησης είναι είτε ανατολικά είτε δυτικά (για πιο έμπειρους κωπηλάτες),
- Θαλάσσιο kayak 8ήμερη αποστολή στο νησί της Κρήτης<sup>11</sup>. Η απόσταση της διαδρομής είναι περίπου 135 χιλιόμετρα και το ταξίδι διαρκεί 8 ημέρες. Μερικά από τα σημεία τα οποία διέρχεται η διαδρομή είναι τα χωριά Παλαιοχώρα, Σούγια, Λουτρό, Σφακιά, Αγία Ρούμελη, Ροδάκινο, Πλακιάς, Αγία Γαλήνη και Μάταλα,
- Θαλάσσιο Kayak Ελούντα-Σπιναλόγκα<sup>12</sup>. Όσον αφορά την διαδρομή υπάρχουν δύο επιλογές. Η πιο σύντομη πραγματοποιείται μέσα στον κόλπο της Ελούντας (12 χλμ.) ενώ στη 2<sup>η</sup> περίπτωση στη χερσόνησο της Κολοκύθας (20 χλμ.).

---

<sup>10</sup> <https://www.xtremegreece.gr/el/canoe-kayak/sea-kayak-bali-crete.html>

<sup>11</sup> <https://www.xtremegreece.gr/el/canoe-kayak/sea-kayaking-8-days-expedition-crete.html>

<sup>12</sup> [Unlimited adrenaline](#)

### 3.14 ΓΑΣΤΡΟΝΟΜΙΑ - ΟΙΝΟΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Τα τοπικά προϊόντα που παράγονται στο νησί, όπως το ελαιόλαδο, τα τυροκομικά, το μέλι, τα ενδημικά φυτά και η ποικιλία άγριων χόρτων, διαμόρφωσαν τις διατροφικές συνήθειες των Κρητικών και απέδωσαν την φήμη της Κρητικής διατροφής ως της πιο υγιεινής διατροφής. Η Περιφέρεια πρωτοστατεί σε δράσεις πιστοποίησης των προϊόντων της, όπως:

- το Σήμα «Κρήτη» για την σήμανση των παραδοσιακών τοπικών προϊόντων της, με στόχο την ανάδειξη της ποιότητας, της εντοπιότητας και του παραδοσιακού χαρακτήρα των κρητικών προϊόντων
- το Σήμα «Κρητικό Δεκατιανό», με συνταγές που στηρίζονται σε τοπικά προϊόντα και έχουν ως σκοπό την ανάδειξη της Κρητικής διατροφής,
- το Σήμα «κρητικές γεύσεις», ήταν απόρροια μιας κοινής προσπάθειας ανάδειξης της γαστρονομικής κουλτούρας του νησιού και παράλληλα προώθησης των τοπικών προϊόντων στους επισκέπτες του νησιού,
- το Σήμα «κρητικό μπακάλικο», πιστοποιεί τους χώρους λιανικής διάθεσης κρητικών προϊόντων, οι οποίοι πληρούν όλες τις προδιαγραφές,
- το Σήμα «επισκέψιμα οινοποιεία», προβάλλει τους επισκέψιμους χώρους των οινοποιείων του νησιού, στο πλαίσιο ενός ολοκληρωμένου σχεδίου, με στόχο την άνθηση της κρητικής γαστρονομίας και
- το Σήμα ποιότητας κρητικής κουζίνας, το οποίο αναπτύχθηκε με πρωτοβουλία της Περιφέρειας και αποδίδεται σε εστιατόρια και χώρους μαζικής εστίασης που ακολουθούν τις αρχές της κρητικής διατροφής και χρησιμοποιούν κυρίως ντόπια προϊόντα και αποκλειστικά εξαιρετικά παρθένο κρητικό ελαιόλαδο.

Στην Περιφέρεια Κρήτης τα προϊόντα με ένδειξη ΠΟΠ και ΠΓΕ<sup>13</sup> είναι: το ελαιόλαδο Βιάννου Ηρακλείου (ΠΟΠ), το ελαιόλαδο Πεζά Ηρακλείου (ΠΟΠ), το ελαιόλαδο Αρχάνες Ηρακλείου (ΠΟΠ), το εξαιρετικό παρθένο ελαιόλαδο Θρασανό Ηρακλείου (ΠΟΠ), το ελαιόλαδο Μεσσαρά Ηρακλείου (ΠΟΠ), το ελαιόλαδο Βόρειος Μυλοπόταμος Ρεθύμνης (ΠΟΠ), το ελαιόλαδο Χανιά (ΠΓΕ), το ελαιόλαδο Κολυμβάρι Χανίων (ΠΟΠ), το ελαιόλαδο Αποκόρωνας Χανίων (ΠΟΠ), το ελαιόλαδο Κρίτσα στο Λασιθί (ΠΓΕ), το εξαιρετικό παρθένο ελαιόλαδο Σέλινο Κρήτης (ΠΟΠ), το ελαιόλαδο Σητείας Λασιθίου (ΠΟΠ), τα πορτοκάλια Μάλεμε Χανίων (ΠΟΠ), η σταφίδα

---

<sup>13</sup> Τα προϊόντα με ένδειξη ΠΟΠ και ΠΓΕ προέρχονται από το [Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων](#).

Σουλτανίνα Κρήτης (ΠΓΕ, και στις 4 Ενότητες), η θρούμπα Αμπαδιάς Ρεθύμνης (ΠΟΠ), η γραβιέρα Κρήτης (ΠΟΠ, και στις 4 Ενότητες), η ξυνομυζήθρα Κρήτης (ΠΟΠ, και στις 4 Ενότητες), το πηχτόγαλο Χανίων (ΠΟΠ), το ξύγαλο Σητείας (ΠΓΕ) και το πευκοθυμαρόμελο Κρήτης (ΠΟΠ, και στις 4 Ενότητες). Οι εξαιρετικής ποιότητας πρώτες ύλες και τα αγροτικά προϊόντα αποτελούν την βάση για την παρασκευή των εξαιρετων τοπικών εδεσμάτων της Περιφέρειας όπως: αρνάκι με χυλοπίτες, αρνί με αγκινάρες, βολβοί τουρσί, γλυκοκολοκύθα με κάστανα και ελιές, κακαβιά, καλιτσούνια, καλογερίστικα γεμιστά, κατσίκι με σταμναγκάθι, κολοκύθια γεμιστά, λυχναράκια, μπακαλιάρος με μπάμιες, οφτό ή αντικριστό, σαλιγκάρια κοκκινιστά, χοιρινά απάκια, χταπόδι στιφάδο, ψαρόπιτα, αμυγδαλόπιτα, αυγοκαλάμαρα, γιαουρτόπιτα κ.α.

Το μεγαλύτερο ενδιαφέρον για οινοτουρισμό<sup>14</sup> στην Περιφέρεια Κρήτης εντοπίζεται στην Ενότητα Ηρακλείου όπου συναντάμε και τα περισσότερα οινοποιεία. Στην περιοχή του Ηρακλείου βρίσκεται το 68% των οινοποιείων, εμφιαλώνεται το 77% των ετικετών και παράγεται περί το 80% του συνολικού όγκου του κρασιού της Κρήτης. Έχοντας την πόλη του Ηρακλείου ως αφετηρία, ο επισκέπτης μπορεί να επισκεφθεί τα οινοποιεία της περιοχής ακολουθώντας δύο διαδρομές που χαράζουν οι Δρόμοι του κρασιού του Ηρακλείου. Η ανατολική διαδρομή περνάει από τα περισσότερα επισκέψιμα οινοποιεία στις περιοχές Αρχανών και Νίκου Καζαντζάκη και στις αμπελουργικές ζώνες των οίνων ΠΟΠ Αρχανές και ΠΟΠ Πεζά. Η δυτική διαδρομή περνάει από τις περιοχές Παλιανής και Μοιρών στη συνεχώς αναπτυσσόμενη οινικά περιοχή της αμπελουργικής ζώνης των οίνων ΠΟΠ Δάφνες. Οι δύο διαδρομές διασχίζουν και τη ζώνη των οίνων ΠΟΠ Χάνδακας-Candia και Malvasia Χάνδακας-Candia. Ο συνολικός αμπελώνας του Ηρακλείου παράγει τους οίνους ΠΓΕ Ηράκλειο.

Το ενδιαφέρον για οινοτουρισμό στην Ενότητα Λασιθίου εντοπίζεται στα ανατολικά στις περιοχές Σητείας, Λεύκης και Ιτάνου ενώ την τελευταία 10ετία έχει επεκταθεί και προς τον νότο στην περιοχή του Μακρυγιαλού. Ο αμπελώνας της Σητείας είναι το επίκεντρο του οινικού χάρτη του Λασιθίου και των οίνων ΠΟΠ Σητεία ενώ ο αμπελώνας του Λασιθίου παράγει τους οίνους ΠΓΕ Λασίθι. Από το 2011, σε οριοθετημένη ζώνη στις περιοχές Σητεία, Άγιος Σπυριδών, Αχλάδια, Έξω & Μέσα Μουλιανά, Κατσιδώνι, Μαρωνία, Μυρσίνη, Πισκοκέφαλο, Σκοπή, Σταυρωμένος,

---

<sup>14</sup> Οι πληροφορίες που αφορούν τον οινοτουρισμό προέρχονται από τις ιστοσελίδες [Δρόμοι του κρασιού της Βορείου Ελλάδος](#) και [Οινικές Εξερευνήσεις](#).

Τουρλωτή, Χαμέζι, Λεύκη, Ζίρος, Αρμένιοι, Έξω & Μέσα Απίδιου, Παπαγιαννάδες και Χανδράς παράγεται ο οίνος ΠΟΠ Malvasia Σητεία.

Στην Ενότητα Χανίων το ενδιαφέρον για οινοτουρισμό εστιάζεται στο βορειοδυτικό τμήμα, στις περιοχές Μουσουρών, Βουκολιών και Κολυμβαρίου αλλά επισκέψιμα οινοποιεία υπάρχουν και σε άλλες περιοχές, όπως στην Κρυονερίδα. Ο αμπελώνας του Κισσάμου παράγει του οίνους ΠΓΕ Κίσαμος και από τα τέλη του 2010 ο συνολικός αμπελώνας των Χανίων παράγει του οίνους ΠΓΕ Χανιά. Το παραδοσιακό κρασί των Χανίων είναι ο ερυθρός Μαρουβάς που προέρχεται από την ποικιλία Ρωμέικο. Από τις περιοχές Ανατολικού Σελίνου και Καντάνου και τα χωριά Μάζα και Σπίνα κατάγεται η πολλά υποσχόμενη λευκή ποικιλία Μοσχάτο Σπίνας.

Τέλος, στην Ενότητα Ρεθύμνου, ουσιαστικές δυνατότητες για οινοτουρισμό αναπτύχθηκαν μόλις το 2008, χρονιά που η περιοχή μπήκε επισήμως με εμφιαλωμένο κρασί στον οινικό χάρτη της Κρήτης και της Ελλάδας. Οι οινόφιλοι θα εντοπίσουν ευκαιρίες για οινοτουρισμό στις περιοχές Γεροποτάμου & Φοίνικα και από το 2018 στο Αμάρι. Πολλά αμπέλια υπάρχουν στη δυτική πλευρά του Ψηλορείτη αλλά και στην περιοχή του Αρκαδίου. Από τα τέλη του 2010 ο αμπελώνας Ρεθύμνου παράγει τους οίνους ΠΓΕ Ρέθυμνο.

Τέλος, ο συνολικός αμπελώνας της Κρήτης (Λασιθι, Ηράκλειο, Ρέθυμνο και Χανιά) παράγει τους οίνους ΠΓΕ Κρήτη.

## 4 ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ

### 4.1 ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΑΕΡΟΠΟΡΙΚΕΣ ΑΦΙΞΕΙΣ, 2019-2022

#### 4.1.1 Διεθνείς αεροπορικές αφίξεις στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια

Το 2021, μετά από 1,5 χρόνο πανδημίας, η Ελλάδα υποδέχτηκε το 55% των διεθνών αφίξεων του 2019. Συγκεκριμένα, την περίοδο 2019-2021, οι διεθνείς αεροπορικές αφίξεις σημείωσαν πτώση κατά -45% (από 21,6 εκατ. το 2019 σε 11,8 εκατ. το 2021). Επιμέρους, όλες οι Περιφέρειες εμφάνισαν αρνητικό πρόσημο, με τις υψηλότερες μειώσεις σε απόλυτα μεγέθη να καταγράφονται στις Περιφέρειες Αττικής (-54% ή -3,5 εκατ. αφίξεις, από 6,4 εκατ. το 2019 σε 2,9 εκατ. το 2021), Νοτίου Αιγαίου (-36% ή -1,7 εκατ. αφίξεις, από 4,6 εκατ. το 2019 σε 3,0 εκατ. το 2021), Κρήτης (-37% ή -1,6 εκατ. αφίξεις, από 4,5 εκατ. το 2019 σε 2,8 εκατ. το 2021), Κεντρικής Μακεδονίας (-53% ή -1,3 εκατ. αφίξεις, από 2,3 εκατ. το 2019 σε 1,1 εκατ. το 2021) και Ιονίων Νήσων (-44% ή -1,2 εκατ. αφίξεις, από 2,6 εκατ. το 2019 σε 1,5 εκατ. το 2021).

Το 2022, η Ελλάδα κάλυψε τις απώλειες που κατέγραψαν οι αεροπορικές αφίξεις τα έτη 2020 και 2021, υποδέχοντας στα αεροδρόμια της το 99,99% των διεθνών αεροπορικών αφίξεων που καταγράφηκαν το 2019. Συγκεκριμένα, την περίοδο 2019-2022, οι διεθνείς αεροπορικές αφίξεις σημείωσαν οριακή πτώση κατά -0,01% (από 21,6 εκατ. το 2019 σε 21,6 εκατ. το 2022). Επιμέρους, η εικόνα είναι μικτή, με τις Περιφέρειες Θεσσαλίας (+18% σε 242 χιλ.), Νοτίου Αιγαίου (+14% σε 5,3 εκατ.), Ιονίων Νήσων (+11% σε 2,9 εκατ.), Δυτικής Ελλάδας (+9% σε 422 χιλ.), Στερεάς Ελλάδας (+8% σε 3 χιλ.), Κρήτης (+6% σε 4,7 εκατ.) και Πελοποννήσου (+4% σε 160 χιλ.) να καταγράφουν αύξηση ενώ αντίθετα οι Περιφέρειες Ηπείρου (-54% σε 7 χιλ.), Αν. Μακεδονίας & Θράκης (-17% σε 102 χιλ.), Κεντρικής Μακεδονίας (-16% σε 2,0 εκατ.), Αττικής (-13% σε 5,6 εκατ.) και Βορείου Αιγαίου (-11% σε 185 χιλ.) μείωση. Αξιοσημείωτο είναι, ότι οι κατ'εξοχήν παραδοσιακοί προορισμοί (Νότιο Αιγαίο, Κρήτη και Ιόνια Νησιά) της Ελλάδας για διακοπές Ήλιος & Θάλασσα σημείωσαν αύξηση.

**Πίνακας 34:** Διεθνείς αεροπορικές αφίξεις στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2019-2022

Περιφέρεια	2019	2021	2022	%Δ 2019-2021	%Δ 2019-2022
Αττικής	6.414.709	2.921.550	5.552.227	-54%	-13%
Νοτίου Αιγαίου	4.617.315	2.959.297	5.266.578	-36%	14%
<b>Κρήτης</b>	<b>4.455.810</b>	<b>2.808.814</b>	<b>4.702.687</b>	<b>-37%</b>	<b>6%</b>
Ιονίων Νήσων	2.644.287	1.487.733	2.946.490	-44%	11%
Κεντρικής Μακεδονίας	2.341.743	1.089.351	1.975.959	-53%	-16%
Δυτικής Ελλάδας	385.152	207.566	421.560	-46%	9%
Θεσσαλίας	205.802	87.899	241.926	-57%	18%
Βορείου Αιγαίου	207.098	83.844	184.649	-60%	-11%
Πελοποννήσου	153.364	77.186	160.060	-50%	4%
Αν. Μακεδονίας & Θράκης	122.933	55.894	101.553	-55%	-17%
Ηπείρου	14.776	6.759	6.766	-54%	-54%
Στερεάς Ελλάδας	3.100	1.627	3.360	-48%	8%
Δυτικής Μακεδονίας	0	0	0		
<b>Ελλάδα</b>	<b>21.566.089</b>	<b>11.787.520</b>	<b>21.563.815</b>	<b>-45%</b>	<b>0%</b>

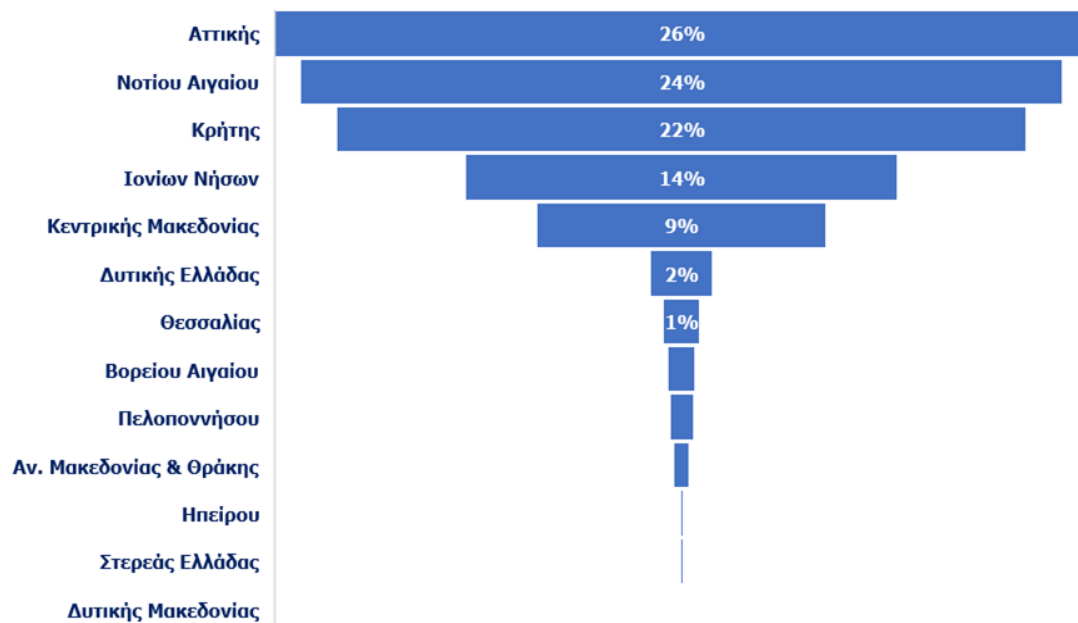
Πηγή: ΥΠΑ, ΔΑΑ, FRAPORT- Επεξεργασία INSETE Intelligence

Αναφορικά με την ποσοστιαία κατανομή των διεθνών αφίξεων στις επιμέρους Περιφέρειες, παρατηρούμε ότι τα υψηλότερα ποσοστά εντοπίζονται στις Περιφέρειες Αττικής<sup>15</sup> (26%), Νοτίου Αιγαίου (24%), Κρήτης (22%), Ιονίων Νήσων (14%) και Κεντρικής Μακεδονίας (9%). Δηλαδή οι 5 αυτές Περιφέρειες υποδέχτηκαν το 2022 το 95% του συνόλου των διεθνών αεροπορικών αφίξεων της Ελλάδας.

<sup>15</sup> Για τα στοιχεία του αεροδρόμιου της Αθήνας "Ελευθέριος Βενιζέλος", λόγω των διαταραχών της συγκεκριμένης έρευνας ή/και του μικρού μεγέθους δείγματος κατά την περίοδο Μαρτίου 2020-Ιουνίου 2021, οι αντίστοιχες εκτιμήσεις του όγκου των επιβατών πρέπει να αντιμετωπίζονται με προσοχή και να αποφεύγονται οι συγκρίσεις.



**Διάγραμμα 47:** Ποσοστιαία κατανομή των διεθνών αεροπορικών αφίξεων της Ελλάδας ανά Περιφέρεια, 2022



#### 4.1.2 Διεθνείς αεροπορικές αφίξεις στην Περιφέρεια Κρήτης ανά Περιφερειακή Ενότητα

Η Περιφέρεια Κρήτης αντιπροσωπεύει το 2022 το 22% των διεθνών αεροπορικών αφίξεων της χώρας. Την περίοδο 2019-2021, τα αεροδρόμια της Περιφέρειας σημείωσαν μείωση διεθνών αφίξεων κατά -37% (από 4,5 εκατ. το 2019 σε 2,8 εκατ. το 2021). Επιμέρους, όλα τα αεροδρόμια την περίοδο 2019-2021 κατέγραψαν μείωση: Ηρακλείου (-35%, από 3,3 εκατ. το 2019 σε 2,1 εκατ. το 2021), Χανίων (-42%, από 1,1 εκατ. το 2019 σε 661 χιλ. το 2021) και Σητείας (-100%, από 12 χιλ. το 2019 σε 0 αφίξεις το 2021).

Το 2022, οι διεθνείς αφίξεις στα αεροδρόμια της Περιφέρειας Κρήτης ξεπέρασαν τα επίπεδα του 2019 σημειώνοντας την περίοδο 2019-2022 αύξηση κατά +6% (από 4,5 εκατ. το 2019 σε 4,7 εκατ. το 2022). Επιμέρους, όλα τα αεροδρόμια την περίοδο 2019-2022 κατέγραψαν αύξηση, με εξαίρεση το αεροδρόμιο της Σητείας (-100%, από 12 χιλ. το 2019 σε 0 αφίξεις το 2022). Ενδεικτικά, τα υπόλοιπα αεροδρόμια: Ηρακλείου (+3%, από 3,3 εκατ. το 2019 σε 3,4 εκατ. το 2022) και Χανίων (+14%, από 1,1 εκατ. το 2019 σε 1,3 εκατ. το 2022).

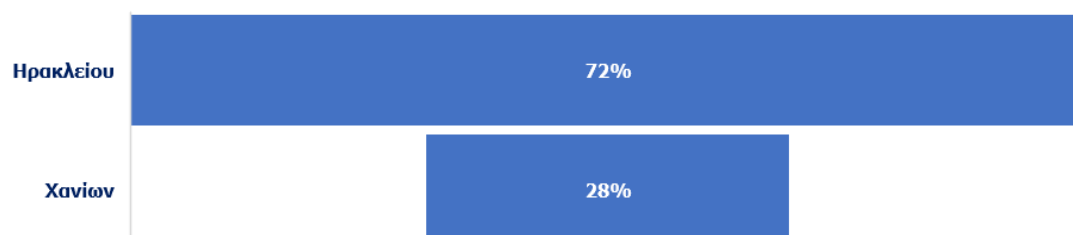
**Πίνακας 35:** Διεθνείς αεροπορικές αφίξεις στην Περιφέρεια Κρήτης ανά Περιφερειακή Ενότητα, 2019-2022

Ενότητα	2019	2021	2022	%Δ 2019-2021	%Δ 2019-2022
<b>Ηρακλείου</b>	3.302.223	2.147.374	3.405.728	-35%	3%
<b>Χανίων</b>	1.141.434	661.440	1.296.959	-42%	14%
<b>Λασιθίου</b>	12.153	0	0	-100%	-100%
<b>Κρήτη</b>	<b>4.455.810</b>	<b>2.808.814</b>	<b>4.702.687</b>	<b>-37%</b>	<b>6%</b>

Πηγή: ΥΠΑ, ΔΑΑ, FRAPORT- Επεξεργασία INSETE Intelligence

Αναφορικά με την ποσοστιαία κατανομή των διεθνών αφίξεων στα επιμέρους αεροδρόμια για το 2022, παρατηρούμε ότι η πλειοψηφία των αφίξεων εντοπίζεται στο αεροδρόμιο του Ηρακλείου (72%) ενώ το υπόλοιπο 28% στο αεροδρόμιο των Χανίων. Η Ενότητα Λασιθίου και συγκεκριμένα το αεροδρόμιο της Σητείας δεν κατέγραψε διεθνείς αεροπορικές αφίξεις το έτος 2022.

**Διάγραμμα 48:** Ποσοστιαία κατανομή των διεθνών αεροπορικών αφίξεων στην Περιφέρεια Κρήτης ανά Περιφερειακή Ενότητα, 2022



## 4.2 ΑΕΡΟΠΟΡΙΚΕΣ ΑΦΙΞΕΙΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ, 2019-2022

### 4.2.1 Αεροπορικές αφίξεις εσωτερικού στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια

Στα αεροδρόμια της Ελλάδας, την περίοδο 2019-2021, σημειώθηκε μείωση στις αφίξεις εσωτερικού κατά -40% (από 8,6 εκατ. το 2019 σε 5,2 εκατ. το 2021). Επιμέρους, όλες οι Περιφέρειες εμφάνισαν αρνητικό πρόσημο, με τις υψηλότερες μειώσεις σε απόλυτα μεγέθη να καταγράφονται στις Περιφέρειες Αττικής (-41% ή -1,6 εκατ. αφίξεις, από 4,0 εκατ. το 2019 σε 2,4 εκατ. το 2021), Νοτίου Αιγαίου (-40% ή -657 χιλ. αφίξεις, από 1,6 εκατ. το 2019 σε 973 χιλ. το 2021), Κεντρικής Μακεδονίας (-42% ή -452 χιλ. αφίξεις, από 1,1 εκατ. το 2019 σε 619 χιλ. το 2021), Κρήτης (-40% ή -393 χιλ. αφίξεις, από 992 χιλ. το 2019 σε 599 χιλ. το 2021) και Βορείου Αιγαίου (-29% ή -127 χιλ. αφίξεις, από 443 χιλ. το 2019 σε 316 χιλ. το 2021).

Το 2022, η Ελλάδα υποδέχτηκε στα αεροδρόμια της το 94% της αεροπορικής κίνησης εσωτερικού του 2019 καταγράφοντας την περίοδο 2019-2022 μείωση κατά -6% (από 8,6 εκατ. το 2019 σε 8,1 εκατ. το 2022). Επιμέρους, όλες οι Περιφέρειες εμφάνισαν αρνητικό πρόσημο, με εξαίρεση τις Περιφέρειες Ιονίων Νήσων (+0,02% σε 259 χιλ.), Πελοποννήσου (+2% σε 12 χιλ.) και Στερεάς Ελλάδας (+9% σε 5,5 χιλ.). Ενδεικτικά, οι υπόλοιπες Περιφέρειες: Αττικής (-5% σε 3,8 εκατ.), Νοτίου Αιγαίου (-9% σε 1,5 εκατ.), Κεντρικής Μακεδονίας (-11% σε 957 χιλ.), Κρήτης (-4% σε 948 χιλ.), Βορείου Αιγαίου (-3% σε 429 χιλ.), Αν. Μακεδονίας & Θράκης (-5% σε 144 χιλ.), Θεσσαλίας (-2% σε 26 χιλ.), Ηπείρου (-59% σε 21 χιλ.), Δυτικής Μακεδονίας (-18% σε 3 χιλ.) και Δυτικής Ελλάδας (-56% σε 2 χιλ.).

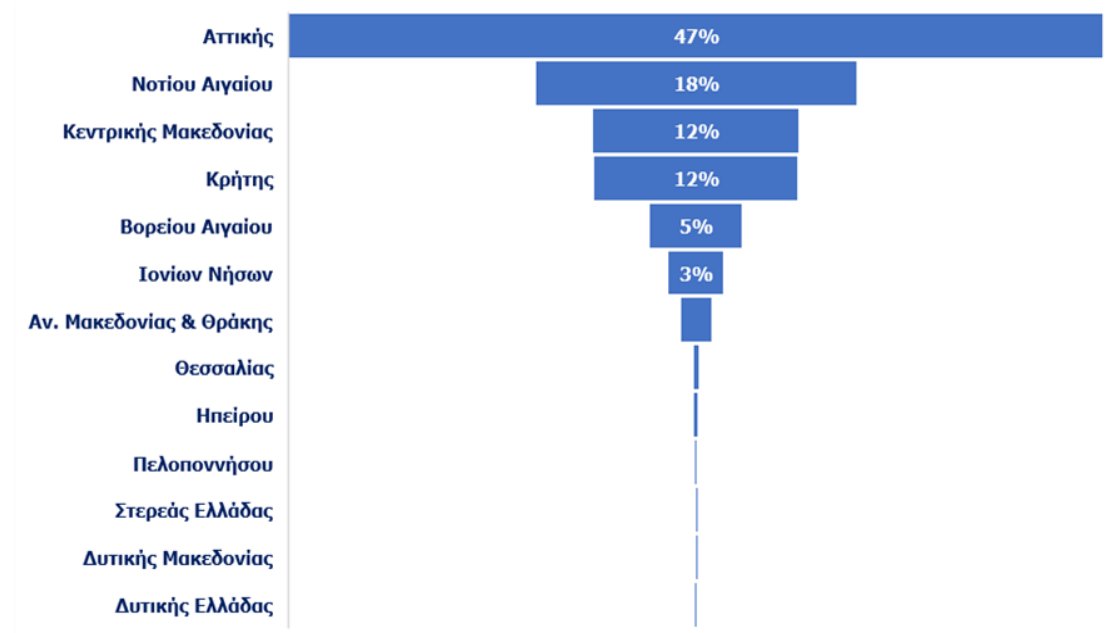
**Πίνακας 36:** Αφίξεις εσωτερικού στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2019-2022

Περιφέρεια	2019	2021	2022	%Δ 2019 - 2021	%Δ 2019 - 2022
Αττικής	3.989.842	2.370.343	3.782.527	-41%	-5%
Νοτίου Αιγαίου	1.630.081	972.763	1.490.138	-40%	-9%
Κεντρικής Μακεδονίας	1.070.857	618.905	956.897	-42%	-11%
Κρήτης	<b>991.611</b>	<b>598.674</b>	<b>947.512</b>	<b>-40%</b>	<b>-4%</b>
Βορείου Αιγαίου	442.720	315.588	428.824	-29%	-3%
Ιονίων Νήσων	259.208	161.091	259.252	-38%	0%
Αν. Μακεδονίας & Θράκης	151.263	94.151	143.517	-38%	-5%
Θεσσαλίας	26.594	18.359	26.044	-31%	-2%
Ηπείρου	50.993	21.428	21.114	-58%	-59%
Πελοποννήσου	12.013	8.395	12.238	-30%	2%
Στερεάς Ελλάδας	5.108	4.607	5.546	-10%	9%
Δυτικής Μακεδονίας	3.547	2.251	2.921	-37%	-18%
Δυτικής Ελλάδας	5.214	1.677	2.284	-68%	-56%
<b>Ελλάδα</b>	<b>8.639.051</b>	<b>5.188.232</b>	<b>8.078.814</b>	<b>-40%</b>	<b>-6%</b>

Πηγή: ΥΠΑ, ΔΑΑ, FRAPORT Επεξεργασία INSETE Intelligence

Όσον αφορά την ποσοστιαία κατανομή των αεροπορικών αφίξεων εσωτερικού στις επιμέρους Περιφέρειες για το 2022, παρατηρούμε ότι τα υψηλότερα ποσοστά εντοπίζονται στις Περιφέρειες Αττικής (47%), Νοτίου Αιγαίου (18%), Κεντρικής Μακεδονίας (12%) και Κρήτης (12%). Δηλαδή τα αεροδρόμια των 4 αυτών Περιφερειών υποδέχτηκαν το 2022 το 89% των αφίξεων εσωτερικού της Ελλάδας.

**Διάγραμμα 49:** Ποσοστιαία κατανομή των αφίξεων εσωτερικού στα αεροδρόμια της Ελλάδας ανά Περιφέρεια, 2022



#### 4.2.2 Αεροπορικές αφίξεις εσωτερικού στην Περιφέρεια Κρήτης ανά Περιφερειακή Ενότητα

Η Περιφέρεια Κρήτης αντιπροσωπεύει το 2022 το 12% των αεροπορικών αφίξεων εσωτερικού της χώρας. Την περίοδο 2019-2021, οι αφίξεις εσωτερικού στα αεροδρόμια της Περιφέρειας σημείωσαν πτώση κατά -40% (από 992 χιλ. το 2019 σε 599 χιλ. το 2021). Επιμέρους, η εικόνα σε όλα τα αεροδρόμια είναι αρνητική: Ηρακλείου (-43%, από 649 χιλ. το 2019 σε 368 χιλ. το 2021), Χανίων (-33%, από 331 χιλ. το 2019 σε 222 χιλ. το 2021) και Σητείας (-29%, από 12 χιλ. το 2019 σε 8 χιλ. το 2021).

Το 2022, τα αεροδρόμια της Περιφέρειας Κρήτης υποδέχτηκαν το 96% της κίνησης εσωτερικού του 2019, σημειώνοντας την περίοδο 2019-2022 μείωση κατά -4% (από 992 χιλ. το 2019 σε 948 χιλ. το 2022). Επιμέρους, η εικόνα είναι μικτή, με τις Ενότητες Ηρακλείου (-7%, από 649 χιλ. το 2019 σε 603 χιλ. το 2022) και Λασιθίου (-5%, από 12 χιλ. το 2019 σε 11 χιλ. το 2022) να καταγράφουν μείωση ενώ αντίθετα η Ενότητα Χανίων (+1%, από 331 χιλ. το 2019 σε 334 χιλ. το 2022) αύξηση.

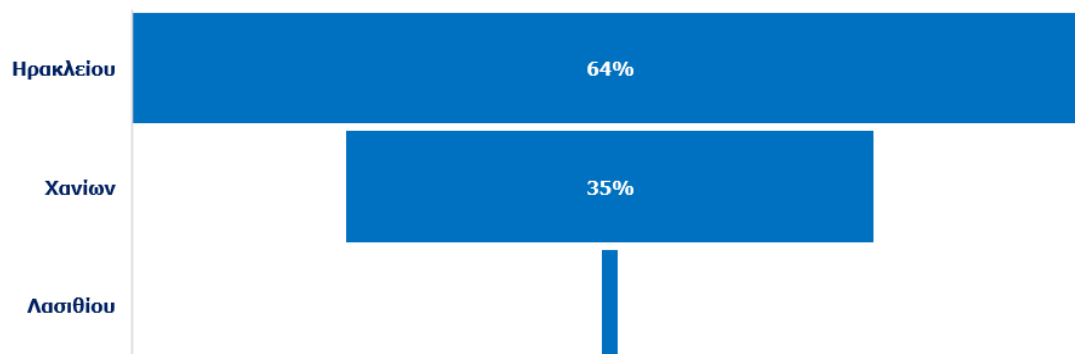
**Πίνακας 37:** Αεροπορικές αφίξεις εσωτερικού στην Περιφέρεια Κρήτης ανά Περιφερειακή Ενότητα, 2019-2022

Ενότητα	2019	2021	2022	%Δ 2019-2021	%Δ 2019-2022
Ηρακλείου	648.996	368.307	602.648	-43%	-7%
Χανίων	331.079	222.134	333.917	-33%	1%
Λασιθίου	11.536	8.233	10.947	-29%	-5%
<b>Κρήτης</b>	<b>991.611</b>	<b>598.674</b>	<b>947.512</b>	<b>-40%</b>	<b>-4%</b>

Πηγή: ΥΠΑ, ΔΑΑ, FRAPORT Επεξεργασία INSETE Intelligence

Αναφορικά με την ποσοστιαία κατανομή των αφίξεων εσωτερικού για το 2022, παρατηρούμε ότι το υψηλότερο ποσοστό εντοπίζεται στο αεροδρόμιο του Ηρακλείου (64%) και ακολουθούν το αεροδρόμιο των Χανίων (35%) και της Σητείας (1%).

**Διάγραμμα 50:** Ποσοστιαία κατανομή των αφίξεων εσωτερικού στην Περιφέρεια Κρήτης ανά Περιφερειακή Ενότητα, 2022



## 4.3 ΑΚΤΟΠΛΟΪΚΗ ΚΙΝΗΣΗ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ, 2019-2022

### 4.3.1 Ακτοπλοϊκή κίνηση εσωτερικού στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια

Στην Ενότητα αυτή καταγράφονται οι διακινηθέντες (επιβίβαση και αποβίβαση με Ε/Γ και Ο/Γ) επιβάτες εσωτερικού από τους κατά τόπους λιμένες της χώρας.

Οι διακινηθέντες εσωτερικού την περίοδο 2019-2021, στους λιμένες της χώρας σημείωσαν πτώση κατά -29% (από 71,5 εκατ. το 2019 σε 50,8 εκατ. το 2021). Επιμέρους, όλες οι Περιφέρειες σημείωσαν μείωση: Αττικής (-24%, από 30,5 εκατ. το 2019 σε 23,2 εκατ. το 2021), Νοτίου Αιγαίου (-31%, από 14,8 εκατ. το 2019 σε 10,2 εκατ. το 2021), Ιονίων Νήσων (-38%, από 5,5 εκατ. το 2019 σε 3,4 εκατ. το 2021), Αν. Μακεδονίας & Θράκης (-37%, από 4,6 εκατ. το 2019 σε 2,9 εκατ. το 2021), Δυτικής Ελλάδας (-32%, από 4,3 εκατ. το 2019 σε 3,0 εκατ. το 2021), Κρήτης (-38%, από 3,1 εκατ. το 2019 σε 1,9 εκατ. το 2021), Στερεάς Ελλάδας (-28%, από 2,2 εκατ. το 2019 σε 1,6 εκατ. το 2021), Ηπείρου (-35%, από 1,8 εκατ. το 2019 σε 1,1 εκατ. το 2021), Βορείου Αιγαίου (-18%, από 1,3 εκατ. το 2019 σε 1,1 εκατ. το 2021), Θεσσαλίας (-34%, από 1,5 εκατ. το 2019 σε 1,0 εκατ. το 2021), Πελοποννήσου (-8%, από 985 χιλ. το 2019 σε 903 χιλ. το 2021) και Κεντρικής Μακεδονίας (-38%, από 878 χιλ. το 2019 σε 543 χιλ. το 2021).

Παρόμοια ήταν η εικόνα και την περίοδο 2019-2022, αν και με πιο ήπιους ρυθμούς μείωσης. Συγκεκριμένα, οι διακινηθέντες επιβάτες την περίοδο 2019-2022 κατέγραψαν μείωση κατά -5% (από 71,5 εκατ. το 2019 σε 67,8 εκατ. το 2022). Επιμέρους, όλες οι Περιφέρειες σημείωσαν μείωση, με εξαίρεση τις Περιφέρειες Βορείου Αιγαίου (+5%, από 1,3 εκατ. το 2019 σε 1,3 εκατ. το 2022) και Πελοποννήσου (+1%, από 985 χιλ. το 2019 σε 997 χιλ. το 2022). Ενδεικτικά, οι υπόλοιπες Περιφέρειες: Αττικής (-3%, από 30,5 εκατ. το 2019 σε 29,5 εκατ. το 2022), Νοτίου Αιγαίου (-3%, από 14,8 εκατ. το 2019 σε 14,3 εκατ. το 2022), Ιονίων Νήσων (-13%, από 5,5 εκατ. το 2019 σε 4,8 εκατ. το 2022), Αν. Μακεδονίας & Θράκης (-5%, από 4,6 εκατ. το 2019 σε 4,3 εκατ. το 2022), Δυτικής Ελλάδας (-6%, από 4,3 εκατ. το 2019 σε 4,1 εκατ. το 2022), Κρήτης (-17%, από 3,1 εκατ. το 2019 σε 2,6 εκατ. το 2022), Στερεάς Ελλάδας (-8%, από 2,2 εκατ. το 2019 σε 2,0 εκατ. το 2022), Ηπείρου (-4%, από 1,8 εκατ. το 2019 σε 1,7 εκατ. το 2022), Θεσσαλίας (-15%, από 1,5 εκατ. το 2019 σε 1,3 εκατ. το 2022) και Κεντρικής Μακεδονίας (-6%, από 878 χιλ. το 2019 σε 822 χιλ. το 2022).

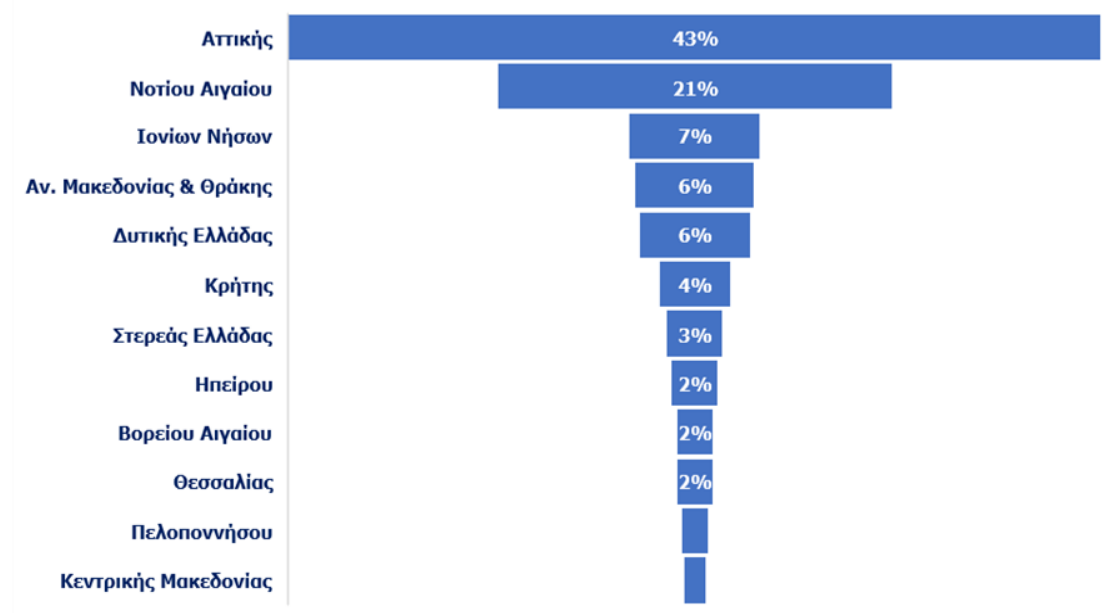
**Πίνακας 38:** Διακινηθέντες εσωτερικού στους λιμένες της χώρας ανά Περιφέρεια, 2019-2022

Περιφέρεια	2019	2021	2022	%Δ 2019-2021	%Δ 2019-2022
Αττικής	30.485.427	23.227.682	29.471.787	-24%	-3%
Νοτίου Αιγαίου	14.793.013	10.202.414	14.321.848	-31%	-3%
Ιονίων Νήσων	5.500.435	3.387.896	4.763.893	-38%	-13%
Αν. Μακεδονίας & Θράκης	4.560.142	2.854.186	4.326.368	-37%	-5%
Δυτικής Ελλάδας	4.337.932	2.952.860	4.063.851	-32%	-6%
Κρήτης	<b>3.137.320</b>	<b>1.949.815</b>	<b>2.600.519</b>	<b>-38%</b>	<b>-17%</b>
Στερεάς Ελλάδας	2.219.910	1.596.925	2.049.541	-28%	-8%
Ηπείρου	1.760.639	1.147.626	1.690.474	-35%	-4%
Βορείου Αιγαίου	1.282.019	1.053.367	1.342.159	-18%	5%
Θεσσαλίας	1.546.644	1.026.352	1.309.899	-34%	-15%
Πελοποννήσου	984.872	903.211	997.215	-8%	1%
Κεντρικής Μακεδονίας	878.349	543.012	821.636	-38%	-6%
<b>Ελλάδα</b>	<b>71.486.702</b>	<b>50.845.346</b>	<b>67.759.190</b>	<b>-29%</b>	<b>-5%</b>

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Όσον αφορά την ποσοστιαία κατανομή των διακινηθέντων εσωτερικού στις επιμέρους Περιφέρειες, παρατηρούμε ότι τα υψηλότερα ποσοστά εντοπίζονται στις Περιφέρειες Αττικής (43%) και Νοτίου Αιγαίου (21%). Δηλαδή οι δύο αυτές Περιφέρειες αντιπροσωπεύουν το 65% της συνολικής διακίνησης της Ελλάδας για το 2022.

**Διάγραμμα 51:** Ποσοστιαία κατανομή των διακινηθέντων εσωτερικού στα λιμάνια της Ελλάδας ανά Περιφέρεια, 2022



#### 4.3.2 Ακτοποϊκή κίνηση εσωτερικού στην Περιφέρεια Κρήτης

Η Περιφέρεια Κρήτης για το 2022, αντιπροσωπεύει το 4% των διακινηθέντων εσωτερικού της χώρας. Την περίοδο 2019-2021, οι λιμένες της Περιφέρειας σημείωσαν μείωση στην διακίνηση επιβατών κατά -38% (από 3,1 εκατ. το 2019 σε 1,9 εκατ. το 2021). Επιμέρους, όλες οι Περιφερειακές Ενότητες σημείωσαν μείωση στην διακίνηση επιβατών, με εξαίρεση την Ενότητα Λασιθίου (+157%, από 11 χιλ. το 2019 σε 27 χιλ. το 2021). Ενδεικτικά, οι υπόλοιπες Ενότητες: Ηρακλείου (-46%, από 1,7 εκατ. το 2019 σε 943 χιλ. το 2021), Χανίων (-29%, από 1,3 εκατ. το 2019 σε 933 χιλ. το 2021) και Ρεθύμνου (-38%, από 74 χιλ. το 2019 σε 46 χιλ. το 2021).

Την περίοδο 2019-2022, η διακίνηση επιβατών στα λιμάνια της Περιφέρειας κατέγραψε πτώση κατά -17% (από 3,1 εκατ. το 2019 σε 2,6 εκατ. το 2022). Επιμέρους, όλες οι Περιφερειακές Ενότητες σημείωσαν μείωση στην διακίνηση επιβατών, με εξαίρεση την Ενότητα Λασιθίου (+155%, από 11 χιλ. το 2019 σε 27 χιλ. το 2022). Ενδεικτικά, οι υπόλοιπες Ενότητες: Ηρακλείου (-26%, από 1,7 εκατ. το 2019 σε 1,3 εκατ. το 2022), Χανίων (-6%, από 1,3 εκατ. το 2019 σε 1,2 εκατ. το 2022) και Ρεθύμνου (-25%, από 74 χιλ. το 2019 σε 56 χιλ. το 2022).

**Πίνακας 39:** Διακινηθέντες εσωτερικού στα λιμάνια της Περιφέρειας Κρήτης ανά Περιφερειακή Ενότητα, 2019-2022

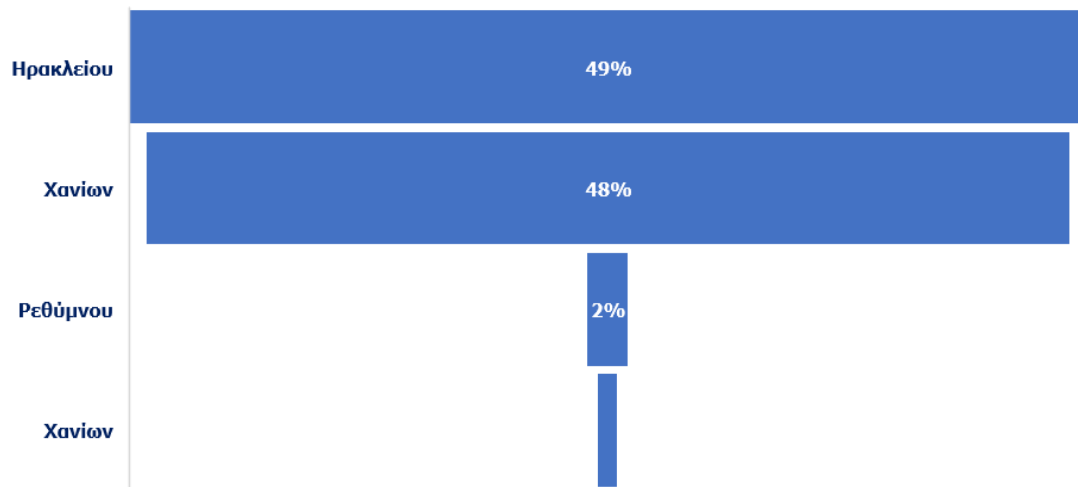
Περιφερειακή Ενότητα	2019	2021	2022	%Δ 2019-2021	%Δ 2019-2022
<b>Ηρακλείου</b>	1.733.376	943.353	1.280.846	-46%	-26%
<b>Χανίων</b>	1.318.811	932.679	1.236.784	-29%	-6%
<b>Ρεθύμνου</b>	74.452	46.302	55.687	-38%	-25%
<b>Χανίων</b>	10.681	27.481	27.202	157%	155%
<b>Κρήτη</b>	<b>3.137.320</b>	<b>1.949.815</b>	<b>2.600.519</b>	<b>-38%</b>	<b>-17%</b>

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Όσον αφορά την ποσοστιαία κατανομή των διακινηθέντων εσωτερικού στα λιμάνια της Περιφέρειας για το 2022, παρατηρούμε ότι τα μεγαλύτερα μερίδια καταγράφονται στις Ενότητες Ηρακλείου (49%) και Χανίων (48%). Οι Ενότητες Ρεθύμνου (2%) και Λασιθίου (1%) αντιπροσωπεύουν το 3% των συνολικών διακινηθέντων που καταγράφηκαν στην Περιφέρεια.



**Διάγραμμα 52:** Ποσοστιαία κατανομή των διακινηθέντων εσωτερικού στα λιμάνια της Περιφέρειας Κρήτης ανά Περιφερειακή Ενότητα, 2022



#### 4.4 ΑΚΤΟΠΛΟΪΚΗ ΚΙΝΗΣΗ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ, 2019-2022

Οι διακινηθέντες εξωτερικού την περίοδο 2019-2021 σημείωσαν μείωση κατά -36% (από 1,8 εκατ. το 2019 σε 1,1 εκατ. το 2021). Συγκεκριμένα: Ηπείρου (λιμάνι Ηγουμενίτσας) (-24%, από 957 χιλ. το 2019 σε 726 χιλ. το 2021), Δυτικής Ελλάδας (λιμάνι Πάτρας) (-36%, από 482 χιλ. το 2019 σε 308 χιλ. το 2021), Ιονίων Νήσων (λιμάνι Κέρκυρας) (-69%, από 347 χιλ. το 2019 σε 109 χιλ. το 2021) και Λοιποί Λιμένες (-63%, από 7 χιλ. το 2019 σε 2 χιλ. το 2021).

Παρόμοια ήταν η εικόνα και την περίοδο 2019-2022, αν και με πιο ήπιους ρυθμούς μείωσης. Συγκεκριμένα, οι διακινηθέντες εξωτερικού την περίοδο 2019-2022 κατέγραψαν μείωση κατά -6% (από 1,8 εκατ. το 2019 σε 1,7 εκατ. το 2022). Επιμέρους, όλα τα λιμάνια σημείωσαν μείωση, με εξαίρεση το λιμάνι της Κέρκυρας (+20%, από 347 χιλ. το 2019 σε 419 χιλ. το 2022). Ενδεικτικά, τα υπόλοιπα λιμάνια: Ηπείρου (λιμάνι Ηγουμενίτσας) (-7%, από 957 χιλ. το 2019 σε 891 χιλ. το 2022), Δυτικής Ελλάδας (λιμάνι Πάτρας) (-22%, από 482 χιλ. το 2019 σε 377 χιλ. το 2022) και Λοιποί Λιμένες (-89%, από 7 χιλ. το 2019 σε 726 διακινηθέντες το 2022).

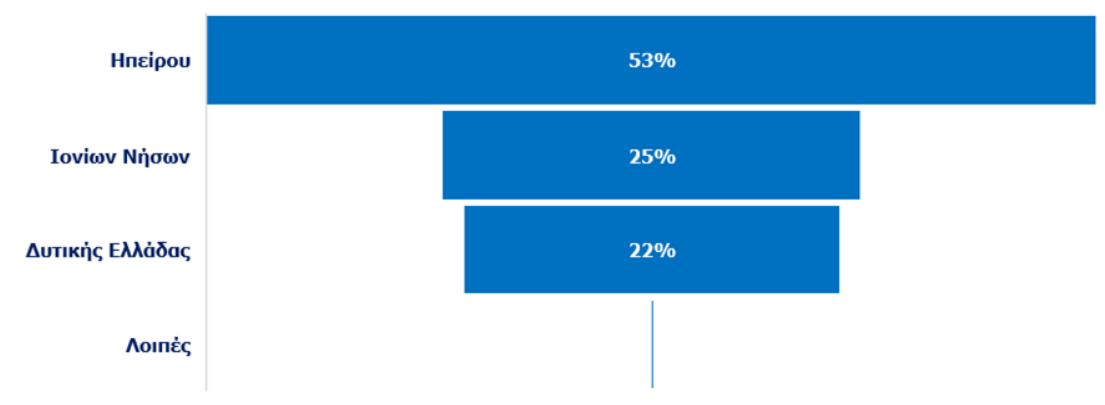
**Πίνακας 40:** Διακινηθέντες εξωτερικού στους λιμένες της χώρας ανά Περιφέρεια, 2019-2022

Περιφέρεια	2019	2021	2022	%Δ 2019-2021	%Δ 2019-2022
<b>Ηπείρου</b>	956.710	726.333	890.707	-24%	-7%
<b>Ιονίων Νήσων</b>	347.485	109.039	418.703	-69%	20%
<b>Δυτικής Ελλάδας</b>	482.198	308.125	376.517	-36%	-22%
<b>Λοιπές</b>	6.694	2.492	726	-63%	-89%
<b>Ελλάδα</b>	<b>1.793.087</b>	<b>1.145.989</b>	<b>1.686.653</b>	<b>-36%</b>	<b>-6%</b>

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Αναφορικά με την ποσοστιαία κατανομή των διακινηθέντων εξωτερικού στις επιμέρους Περιφέρειες για το 2022, παρατηρούμε ότι το υψηλότερο ποσοστό εντοπίζεται στην Περιφέρεια Ηπείρου (53%) και ακολούθως στις Περιφέρειες Ιονίων Νήσων (25%), Δυτικής Ελλάδας (22%) και Λοιπών (0,04%).

**Διάγραμμα 53:** Ποσοστιαία κατανομή των διακινηθέντων εξωτερικού στα λιμάνια της Ελλάδας ανά Περιφέρεια, 2022



## 4.5 ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΚΡΟΥΑΖΙΕΡΑΣ, 2019-2022

### 4.5.1 Κίνηση κρουαζιερόπλοιων στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια

Η κίνηση των κρουαζιερόπλοιων στα λιμάνια της Ελλάδας την περίοδο 2019-2021 σημείωσε μείωση κατά -48% (από 3.979 το 2019 σε 2.064 το 2021). Επιμέρους, όλες οι Περιφέρειες κατέγραψαν αρνητική ποσοστιαία μεταβολή, με εξαίρεση την Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας (+183%, από 6 κρουαζιερόπλοια το 2019 σε 17 κρουαζιερόπλοια το 2021). Ενδεικτικά, οι υπόλοιπες Περιφέρειες: Νότιο Αιγαίο (-54%, από 1.778 το 2019 σε 821 το 2021), Αττική (-37%, από 677 το 2019 σε 426 το 2021), Ιόνια Νησιά (-58%, από 573 το 2019 σε 238 το 2021), Κρήτη (-39%, από 397 το 2019 σε 244 το 2021), Δυτική Ελλάδα (-33%, από 201 το 2019 σε 134 το 2021), Πελοπόννησο (-24%, από 182 το 2019 σε 138 το 2021), Θεσσαλία (-26%, από 35 το 2019 σε 26 το 2021), Αν. Μακεδονία & Θράκη (-57%, από 7 το 2019 σε 3 το 2021), Βόρειο Αιγαίο (-92%, από 62 το 2019 σε 5 το 2021), Ήπειρο (-81%, από 16 το 2019 σε 3 το 2021) και Στερεά Ελλάδα (-80%, από 45 το 2019 σε 9 το 2021).

Την περίοδο 2019-2022, η κίνηση των κρουαζιερόπλοιων στα λιμάνια της Ελλάδας κατέγραψε αύξηση κατά +20% (από 3.979 κρουαζιερόπλοια το 2019 σε 4.777 κρουαζιερόπλοια το 2022). Επιμέρους, όλες οι Περιφέρειες σημείωσαν αύξηση, με εξαίρεση τις Περιφέρειες Ιονίων Νήσων (-4%, από 573 το 2019 σε 550 το 2022), Βορείου Αιγαίου (-3%, από 62 το 2019 σε 60 το 2022) και Στερεάς Ελλάδας (-16%, από 45 το 2019 σε 38 το 2022). Ενδεικτικά, οι υπόλοιπες Περιφέρειες: Νότιο Αιγαίο (+24%, από 1.778 κρουαζιερόπλοια το 2019 σε 2.205 κρουαζιερόπλοια το 2022), Αττική (+27%, από 677 το 2019 σε 861 το 2022), Κρήτη (+1%, από 397 το 2019 σε 402 το 2022), Πελοπόννησο (+37%, από 182 το 2019 σε 249 το 2022), Δυτική Ελλάδα (+5%, από 201 το 2019 σε 211 το 2022), Θεσσαλία (+131%, από 35 το 2019 σε 81 το 2022), Κεντρική Μακεδονία (+917%, από 6 το 2019 σε 61 το 2022), Αν. Μακεδονία & Θράκη (+400%, από 7 το 2019 σε 35 το 2022) και Ήπειρο (+50%, από 16 το 2019 σε 24 το 2022).

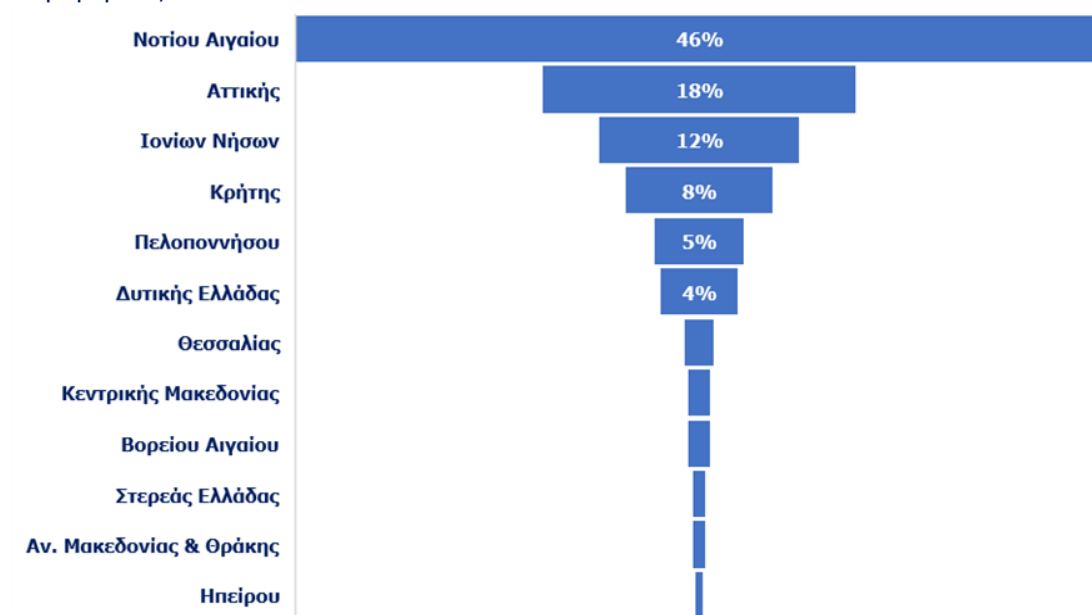
**Πίνακας 41:** Κίνηση κρουαζιερόπλοιων στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2019-2022

Περιφέρεια	2019	2021	2022	%Δ 2019-2021	%Δ 2019-2022
Νοτίου Αιγαίου	1.778	821	2.205	-54%	24%
Αττικής	677	426	861	-37%	27%
Ιονίων Νήσων	573	238	550	-58%	-4%
Κρήτης	<b>397</b>	<b>244</b>	<b>402</b>	<b>-39%</b>	<b>1%</b>
Πελοποννήσου	182	138	249	-24%	37%
Δυτικής Ελλάδας	201	134	211	-33%	5%
Θεσσαλίας	35	26	81	-26%	131%
Κεντρικής Μακεδονίας	6	17	61	183%	917%
Βορείου Αιγαίου	62	5	60	-92%	-3%
Στερεάς Ελλάδας	45	9	38	-80%	-16%
Αν. Μακεδονίας & Θράκης	7	3	35	-57%	400%
Ηπείρου	16	3	24	-81%	50%
<b>Ελλάδα</b>	<b>3.979</b>	<b>2.064</b>	<b>4.777</b>	<b>-48%</b>	<b>20%</b>

Πηγή: Ένωση Λιμένων Ελλάδος - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Αναφορικά με την ποσοστιαία κατανομή της κίνησης κρουαζιερόπλοιων στις επιμέρους Περιφέρειες, παρατηρούμε ότι το Νότιο Αιγαίο (46%), η Αττική (18%), τα Ιόνια Νησιά (12%) και η Κρήτη (8%) δέχονται τον μεγαλύτερο αριθμό κρουαζιερόπλοιων, αντιπροσωπεύοντας για το 2022 το 84% της κίνησης στην Ελλάδα.

**Διάγραμμα 54:** Ποσοστιαία κατανομή κίνησης κρουαζιερόπλοιων στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2022



#### 4.5.2 Κίνηση κρουαζιερόπλοιων στην Περιφέρεια Κρήτης

Η Περιφέρεια Κρήτης αντιπροσωπεύει το 2022 το 8% της κίνησης κρουαζιερόπλοιων της χώρας. Την περίοδο 2019-2021, τα λιμάνια της Περιφέρειας κατέγραψαν μείωση στην κίνηση κρουαζιερόπλοιων κατά -39% (από 397 κρουαζιερόπλοια το 2019 σε 244 κρουαζιερόπλοια το 2021). Επιμέρους, η εικόνα είναι αρνητική, με εξαίρεση το λιμάνι του Αγ. Νικολάου (+14%, από 37 κρουαζιερόπλοια το 2019 σε 42 κρουαζιερόπλοια το 2021). Ενδεικτικά, τα υπόλοιπα λιμάνια: Ηράκλειο (-42%, από 204 κρουαζιερόπλοια το 2019 σε 118 κρουαζιερόπλοια το 2021), Χανιά (-42%, από 132 κρουαζιερόπλοια το 2019 σε 76 κρουαζιερόπλοια το 2021) και Ρέθυμνο (-67%, από 24 κρουαζιερόπλοια το 2019 σε 8 κρουαζιερόπλοια το 2021).

Την περίοδο 2019-2022, η κίνηση κρουαζιερόπλοιων κατέγραψε αύξηση κατά +1% (από 397 κρουαζιερόπλοια το 2019 σε 402 κρουαζιερόπλοια το 2022). Επιμέρους, η εικόνα είναι μικτή, με τα λιμάνια Ηρακλείου (+11%, από 204 κρουαζιερόπλοια το 2019 σε 227 κρουαζιερόπλοια το 2022) και Αγ. Νικολάου (+8%, από 37 κρουαζιερόπλοια το 2019 σε 40 κρουαζιερόπλοια το 2022) να καταγράφουν αύξηση ενώ αντίθετα τα λιμάνια Χανίων (-8%, από 132 κρουαζιερόπλοια το 2019 σε 121 κρουαζιερόπλοια το 2022) και Ρεθύμνου (-42%, από 24 κρουαζιερόπλοια το 2019 σε 14 κρουαζιερόπλοια το 2022) μείωση.

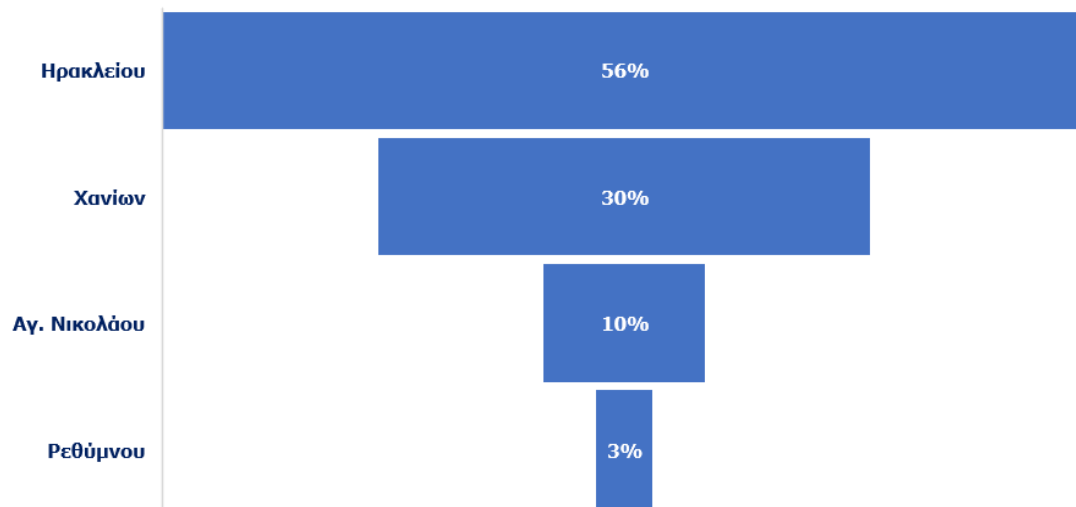
**Πίνακας 42:** Κίνηση κρουαζιερόπλοιων στην Περιφέρεια Κρήτης ανά λιμάνι, 2019-2022

Λιμάνι	2019	2021	2022	%Δ 2019-2021	%Δ 2019-2022
Ηρακλείου	204	118	227	-42%	11%
Χανίων	132	76	121	-42%	-8%
Αγ. Νικολάου	37	42	40	14%	8%
Ρεθύμνου	24	8	14	-67%	-42%
<b>Κρήτη</b>	<b>397</b>	<b>244</b>	<b>402</b>	<b>-39%</b>	<b>1%</b>

**Πηγή:** Ένωση Λιμένων Ελλάδος - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Αναφορικά με την ποσοστιαία κατανομή της κίνησης κρουαζιερόπλοιων στην Περιφέρεια Κρήτης για το 2022, παρατηρούμε ότι το υψηλότερο μερίδιο κατέχει το λιμάνι του Ηρακλείου (56%) και ακολουθούν τα λιμάνια των Χανίων (30%), του Αγ. Νικολάου (10%) και του Ρεθύμνου (3%).

**Διάγραμμα 55:** Ποσοστιαία κατανομή κίνησης κρουαζιερόπλοιων στην Περιφέρεια Κρήτης ανά λιμάνι, 2022



#### 4.5.3 Αριθμός αφίξεων επιβατών κρουαζιέρας στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια

Οι αφίξεις επιβατών κρουαζιέρας στα λιμάνια της Ελλάδας την περίοδο 2019-2021 σημείωσαν μείωση κατά -74% (από 5,6 εκατ. το 2019 σε 1,4 εκατ. το 2021). Επιμέρους, όλες οι Περιφέρειες κατέγραψαν αρνητική ποσοστιαία μεταβολή, με εξαίρεση την Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας (+142%, από 5 χιλ. το 2019 σε 12 χιλ. το 2021). Ενδεικτικά, οι υπόλοιπες Περιφέρειες: Νότιο Αιγαίο (-79%, από 2,3 εκατ. το 2019 σε 475 χιλ. το 2021), Αττική (-71%, από 1,1 εκατ. το 2019 σε 323 χιλ. το 2021), Ιόνια Νησιά (-75%, από 1,0 εκατ. το 2019 σε 265 χιλ. το 2021), Κρήτη (-70%, από 607 χιλ. το 2019 σε 185 χιλ. το 2021), Δυτική Ελλάδα (-70%, από 415 χιλ. το 2019 σε 124 χιλ. το 2021), Πελοπόννησο (-66%, από 65 χιλ. το 2019 σε 22 χιλ. το 2021), Θεσσαλία (-47%, από 15 χιλ. το 2019 σε 8 χιλ. το 2021), Αν. Μακεδονία & Θράκη (-65%, από 3 χιλ. το 2019 σε 938 αφίξεις το 2021), Βόρειο Αιγαίο (-85%, από 17 χιλ. το 2019 σε 3 χιλ. το 2021), Ήπειρο (-69%, από 2 χιλ. το 2019 σε 655 αφίξεις το 2021) και Στερεά Ελλάδα (-91%, από 5 χιλ. το 2019 σε 443 αφίξεις το 2021).

Την περίοδο 2019-2022, οι αφίξεις επιβατών κρουαζιέρας στα λιμάνια της χώρας σημείωσαν μείωση κατά -17% (από 5,6 εκατ. το 2019 σε 4,6 εκατ. το 2022). Επιμέρους, η εικόνα είναι μικτή, με τις Περιφέρειες Νοτίου Αιγαίου (-10%, από 2,3 εκατ. το 2019 σε 2,0 εκατ. 2022), Αττικής (-11%, από 1,1 εκατ. το 2019 σε 988 χιλ. το 2022), Ιονίων Νήσων (-34%, από 1,0 εκατ. το 2019 σε 693 χιλ. το 2022), Κρήτης (-18%, από 607 χιλ. το 2019 σε 500 χιλ. το 2022), Δυτικής Ελλάδας (-39%, από 415 χιλ. το 2019 σε 251 χιλ. το 2022), Πελοποννήσου (-27%, από 65 χιλ. το 2019 σε 48 χιλ. το 2022), Βορείου Αιγαίου (-37%, από 17 χιλ. το 2019 σε 11 χιλ. το 2022) και Στερεάς Ελλάδας (-30%, από 5 χιλ. το 2019 σε 4 χιλ. το 2022) να καταγράφουν μείωση ενώ αντίθετα οι Περιφέρειες Θεσσαλίας (+188%, από 15 χιλ. το 2019 σε 45 χιλ. το 2022), Κεντρικής Μακεδονίας (+654%, από 5 χιλ. το 2019 σε 37 χιλ. το 2022), Αν. Μακεδονίας & Θράκης (+393%, από 3 χιλ. το 2019 σε 13 χιλ. το 2022) και Ηπείρου (+165%, από 2 χιλ. το 2019 σε 6 χιλ. το 2022) αύξηση. Τέλος, αξιοσημείωτο είναι ότι παρόλο που η κίνηση των κρουαζιερόπλοιων (+20%) για την περίοδο 2019-2022 σημείωσε αύξηση οι αφίξεις επιβατών κρουαζιέρας για την ίδια περίοδο κατέγραψε μείωση (-17%).



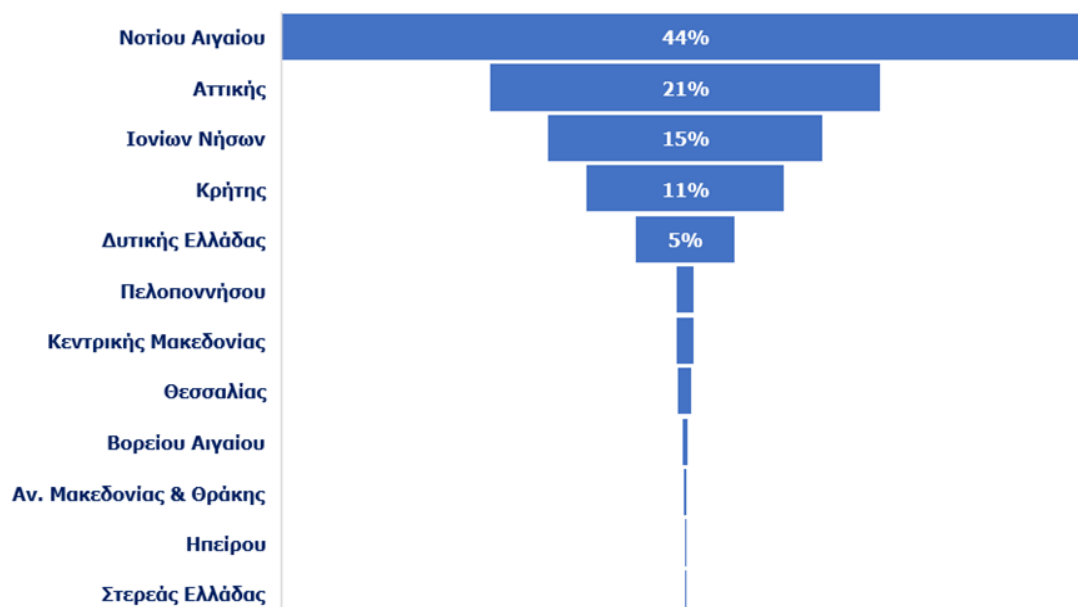
**Πίνακας 43:** Αφίξεις επιβατών κρουαζιέρας στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2019-2022

Περιφέρεια	2019	2021	2022	%Δ 2019-2021	%Δ 2019-2022
Νοτίου Αιγαίου	2.264.893	474.777	2.034.469	-79%	-10%
Αττικής	1.108.221	322.896	987.864	-71%	-11%
Ιονίων Νήσων	1.044.160	265.325	693.150	-75%	-34%
Κρήτης	<b>607.268</b>	<b>184.507</b>	<b>500.392</b>	<b>-70%</b>	<b>-18%</b>
Δυτικής Ελλάδας	414.935	123.846	251.478	-70%	-39%
Πελοποννήσου	65.392	22.270	47.668	-66%	-27%
Θεσσαλίας	15.429	8.232	44.512	-47%	188%
Κεντρικής Μακεδονίας	4.865	11.777	36.670	142%	654%
Αν. Μακεδονίας & Θράκης	2.699	938	13.315	-65%	393%
Βορείου Αιγαίου	17.217	2.649	10.862	-85%	-37%
Ηπείρου	2.137	655	5.671	-69%	165%
Στερεάς Ελλάδας	5.168	443	3.599	-91%	-30%
<b>Ελλάδα</b>	<b>5.552.384</b>	<b>1.418.315</b>	<b>4.629.650</b>	<b>-74%</b>	<b>-17%</b>

Πηγή: Ένωση Λιμένων Ελλάδος - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Αναφορικά με την ποσοστιαία κατανομή του αριθμού των αφίξεων επιβατών κρουαζιέρας στις επιμέρους Περιφέρειες, παρατηρούμε ότι το Νότιο Αιγαίο (44%), η Αττική (21%), τα Ιόνια Νησιά (15%) και η Κρήτη (11%) δέχονται τον μεγαλύτερο όγκο, αντιπροσωπεύοντας για το 2022 το 91% των συνολικών αφίξεων επιβατών κρουαζιέρας.

**Διάγραμμα 56:** Ποσοστιαία κατανομή του αριθμού των αφίξεων επιβατών κρουαζιέρας στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2022



#### 4.5.4 Αριθμός αφίξεων επιβατών κρουαζιέρας στην Περιφέρεια Κρήτης

Η Περιφέρεια Κρήτης αντιπροσωπεύει το 2022 το 11% των αφίξεων επιβατών κρουαζιέρας της χώρας. Την περίοδο 2019-2021, τα λιμάνια της Περιφέρειας κατέγραψαν μείωση στις αφίξεις επιβατών κατά -70% (από 607 χιλ. το 2019 σε 185 χιλ. το 2021). Επιμέρους, η εικόνα ήταν αρνητική: Ηράκλειο (-61%, από 307 χιλ. το 2019 σε 120 χιλ. το 2021), Χανιά (-83%, από 266 χιλ. το 2019 σε 46 χιλ. το 2021), Αγ. Νικόλαος (-43%, από 33 χιλ. το 2019 σε 19 χιλ. το 2021) και Ρέθυμνο (-75%, από 2 χιλ. το 2019 σε 446 αφίξεις το 2021).

Την περίοδο 2019-2022, η εικόνα είναι επίσης αρνητική σημειώνοντας μείωση στις αφίξεις επιβατών κατά -18% (από 607 χιλ. το 2019 σε 500 χιλ. το 2022). Επιμέρους, όλα τα λιμάνια κατέγραψαν αρνητική ποσοστιαία μεταβολή: Ηράκλειο (-1%, από 307 χιλ. το 2019 σε 304 χιλ. το 2022), Χανιά (-32%, από 266 χιλ. το 2019 σε 180 χιλ. το 2022), Αγ. Νικόλαος (-51%, από 33 χιλ. το 2019 σε 16 χιλ. το 2022) και Ρέθυμνο (-62%, από 2 χιλ. το 2019 σε 669 αφίξεις το 2022).

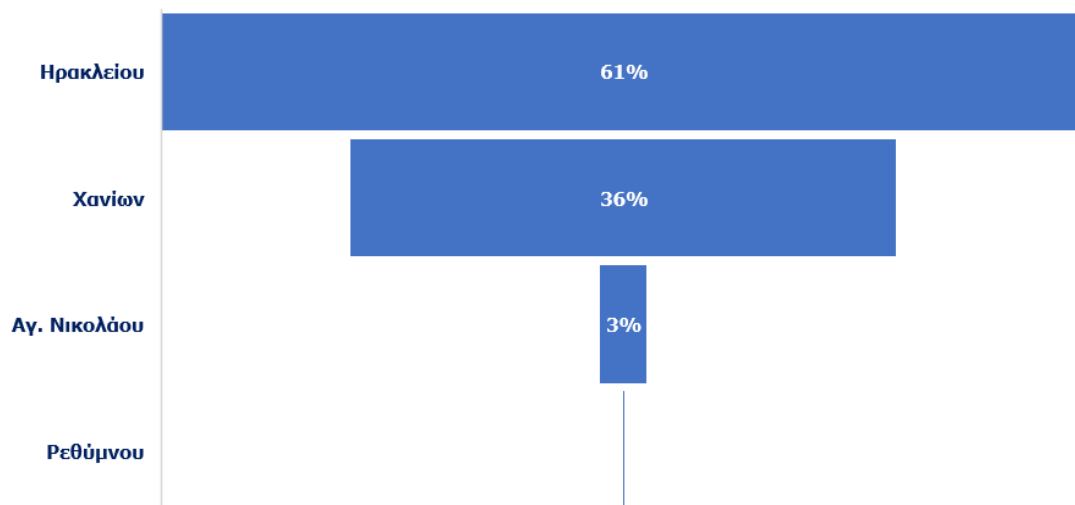
**Πίνακας 44:** Αφίξεις επιβατών κρουαζιέρας στην Περιφέρεια Κρήτης ανά λιμάνι, 2019-2022

Λιμάνι	2019	2021	2022	%Δ 2019-2021	%Δ 2019-2022
Ηρακλείου	307.043	119.930	304.257	-61%	-1%
Χανίων	265.956	45.619	179.681	-83%	-32%
Αγ. Νικολάου	32.500	18.512	15.785	-43%	-51%
Ρεθύμνου	1.769	446	669	-75%	-62%
<b>Κρήτη</b>	<b>607.268</b>	<b>184.507</b>	<b>500.392</b>	<b>-70%</b>	<b>-18%</b>

Πηγή: Ένωση Λιμένων Ελλάδος - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Αναφορικά με την ποσοστιαία κατανομή των αφίξεων επιβατών κρουαζιέρας στην Περιφέρεια Κρήτης για το 2022, παρατηρούμε ότι η πλειοψηφία των αφίξεων εντοπίζεται στο λιμάνι του Ηρακλείου (61%) και ακολουθούν τα λιμάνια των Χανίων (36%), του Αγ. Νικολάου (3%) και του Ρεθύμνου (0,1%).

**Διάγραμμα 57:** Ποσοστιαία κατανομή του αριθμού των αφίξεων επιβατών κρουαζιέρας στην Περιφέρεια Κρήτης ανά λιμάνι, 2022



## 4.6 ΕΠΙΣΚΕΠΤΕΣ ΣΕ ΜΟΥΣΕΙΑ, 2019-2022

### 4.6.1 Επισκέπτες σε μουσεία στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια

Ο αριθμός των επισκεπτών στα μουσεία της Ελλάδας την περίοδο 2019-2021 σημείωσε μείωση κατά -65% (από 5,9 εκατ. το 2019 σε 2,0 εκατ. το 2021). Επιμέρους, όλες οι Περιφέρειες κατέγραψαν πτώση, με τις υψηλότερες μειώσεις σε απόλυτα μεγέθη να καταγράφονται στις Περιφέρειες Αττικής (-63% ή -1,8 εκατ., από 2,8 εκατ. το 2019 σε 1,0 εκατ. το 2021), Κρήτης (-79% ή -668 χιλ., από 845 χιλ. το 2019 σε 178 χιλ. το 2021), Κεντρικής Μακεδονίας (-70% ή -481 χιλ., από 688 χιλ. το 2019 σε 206 χιλ. το 2021), Στερεάς Ελλάδας (-75% ή -294 χιλ., από 391 χιλ. το 2019 σε 96 χιλ. το 2021), Νοτίου Αιγαίου (-43% ή -232 χιλ., από 536 χιλ. το 2019 σε 304 χιλ. το 2021), και Δυτικής Ελλάδας (-76% ή -170 χιλ., από 223 χιλ. το 2019 σε 53 χιλ. το 2021).

Την περίοδο 2019-2022, ο αριθμός των επισκεπτών στα μουσεία της Ελλάδας μειώθηκε κατά -21% (από 5,9 εκατ. το 2019 σε 4,6 εκατ. το 2022). Επιμέρους, όλες οι Περιφέρειες κατέγραψαν πτώση, με εξαίρεση τις Περιφέρειες Νοτίου Αιγαίου (+0,1%, από 536 χιλ. το 2019 σε 536 χιλ. το 2022), Ιονίων Νήσων (+66%, από 81 χιλ. το 2019 σε 134 χιλ. το 2022), Ηπείρου (+8%, από 59 χιλ. το 2019 σε 64 χιλ. το 2022) και Δυτικής Μακεδονίας (+3%, από 17 χιλ. το 2019 σε 17 χιλ. το 2022) Ενδεικτικά, οι υπόλοιπες Περιφέρειες: Αττική (-15%, από 2,8 εκατ. το 2019 σε 2,4 εκατ. το 2022), Κεντρική Μακεδονία (-26%, από 688 χιλ. το 2019 σε 510 χιλ. το 2022), Κρήτη (-53%, από 845 χιλ. το 2019 σε 396 χιλ. το 2022), Στερεά Ελλάδα (-39%, από 391 χιλ. το 2019 σε 239 χιλ. το 2022), Δυτική Ελλάδα (-38%, από 223 χιλ. το 2019 σε 138 χιλ. το 2022), Πελοπόννησο (-24%, από 103 χιλ. το 2019 σε 78 χιλ. το 2022), Θεσσαλία (-23%, από 69 χιλ. το 2019 σε 53 χιλ. το 2022), Βόρειο Αιγαίο (-3%, από 48 χιλ. το 2019 σε 46 χιλ. το 2022) και Αν. Μακεδονία & Θράκη (-16%, από 51 χιλ. το 2019 σε 43 χιλ. το 2022).

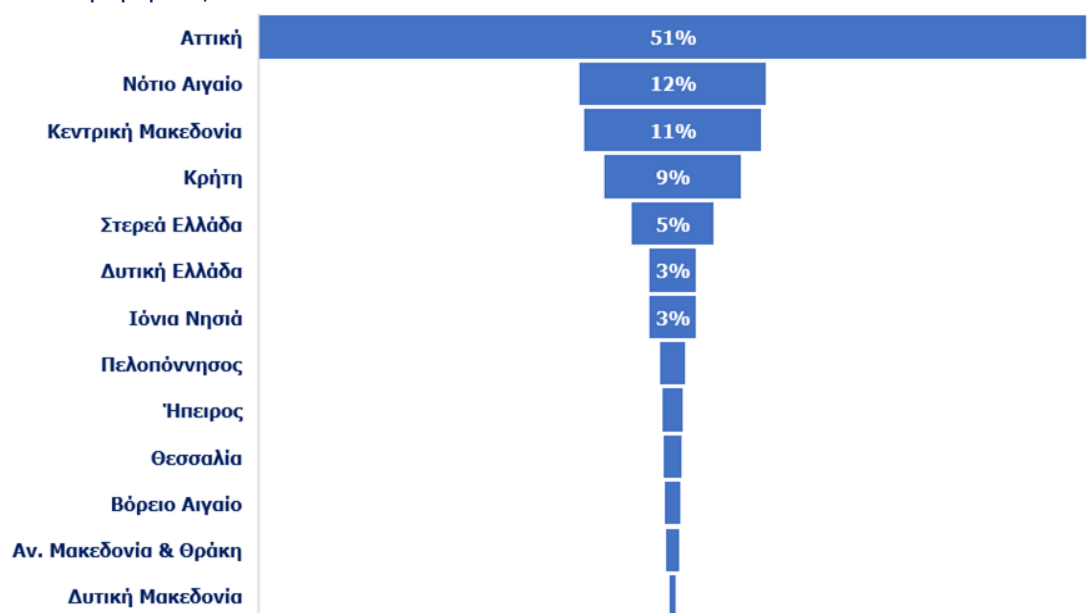
**Πίνακας 45:** Επισκέπτες σε μουσεία της Ελλάδας ανά Περιφέρεια, 2019-2022

Περιφέρεια	2019	2021	2022	%Δ 2019-2021	%Δ 2019-2022
Αττική	2.785.289	1.021.057	2.381.160	-63%	-15%
Νότιο Αιγαίο	535.992	304.008	536.474	-43%	0%
Κεντρική Μακεδονία	687.717	206.247	510.428	-70%	-26%
<b>Κρήτη</b>	<b>845.477</b>	<b>177.770</b>	<b>396.459</b>	<b>-79%</b>	<b>-53%</b>
Στερεά Ελλάδα	390.509	96.067	238.646	-75%	-39%
Δυτική Ελλάδα	223.303	53.051	137.823	-76%	-38%
Ιόνια Νησιά	80.883	55.625	134.240	-31%	66%
Πελοπόννησος	102.647	46.165	78.001	-55%	-24%
Ήπειρος	59.056	29.246	63.556	-50%	8%
Θεσσαλία	69.460	11.490	53.327	-83%	-23%
Βόρειο Αιγαίο	47.913	21.538	46.462	-55%	-3%
Αν. Μακεδονία & Θράκη	50.866	17.423	42.964	-66%	-16%
Δυτική Μακεδονία	16.815	7.794	17.361	-54%	3%
<b>Ελλάδα</b>	<b>5.895.927</b>	<b>2.047.481</b>	<b>4.636.901</b>	<b>-65%</b>	<b>-21%</b>

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Όσον αφορά την ποσοστιαία κατανομή των επισκεπτών σε μουσεία στις επιμέρους Περιφέρειες, παρατηρούμε ότι η Αττική το 2022 αντιπροσωπεύει τις μισές περίπου επισκέψεις (51%) που καταγράφονται στην Ελλάδα και ακολουθούν το Νότιο Αιγαίο (12%), η Κεντρική Μακεδονία (11%) και η Κρήτη (9%). Δηλαδή οι 4 αυτές Περιφέρειες αντιπροσωπεύουν το 82% των επισκέψεων στα Μουσεία της Ελλάδας που καταγράφηκαν το 2022.

**Διάγραμμα 58:** Ποσοστιαία κατανομή των επισκεπτών σε Μουσεία στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2022



#### 4.6.2 Επισκέπτες σε μουσεία στην Περιφέρεια Κρήτης ανά Περιφερειακή Ενότητα

Η Περιφέρεια Κρήτης το 2022 αντιπροσωπεύει το 9% των επισκέψεων σε μουσεία της Ελλάδας. Την περίοδο 2019-2021, η Περιφέρεια Κρήτης σημείωσε μείωση στην επισκεψιμότητα των μουσείων της κατά -79% (από 845 χιλ. το 2019 σε 178 χιλ. το 2021). Επιμέρους, όλες οι Ενότητες σημείωσαν μείωση: Ηράκλειο (-81%, από 661 χιλ. το 2019 σε 128 χιλ. το 2021), Ρέθυμνο (-67%, από 77 χιλ. το 2019 σε 26 χιλ. το 2021), Λασιθί (-56%, από 37 χιλ. το 2019 σε 16 χιλ. το 2021) και Χανιά (-88%, από 72 χιλ. το 2019 σε 8 χιλ. το 2021).

Την περίοδο 2019-2022, ο αριθμός των επισκεπτών σε μουσεία της Περιφέρειας κατέγραψε πτώση κατά -53% (από 845 χιλ. το 2019 σε 396 χιλ. το 2022). Επιμέρους, όλες οι Ενότητες σημείωσαν μείωση, με εξαίρεση την Ενότητα Χανίων (+2%, από 72 χιλ. το 2019 σε 73 χιλ. το 2022). Ενδεικτικά, οι υπόλοιπες Ενότητες: Ηράκλειο (-62%, από 661 χιλ. το 2019 σε 250 χιλ. το 2022), Ρέθυμνο (-39%, από 77 χιλ. το 2019 σε 47 χιλ. το 2022) και Λασιθί (-26%, από 37 χιλ. το 2019 σε 27 χιλ. το 2022).

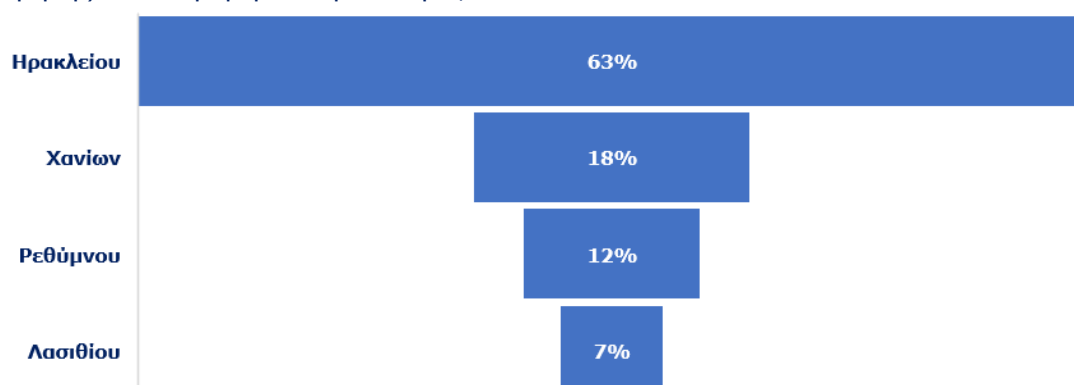
**Πίνακας 46:** Επισκέπτες σε μουσεία της Περιφέρειας Κρήτης ανά Περιφερειακή Ενότητα, 2019-2022

Ενότητα	2019	2021	2022	%Δ 2019-2021	%Δ 2019-2022
<b>Ηρακλείου</b>	660.533	127.574	249.715	-81%	-62%
<b>Χανίων</b>	71.553	8.341	72.941	-88%	2%
<b>Ρεθύμνου</b>	76.647	25.522	46.513	-67%	-39%
<b>Λασιθίου</b>	36.744	16.333	27.290	-56%	-26%
<b>Κρήτη</b>	<b>845.477</b>	<b>177.770</b>	<b>396.459</b>	<b>-79%</b>	<b>-53%</b>

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETTE Intelligence

Αναφορικά με την ποσοστιαία κατανομή των επισκεπτών σε μουσεία για το 2022, παρατηρούμε ότι η Ενότητα Ηρακλείου (63%) καταγράφει το υψηλότερο ποσοστό και ακολουθούν οι Ενότητες Χανίων (18%), Ρεθύμνου (12%) και Λασιθίου (7%).

**Διάγραμμα 59:** Ποσοστιαία κατανομή των επισκεπτών σε Μουσεία στην Περιφέρεια Κρήτης ανά Περιφερειακή Ενότητα, 2022



## 4.7 ΕΠΙΣΚΕΠΤΕΣ ΣΕ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΥΣ ΧΩΡΟΥΣ, 2019-2022

### 4.7.1 Επισκέπτες σε αρχαιολογικούς χώρους στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια

Ο αριθμός των επισκεπτών σε αρχαιολογικούς χώρους της Ελλάδας την περίοδο 2019-2021 σημείωσε μείωση κατά -61% (από 13,7 εκατ. το 2019 σε 5,3 εκατ. το 2021). Επιμέρους, όλες οι Περιφέρειες κατέγραψαν πτώση, με τις υψηλότερες μειώσεις σε απόλυτα μεγέθη να καταγράφονται στις Περιφέρειες Αττικής (-70% ή -4,4 εκατ., από 6,2 εκατ. το 2019 σε 1,9 εκατ. το 2021), Πελοποννήσου (-61% ή -1,2 εκατ., από 1,9 εκατ. το 2019 σε 754 χιλ. το 2021), Κρήτης (-52% ή -1,1 εκατ., από 2,2 εκατ. το 2019 σε 1,0 εκατ. το 2021), Νοτίου Αιγαίου (-42% ή -630 χιλ., από 1,5 εκατ. το 2019 σε 866 χιλ. το 2021), Δυτικής Ελλάδας (-64% ή -339 χιλ., από 532 χιλ. το 2019 σε 193 χιλ. το 2021), Στερεάς Ελλάδας (-64% ή -260 χιλ., από 409 χιλ. το 2019 σε 149 χιλ. το 2021) και Κεντρικής Μακεδονίας (-64% ή -254 χιλ., από 398 χιλ. το 2019 σε 144 χιλ. το 2021).

Την περίοδο 2019-2022, ο αριθμός των επισκεπτών στους αρχαιολογικούς χώρους της Ελλάδας μειώθηκε κατά -20% (από 13,7 εκατ. το 2019 σε 10,9 εκατ. το 2022). Επιμέρους, όλες οι Περιφέρειες κατέγραψαν πτώση, με εξαίρεση τις Περιφέρειες Ιονίων Νήσων (+33%, από 237 χιλ. το 2019 σε 314 χιλ. το 2022), Αν. Μακεδονίας & Θράκης (+14%, από 79 χιλ. το 2019 σε 90 χιλ. το 2022) και Θεσσαλίας (+3%, από 19 χιλ. το 2019 σε 19 χιλ. το 2022). Ενδεικτικά, οι υπόλοιπες Περιφέρειες: Αττική (-30%, από 6,2 εκατ. το 2019 σε 4,3 εκατ. το 2022), Κρήτη (-13%, από 2,2 εκατ. το 2019 σε 1,9 εκατ. το 2022), Πελοπόννησος (-18%, από 1,9 εκατ. το 2019 σε 1,6 εκατ. το 2022), Νότιο Αιγαίο (-2%, από 1,5 εκατ. το 2019 σε 1,5 εκατ. το 2022), Δυτική Ελλάδα (-22%, από 532 χιλ. το 2019 σε 416 χιλ. το 2022), Κεντρική Μακεδονία (-14%, από 398 χιλ. το 2019 σε 341 χιλ. το 2022), Στερεά Ελλάδα (-18%, από 409 χιλ. το 2019 σε 337 χιλ. το 2022), Βόρειο Αιγαίο (-7%, από 92 χιλ. το 2019 σε 85 χιλ. το 2022), Ήπειρο (-5%, από 88 χιλ. το 2019 σε 84 χιλ. το 2022) και Δυτική Μακεδονία (-12%, από 2 χιλ. το 2019 σε 2 χιλ. το 2022).

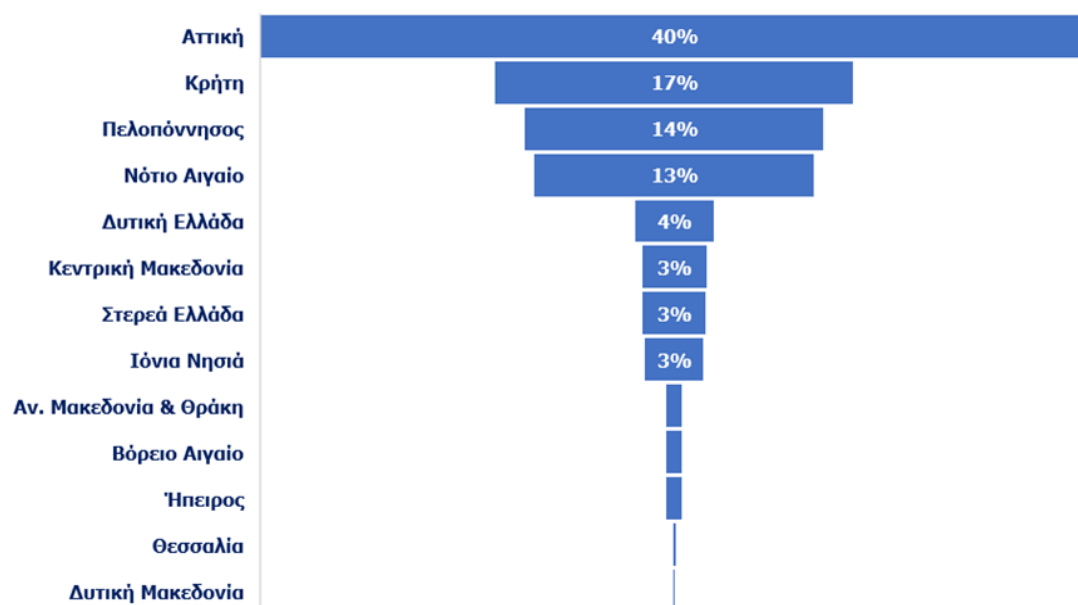
**Πίνακας 47:** Επισκέπτες σε αρχαιολογικούς χώρους στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2019-2022

Περιφέρεια	2019	2021	2022	%Δ 2019-2021	%Δ 2019-2022
Αττική	6.234.154	1.859.098	4.335.887	-70%	-30%
<b>Κρήτη</b>	<b>2.155.260</b>	<b>1.027.230</b>	<b>1.879.905</b>	<b>-52%</b>	<b>-13%</b>
Πελοπόννησος	1.922.164	754.106	1.571.397	-61%	-18%
Νότιο Αιγαίο	1.495.796	866.204	1.470.747	-42%	-2%
Δυτική Ελλάδα	532.089	193.421	416.051	-64%	-22%
Κεντρική Μακεδονία	398.153	143.964	340.746	-64%	-14%
Στερεά Ελλάδα	409.071	148.871	336.737	-64%	-18%
Ιόνια Νησιά	236.943	187.299	314.459	-21%	33%
Αν. Μακεδονία & Θράκη	78.638	31.338	89.936	-60%	14%
Βόρειο Αιγαίο	92.014	47.264	85.388	-49%	-7%
Ήπειρος	88.471	46.732	84.471	-47%	-5%
Θεσσαλία	18.662	3.035	19.220	-84%	3%
Δυτική Μακεδονία	1.936	983	1.707	-49%	-12%
<b>Ελλάδα</b>	<b>13.663.351</b>	<b>5.309.545</b>	<b>10.946.651</b>	<b>-61%</b>	<b>-20%</b>

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Όσον αφορά την ποσοστιαία κατανομή των επισκεπτών σε αρχαιολογικούς χώρους στις επιμέρους Περιφέρειες, παρατηρούμε ότι η Αττική αντιπροσωπεύει το 40% των επισκέψεων που καταγράφονται στην Ελλάδα και ακολουθούν η Κρήτη (17%), η Πελοπόννησος (14%) και το Νότιο Αιγαίο (13%). Δηλαδή οι 4 αυτές Περιφέρειες αντιπροσωπεύουν το 85% των επισκεπτών σε αρχαιολογικούς χώρους της Ελλάδας που καταγράφηκαν το 2022.

**Διάγραμμα 60:** Ποσοστιαία κατανομή των επισκεπτών σε αρχαιολογικούς χώρους στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2022





#### 4.7.2 Επισκέπτες σε αρχαιολογικούς χώρους στην Περιφέρεια Κρήτης ανά Περιφερειακή Ενότητα

Η Περιφέρεια Κρήτης το 2022 αντιπροσωπεύει το 17% των επισκέψεων σε αρχαιολογικούς χώρους της Ελλάδας. Η Περιφέρεια Κρήτης σημείωσε την περίοδο 2019-2021 μείωση στην επισκεψιμότητα των αρχαιολογικών της χώρων κατά -52% (από 2,2 εκατ. το 2019 σε 1,0 εκατ. το 2021). Επιμέρους, όλες οι Ενότητες σημείωσαν μείωση: Ηράκλειο (-53%, από 1,5 εκατ. το 2019 σε 679 χιλ. το 2021), Λασιθί (-50%, από 626 χιλ. το 2019 σε 315 χιλ. το 2021), Χανιά (-53%, από 57 χιλ. το 2019 σε 27 χιλ. το 2021) και Ρέθυμνο (-61%, από 18 χιλ. το 2019 σε 7 χιλ. το 2021).

Την περίοδο 2019-2022, ο αριθμός των επισκεπτών σε αρχαιολογικούς χώρους της Περιφέρειας κατέγραψε πτώση κατά -13% (από 2,2 εκατ. το 2019 σε 1,9 εκατ. το 2022). Επιμέρους, όλες οι Ενότητες σημείωσαν μείωση: Ηράκλειο (-16%, από 1,5 εκατ. το 2019 σε 1,2 εκατ. το 2022), Λασιθί (-4%, από 626 χιλ. το 2019 σε 600 χιλ. το 2022), Χανιά (-20%, από 57 χιλ. το 2019 σε 46 χιλ. το 2022) και Ρέθυμνο (-13%, από 18 χιλ. το 2019 σε 15 χιλ. το 2022).

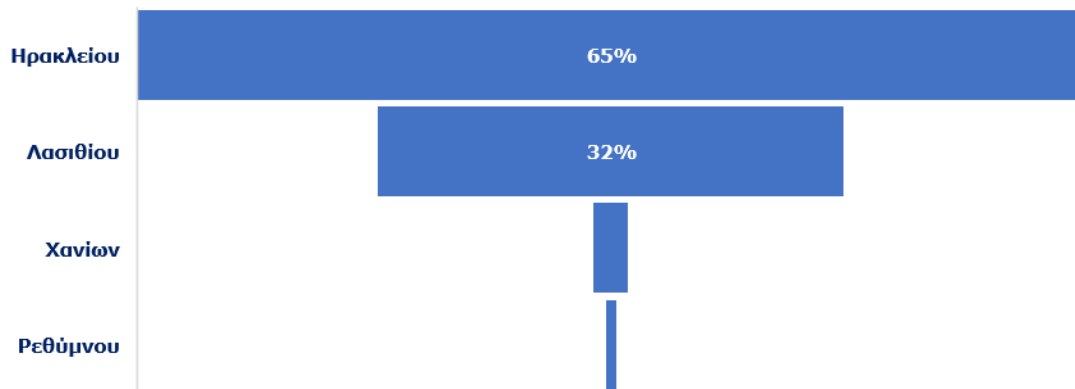
**Πίνακας 48:** Επισκέπτες σε αρχαιολογικούς χώρους της Περιφέρειας Κρήτης ανά Περιφερειακή Ενότητα, 2019-2022

Ενότητα	2019	2021	2022	%Δ 2019-2021	%Δ 2019-2022
<b>Ηρακλείου</b>	1.454.452	678.647	1.218.412	-53%	-16%
<b>Λασιθίου</b>	626.063	314.735	600.226	-50%	-4%
<b>Χανίων</b>	57.243	27.084	46.016	-53%	-20%
<b>Ρεθύμνου</b>	17.502	6.764	15.251	-61%	-13%
<b>Κρήτη</b>	<b>2.155.260</b>	<b>1.027.230</b>	<b>1.879.905</b>	<b>-52%</b>	<b>-13%</b>

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Αναφορικά με την ποσοστιαία κατανομή των επισκεπτών σε αρχαιολογικούς χώρους για το 2022, παρατηρούμε ότι η Ενότητα Ηρακλείου (65%) καταγράφει το υψηλότερο ποσοστό και ακολουθούν οι Ενότητες Λασιθίου (32%), Χανίων (2%) και Ρεθύμνου (1%).

**Διάγραμμα 61:** Ποσοστιαία κατανομή των επισκεπτών σε αρχαιολογικούς χώρους στην Περιφέρεια Κρήτης ανά Περιφερειακή Ενότητα, 2022



## 4.8 ΕΙΣΠΡΑΞΕΙΣ ΣΕ ΜΟΥΣΕΙΑ (ΣΕ €), 2019-2022

### 4.8.1 Εισπράξεις σε μουσεία στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια

Οι εισπράξεις στα μουσεία της Ελλάδας την περίοδο 2019-2021 σημείωσαν μείωση κατά -56% (από € 23,3 εκατ. το 2019 σε € 10,4 εκατ. το 2021). Επιμέρους, όλες οι Περιφέρειες κατέγραψαν πτώση, με τις υψηλότερες μειώσεις σε απόλυτα μεγέθη να καταγράφονται στις Περιφέρειες Αττικής (-57% ή - € 7,7 εκατ., από € 13,5 εκατ. το 2019 σε € 5,8 εκατ. το 2021), Στερεάς Ελλάδας (-77% ή - € 1,6 εκατ., από € 2,1 εκατ. το 2019 σε € 474 χιλ. το 2021), Κρήτης (-44% ή - € 1,0 εκατ., από € 2,3 εκατ. το 2019 σε € 1,3 εκατ. το 2021), Νοτίου Αιγαίου (-40% ή - € 976 χιλ., από € 2,4 εκατ. το 2019 σε € 1,4 εκατ. το 2021), Δυτικής Ελλάδας (-76% ή - € 715 χιλ., από € 935 χιλ. το 2019 σε € 220 χιλ. το 2021) και Κεντρικής Μακεδονίας (-52% ή - € 712 χιλ., από € 1,4 εκατ. το 2019 σε € 669 χιλ. το 2021).

Την περίοδο 2019-2022, οι εισπράξεις στα μουσεία της Ελλάδας παρουσίασαν οριακή αύξηση κατά +0,1% (από € 23,3 εκατ. το 2019 σε € 23,4 εκατ. το 2022). Επιμέρους, όλες οι Περιφέρειες κατέγραψαν αύξηση, με εξαίρεση τις Περιφέρειες Στερεάς Ελλάδας (-45%, από € 2,1 εκατ. το 2019 σε € 1,1 εκατ. το 2022), Δυτικής Ελλάδας (-37%, από € 935 χιλ. το 2019 σε € 587 χιλ. το 2022) και Πελοποννήσου (-2%, από € 159 χιλ. το 2019 σε € 156 χιλ. το 2022). Ενδεικτικά, οι υπόλοιπες Περιφέρειες: Αττική (+4%, από € 13,5 εκατ. το 2019 σε € 14,1 εκατ. το 2022), Νότιο Αιγαίο (+10%, από € 2,4 εκατ. το 2019 σε € 2,7 εκατ. το 2022), Κρήτη (+8%, από € 2,3 εκατ. το 2019 σε € 2,4 εκατ. το 2022), Κεντρική Μακεδονία (8%, από € 1,4 εκατ. το 2019 σε € 1,5 εκατ. το 2022), Ιόνια Νησιά (+65%, από € 263 χιλ. το 2019 σε € 434 χιλ. το 2022), Ήπειρο (+41%, από € 79 χιλ. το 2019 σε € 111 χιλ. το 2022), Βόρειο Αιγαίο (+7%, από € 95 χιλ. το 2019 σε € 102 χιλ. το 2022), Αν. Μακεδονία & Θράκη (+7%, από € 69 χιλ. το 2019 σε € 74 χιλ. το 2022), Θεσσαλία (+15%, από 26 χιλ. το 2019 σε 30 χιλ. το 2022) και Δυτική Μακεδονία (+13%, από € 13 χιλ. το 2019 σε € 15 χιλ. το 2022).

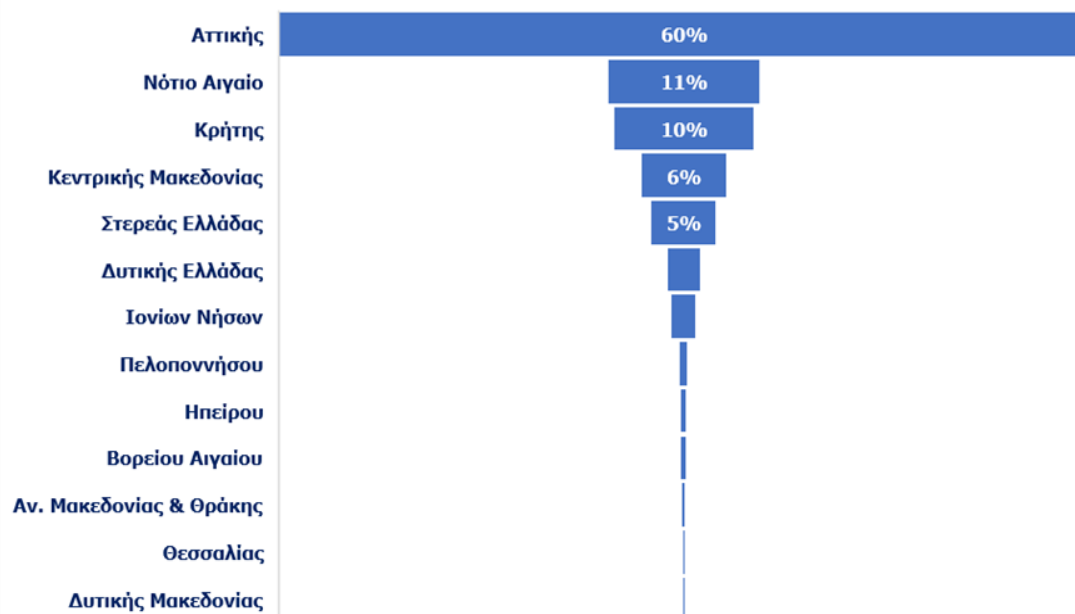
**Πίνακας 49:** Εισπράξεις σε μουσεία της Ελλάδας ανά Περιφέρεια (σε €), 2019-2022

Περιφέρεια	2019	2021	2022	%Δ 2019-2021	%Δ 2019-2022
Αττικής	13.546.010	5.835.488	14.117.747	-57%	4%
Νότιο Αιγαίο	2.410.001	1.434.381	2.651.530	-40%	10%
<b>Κρήτης</b>	<b>2.277.840</b>	<b>1.266.613</b>	<b>2.449.235</b>	<b>-44%</b>	<b>8%</b>
Κεντρικής Μακεδονίας	1.380.806	668.752	1.491.388	-52%	8%
Στερεάς Ελλάδας	2.088.808	474.007	1.143.663	-77%	-45%
Δυτικής Ελλάδας	935.207	219.906	587.280	-76%	-37%
Ιονίων Νήσων	262.705	209.368	433.667	-20%	65%
Πελοποννήσου	159.499	106.944	155.842	-33%	-2%
Ηπείρου	79.259	64.636	111.395	-18%	41%
Βορείου Αιγαίου	95.252	46.526	101.861	-51%	7%
Αν. Μακεδονίας & Θράκης	69.026	39.085	73.714	-43%	7%
Θεσσαλίας	25.730	11.555	29.537	-55%	15%
Δυτικής Μακεδονίας	12.883	8.383	14.606	-35%	13%
<b>Σύνολο</b>	<b>23.343.026</b>	<b>10.385.644</b>	<b>23.361.465</b>	<b>-56%</b>	<b>0%</b>

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Όσον αφορά την ποσοστιαία κατανομή των εισπράξεων σε μουσεία στις επιμέρους Περιφέρειες, παρατηρούμε ότι η Αττική το 2022 αντιπροσωπεύει πάνω από τις μισές εισπράξεις (60%) που καταγράφηκαν στην Ελλάδα και ακολουθούν το Νότιο Αιγαίο (11%), η Κρήτη (10%) και η Κεντρική Μακεδονία (6%). Δηλαδή οι 4 αυτές Περιφέρειες αντιπροσωπεύουν το 89% των εισπράξεων στα μουσεία της Ελλάδας που καταγράφηκαν το 2022.

**Διάγραμμα 62:** Ποσοστιαία κατανομή των εισπράξεων σε Μουσεία στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2022



#### 4.8.2 Εισπράξεις σε μουσεία στην Περιφέρεια Κρήτης ανά Περιφερειακή Ενότητα

Η Περιφέρεια Κρήτης το 2022 αντιπροσωπεύει το 10% των εισπράξεων σε μουσεία της Ελλάδας. Η Περιφέρεια Κρήτης σημείωσε την περίοδο 2019-2021 μείωση εισπράξεων κατά -44% (από € 2,3 εκατ. το 2019 σε € 1,3 εκατ. το 2021). Επιμέρους, όλες οι Ενότητες σημείωσαν μείωση: Ηράκλειο (-40%, από € 1,9 εκατ. το 2019 σε € 1,2 εκατ. το 2021), Ρεθύμνο (-56%, από € 143 χιλ. το 2019 σε € 63 χιλ. το 2021), Λασιθί (-32%, από 51 χιλ. το 2019 σε 35 χιλ. το 2021) και Χανιά (-90%, από € 168 χιλ. το 2019 σε € 17 χιλ. το 2021).

Την περίοδο 2019-2022, οι εισπράξεις στα μουσεία της Περιφέρειας κατέγραψαν αύξηση κατά +8% (από € 2,3 εκατ. το 2019 σε € 2,4 εκατ. το 2022). Επιμέρους, όλες οι Ενότητες σημείωσαν αύξηση, με εξαίρεση την Ενότητα Ρεθύμνου (-13%, από € 143 χιλ. το 2019 σε € 125 χιλ. το 2022). Ενδεικτικά, οι υπόλοιπες Ενότητες: Ηράκλειο (+9%, από € 1,9 εκατ. το 2019 σε € 2,1 εκατ. το 2022), Χανιά (+7%, από € 168 χιλ. το 2019 σε € 180 χιλ. το 2022) και Λασιθί (+20%, από 51 χιλ. το 2019 σε 61 χιλ. το 2022).

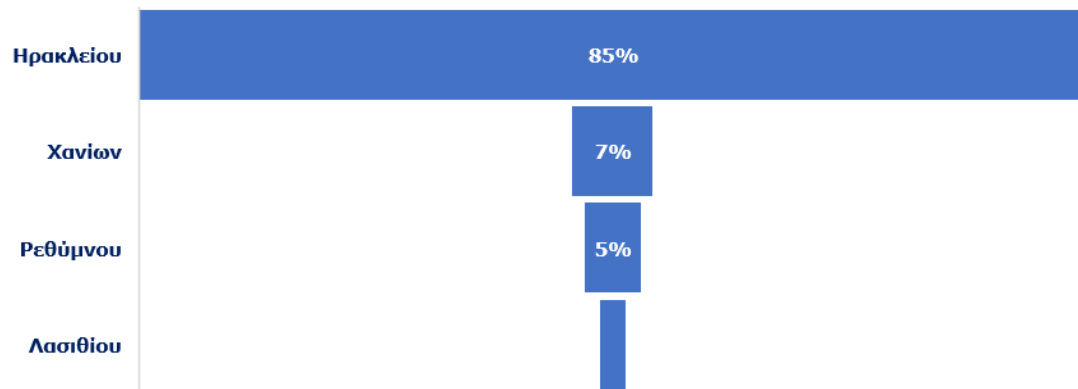
**Πίνακας 50:** Εισπράξεις σε μουσεία της Περιφέρειας Κρήτης ανά Περιφερειακή Ενότητα (σε €), 2019-2022

Ενότητα	2019	2021	2022	%Δ 2019-2021	%Δ 2019-2022
<b>Ηρακλείου</b>	1.915.613	1.150.928	2.083.860	-40%	9%
<b>Χανίων</b>	168.288	17.434	179.654	-90%	7%
<b>Ρεθύμνου</b>	142.951	63.372	124.715	-56%	-13%
<b>Λασιθίου</b>	50.988	34.879	61.006	-32%	20%
<b>Κρήτη</b>	<b>2.277.840</b>	<b>1.266.613</b>	<b>2.449.235</b>	<b>-44%</b>	<b>8%</b>

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Αναφορικά με την ποσοστιαία κατανομή των εισπράξεων σε μουσεία για το 2022, παρατηρούμε ότι η Ενότητα Ηρακλείου (85%) καταγράφει το υψηλότερο ποσοστό και ακολουθούν οι Ενότητες Χανίων (7%), Ρεθύμνου (5%) και Λασιθίου (2%).

**Διάγραμμα 63:** Ποσοστιαία κατανομή των εισπράξεων σε Μουσεία στην Περιφέρεια Κρήτης ανά Περιφερειακή Ενότητα, 2022



#### 4.9 ΕΙΣΠΡΑΞΕΙΣ ΣΕ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΥΣ ΧΩΡΟΥΣ (ΣΕ €), 2019-22

##### 4.9.1 Εισπράξεις σε αρχαιολογικούς χώρους στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια

Οι εισπράξεις στους αρχαιολογικούς χώρους της Ελλάδας την περίοδο 2019-2021 σημείωσαν μείωση κατά -59% (από € 107,6 εκατ. το 2019 σε € 44,3 εκατ. το 2021). Επιμέρους, όλες οι Περιφέρειες κατέγραψαν πτώση, με εξαίρεση την Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας (+0,4%, από € 250 το 2019 σε € 251 το 2021). Οι υψηλότερες μειώσεις σε απόλυτα μεγέθη καταγράφηκαν στις Περιφέρειες Αττικής (-63% ή - € 37,9 εκατ., από € 59,7 εκατ. το 2019 σε € 21,8 εκατ. το 2021), Κρήτης (-51% ή - € 7,9 εκατ., από € 15,4 εκατ. το 2019 σε € 7,5 εκατ. το 2021), Νοτίου Αιγαίου (-47% ή - € 5,8 εκατ., από € 12,4 εκατ. το 2019 σε € 6,5 εκατ. το 2021), Πελοποννήσου (-58% ή - € 6,1 εκατ., από € 10,5 εκατ. το 2019 σε € 4,4 εκατ. το 2021), Δυτικής Ελλάδας (-67% ή - € 2,5 εκατ., από € 3,7 εκατ. το 2019 σε € 1,2 εκατ. το 2021), Στερεάς Ελλάδας (-61% ή - € 1,7 εκατ., από € 2,8 εκατ. το 2019 σε € 1,1 εκατ. το 2021) και Κεντρικής Μακεδονίας (-55% ή - € 771 χιλ., από € 1,4 εκατ. το 2019 σε € 632 χιλ. το 2021).

Την περίοδο 2019-2022, οι εισπράξεις στους αρχαιολογικούς χώρους της Ελλάδας μειώθηκαν κατά -9% (από € 107,6 εκατ. το 2019 σε € 98,2 εκατ. το 2022). Επιμέρους, όλες οι Περιφέρειες κατέγραψαν πτώση, με εξαίρεση τις Περιφέρειες Ιονίων Νήσων (+29%, από € 908 χιλ. το 2019 σε € 1,2 εκατ. το 2022), Βορείου Αιγαίου (+10%, από € 233 χιλ. το 2019 σε € 257 χιλ. το 2022), Θεσσαλίας (+383%, από € 3 χιλ. το 2019 σε € 16 χιλ. το 2022) και Δυτικής Μακεδονίας (+248%, από € 250 το 2019 σε € 870 το 2022). Ενδεικτικά, οι υπόλοιπες Περιφέρειες: Αττική (-6%, από € 59,7 εκατ. το 2019 σε € 55,8 εκατ. το 2021), Κρήτη (-10%, από € 15,4 εκατ. το 2019 σε € 13,9 εκατ. το 2022), Νότιο Αιγαίο (-7%, από € 12,4 εκατ. το 2019 σε € 11,5 εκατ. το 2022), Πελοπόννησος (-19%, από € 10,5 εκατ. το 2019 σε € 8,5 εκατ. το 2022), Δυτική Ελλάδα (-26%, από € 3,7 εκατ. το 2019 σε € 2,7 εκατ. το 2022), Στερεά Ελλάδα (-12%, από € 2,8 εκατ. το 2019 σε € 2,5 εκατ. το 2022), Κεντρική Μακεδονία (-10%, από € 1,4 εκατ. το 2019 σε € 1,3 εκατ. το 2022), Ήπειρος (-2%, από € 249 χιλ. το 2019 σε € 243 χιλ. το 2022) και Αν. Μακεδονία & Θράκη (-16%, από € 268 χιλ. το 2019 σε € 224 χιλ. το 2022).

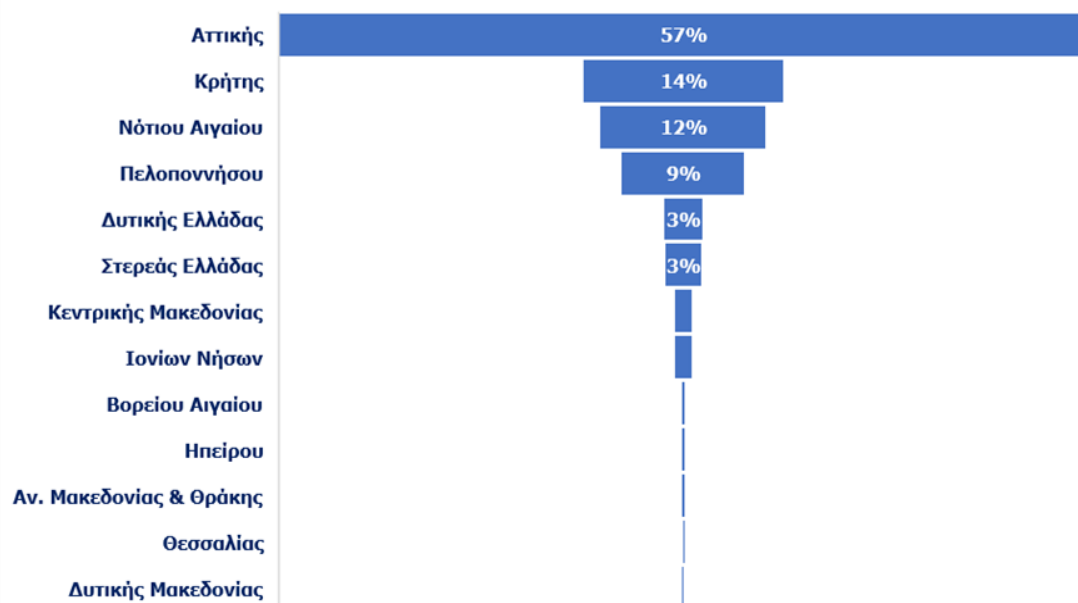
**Πίνακας 51:** Εισπράξεις σε αρχαιολογικούς χώρους στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια (σε €), 2019-2022

Περιφέρεια	2019	2021	2022	%Δ 2019-2021	%Δ 2019-2022
Αττικής	59.673.091	21.821.349	55.822.400	-63%	-6%
<b>Κρήτης</b>	<b>15.430.219</b>	<b>7.510.819</b>	<b>13.923.133</b>	<b>-51%</b>	<b>-10%</b>
Νότιου Αιγαίου	12.392.739	6.543.037	11.482.280	-47%	-7%
Πελοποννήσου	10.495.760	4.436.045	8.534.107	-58%	-19%
Δυτικής Ελλάδας	3.720.409	1.220.578	2.745.826	-67%	-26%
Στερεάς Ελλάδας	2.817.993	1.098.161	2.491.640	-61%	-12%
Κεντρικής Μακεδονίας	1.403.192	632.230	1.260.791	-55%	-10%
Ιονίων Νήσων	907.794	667.884	1.171.647	-26%	29%
Βορείου Αιγαίου	233.466	140.448	257.408	-40%	10%
Ηπείρου	249.340	179.863	243.151	-28%	-2%
Αν. Μακεδονίας & Θράκης	268.184	95.721	224.050	-64%	-16%
Θεσσαλίας	3.383	3.164	16.345	-6%	383%
Δυτικής Μακεδονίας	250	251	870	0%	248%
<b>Σύνολο</b>	<b>107.595.820</b>	<b>44.349.550</b>	<b>98.173.648</b>	<b>-59%</b>	<b>-9%</b>

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Όσον αφορά την ποσοστιαία κατανομή των εισπράξεων στους αρχαιολογικούς χώρους στις επιμέρους Περιφέρειες, παρατηρούμε ότι η Αττική το 2022 αντιπροσωπεύει το 57% των εισπράξεων που καταγράφονται στην Ελλάδα και ακολουθούν η Κρήτη (14%), το Νότιο Αιγαίο (12%) και η Πελοπόννησος (9%). Δηλαδή οι 4 αυτές Περιφέρειες αντιπροσωπεύουν το 91% των εισπράξεων σε αρχαιολογικούς χώρους της Ελλάδας που καταγράφηκαν το 2022.

**Διάγραμμα 64:** Ποσοστιαία κατανομή των εισπράξεων σε αρχαιολογικούς χώρους στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2022





#### 4.9.2 Εισπράξεις σε αρχαιολογικούς χώρους στην Περιφέρεια Κρήτης ανά Περιφερειακή Ενότητα

Η Περιφέρεια Κρήτης το 2022 αντιπροσωπεύει το 14% των εισπράξεων σε αρχαιολογικούς χώρους της Ελλάδας. Την περίοδο 2019-2021, η Περιφέρεια Κρήτης σημείωσε μείωση εισπράξεων στους αρχαιολογικούς της χώρους κατά -51% (από € 15,4 εκατ. το 2019 σε € 7,5 εκατ. το 2021). Επιμέρους, όλες οι Ενότητες κατέγραψαν πτώση: Ηράκλειο (-51%, από € 11,7 εκατ. το 2019 σε € 5,8 εκατ. το 2021), Λασιθί (-54%, από € 3,6 εκατ. το 2019 σε € 1,7 εκατ. το 2021), Χανιά (-5%, από € 70 χιλ. το 2019 σε € 66 χιλ. το 2021) και Ρέθυμνο (-49%, από € 29 χιλ. το 2019 σε € 15 χιλ. το 2021).

Την περίοδο 2019-2022, οι εισπράξεις στους αρχαιολογικούς χώρους της Περιφέρειας κατέγραψαν πτώση κατά -10% (από € 15,4 εκατ. το 2019 σε € 13,9 εκατ. το 2022). Επιμέρους, η εικόνα ήταν μικτή, με τις Ενότητες Ηρακλείου (-9%, από € 11,7 εκατ. το 2019 σε € 10,7 εκατ. το 2022) και Λασιθίου (-14%, από € 3,6 εκατ. το 2019 σε € 3,1 εκατ. το 2022) να καταγράφουν μείωση ενώ αντίθετα οι Ενότητες Χανίων (+48%, από € 70 χιλ. το 2019 σε € 103 χιλ. το 2022) και Ρεθύμνου (+22%, από € 29 χιλ. το 2019 σε € 36 χιλ. το 2022) αύξηση.

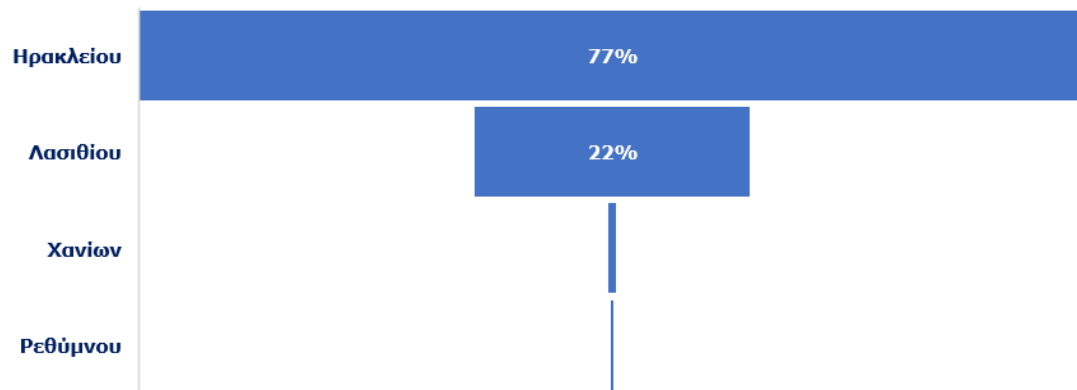
**Πίνακας 52:** Εισπράξεις σε αρχαιολογικούς χώρους της Περιφέρειας Κρήτης ανά Περιφερειακή Ενότητα (σε €), 2019-2022

Ενότητα	2019	2021	2022	%Δ 2019-2021	%Δ 2019-2022
<b>Ηρακλείου</b>	11.715.294	5.756.506	10.675.331	-51%	-9%
<b>Λασιθίου</b>	3.616.107	1.672.848	3.109.220	-54%	-14%
<b>Χανίων</b>	69.615	66.456	102.924	-5%	48%
<b>Ρεθύμνου</b>	29.203	15.009	35.658	-49%	22%
<b>Κρήτη</b>	<b>15.430.219</b>	<b>7.510.819</b>	<b>13.923.133</b>	<b>-51%</b>	<b>-10%</b>

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Αναφορικά με την ποσοστιαία κατανομή των επισκεπτών σε αρχαιολογικούς χώρους για το 2022, παρατηρούμε ότι η Ενότητα Ηρακλείου (77%) καταγράφει το υψηλότερο ποσοστό και ακολουθούν οι Ενότητες Λασιθίου (22%), Χανίων (1%) και Ρεθύμνου (0,3%).

**Διάγραμμα 65:** Ποσοστιαία κατανομή των εισπράξεων σε αρχαιολογικούς χώρους στην Περιφέρεια Κρήτης ανά Περιφερειακή Ενότητα, 2022



## 5 ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΑ ΜΕΓΕΘΗ, 2019-2022

### 5.1 ΒΑΣΙΚΑ ΜΕΓΕΘΗ ΕΙΣΕΡΧΟΜΕΝΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ, 2019-2022

Η συγκέντρωση και επεξεργασία ταξιδιωτικών στοιχείων ανά Περιφέρεια, όπως αυτά συλλέγονται μέσω της Έρευνας Συνόρων<sup>16</sup>, ξεκίνησε τον Ιανουάριο του 2016 και έκτοτε η Τράπεζα της Ελλάδος συγκεντρώνει στοιχεία για την περιφερειακή κατανομή των ταξιδιωτικών εισπράξεων, καθώς και των επισκέψεων και διανυκτερεύσεων των εισερχόμενων ταξιδιωτών<sup>17</sup>. Η ταξινόμηση των Περιφερειών γίνεται σύμφωνα με την επίσημη στατιστική ταξινόμηση της ΕΕ (NUTS 2013/EU-28) και συγκεκριμένα με το δεύτερο επίπεδο αυτής (NUTS 2), που συμπίπτει με την διοικητική διαίρεση της χώρας σε 13 Περιφέρειες. Ως επισκέψεις, ορίζονται οι επισκέψεις που κάνει ένας τουρίστας στις επιμέρους Περιφέρειες της χώρας. Για παράδειγμα ένας τουρίστας που ταξιδεύει στην Ελλάδα και επισκέπτεται δύο Περιφέρειες (π.χ. Αττικής και Νοτίου Αιγαίου) στην Έρευνα Συνόρων καταγράφεται ως μια **άφιξη** και δύο **επισκέψεις**.

#### 5.1.1 Επισκέψεις στην Ελλάδα

Οι επισκέψεις στην Ελλάδα την περίοδο 2019-2021 κατέγραψαν μείωση κατά -55% (από 36,6 εκατ. το 2019 σε 16,4 εκατ. το 2021). Επιμέρους, όλες οι Περιφέρειες σημείωσαν μείωση στον αριθμό των επισκέψεων τους, με τις υψηλότερες μειώσεις σε απόλυτους αριθμούς να καταγράφονται στις Περιφέρειες: Κεντρικής Μακεδονίας (-57% ή -3,8 εκατ., από 6,8 εκατ. το 2019 σε 2,9 εκατ. το 2021), Αν. Μακεδονίας & Θράκης (-91% ή -3,5 εκατ., από 3,8 εκατ. το 2019 σε 333 χιλ. το 2021), Αττικής (-55% ή -3,3 εκατ., από 5,9 εκατ. το 2019 σε 2,6 εκατ. το 2021), Νοτίου Αιγαίου (-47% ή -3,3 εκατ., από 6,9 εκατ. το 2019 σε 3,6 εκατ. το 2021), Κρήτης (-40% ή -2,1 εκατ., από 5,3 εκατ. το 2019 σε 3,1 εκατ. το 2021) και Ιονίων Νήσων (-43% ή -1,3 εκατ., από 3,0 εκατ. το 2019 σε 1,7 εκατ. το 2021).

Την περίοδο 2019-2022, οι επισκέψεις στην Ελλάδα κατέγραψαν μείωση κατά -14% (από 36,6 εκατ. το 2019 σε 31,4 εκατ. το 2022). Επιμέρους, όλες οι Περιφέρειες σημείωσαν μείωση στον αριθμό των επισκέψεων τους, με εξαίρεση τις Περιφέρειες Ιονίων Νήσων (+4%, από 3,0 εκατ. το 2019 σε 3,2 εκατ. το 2022) και Ηπείρου

<sup>16</sup> Για συνοπτική παρουσίαση της μεθοδολογίας της Έρευνας Συνόρων βλ. [εδώ](#).

<sup>17</sup> Δεν περιλαμβάνονται μεγέθη από κρουαζιέρες, πέραν όσων καταγράφονται από την Έρευνα Συνόρων.

(+5%, από 1,0 εκατ. το 2019 σε 1,1 εκατ. το 2022). Ενδεικτικά, οι υπόλοιπες Περιφέρειες: Νότιο Αιγαίο (-3%, από 6,9 εκατ. το 2019 σε 6,7 εκατ. το 2022), Αττική (-5%, από 5,9 εκατ. το 2019 σε 5,6 εκατ. το 2022), Κεντρική Μακεδονία (-18%, από 6,8 εκατ. το 2019 σε 5,6 εκατ. το 2022), Κρήτη (-3%, από 5,3 εκατ. το 2019 σε 5,1 εκατ. το 2022), Αν. Μακεδονία & Θράκη (-71%, από 3,8 εκατ. το 2019 σε 1,1 εκατ. το 2022), Πελοπόννησος (-1%, από 899 χιλ. το 2019 σε 891 χιλ. το 2022), Θεσσαλία (-20%, από 806 χιλ. το 2019 σε 646 χιλ. το 2022), Δυτική Ελλάδα (-29%, από 817 χιλ. το 2019 σε 582 χιλ. το 2022), Στερεά Ελλάδα (-23%, από 679 χιλ. το 2019 σε 521 χιλ. το 2022), Βόρειο Αιγαίο (-45%, από 359 χιλ. το 2019 σε 196 χιλ. το 2022) και Δυτική Μακεδονία (-43%, από 304 χιλ. το 2019 σε 174 χιλ. το 2022).

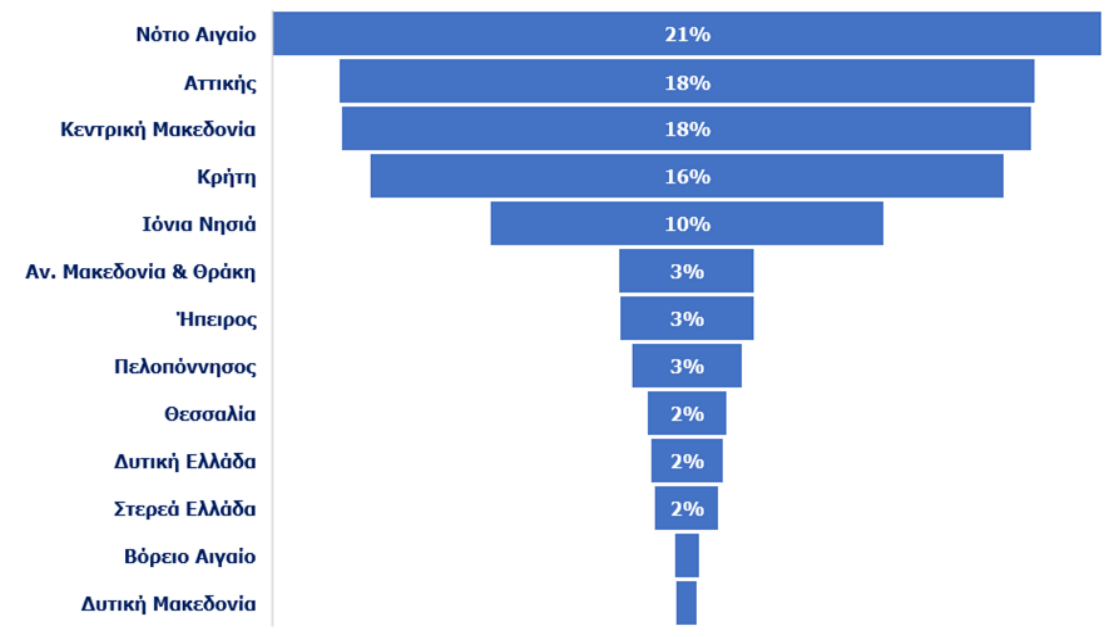
**Πίνακας 53:** Επισκέψεις στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια (σε χιλ.), 2019-2022

Περιφέρειες	2019	2021	2022	%Δ 2019-2021	%Δ 2019-2022
Νότιο Αιγαίο	6.893	3.624	6.696	-47%	-3%
Αττικής	5.923	2.640	5.624	-55%	-5%
Κεντρική Μακεδονία	6.761	2.934	5.568	-57%	-18%
<b>Κρήτη</b>	<b>5.288</b>	<b>3.148</b>	<b>5.114</b>	<b>-40%</b>	<b>-3%</b>
Ιόνια Νησιά	3.048	1.742	3.176	-43%	4%
Αν. Μακεδονία & Θράκη	3.833	333	1.096	-91%	-71%
Ήπειρος	1.033	425	1.083	-59%	5%
Πελοπόννησος	899	477	891	-47%	-1%
Θεσσαλία	806	274	646	-66%	-20%
Δυτική Ελλάδα	817	351	582	-57%	-29%
Στερεά Ελλάδα	679	240	521	-65%	-23%
Βόρειο Αιγαίο	359	99	196	-72%	-45%
Δυτική Μακεδονία	304	88	174	-71%	-43%
<b>Ελλάδα</b>	<b>36.643</b>	<b>16.376</b>	<b>31.367</b>	<b>-55%</b>	<b>-14%</b>

Πηγή: ΤΥΕ - Επεξεργασία INSETE - Intelligence

Αναφορικά με την ποσοστιαία κατανομή των επισκέψεων στις επιμέρους Περιφέρειες, παρατηρούμε ότι το Νότιο Αιγαίο (21%), η Αττική (18%), η Κεντρική Μακεδονία (18%), η Κρήτη (16%) και τα Ιόνια Νησιά (10%) δέχονται το μεγαλύτερο ποσοστό επισκεπτών, αντιπροσωπεύοντας για το 2022 το 83% των συνολικών επισκέψεων στην Ελλάδα.

**Διάγραμμα 66:** Ποσοστιαία κατανομή των επισκέψεων στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2022



### 5.1.2 Επισκέψεις ανά χώρα προέλευσης στην Περιφέρεια Κρήτης

Η Περιφέρεια Κρήτης αντιπροσωπεύει το 16% των επισκέψεων που καταγράφηκαν στην Ελλάδα το 2022. Την περίοδο 2019-2021, η Περιφέρεια κατέγραψε μείωση επισκέψεων κατά πτώση κατά -40% (από 5,3 εκατ. το 2019 σε 3,1 εκατ. το 2021). Επιμέρους, όλες οι αγορές κατέγραψαν αρνητικό πρόσημο: Γερμανία (-22%, από 1,3 εκατ. το 2019 σε 1,0 εκατ. το 2021), Γαλλία (-38%, από 584 χιλ. το 2019 σε 365 χιλ. το 2021), Ην. Βασίλειο (-63%, από 596 χιλ. το 2019 σε 219 χιλ. το 2021), Ολλανδία (-44%, από 295 χιλ. το 2019 σε 165 χιλ. το 2021), Ελβετία (-11%, από 184 χιλ. το 2019 σε 164 χιλ. το 2021), Ιταλία (-38%, από 241 χιλ. το 2019 σε 150 χιλ. το 2021), Βέλγιο (-51%, από 211 χιλ. το 2019 σε 103 χιλ. το 2021), Ρωσία (-91%, από 130 χιλ. το 2019 σε 12 χιλ. το 2021) και Λοιπές (-46%, από 1,7 εκατ. το 2019 σε 933 χιλ. το 2021).

Την περίοδο 2019-2022, οι επισκέψεις στην Περιφέρεια Κρήτης σημείωσαν πτώση κατά -3% (από 5,3 εκατ. το 2019 σε 5,1 εκατ. το 2022). Επιμέρους, όλες οι αγορές κατέγραψαν αρνητικό πρόσημο, με εξαίρεση τις αγορές του Ην. Βασιλείου (+107%, από 596 χιλ. το 2019 σε 1,2 εκατ. το 2022) και της Ολλανδίας (+14%, από 295 χιλ. το 2019 σε 337 χιλ. το 2022). Ενδεικτικά, οι υπόλοιπες αγορές: Γερμανία (-21%, από 1,3 εκατ. το 2019 σε 1,0 εκατ. το 2022), Γαλλία (-6%, από 584 χιλ. το 2019 σε 548 χιλ. το 2022), Ιταλία (-17%, από 241 χιλ. το 2019 σε 200 χιλ. το 2022), Βέλγιο (-31%, από 211 χιλ. το 2019 σε 146 χιλ. το 2022), Ελβετία (-36%, από 184 χιλ. το 2019 σε 118 χιλ. το 2022) και Λοιπές (-14%, από 1,7 εκατ. το 2019 σε 1,5 εκατ. το 2022). Στοιχεία για την αγορά της Ρωσίας δεν διατίθενται λόγω χαμηλής αντιπροσωπευτικότητας.

**Πίνακας 54:** Επισκέψεις ανά χώρα προέλευσης στην Περιφέρεια Κρήτης (σε χιλ.), 2019-2022

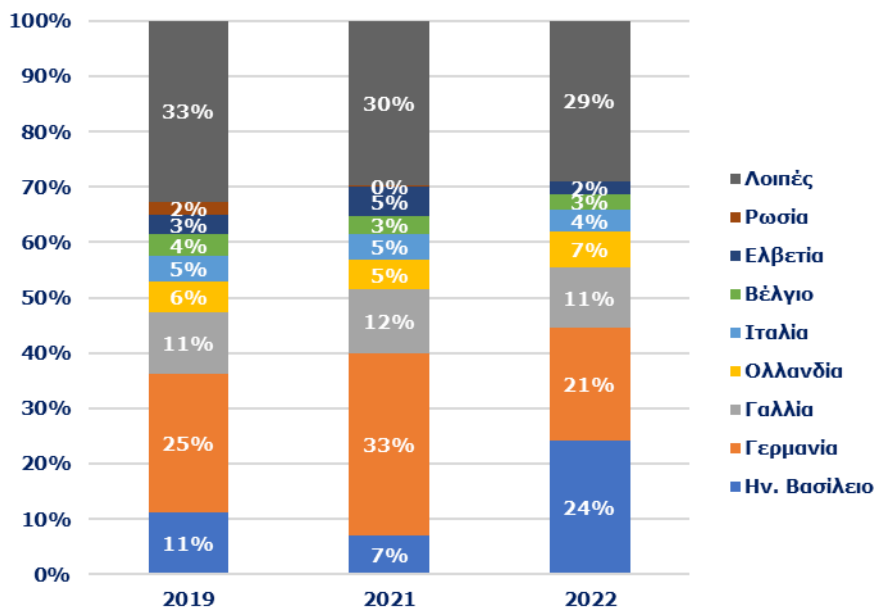
Χώρες Προέλευσης	2019	2021	2022	%Δ 2019-2021	%Δ 2019-2022
<b>Ην. Βασίλειο</b>	596	219	1.235	-63%	107%
<b>Γερμανία</b>	1.323	1.038	1.049	-22%	-21%
<b>Γαλλία</b>	584	365	548	-38%	-6%
<b>Ολλανδία</b>	295	165	337	-44%	14%
<b>Ιταλία</b>	241	150	200	-38%	-17%
<b>Βέλγιο</b>	211	103	146	-51%	-31%
<b>Ελβετία</b>	184	164	118	-11%	-36%
<b>Ρωσία</b>	130	12	(:)	-91%	
<b>Λοιπές</b>	1.724	933	1.480	-46%	-14%
<b>Σύνολο</b>	<b>5.288</b>	<b>3.148</b>	<b>5.114</b>	<b>-40%</b>	<b>-3%</b>

Πηγή: ΤΤΕ - Επεξεργασία INSETE - Intelligence

Το σύμβολο (:) υποδηλώνει στοιχεία μη δημοσιευμένα λόγω χαμηλής αντιπροσωπευτικότητας

Αναφορικά με την ποσοστιαία κατανομή για το 2022, οι επισκέπτες από το Ην. Βασίλειο κατέχουν το υψηλότερο μερίδιο με 24% (11% το 2019) και ακολουθούν από την Γερμανία με 21% (25% το 2019), από την Γαλλία με 11% (αμετάβλητο σε σχέση με το 2019), από την Ολλανδία με 7% (6% το 2019), από την Ιταλία με 4% (5% το 2019), από το Βέλγιο με 3% (4% το 2019), από την Ελβετία με 2% (3% το 2019) και από τις Λοιπές με 29% (33% το 2019).

**Διάγραμμα 67:** Ποσοστιαία κατανομή των επισκέψεων ανά χώρα προέλευσης στην Περιφέρεια Κρήτης, 2019-2022



Πηγή: ΤτΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

### 5.1.3 Διανυκτερεύσεις στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια

Οι διανυκτερεύσεις στην Ελλάδα την περίοδο 2019-2021 κατέγραψαν μείωση κατά -43% (από 232,5 εκατ. το 2019 σε 131,4 εκατ. το 2021). Επιμέρους, όλες οι Περιφέρειες σημείωσαν μείωση στον αριθμό των διανυκτερεύσεων τους, με τις υψηλότερες μειώσεις σε απόλυτους αριθμούς να καταγράφονται στις Περιφέρειες: Νοτίου Αιγαίου (-44% ή -23,3 εκατ., από 53,2 εκατ. το 2019 σε 29,9 εκατ. το 2021), Κεντρικής Μακεδονίας (-48% ή -19,5 εκατ., από 40,8 εκατ. το 2019 σε 21,3 εκατ. το 2021), Κρήτης (-38% ή -16,4 εκατ., από 43,3 εκατ. το 2019 σε 26,9 εκατ. το 2021), Αττικής (-37% ή -12,6 εκατ., από 34,0 εκατ. το 2019 σε 21,4 εκατ. το 2021) και Ιονίων Νήσων (-39% ή -9,4 εκατ., από 23,7 εκατ. το 2019 σε 14,4 εκατ. το 2021).

Την περίοδο 2019-2022, οι διανυκτερεύσεις στην Ελλάδα κατέγραψαν μείωση κατά -7% (από 232,5 εκατ. το 2019 σε 216,9 εκατ. το 2022). Επιμέρους, όλες οι Περιφέρειες σημείωσαν μείωση στον αριθμό των διανυκτερεύσεων τους, με εξαίρεση τις Περιφέρειες Αττικής (+3%, από 34,0 εκατ. το 2019 σε 35,1 εκατ. το 2022), Ιονίων Νήσων (+1%, από 23,7 εκατ. το 2019 σε 24,0 εκατ. το 2022) και Πελοποννήσου (+24%, από 6,5 εκατ. το 2019 σε 8,0 εκατ. το 2022). Ενδεικτικά, οι υπόλοιπες Περιφέρειες: Νότιο Αιγαίο (-3%, από 53,2 εκατ. το 2019 σε 51,4 εκατ. το 2022), Κρήτη (-3%, από 43,3 εκατ. το 2019 σε 41,9 εκατ. το 2022), Κεντρική Μακεδονία (-17%, από 40,8 εκατ. το 2019 σε 33,9 εκατ. το 2022), Αν. Μακεδονία & Θράκη (-42%, από 10,2 εκατ. το 2019 σε 5,9 εκατ. το 2022), Θεσσαλία (-9%, από 4,9 εκατ. το 2019 σε 4,6 εκατ. το 2022), Ήπειρο (-21%, από 4,0 εκατ. το 2019 σε 3,2 εκατ. το 2022), Δυτική Ελλάδα (-34%, από 4,5 εκατ. το 2019 σε 3,0 εκατ. το 2022), Στερεά Ελλάδα (-1%, από 3,0 εκατ. το 2019 σε 3,0 εκατ. το 2022), Βόρειο Αιγαίο (-26%, από 2,9 εκατ. το 2019 σε 2,1 εκατ. το 2022) και Δυτική Μακεδονία (-36%, από 1,5 εκατ. το 2019 σε 971 χιλ. το 2022).



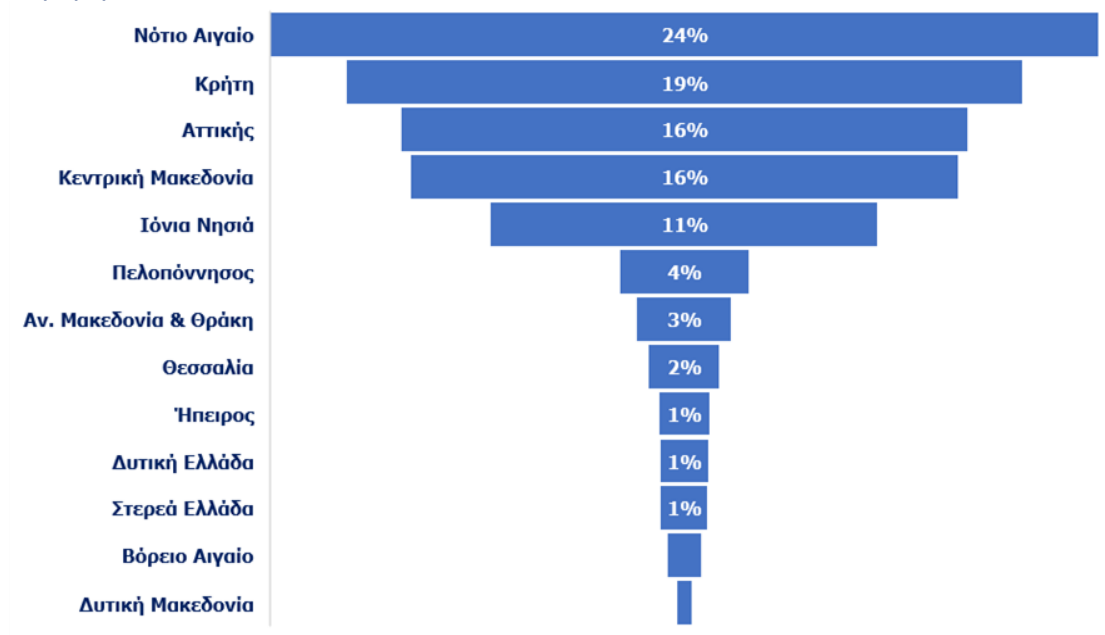
**Πίνακας 55:** Διανυκτερεύσεις στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια (σε χιλ.), 2019-2022

Περιφέρειες	2019	2021	2022	%Δ 2019-2021	%Δ 2019-2022
Νότιο Αιγαίο	53.169	29.914	51.371	-44%	-3%
<b>Κρήτη</b>	<b>43.256</b>	<b>26.872</b>	<b>41.891</b>	<b>-38%</b>	<b>-3%</b>
Αττικής	34.028	21.432	35.135	-37%	3%
Κεντρική Μακεδονία	40.808	21.296	33.926	-48%	-17%
Ιόνια Νησιά	23.744	14.391	24.026	-39%	1%
Πελοπόννησος	6.466	4.093	8.042	-37%	24%
Αν. Μακεδονία & Θράκη	10.171	2.539	5.891	-75%	-42%
Θεσσαλία	4.889	2.410	4.436	-51%	-9%
Ήπειρος	4.003	1.972	3.178	-51%	-21%
Δυτική Ελλάδα	4.530	2.372	2.977	-48%	-34%
Στερεά Ελλάδα	2.978	1.796	2.962	-40%	-1%
Βόρειο Αιγαίο	2.902	1.270	2.144	-56%	-26%
Δυτική Μακεδονία	1.520	1.002	971	-34%	-36%
<b>Ελλάδα</b>	<b>232.464</b>	<b>131.357</b>	<b>216.949</b>	<b>-43%</b>	<b>-7%</b>

Πηγή: ΤΤΕ - Επεξεργασία INSETE - Intelligence

Αναφορικά με την ποσοστιαία κατανομή των διανυκτερεύσεων στις επιμέρους Περιφέρειες, παρατηρούμε ότι τα υψηλότερα ποσοστά καταγράφονται στο Νότιο Αιγαίο (24%), την Κρήτη (19%), την Αττική (16%), την Κεντρική Μακεδονία (16%) και τα Ιόνια Νησιά (11%). Δηλαδή οι 5 αυτές Περιφέρειες αντιπροσωπεύουν το 86% των διανυκτερεύσεων που καταγράφηκαν στην Ελλάδα το 2022.

**Διάγραμμα 68:** Ποσοστιαία κατανομή των διανυκτερεύσεων στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2022



#### 5.1.4 Διανυκτερεύσεις ανά χώρα προέλευσης στην Περιφέρεια Κρήτης

Η Περιφέρεια Κρήτης αντιπροσωπεύει το 29% των διανυκτερεύσεων που καταγράφηκαν στην Ελλάδα το 2022. Την περίοδο 2019-2021, η Περιφέρεια κατέγραψε μείωση διανυκτερεύσεων κατά -38% (από 43,3 εκατ. το 2019 σε 26,9 εκατ. το 2021). Επιμέρους, όλες οι αγορές κατέγραψαν αρνητικό πρόσημο: Γερμανία (-23%, από 11,6 εκατ. το 2019 σε 9,0 εκατ. το 2021), Γαλλία (-30%, από 4,5 εκατ. το 2019 σε 3,2 εκατ. το 2021), Ην. Βασίλειο (-56%, από 4,9 εκατ. το 2019 σε 2,2 εκατ. το 2021), Ολλανδία (-44%, από 2,6 εκατ. το 2019 σε 1,5 εκατ. το 2021), Ελβετία (-13%, από 1,5 εκατ. το 2019 σε 1,3 εκατ. το 2021), Ιταλία (-33%, από 1,9 εκατ. το 2019 σε 1,3 εκατ. το 2021), Βέλγιο (-54%, από 1,8 εκατ. το 2019 σε 849 χιλ. το 2021), Ρωσία (-91%, από 1,2 εκατ. το 2019 σε 107 χιλ. το 2021) και Λοιπές (-42%, από 13,1 εκατ. το 2019 σε 7,6 εκατ. το 2021).

Την περίοδο 2019-2022, οι διανυκτερεύσεις στην Περιφέρεια Κρήτης σημείωσαν πτώση κατά -3% (από 43,3 εκατ. το 2019 σε 41,9 εκατ. το 2022). Επιμέρους, όλες οι αγορές κατέγραψαν αρνητικό πρόσημο, με εξαίρεση τις αγορές του Ην. Βασιλείου (+118%, από 4,9 εκατ. το 2019 σε 10,7 εκατ. το 2022) και της Ολλανδίας (+3%, από 2,6 εκατ. το 2019 σε 2,7 εκατ. το 2022). Ενδεικτικά, οι υπόλοιπες αγορές: Γερμανία (-21%, από 11,6 εκατ. το 2019 σε 9,2 εκατ. το 2022), Γαλλία (-13%, από 4,5 εκατ. το 2019 σε 4,0 εκατ. το 2022), Ιταλία (-14%, από 1,9 εκατ. το 2019 σε 1,6 εκατ. το 2022), Βέλγιο (-27%, από 1,8 εκατ. το 2019 σε 1,3 εκατ. το 2022), Ελβετία (-29%, από 1,5 εκατ. το 2019 σε 1,1 εκατ. το 2022) και Λοιπές (-14%, από 13,1 εκατ. το 2019 σε 11,3 εκατ. το 2022). Στοιχεία για την αγορά της Ρωσίας δεν διαθέτουμε λόγω χαμηλής αντιπροσωπευτικότητας.

**Πίνακας 56:** Διανυκτερεύσεις ανά χώρα προέλευσης στην Περιφέρεια Κρήτης (σε χιλ.), 2019-2022

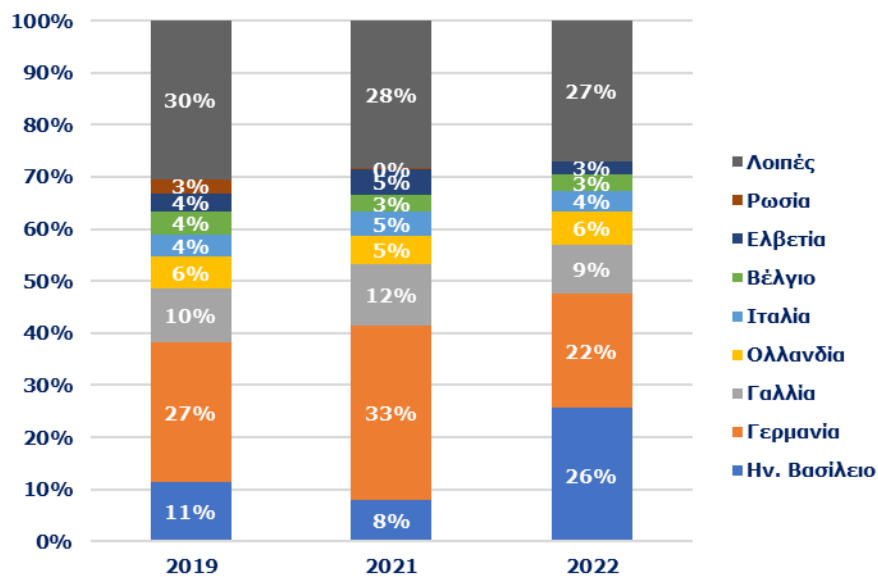
Χώρες Προέλευσης	2019	2021	2022	%Δ 2019-2021	%Δ 2019-2022
Ην. Βασίλειο	4.909	2.154	10.717	-56%	118%
Γερμανία	11.591	8.975	9.189	-23%	-21%
Γαλλία	4.540	3.158	3.959	-30%	-13%
Ολλανδία	2.602	1.465	2.670	-44%	3%
Ιταλία	1.893	1.265	1.624	-33%	-14%
Βέλγιο	1.842	849	1.347	-54%	-27%
Ελβετία	1.517	1.316	1.077	-13%	-29%
Ρωσία	1.213	107	(:)	-91%	
Λοιπές	13.147	7.581	11.308	-42%	-14%
<b>Σύνολο</b>	<b>43.256</b>	<b>26.872</b>	<b>41.891</b>	<b>-38%</b>	<b>-3%</b>

Πηγή: ΤτΕ - Επεξεργασία INSETE - Intelligence

Το σύμβολο (:) υποδηλώνει στοιχεία μη δημοσιευμένα λόγω χαμηλής αντιπροσωπευτικότητας

Αναφορικά με την ποσοστιαία κατανομή για το 2022, οι επισκέπτες από το Ην. Βασίλειο κατέχουν το υψηλότερο μερίδιο με 26% (11% το 2019) και ακολουθούν από την Γερμανία με 22% (27% το 2019), από την Γαλλία με 9% (10% το 2019), από την Ολλανδία με 6% (αμετάβλητο σε σχέση με το 2019), από την Ιταλία με 4% (αμετάβλητο σε σχέση με το 2019), από το Βέλγιο με 3% (4% το 2019), από την Ελβετία με 3% (4% το 2019) και από τις Λοιπές με 27% (30% το 2019).

**Διάγραμμα 69:** Ποσοστιαία κατανομή των διανυκτερεύσεων ανά χώρα προέλευσης στην Περιφέρεια Κρήτης, 2019-2022



Πηγή: ΤΤΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

### 5.1.5 Εισπράξεις στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια

Οι εισπράξεις στην Ελλάδα την περίοδο 2019-2021 σημείωσαν πτώση κατά -42% (από € 17,7 δισ. το 2019 σε € 10,3 δισ. το 2021). Επιμέρους, όλες οι Περιφέρειες σημείωσαν μείωση, με τις υψηλότερες μειώσεις σε απόλυτους αριθμούς να καταγράφονται στις Περιφέρειες: Νοτίου Αιγαίου (-40% ή - € 2,1 δισ., από € 5,2 δισ. το 2019 σε € 3,1 δισ. το 2021), Κεντρικής Μακεδονίας (-55% ή - € 1,2 δισ., από € 2,3 δισ. το 2019 σε € 1,0 δισ. το 2021), Κρήτης (-33% ή - € 1,2 δισ., από € 3,6 δισ. το 2019 σε € 2,4 δισ. το 2021), Αττικής (-43% ή - € 1,1 δισ., από € 2,6 δισ. το 2019 σε € 1,5 δισ. το 2021) και Ιονίων Νήσων (-32% ή - € 614 εκατ., από € 1,9 δισ. το 2019 σε € 1,3 δισ. το 2021).

Την περίοδο 2019-2022, οι εισπράξεις στην Ελλάδα κατέγραψαν πτώση κατά -2% (από € 17,7 δισ. το 2019 σε € 17,3 δισ. το 2022). Επιμέρους, όλες οι Περιφέρειες σημείωσαν μείωση, με εξαίρεση τις Περιφέρειες Κρήτης (+2%, από € 3,6 δισ. το 2019 σε € 3,7 δισ. το 2022), Αττικής (+10%, από € 2,6 δισ. το 2019 σε € 2,8 δισ. το 2022, Ιονίων Νήσων (+36%, από € 1,9 δισ. το 2019 σε € 2,6 δισ. το 2022), Πελοποννήσου (+9%, από € 417 εκατ. το 2019 σε € 453 εκατ. το 2022) και Στερεάς Ελλάδας (+20%, από € 180 εκατ. το 2019 σε € 217 εκατ. το 2022). Ενδεικτικά, οι υπόλοιπες Περιφέρειες: Νότιο Αιγαίο (-9%, από € 5,2 δισ. το 2019 σε € 4,7 δισ. το 2022), Κεντρική Μακεδονία (-33%, από € 2,3 δισ. το 2019 σε € 1,5 δισ. το 2022), Αν. Μακεδονία & Θράκη (-17%, από € 440 εκατ. το 2019 σε € 367 εκατ. το 2022), Ήπειρο (-0,4%, από € 261 εκατ. το 2019 σε € 260 εκατ. το 2022), Θεσσαλία (-35%, από € 355 εκατ. το 2019 σε € 231 εκατ. το 2022), Δυτική Ελλάδα (-14%, από € 257 εκατ. το 2019 σε € 221 εκατ. το 2022), Βόρειο Αιγαίο (-24%, από € 165 εκατ. το 2019 σε € 125 εκατ. το 2022) και Δυτική Μακεδονία (-36%, από € 76 εκατ. το 2019 σε € 49 εκατ. το 2022).

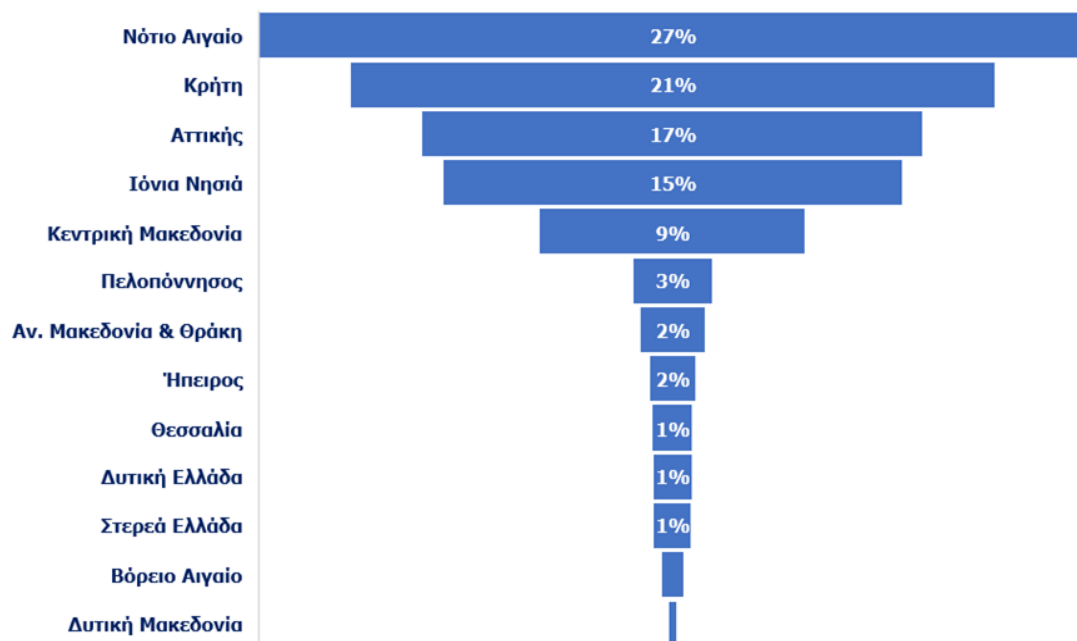
**Πίνακας 57:** Εισπράξεις στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια (σε εκατ. €), 2019-2022

Περιφέρειες	2019	2021	2022	%Δ 2019-2021	%Δ 2019-2022
Νότιο Αιγαίο	5.175	3.121	4.707	-40%	-9%
<b>Κρήτη</b>	<b>3.601</b>	<b>2.395</b>	<b>3.661</b>	<b>-33%</b>	<b>2%</b>
Αττικής	2.592	1.466	2.849	-43%	10%
Ιόνια Νησιά	1.911	1.297	2.608	-32%	36%
Κεντρική Μακεδονία	2.250	1.012	1.511	-55%	-33%
Πελοπόννησος	417	250	453	-40%	9%
Αν. Μακεδονία & Θράκη	440	134	367	-69%	-17%
Ήπειρος	261	127	260	-51%	0%
Θεσσαλία	355	179	231	-50%	-35%
Δυτική Ελλάδα	257	128	221	-50%	-14%
Στερεά Ελλάδα	180	113	217	-37%	20%
Βόρειο Αιγαίο	165	68	125	-59%	-24%
Δυτική Μακεδονία	76	38	49	-50%	-36%
<b>Ελλάδα</b>	<b>17.680</b>	<b>10.328</b>	<b>17.257</b>	<b>-42%</b>	<b>-2%</b>

Πηγή: ΤΤΕ - Επεξεργασία INSETE - Intelligence

Αναφορικά με την ποσοστιαία κατανομή των εισπράξεων στις επιμέρους Περιφέρειες για το 2022, παρατηρούμε ότι τα υψηλότερα ποσοστά καταγράφονται στο Νότιο Αιγαίο (27%), την Κρήτη (21%), την Αττική (17%), τα Ιόνια Νησιά (15%) και την Κεντρική Μακεδονία (9%). Δηλαδή οι 5 αυτές Περιφέρειες αντιπροσωπεύουν το 89% των εισπράξεων που καταγράφηκαν στην Ελλάδα το 2022.

**Διάγραμμα 70:** Ποσοστιαία κατανομή των εισπράξεων στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2022



### 5.1.6 Εισπράξεις ανά χώρα προέλευσης στην Περιφέρεια Κρήτης

Η Περιφέρεια Κρήτης αντιπροσωπεύει το 21% των εισπράξεων που καταγράφηκαν στην Ελλάδα το 2022. Την περίοδο 2019-2021, η Περιφέρεια κατέγραψε μείωση εισπράξεων κατά -33% (από € 3,6 δισ. το 2019 σε € 2,4 δισ. το 2021). Επιμέρους, όλες οι αγορές κατέγραψαν αρνητικό πρόσημο: Γερμανία (-14%, από € 972 εκατ. το 2019 σε € 834 εκατ. το 2021), Γαλλία (-29%, από € 399 εκατ. το 2019 σε € 283 εκατ. το 2021), Ην. Βασίλειο (-57%, από € 420 εκατ. το 2019 σε € 181 εκατ. το 2021), Ελβετία (-14%, από € 161 εκατ. το 2019 σε € 139 εκατ. το 2021), Ολλανδία (-42%, από € 195 εκατ. το 2019 σε € 114 εκατ. το 2021), Ιταλία (-32%, από € 142 εκατ. το 2019 σε € 96 εκατ. το 2021), Βέλγιο (-52%, από € 176 εκατ. το 2019 σε € 85 εκατ. το 2021), Ρωσία (-88%, από € 78 εκατ. το 2019 σε € 9 εκατ. το 2021) και Λοιπές (-38%, από € 1,1 δισ. το 2019 σε € 654 εκατ. το 2021).

Την περίοδο 2019-2022, οι εισπράξεις στην Περιφέρεια Κρήτης σημείωσαν αύξηση κατά +2% (από € 3,6 δισ. το 2019 σε € 3,7 δισ. το 2022). Επιμέρους, όλες οι αγορές κατέγραψαν αρνητικό πρόσημο, με εξαίρεση τις αγορές του Ην. Βασιλείου (+114%, από € 420 εκατ. το 2019 σε € 901 εκατ. το 2022) και της Ολλανδίας (+2%, από € 195 εκατ. το 2019 σε € 198 εκατ. το 2022). Ενδεικτικά, οι υπόλοιπες αγορές: Γερμανία (-6%, από € 972 εκατ. το 2019 σε € 913 εκατ. το 2022), Γαλλία (-4%, από € 399 εκατ. το 2019 σε € 385 εκατ. το 2022), Βέλγιο (-34%, από € 176 εκατ. το 2019 σε € 116 εκατ. το 2022), Ιταλία (-19%, από € 142 εκατ. το 2019 σε € 114 εκατ. το 2022), Ελβετία (-35%, από € 161 εκατ. το 2019 σε € 105 εκατ. το 2022) και Λοιπές (-12%, από € 1,1 δισ. το 2019 σε € 928 εκατ. το 2022).

**Πίνακας 58:** Εισπράξεις ανά χώρα προέλευσης στην Περιφέρεια Κρήτης (σε εκατ. €), 2019-2022

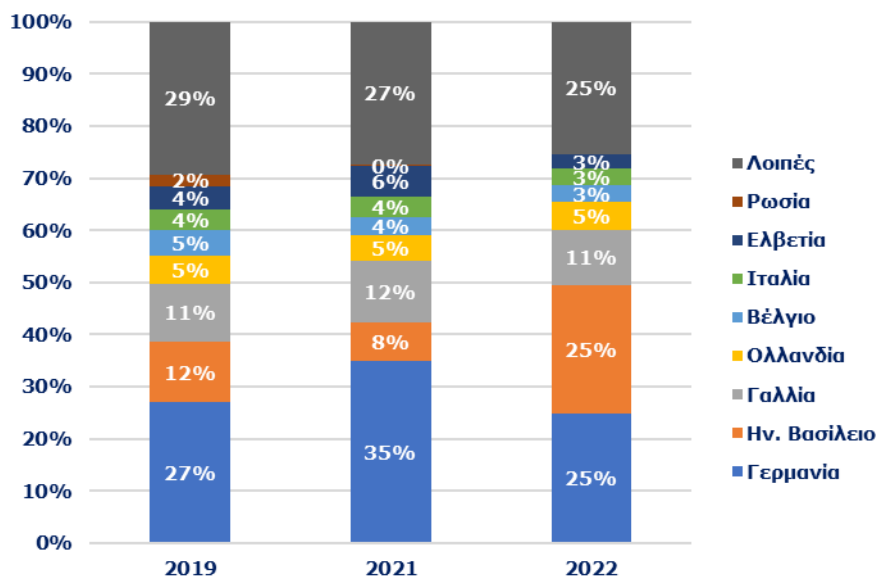
Χώρες Προέλευσης	2019	2021	2022	%Δ 2019-2021	%Δ 2019-2022
Γερμανία	972	834	913	-14%	-6%
Ην. Βασίλειο	420	181	901	-57%	114%
Γαλλία	399	283	385	-29%	-4%
Ολλανδία	195	114	198	-42%	2%
Βέλγιο	176	85	116	-52%	-34%
Ιταλία	142	96	114	-32%	-19%
Ελβετία	161	139	105	-14%	-35%
Ρωσία	78	9	(:)	-88%	
Λοιπές	1.057	654	928	-38%	-12%
<b>Σύνολο</b>	<b>3.601</b>	<b>2.395</b>	<b>3.661</b>	<b>-33%</b>	<b>2%</b>

Πηγή: ΤτΕ - Επεξεργασία INSETE - Intelligence

Το σύμβολο (:) υποδηλώνει στοιχεία μη δημοσιευμένα λόγω χαμηλής αντιπροσωπευτικότητας

Αναφορικά με την ποσοστιαία κατανομή για το 2022, οι επισκέπτες από την Γερμανία κατέχουν το υψηλότερο μερίδιο με 25% (27% το 2019) και ακολουθούν από το Ην. Βασίλειο με 25% (12% το 2019), από την Γαλλία με 11% (αμετάβλητο σε σχέση με το 2019), από την Ολλανδία με 5% (αμετάβλητο σε σχέση με το 2019), από το Βέλγιο με 3% (5% το 2019), από την Ιταλία με 3% (4% το 2019), από την Ελβετία με 3% (4% το 2019) και από τις Λοιπές με 25% (29% το 2019).

**Διάγραμμα 71:** Ποσοστιαία κατανομή των εισπράξεων ανά χώρα προέλευσης στην Περιφέρεια Κρήτης, 2019-2022



Πηγή: ΤτΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

## 5.2 ΒΑΣΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΙΣΕΡΧΟΜΕΝΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ, 2019-2022

### 5.2.1 Μέση Δαπάνη ανά Επίσκεψη στην Ελλάδα

Η Μέση Δαπάνη ανά Επίσκεψη στην Ελλάδα την περίοδο 2019-2021 σημείωσε αύξηση κατά (+31%, από € 482 το 2019 σε € 631 το 2021). Επιμέρους, όλες οι Περιφέρειες σημείωσαν αύξηση: Νότιο Αιγαίο (+15%, από € 751 το 2019 σε € 861 το 2021), Κρήτη (+12%, από € 681 το 2019 σε € 761 το 2021), Ιόνια Νησιά (+19%, από € 627 το 2019 σε € 745 το 2021), Βόρειο Αιγαίο (+49%, από € 460 το 2019 σε € 683 το 2021), Θεσσαλία (+48%, από € 440 το 2019 σε € 654 το 2021), Αττική (+27%, από € 438 το 2019 σε € 555 το 2021), Πελοπόννησο (+13%, από € 464 το 2019 σε € 523 το 2021), Στερεά Ελλάδα (+77%, από € 265 το 2019 σε € 470 το 2021), Δυτική Μακεδονία (+72%, από € 248 το 2019 σε € 428 το 2021), Αν. Μακεδονία & Θράκη (+251%, από € 115 το 2019 σε € 403 το 2021), Δυτική Ελλάδα (+16%, από € 315 το 2019 σε € 365 το 2021), Κεντρική Μακεδονία (+4%, από € 333 το 2019 σε € 345 το 2021) και Ήπειρος (+18%, από € 253 το 2019 σε € 299 το 2021).

Την περίοδο 2019-2022, η Μέση Δαπάνη ανά Επίσκεψη σημείωσε αύξηση κατά (+14%, από € 482 το 2019 σε € 550 το 2022). Επιμέρους, όλες οι Περιφέρειες σημείωσαν αύξηση, με εξαίρεση τις Περιφέρειες Νοτίου Αιγαίου (-6%, από € 751 το 2019 σε € 703 το 2022), Θεσσαλίας (-19%, από € 440 το 2019 σε € 357 το 2022), Κεντρικής Μακεδονίας (-18%, από € 333 το 2019 σε € 271 το 2022) και Ηπείρου (-5%, από € 253 το 2019 σε € 240 το 2022). Ενδεικτικά, οι υπόλοιπες Περιφέρειες: Ιόνια Νησιά (+31%, από € 627 το 2019 σε € 821 το 2022), Κρήτη (+5%, από € 681 το 2019 σε € 716 το 2022), Βόρειο Αιγαίο (+39%, από € 460 το 2019 σε € 638 το 2022), Πελοπόννησο (+10%, από € 464 το 2019 σε € 509 το 2022), Αττική (+16%, από € 438 το 2019 σε € 507 το 2022), Στερεά Ελλάδα (+57%, από € 265 το 2019 σε € 416 το 2022), Δυτική Ελλάδα (+20%, από € 315 το 2019 σε € 379 το 2022), Αν. Μακεδονία & Θράκη (+192%, από € 115 το 2019 σε € 334 το 2022) και Δυτική Μακεδονία (+13%, από € 248 το 2019 σε € 280 το 2022).



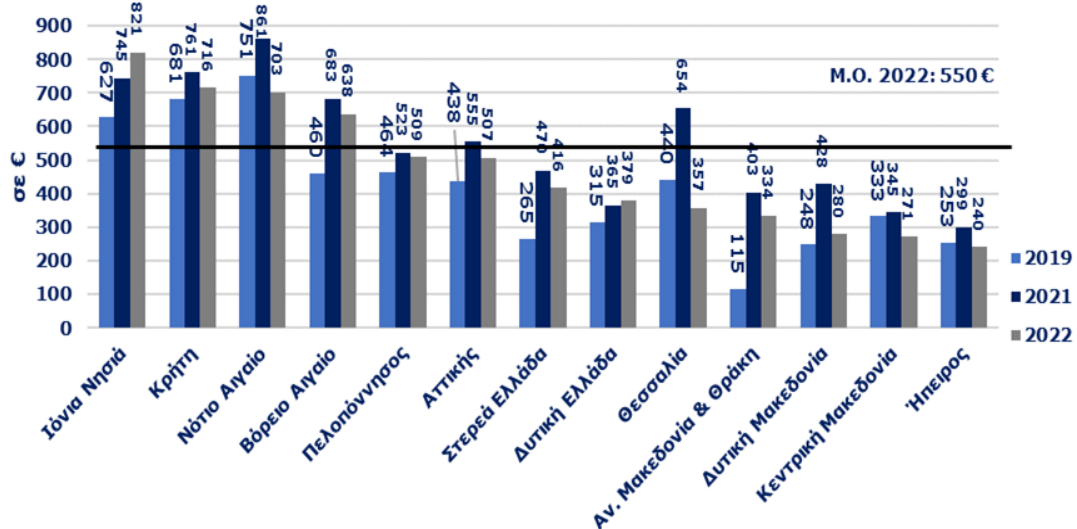
**Πίνακας 59:** Μέση Δαπάνη ανά Επίσκεψη και ανά Περιφέρεια (σε €), 2019-2022

Περιφέρειες	2019	2021	2022	%Δ 2019-2021	%Δ 2019-2022
Ιόνια Νησιά	627	745	821	19%	31%
<b>Κρήτη</b>	<b>681</b>	<b>761</b>	<b>716</b>	<b>12%</b>	<b>5%</b>
Νότιο Αιγαίο	751	861	703	15%	-6%
Βόρειο Αιγαίο	460	683	638	49%	39%
Πελοπόννησος	464	523	509	13%	10%
Αττικής	438	555	507	27%	16%
Στερεά Ελλάδα	265	470	416	77%	57%
Δυτική Ελλάδα	315	365	379	16%	20%
Θεσσαλία	440	654	357	48%	-19%
Αν. Μακεδονία & Θράκη	115	403	334	251%	192%
Δυτική Μακεδονία	248	428	280	72%	13%
Κεντρική Μακεδονία	333	345	271	4%	-18%
Ήπειρος	253	299	240	18%	-5%
<b>Ελλάδα</b>	<b>482</b>	<b>631</b>	<b>550</b>	<b>31%</b>	<b>14%</b>

Πηγή: ΤΤΕ - Επεξεργασία INSETE - Intelligence

Όλες οι Περιφέρειες κατέγραψαν Μέση Δαπάνη ανά Επίσκεψη μικρότερη από τον Μέσο Όρο και για τα τρία έτη, με εξαίρεση τις Περιφέρειες: Ιονίων Νήσων (€ 627 το 2019, € 745 το 2021 και € 821 το 2022), Κρήτης (€ 681 το 2019, € 761 το 2021 και € 716 το 2022), Νοτίου Αιγαίου (€ 751 το 2019, € 861 το 2021 και € 703 το 2022), Βορείου Αιγαίου (μόνο το 2021 και το 2022, € 460 το 2019, € 683 το 2021 και € 638 το 2022) και Θεσσαλίας (μόνο το 2021, € 440 το 2019, € 654 το 2021 και € 357 το 2022).

**Διάγραμμα 72:** Μέση Δαπάνη ανά Επίσκεψη και ανά Περιφέρεια (σε €), 2019-2022



Πηγή: ΤΤΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

### 5.2.2 Μέση Δαπάνη ανά Επίσκεψη και ανά χώρα προέλευσης στην Περιφέρεια Κρήτης

Η Μέση Δαπάνη ανά Επίσκεψη στην Περιφέρεια Κρήτης κατέγραψε αύξηση την περίοδο 2019-2021 κατά +12% (από € 681 το 2019 σε € 761 το 2021). Επιμέρους, η εικόνα ήταν θετική, με εξαίρεση τις αγορές της Ελβετίας (-4%, από € 878 το 2019 σε € 845 το 2021) και του Βελγίου (-2%, από € 838 το 2019 σε € 823 το 2021). Ενδεικτικά, οι υπόλοιπες αγορές: Ην. Βασίλειο (+17%, από € 705 το 2019 σε € 826 το 2021), Γερμανία (+9%, από € 735 το 2019 σε € 804 το 2021), Ρωσία (+32%, από € 597 το 2019 σε € 788 το 2021), Γαλλία (+13%, από € 684 το 2019 σε € 776 το 2021), Ολλανδία (+4%, από € 662 το 2019 σε € 689 το 2021), Ιταλία (+9%, από € 588 το 2019 σε € 639 το 2021) και Λοιπές (+14%, από € 613 το 2019 σε € 701 το 2021).

Την περίοδο 2019-2022, η Μέση Δαπάνη ανά Επίσκεψη της Περιφέρειας Κρήτης σημείωσε αύξηση κατά +5% (από € 681 το 2019 σε € 716 το 2022). Επιμέρους, η εικόνα είναι μικτή, με τις αγορές του Βελγίου (-5%, από € 838 το 2019 σε € 796 το 2022), της Ολλανδίας (-11%, από € 662 το 2019 σε € 588 το 2022) και της Ιταλίας (-3%, από € 588 το 2019 σε € 572 το 2022) να καταγράφουν μείωση ενώ αντίθετα οι αγορές της Ελβετίας (+1%, από € 878 το 2019 σε € 891 το 2022), της Γερμανίας (+18%, από € 735 το 2019 σε € 870 το 2022), του Ην. Βασιλείου (+3%, από € 705 το 2019 σε € 729 το 2022) της Γαλλίας (+3%, από € 684 το 2019 σε € 703 το 2022) και των Λοιπών (+2%, από € 613 το 2019 σε € 627 το 2022) αύξηση. Επίσης, θα πρέπει να σημειώσουμε ότι η ΜΔΕ της Περιφέρειας Κρήτης έχει υπερκεράσει κατά 41%, 21% και 30% την συνολική ΜΔΕ που καταγράφηκε στην Ελλάδα τα έτη 2019, 2021 και 2022 αντίστοιχα.

**Πίνακας 60:** Μέση Δαπάνη ανά Επίσκεψη και ανά χώρα προέλευσης στην Περιφέρεια Κρήτης (σε €), 2019-2022

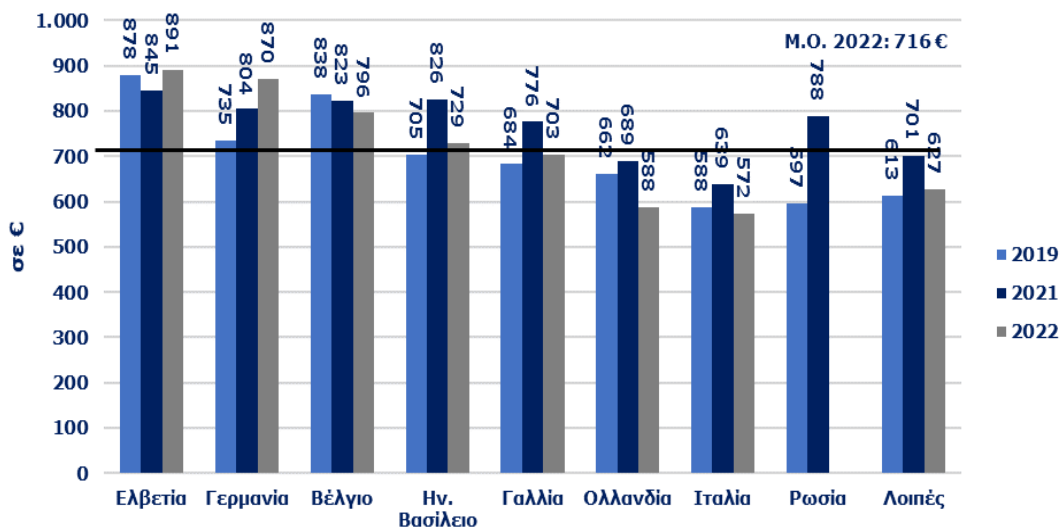
Χώρες Προέλευσης	2019	2021	2022	%Δ 2019-2021	%Δ 2019-2022
Ελβετία	878	845	891	-4%	1%
Γερμανία	735	804	870	9%	18%
Βέλγιο	838	823	796	-2%	-5%
Ην. Βασίλειο	705	826	729	17%	3%
Γαλλία	684	776	703	13%	3%
Ολλανδία	662	689	588	4%	-11%
Ιταλία	588	639	572	9%	-3%
Ρωσία	597	788	(:)	32%	
Λοιπές	613	701	627	14%	2%
<b>Σύνολο</b>	<b>681</b>	<b>761</b>	<b>716</b>	<b>12%</b>	<b>5%</b>

Πηγή: ΤΤΕ - Επεξεργασία INSETE - Intelligence

Το σύμβολο (:) υποδηλώνει στοιχεία μη δημοσιευμένα λόγω χαμηλής αντιπροσωπευτικότητας

Σε σύγκριση με τον Μέσο Όρο της Περιφέρειας η εικόνα είναι μικτή, με τις αγορές της Ελβετίας (€ 878 το 2019, € 845 το 2021 και € 891 το 2022), της Γερμανίας (€ 735 το 2019, € 804 το 2021 και € 870 το 2022), του Βελγίου (€ 838 το 2019, € 823 το 2021 και € 796 το 2022) και του Ην. Βασιλείου (€ 705 το 2019, € 826 το 2021 και € 729 το 2022) να καταγράφουν υψηλότερη ΜΔΕ και για τα 3 έτη, της Γαλλίας (€ 684 το 2019, € 776 το 2021 και € 703 το 2022) μόνο το 2019 και το 2021, της Ρωσίας (€ 597 το 2019 και € 788 το 2021) μόνο το 2021, ενώ αντίθετα οι αγορές της Ολλανδίας (€ 662 το 2019, € 689 το 2021 και € 588 το 2022), της Ιταλίας (€ 588 το 2019, € 639 το 2021 και € 572 το 2022) και των Λοιπών (€ 613 το 2019, € 701 το 2021 και € 627 το 2022) κατέγραψαν χαμηλότερη ΜΔΕ και για τα 3 έτη σε σύγκριση με το Μέσο Όρο της Περιφέρειας.

**Διάγραμμα 73:** Μέση Δαπάνη ανά Επίσκεψη και ανά χώρα προέλευσης στην Περιφέρεια Κρήτης (σε €), 2019-2022



Πηγή: Τρε - Επεξεργασία INSETE Intelligence

### 5.2.3 Μέση Δαπάνη ανά Διανυκτέρευση και ανά Περιφέρεια στην Ελλάδα

Η Μέση Δαπάνη ανά Διανυκτέρευση στην Ελλάδα την περίοδο 2019-2021 σημείωσε αύξηση κατά +3% (από € 76 το 2019 σε € 79 το 2021). Επιμέρους, η εικόνα είναι μικτή με τις Περιφέρειες Νοτίου Αιγαίου (+7%, από € 97 το 2019 σε € 104 το 2021), Ιονίων Νήσων (+12%, από € 80 το 2019 σε € 90 το 2021), Κρήτης (+7%, από € 83 το 2019 σε € 89 το 2021), Θεσσαλίας (+2%, από € 73 το 2019 σε € 74 το 2021), Στερεάς Ελλάδας (+4%, από € 60 το 2019 σε € 63 το 2021) και Αν. Μακεδονίας & Θράκης (+22%, από € 43 το 2019 σε € 53 το 2021) να καταγράφουν αύξηση ενώ αντίθετα οι Περιφέρειες Αττικής (-10%, από € 76 το 2019 σε € 68 το 2021), Ηπείρου (-1%, από € 65 το 2019 σε € 64 το 2021), Πελοποννήσου (-5%, από € 64 το 2019 σε € 61 το 2021), Δυτικής Ελλάδας (-5%, από € 57 το 2019 σε € 54 το 2021), Βορείου Αιγαίου (-6%, από € 57 το 2019 σε € 53 το 2021), Κεντρικής Μακεδονίας (-14%, από € 55 το 2019 σε € 48 το 2021) και Δυτικής Μακεδονίας (-24%, από € 50 το 2019 σε € 38 το 2021) μείωση.

Την περίοδο 2019-2022 η Μέση Δαπάνη ανά Διανυκτέρευση κατέγραψε αύξηση κατά +5% (από € 76 το 2019 σε € 80 το 2022). Επιμέρους, η εικόνα είναι θετική, με εξαίρεση τις Περιφέρειες Νοτίου Αιγαίου (-6%, από € 97 το 2019 σε € 92 το 2022), Πελοποννήσου (-13%, από € 64 το 2019 σε € 56 το 2022), Θεσσαλίας (-28%, από € 73 το 2019 σε € 52 το 2022) και Κεντρικής Μακεδονίας (-19%, από € 55 το 2019 σε € 45 το 2022). Ενδεικτικά, οι υπόλοιπες Περιφέρειες: Ιονίων Νήσων (+35%, από € 80 το 2019 σε € 109 το 2022), Κρήτης (+5%, από € 83 το 2019 σε € 87 το 2022), Ηπείρου (+25%, από € 65 το 2019 σε € 82 το 2022), Αττικής (+6%, από € 76 το 2019 σε € 81 το 2022), Δυτικής Ελλάδας (+30%, από € 57 το 2019 σε € 74 το 2022), Στερεάς Ελλάδας (+21%, από € 60 το 2019 σε € 73 το 2022), Αν. Μακεδονίας & Θράκης (+44%, από € 43 το 2019 σε € 62 το 2022), Βορείου Αιγαίου (+2%, από € 57 το 2019 σε € 58 το 2022) και Δυτικής Μακεδονίας (+1%, από € 50 το 2019 σε € 50 το 2022).

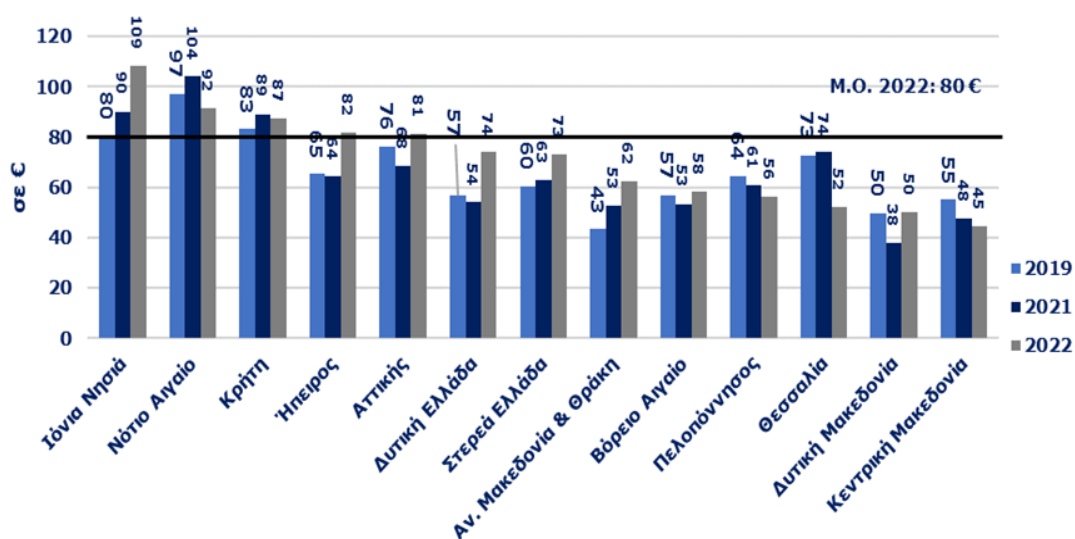
**Πίνακας 61:** Μέση Δαπάνη ανά Διανυκτέρευση και ανά Περιφέρεια (σε €), 2019-2022

Περιφέρειες	2019	2021	2022	%Δ 2019-2021	%Δ 2019-2022
Ιόνια Νησιά	80	90	109	12%	35%
Νότιο Αιγαίο	97	104	92	7%	-6%
<b>Κρήτη</b>	<b>83</b>	<b>89</b>	<b>87</b>	<b>7%</b>	<b>5%</b>
Ήπειρος	65	64	82	-1%	25%
Αττικής	76	68	81	-10%	6%
Δυτική Ελλάδα	57	54	74	-5%	30%
Στερεά Ελλάδα	60	63	73	4%	21%
Αν. Μακεδονία & Θράκη	43	53	62	22%	44%
Βόρειο Αιγαίο	57	53	58	-6%	2%
Πελοπόννησος	64	61	56	-5%	-13%
Θεσσαλία	73	74	52	2%	-28%
Δυτική Μακεδονία	50	38	50	-24%	1%
Κεντρική Μακεδονία	55	48	45	-14%	-19%
<b>Ελλάδα</b>	<b>76</b>	<b>79</b>	<b>80</b>	<b>3%</b>	<b>5%</b>

Πηγή: ΤΤΕ - Επεξεργασία INSETE - Intelligence

Όλες οι Περιφέρειες κατέγραψαν Μέση Δαπάνη ανά Διανυκτέρευση μικρότερη από τον Μέσο Όρο και για τα τρία έτη, με εξαίρεση τις Περιφέρειες: Ιονίων Νήσων (€ 80 το 2019, € 90 το 2021 και € 109 το 2022), Νοτίου Αιγαίου (€ 97 το 2019, € 104 το 2021 και € 92 το 2022), Κρήτης (€ 83 το 2019, € 89 το 2021 και € 87 το 2022), Ηπείρου (μόνο το 2022, € 65 το 2019, € 64 το 2021 και € 82 το 2022) και Αττικής (μόνο το 2019 και το 2022, € 76 το 2019, € 68 το 2021 και € 81 το 2022).

**Διάγραμμα 74:** Μέση Δαπάνη ανά Διανυκτέρευση και ανά Περιφέρεια (σε €), 2019-2022



Πηγή: ΤΤΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

### 5.2.4 Μέση Δαπάνη ανά Διανυκτέρευση και ανά χώρα προέλευσης στην Περιφέρεια Κρήτης

Η Μέση Δαπάνη ανά Διανυκτέρευση στην Περιφέρεια Κρήτης κατέγραψε αύξηση την περίοδο 2019-2021 κατά +7% (από € 83 το 2019 σε € 89 το 2021). Επιμέρους, η εικόνα είναι θετική, με εξαίρεση τις αγορές της Ελβετίας (-1%, από € 106 το 2019 σε € 105 το 2021) και του Ην. Βασιλείου (-2%, από € 86 το 2019 σε € 84 το 2021). Ενδεικτικά, οι υπόλοιπες αγορές: Βέλγιο (+4%, από € 96 το 2019 σε € 100 το 2021), Γερμανία (+11%, από € 84 το 2019 σε € 93 το 2021), Γαλλία (+2%, από € 88 το 2019 σε € 90 το 2021), Ρωσία (+37%, από € 64 το 2019 σε € 87 το 2021), Ολλανδία (+4%, από € 75 το 2019 σε € 78 το 2021), Ιταλία (+1%, από € 75 το 2019 σε € 76 το 2021) και Λοιπές (+7%, από € 80 το 2019 σε € 86 το 2021).

Την περίοδο 2019-2022, η ΜΔΔ της Περιφέρειας Κρήτης σημείωσε αύξηση κατά +5% (από € 83 το 2019 σε € 87 το 2022). Επιμέρους, η εικόνα είναι μικτή, με τις αγορές της Γερμανίας (+18%, από € 84 το 2019 σε € 99 το 2022), της Γαλλίας (+11%, από € 88 το 2019 σε € 97 το 2022) και των Λοιπών (+2%, από € 80 το 2019 σε € 82 το 2022) να καταγράφουν αύξηση ενώ αντίθετα οι αγορές της Ελβετίας (-8%, από € 106 το 2019 σε € 98 το 2022), του Βελγίου (-10%, από € 96 το 2019 σε € 86 το 2022), του Ην. Βασιλείου (-2%, από € 86 το 2019 σε € 84 το 2022), της Ολλανδίας (-1%, από € 75 το 2019 σε € 74 το 2022) και της Ιταλίας (-6%, από € 75 το 2019 σε € 70 το 2022) μείωση. Επίσης, θα πρέπει να σημειώσουμε ότι η ΜΔΔ της Περιφέρειας Κρήτης έχει υπερκεράσει κατά 9%, 13% και 10% την συνολική ΜΔΔ που καταγράφηκε στην Ελλάδα τα έτη 2019, 2021 και 2022 αντίστοιχα.

**Πίνακας 62:** Μέση Δαπάνη ανά Διανυκτέρευση και ανά χώρα προέλευσης στην Περιφέρεια Κρήτης (σε €), 2019-2022

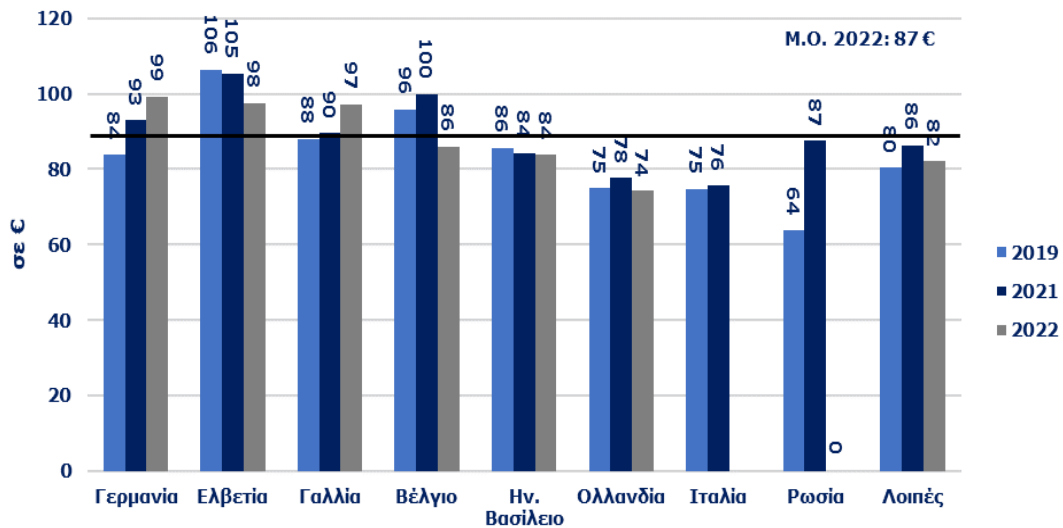
Χώρες Προέλευσης	2019	2021	2022	%Δ 2019-2021	%Δ 2019-2022
Γερμανία	84	93	99	11%	18%
Ελβετία	106	105	98	-1%	-8%
Γαλλία	88	90	97	2%	11%
Βέλγιο	96	100	86	4%	-10%
Ην. Βασίλειο	86	84	84	-2%	-2%
Ολλανδία	75	78	74	4%	-1%
Ιταλία	75	76	70	1%	-6%
Ρωσία	64	87	(:)	37%	
Λοιπές	80	86	82	7%	2%
<b>Σύνολο</b>	<b>83</b>	<b>89</b>	<b>87</b>	<b>7%</b>	<b>5%</b>

Πηγή: ΤτΕ - Επεξεργασία INSETE - Intelligence

Το σύμβολο (:) υποδηλώνει στοιχεία μη δημοσιευμένα λόγω χαμηλής αντιπροσωπευτικότητας

Σε σύγκριση με τον Μέσο Όρο της Περιφέρειας η εικόνα είναι μικτή, με τις αγορές της Γερμανίας (€ 84 το 2019, € 93 το 2021 και € 99 το 2022), της Ελβετίας (€ 106 το 2019, € 105 το 2021 και € 98 το 2022) και της Γαλλίας (€ 88 το 2019, € 90 το 2021 και € 97 το 2022) να καταγράφουν υψηλότερη ΜΔΔ από τον Μ.Ο. της Περιφέρειας και για τα 3 έτη, του Βελγίου (€ 96 το 2019, € 100 το 2021 και € 86 το 2022) μόνο τα έτη 2019 και 2021, του Ην. Βασιλείου (€ 86 το 2019, € 84 το 2021 και € 84 το 2022) μόνο το 2019, ενώ αντίθετα οι αγορές της Ολλανδίας (€ 75 το 2019, € 78 το 2021 και € 74 το 2022), της Ιταλίας (€ 75 το 2019, € 76 το 2021 και € 70 το 2022), της Ρωσίας (€ 64 το 2019 και € 87 το 2021) και των Λοιπών (€ 80 το 2019, € 86 το 2021 και € 82 το 2022) κατέγραψαν χαμηλότερη ΜΔΔ από τον Μ.Ο. της Περιφέρειας και για τα τρία έτη.

**Διάγραμμα 75:** Μέση Δαπάνη ανά Διανυκτέρευση και ανά χώρα προέλευσης στην Περιφέρεια Κρήτης (σε €), 2019-2022



Πηγή: ΤΥΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

### 5.2.5 Μέση Διάρκεια Παραμονής ανά Περιφέρεια στην Ελλάδα

Η Μέση Διάρκεια Παραμονής στην Ελλάδα την περίοδο 2019-2021 σημείωσε αύξηση κατά +26% (από 6,3 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 8,0 διανυκτερεύσεις το 2021). Επιμέρους, όλες οι Περιφέρειες κατέγραψαν αύξηση, με τις υψηλότερες ποσοστιαίες αυξήσεις να σημειώνονται στις Περιφέρειες Αν. Μακεδονίας & Θράκης (+187%, από 2,7 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 7,6 διανυκτερεύσεις το 2021), Δυτικής Μακεδονίας (+127%, από 5,0 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 11,3 διανυκτερεύσεις το 2021), Στερεάς Ελλάδας (+71%, από 4,4 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 7,5 διανυκτερεύσεις το 2021), Βορείου Αιγαίου (+58%, από 8,1 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 12,8 διανυκτερεύσεις το 2021), Θεσσαλίας (+45%, από 6,1 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 8,8 διανυκτερεύσεις το 2021), Αττικής (+41%, από 5,7 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 8,1 διανυκτερεύσεις το 2021), Δυτικής Ελλάδας (+22%, από 5,5 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 6,7 διανυκτερεύσεις το 2021), Κεντρικής Μακεδονίας (+20%, από 6,0 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 7,3 διανυκτερεύσεις το 2021), Ηπείρου (+20%, από 3,9 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 4,6 διανυκτερεύσεις το 2021) και Πελοποννήσου (+19%, από 7,2 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 8,6 διανυκτερεύσεις το 2021).

Την περίοδο 2019-2022, η Μέση Διάρκεια Παραμονής κατέγραψε αύξηση κατά +9% (από 6,3 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 6,9 διανυκτερεύσεις το 2022). Επιμέρους, η εικόνα είναι θετική, με εξαίρεση τις Περιφέρειες Νοτίου Αιγαίου (-1%, από 7,7 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 7,7 διανυκτερεύσεις το 2022), Ιονίων Νήσων (-3%, από 7,8 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 7,6 διανυκτερεύσεις το 2022), Δυτικής Ελλάδας (-8%, από 5,5 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 5,1 διανυκτερεύσεις το 2022) και Ηπείρου (-24%, από 3,9 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 2,9 διανυκτερεύσεις το 2022). Ενδεικτικά, οι υπόλοιπες Περιφέρειες: Βόρειο Αιγαίο (+35%, από 8,1 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 10,9 διανυκτερεύσεις το 2022), Πελοπόννησος (+25%, από 7,2 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 9,0 διανυκτερεύσεις το 2022), Κρήτη (+0,1%, από 8,2 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 8,2 διανυκτερεύσεις το 2022), Θεσσαλία (+13%, από 6,1 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 6,9 διανυκτερεύσεις το 2022), Αττική (+9%, από 5,7 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 6,2 διανυκτερεύσεις το 2022), Κεντρική Μακεδονία (+1%, από 6,0 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 6,1 διανυκτερεύσεις το 2022), Στερεά Ελλάδα (+30%, από 4,4 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 5,7 διανυκτερεύσεις το 2022), Δυτική Μακεδονία (+12%, από 5,0 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 5,6 διανυκτερεύσεις το 2022) και Αν. Μακεδονία & Θράκη (+103%, από 2,7 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 5,4 διανυκτερεύσεις το 2022).



**Πίνακας 63:** Μέση Διάρκεια Παραμονής ανά Περιφέρεια (σε διανυκτερεύσεις), 2019-2022

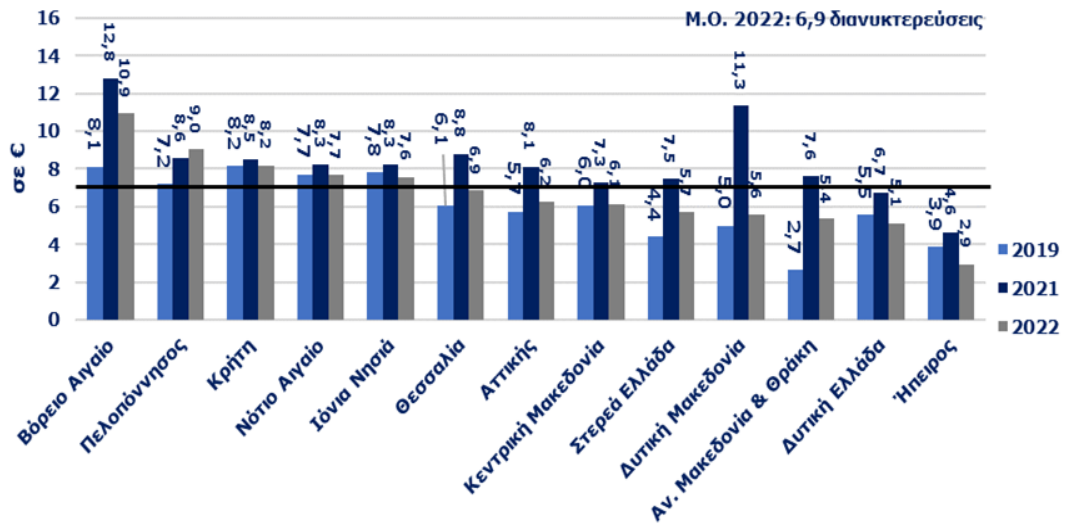
Περιφέρειες	2019	2021	2022	%Δ 2019-2021	%Δ 2019-2022
<b>Βόρειο Αιγαίο</b>	8,1	12,8	10,9	58%	35%
<b>Πελοπόννησος</b>	7,2	8,6	9,0	19%	25%
<b>Κρήτη</b>	<b>8,2</b>	<b>8,5</b>	<b>8,2</b>	<b>4%</b>	<b>0%</b>
<b>Νότιο Αιγαίο</b>	7,7	8,3	7,7	7%	-1%
<b>Ιόνια Νησιά</b>	7,8	8,3	7,6	6%	-3%
<b>Θεσσαλία</b>	6,1	8,8	6,9	45%	13%
<b>Αττικής</b>	5,7	8,1	6,2	41%	9%
<b>Κεντρική Μακεδονία</b>	6,0	7,3	6,1	20%	1%
<b>Στερεά Ελλάδα</b>	4,4	7,5	5,7	71%	30%
<b>Δυτική Μακεδονία</b>	5,0	11,3	5,6	127%	12%
<b>Αν. Μακεδονία &amp; Θράκη</b>	2,7	7,6	5,4	187%	103%
<b>Δυτική Ελλάδα</b>	5,5	6,7	5,1	22%	-8%
<b>Ήπειρος</b>	3,9	4,6	2,9	20%	-24%
<b>Ελλάδα</b>	<b>6,3</b>	<b>8,0</b>	<b>6,9</b>	<b>26%</b>	<b>9%</b>

Πηγή: ΤΤΕ - Επεξεργασία INSETE - Intelligence

Η εικόνα στην Μέση Διάρκεια Παραμονής ανά Επίσκεψη είναι μικτή με τις Περιφέρειες του Βορείου Αιγαίου (8,1 διανυκτερεύσεις το 2019, 12,8 διανυκτερεύσεις το 2021 και 10,9 διανυκτερεύσεις το 2022), της Πελοποννήσου (7,2 διανυκτερεύσεις το 2019, 8,6 διανυκτερεύσεις το 2021 και 9,0 διανυκτερεύσεις το 2022), της Κρήτης (8,2 διανυκτερεύσεις το 2019, 8,5 διανυκτερεύσεις το 2021 και 8,2 διανυκτερεύσεις το 2022), του Νοτίου Αιγαίου (7,7 διανυκτερεύσεις το 2019, 8,3 διανυκτερεύσεις το 2021 και 7,7 διανυκτερεύσεις το 2022) και των Ιονίων Νήσων (7,8 διανυκτερεύσεις το 2019, 8,3 διανυκτερεύσεις το 2021 και 7,6 διανυκτερεύσεις το 2022) να καταγράφουν υψηλότερη Μέση Διάρκεια Παραμονής από τον Μέσο Όρο της χώρας και για τα 3 έτη, της Θεσσαλίας (6,1 διανυκτερεύσεις το 2019, 8,8 διανυκτερεύσεις το 2021 και 6,9 διανυκτερεύσεις το 2022), της Αττικής (5,7 διανυκτερεύσεις το 2019, 8,1 διανυκτερεύσεις το 2021 και 6,2 διανυκτερεύσεις το 2022) και της Δυτικής Μακεδονίας (5,0 διανυκτερεύσεις το 2019, 11,3 διανυκτερεύσεις το 2021 και 5,6 διανυκτερεύσεις το 2022) μόνο το 2019, ενώ αντίθετα οι Περιφέρειες Κεντρικής Μακεδονίας (6,0 διανυκτερεύσεις το 2019, 7,3 διανυκτερεύσεις το 2021 και 6,1 διανυκτερεύσεις το 2022), Στερεάς Ελλάδας (4,4 διανυκτερεύσεις το 2019, 7,5 διανυκτερεύσεις το 2021 και 5,7 διανυκτερεύσεις το 2022), Αν. Μακεδονίας & Θράκης (2,7 διανυκτερεύσεις το 2019, 7,6 διανυκτερεύσεις το 2021 και 5,4 διανυκτερεύσεις το 2022), Δυτικής Ελλάδας (5,5 διανυκτερεύσεις το 2019, 6,7 διανυκτερεύσεις το 2021 και 5,1 διανυκτερεύσεις το 2022) και Ηπείρου (3,9 διανυκτερεύσεις το 2019, 4,6 διανυκτερεύσεις το 2021 και

2,9 διανυκτερεύσεις το 2022) σημείωσαν χαμηλότερη Μέση Διάρκεια Παραμονής από τον Μ.Ο της χώρας και για τα 3 έτη.

**Διάγραμμα 76:** Μέση Διάρκεια Παραμονής ανά Περιφέρεια (σε διανυκτερεύσεις), 2019-2022



Πηγή: Τρε - Επεξεργασία INSETE Intelligence

### 5.2.6 Μέση Διάρκεια Παραμονής ανά χώρα προέλευσης στην Περιφέρεια Κρήτης

Η Μέση Διάρκεια Παραμονής στην Περιφέρεια Κρήτης κατέγραψε αύξηση την περίοδο 2019-2021 κατά +4% (από 8,2 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 8,5 διανυκτερεύσεις το 2021). Επιμέρους, η εικόνα είναι μικτή, με τις αγορές της Ρωσίας (-3%, από 9,3 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 9,0 διανυκτερεύσεις το 2021), της Γερμανίας (-1%, από 8,8 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 8,6 διανυκτερεύσεις το 2021), του Βελγίου (-6%, από 8,7 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 8,2 διανυκτερεύσεις το 2021) και της Ελβετίας (-3%, από 8,3 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 8,0 διανυκτερεύσεις το 2021) να καταγράφουν μείωση ενώ αντίθετα οι αγορές του Ην. Βασιλείου (+19%, από 8,2 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 9,8 διανυκτερεύσεις το 2021), της Ολλανδίας (+0,5%, από 8,8 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 8,9 διανυκτερεύσεις το 2021), της Γαλλίας (+11%, από 7,8 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 8,7 διανυκτερεύσεις το 2021), της Ιταλίας (+7%, από 7,9 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 8,4 διανυκτερεύσεις το 2021) και των Λοιπών (+7%, από 7,6 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 8,1 διανυκτερεύσεις το 2021) αύξηση.

Την περίοδο 2019-2022, η Μέση Διάρκεια Παραμονής της Περιφέρειας Κρήτης σημείωσε οριακή αύξηση κατά +0,1% (από 8,2 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 8,2 διανυκτερεύσεις το 2022). Επιμέρους, η εικόνα είναι θετική, με εξαίρεση τις αγορές της Ολλανδίας (-10%, από 8,8 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 7,9 διανυκτερεύσεις το 2022) και της Γαλλίας (-7%, από 7,8 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 7,2 διανυκτερεύσεις το 2022). Ενδεικτικά, οι υπόλοιπες αγορές: Βέλγιο (+6%, από 8,7 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 9,2 διανυκτερεύσεις το 2022), Ελβετία (+11%, από 8,3 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 9,1 διανυκτερεύσεις το 2022), Γερμανία (+0,01%, από 8,8 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 8,8 διανυκτερεύσεις το 2022), Ην. Βασίλειο (+5%, από 8,2 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 8,7 διανυκτερεύσεις το 2022), Ιταλία (+3%, από 7,9 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 8,1 διανυκτερεύσεις το 2022) και Λοιπές (+0,2%, από 7,6 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 7,6 διανυκτερεύσεις το 2022). Επίσης, θα πρέπει να σημειώσουμε ότι η ΜΔΠ της Περιφέρειας Κρήτης έχει υπερκεράσει κατά 29%, 6% και 18% την συνολική ΜΔΠ που καταγράφηκε στην Ελλάδα τα έτη 2019, 2021 και 2022 αντίστοιχα.

**Πίνακας 64:** Μέση Διάρκεια Παραμονής ανά χώρα προέλευσης στην Περιφέρεια Κρήτης (σε διανυκτερεύσεις), 2019-2022

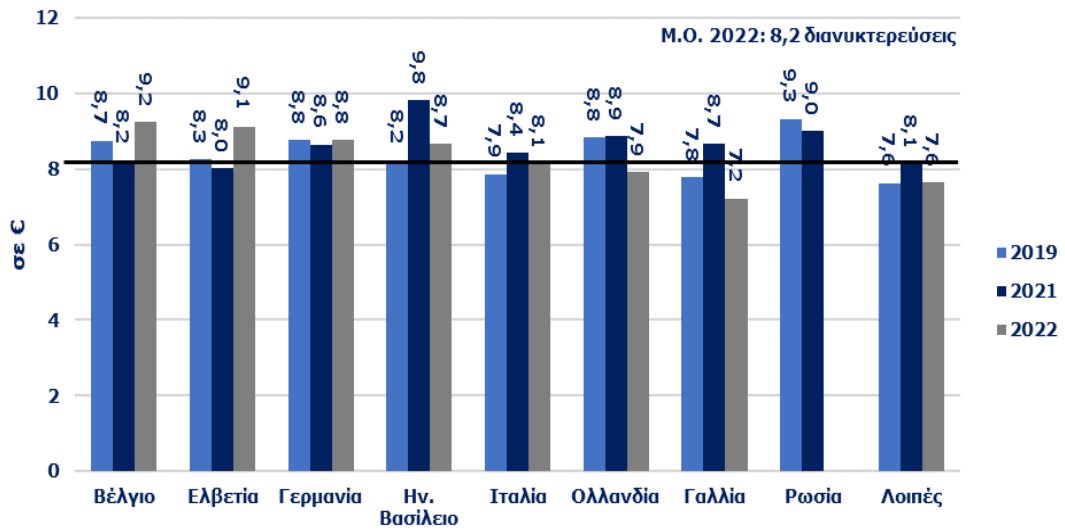
Χώρες Προέλευσης	2019	2021	2022	%Δ 2019-2021	%Δ 2019-2022
<b>Βέλγιο</b>	8,7	8,2	9,2	-6%	6%
<b>Ελβετία</b>	8,3	8,0	9,1	-3%	11%
<b>Γερμανία</b>	8,8	8,6	8,8	-1%	0%
<b>Ην. Βασίλειο</b>	8,2	9,8	8,7	19%	5%
<b>Ιταλία</b>	7,9	8,4	8,1	7%	3%
<b>Ολλανδία</b>	8,8	8,9	7,9	0%	-10%
<b>Γαλλία</b>	7,8	8,7	7,2	11%	-7%
<b>Ρωσία</b>	9,3	9,0	(:)	-3%	
<b>Λοιπές</b>	7,6	8,1	7,6	7%	0%
<b>Σύνολο</b>	<b>8,2</b>	<b>8,5</b>	<b>8,2</b>	<b>4%</b>	<b>0%</b>

Πηγή: ΤΤΕ - Επεξεργασία INSETE - Intelligence

Το σύμβολο (:) υποδηλώνει στοιχεία μη δημοσιευμένα λόγω χαμηλής αντιπροσωπευτικότητας

Σε σύγκριση με το Μέσο Όρο της Περιφέρειας η εικόνα είναι μικτή, με τις αγορές της Γερμανίας (8,8 διανυκτερεύσεις το 2019, 8,6 διανυκτερεύσεις το 2021 και 8,8 διανυκτερεύσεις το 2022) και του Ην. Βασιλείου (8,2 διανυκτερεύσεις το 2019, 9,8 διανυκτερεύσεις το 2021 και 8,7 διανυκτερεύσεις το 2022) να καταγράφουν υψηλότερη ΜΔΠ και για τα τρία έτη σε σύγκριση με το σύνολο της Περιφέρειας, της Ρωσίας (9,3 διανυκτερεύσεις το 2019 και 9,0 διανυκτερεύσεις το 2021) και της Ολλανδίας (8,8 διανυκτερεύσεις το 2019, 8,9 διανυκτερεύσεις το 2021 και 7,9 διανυκτερεύσεις το 2022) μόνο τα έτη 2019 και 2021, του Βελγίου (8,7 διανυκτερεύσεις το 2019, 8,2 διανυκτερεύσεις το 2021 και 9,2 διανυκτερεύσεις το 2022) και της Ελβετίας (8,3 διανυκτερεύσεις το 2019, 8,0 διανυκτερεύσεις το 2021 και 9,1 διανυκτερεύσεις το 2022) μόνο τα έτη 2019 και 2022, της Γαλλίας (7,8 διανυκτερεύσεις το 2019, 8,7 διανυκτερεύσεις το 2021 και 7,2 διανυκτερεύσεις το 2022) μόνο το 2021, ενώ αντίθετα οι αγορές της Ιταλίας (7,9 διανυκτερεύσεις το 2019, 8,4 διανυκτερεύσεις το 2021 και 8,1 διανυκτερεύσεις το 2022) και των Λοιπών (7,6 διανυκτερεύσεις το 2019, 8,1 διανυκτερεύσεις το 2021 και 7,6 διανυκτερεύσεις το 2022) κατέγραψαν χαμηλότερη ΜΔΠ και για τα 3 έτη σε σύγκριση με τον Μ.Ο. της Περιφέρειας.

**Διάγραμμα 77:** Μέση Διάρκεια Παραμονής ανά χώρα προέλευσης στην Περιφέρεια Κρήτης (σε διανυκτερεύσεις), 2019-2022



Πηγή: ΤτΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

### 5.3 ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΦΙΞΕΩΝ-ΔΙΑΝΥΚΤΕΡΕΥΣΕΩΝ-ΜΕΣΗΣ ΔΙΑΡΚΕΙΑΣ ΠΑΡΑΜΟΝΗΣ-ΠΛΗΡΟΤΗΤΑΣ ΣΕ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΑ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ, 2019-2022

Τα στοιχεία για τις αφίξεις και διανυκτερεύσεις πελατών στα καταλύματα ξενοδοχειακού τύπου και κάμπινγκ της χώρας συγκεντρώνονται από την Έρευνα Κίνησης Καταλυμάτων Ξενοδοχειακού Τύπου και Κάμπινγκ που διενεργείται σε μηνιαία βάση από την ΕΛΣΤΑΤ, με τη συμπλήρωση ειδικού δελτίου από κάθε κατάλυμα, για κάθε μήνα λειτουργίας του. Τα στοιχεία για τις αφίξεις και διανυκτερεύσεις στα καταλύματα σύντομης διαμονής (ενοικιαζόμενα καταλύματα) της χώρας (NACE Rev. 2, 55.2), ως το έτος 2019 συγκεντρώνονταν από δειγματοληπτική έρευνα. Από το έτος αναφοράς 2020 λόγω των συνθηκών που διαμορφώθηκαν από την πανδημία της νόσου του κορονοϊού, η συλλογή των στοιχείων γίνεται από το σύνολο των καταλυμάτων που λειτούργησαν σε μηνιαία βάση. Οι πληροφορίες για τις μονάδες αναφοράς (καταλύματα ξενοδοχειακού τύπου και κάμπινγκ, NACE Rev. 2, 55.1 & 55.3) προέρχονται από το μητρώο του ξενοδοχειακού Επιμελητηρίου της Ελλάδας, στο οποίο περιλαμβάνονται περίπου 10.000 ξενοδοχεία και 300 κάμπινγκ, ενώ για τα καταλύματα σύντομης διαμονής (ενοικιαζόμενα δωμάτια, NACE Rev. 2, 55.2) προέρχονται από το Στατιστικό Μητρώο καταλυμάτων σύντομης διαμονής (ενοικιαζόμενα δωμάτια) της ΕΛΣΤΑΤ, το οποίο ενημερώνεται από τα στοιχεία του αντίστοιχου μητρώου του Υπουργείου Τουρισμού και περιλαμβάνει περίπου 27.000 καταλύματα. Τα αποτελέσματα της έρευνας αναφέρονται στο 100% των συνολικών διαθέσιμων κλινών.

#### 5.3.1 Αφίξεις σε ξενοδοχειακά καταλύματα στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια

Οι αφίξεις σε ξενοδοχειακά καταλύματα στην Ελλάδα (αλλοδαπών και ημεδαπών) την περίοδο 2019-2021 κατέγραψαν πτώση κατά -46% (από 27,1 εκατ. το 2019 σε 14,6 εκατ. το 2021). Επιμέρους, όλες οι Περιφέρειες κατέγραψαν μείωση: Νότιο Αιγαίο (-43%, από 5,8 εκατ. το 2019 σε 3,3 εκατ. το 2021), Κρήτη (-41%, από 5,0 εκατ. το 2019 σε 3,0 εκατ. το 2021), Αττική (-53%, από 4,8 εκατ. το 2019 σε 2,3 εκατ. το 2021), Κεντρική Μακεδονία (-46%, από 3,1 εκατ. το 2019 σε 1,7 εκατ. το 2021), Ιόνια Νησιά (-42%, από 2,3 εκατ. το 2019 σε 1,3 εκατ. το 2021), Πελοπόννησο (-46%, από 1,5 εκατ. το 2019 σε 805 χιλ. το 2021), Θεσσαλία (-51%, από 1,1 εκατ. το 2019 σε 556 χιλ. το 2021), Στερεά Ελλάδα (-48%, από 817 χιλ. το 2019 σε 425 χιλ. το 2021), Δυτική Ελλάδα (-47%, από 705 χιλ. το 2019 σε 374 χιλ. το 2021), Αν. Μακεδονία & Θράκη (-50%, από 720 χιλ. το 2019 σε 360 χιλ. το 2021), Ήπειρο (-44%, από 611 χιλ. το 2019 σε 340 χιλ. το 2021), Βόρειο Αιγαίο

(-54%, από 402 χιλ. το 2019 σε 183 χιλ. το 2021) και Δυτική Μακεδονία (-48%, από 152 χιλ. το 2019 σε 79 χιλ. το 2021).

Την περίοδο 2019-2022, οι αφίξεις σε ξενοδοχειακά καταλύματα στην Ελλάδα (αλλοδαποί και ημεδαποί) σημείωσαν πτώση κατά -8% (από 27,1 εκατ. το 2019 σε 24,9 εκατ. το 2022). Επιμέρους, όλες οι Περιφέρειες κατέγραψαν μείωση: Νότιο Αιγαίο (-6%, από 5,8 εκατ. το 2019 σε 5,4 εκατ. το 2022), Κρήτη (-3%, από 5,0 εκατ. το 2019 σε 4,9 εκατ. το 2022), Αττική (-10%, από 4,8 εκατ. το 2019 σε 4,4 εκατ. το 2022), Κεντρική Μακεδονία (-10%, από 3,1 εκατ. το 2019 σε 2,8 εκατ. το 2022), Ιόνια Νησιά (-7%, από 2,3 εκατ. το 2019 σε 2,1 εκατ. το 2022), Πελοπόννησο (-16%, από 1,5 εκατ. το 2019 σε 1,3 εκατ. το 2022), Θεσσαλία (-18%, από 1,1 εκατ. το 2019 σε 941 χιλ. το 2022), Στερεά Ελλάδα (-10%, από 817 χιλ. το 2019 σε 735 χιλ. το 2022), Δυτική Ελλάδα (-5%, από 705 χιλ. το 2019 σε 668 χιλ. το 2022), Αν. Μακεδονία & Θράκη (-12%, από 720 χιλ. το 2019 σε 631 χιλ. το 2022), Ήπειρο (-3%, από 611 χιλ. το 2019 σε 592 χιλ. το 2022), Βόρειο Αιγαίο (-12%, από 402 χιλ. το 2019 σε 354 χιλ. το 2022) και Δυτική Μακεδονία (-17%, από 152 χιλ. το 2019 σε 126 χιλ. το 2022).

**Πίνακας 65:** Αφίξεις σε ξενοδοχειακά καταλύματα στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2019-2022

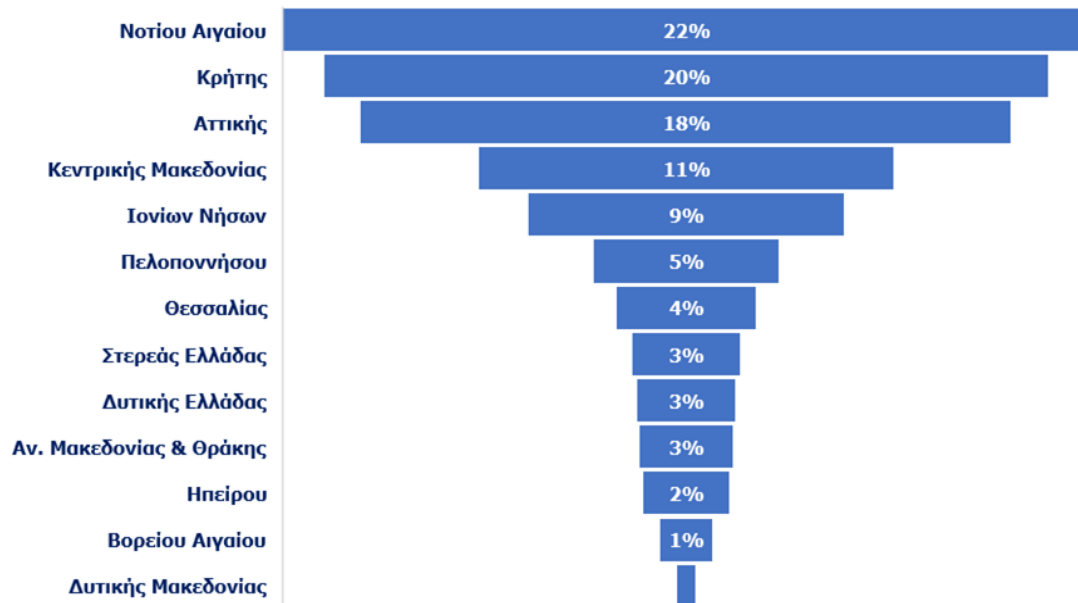
Περιφέρεια	2019	2021	2022	%Δ 2019-2021	%Δ 2019-2022
Νοτίου Αιγαίου	5.756.216	3.253.906	5.422.141	-43%	-6%
Κρήτης	<b>5.033.786</b>	<b>2.970.799</b>	<b>4.868.120</b>	<b>-41%</b>	<b>-3%</b>
Αττικής	4.844.993	2.265.178	4.379.766	-53%	-10%
Κεντρικής Μακεδονίας	3.092.167	1.658.459	2.793.746	-46%	-10%
Ιονίων Νήσων	2.290.210	1.325.386	2.129.309	-42%	-7%
Πελοποννήσου	1.492.741	805.477	1.252.734	-46%	-16%
Θεσσαλίας	1.145.714	556.126	940.753	-51%	-18%
Στερεάς Ελλάδας	817.403	424.945	735.320	-48%	-10%
Δυτικής Ελλάδας	704.592	373.859	668.379	-47%	-5%
Αν. Μακεδονίας & Θράκης	720.197	360.118	630.606	-50%	-12%
Ηπείρου	611.459	340.259	591.962	-44%	-3%
Βορείου Αιγαίου	401.790	182.843	353.857	-54%	-12%
Δυτικής Μακεδονίας	152.498	78.556	126.390	-48%	-17%
<b>Ελλάδα</b>	<b>27.063.766</b>	<b>14.595.911</b>	<b>24.893.083</b>	<b>-46%</b>	<b>-8%</b>

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Αναφορικά με την ποσοστιαία κατανομή για το 2022, παρατηρούμε ότι ο μεγαλύτερος όγκος αφίξεων καταγράφεται στα ξενοδοχειακά καταλύματα των Περιφερειών του Νοτίου Αιγαίου (22%), της Κρήτης (20%), της Αττικής (18%), της Κεντρικής Μακεδονίας (11%) και των Ιονίων Νήσων (9%). Δηλαδή οι 5 αυτές

Περιφέρειες αντιπροσωπεύουν για το 2022 το 79% των συνολικών αφίξεων σε ξενοδοχειακά καταλύματα.

**Διάγραμμα 78:** Ποσοστιαία κατανομή των αφίξεων σε ξενοδοχειακά καταλύματα ανά Περιφέρεια, 2022



Επιπροσθέτως, την περίοδο 2019-2021, οι αφίξεις αλλοδαπών σε ξενοδοχειακά καταλύματα στην Ελλάδα μειώθηκαν σε υψηλότερο βαθμό (-49%, από 19,7 εκατ. το 2019 σε 10,1 εκατ. το 2021) απ' ότι αυτές των ημεδαπών (-39%, από 7,4 εκατ. το 2019 σε 4,5 εκατ. το 2021). Τέλος, την περίοδο 2019-2021, το μερίδιο των αλλοδαπών σε όρους αφίξεων μειώθηκε (από 73% το 2019 σε 69% το 2021) σε αντίθεση με των ημεδαπών που αυξήθηκε (από 27% το 2019 σε 31% το 2021).

Την περίοδο 2019-2022, οι αφίξεις αλλοδαπών μειώθηκαν σε μικρότερο βαθμό (-7%, από 19,7 εκατ. το 2019 σε 18,2 εκατ. το 2022) απ' ότι αυτές των ημεδαπών (-10%, από 7,4 εκατ. το 2019 σε 6,7 εκατ. το 2022). Τέλος, την περίοδο 2019-2022, το μερίδιο των αλλοδαπών και των ημεδαπών σε όρους αφίξεων παρέμεινε αμετάβλητο (73% και 27% αντίστοιχα).



### 5.3.2 Αφίξεις σε ξενοδοχειακά καταλύματα στην Περιφέρεια Κρήτης ανά Περιφερειακή Ενότητα

Η Περιφέρεια Κρήτης την περίοδο 2019-2021 σημείωσε μείωση αφίξεων σε ξενοδοχειακά καταλύματα κατά -41% σε σύγκριση με το 2019 (από 5,0 εκατ. το 2019 σε 3,0 εκατ. το 2021). Οι αφίξεις αλλοδαπών σε ξενοδοχεία της Περιφέρειας σημείωσαν μείωση κατά -42% (από 4,6 εκατ. το 2019 σε 2,7 εκατ. το 2021) ενώ των ημεδαπών μείωση κατά -35% (από 460 χιλ. το 2019 σε 300 χιλ. το 2021). Επιμέρους, όλες οι Ενότητες κατέγραψαν αρνητική ποσοστιαία μεταβολή: Ηράκλειο (-37%, από 2,2 εκατ. το 2019 σε 1,4 εκατ. το 2021), Χανιά (-42%, από 1,2 εκατ. το 2019 σε 717 χιλ. το 2021), Ρέθυμνο (-42%, από 835 χιλ. το 2019 σε 483 χιλ. το 2021) και Λασιθί (-48%, από 748 χιλ. το 2019 σε 389 χιλ. το 2021). Τέλος, θα πρέπει να αναφέρουμε ότι για το 2021 το μερίδιο των αλλοδαπών σε όρους αφίξεων ήταν υψηλότερο των ημεδαπών (90% έναντι 10%).

Η Περιφέρεια Κρήτης αντιπροσώπευε το 2022 το 20% των αφίξεων σε ξενοδοχειακά καταλύματα, σημειώνοντας μείωση κατά -3% σε σύγκριση με το 2019 (από 5,0 εκατ. το 2019 σε 4,9 εκατ. το 2022). Οι αφίξεις αλλοδαπών σε ξενοδοχεία της Περιφέρειας σημείωσαν μείωση κατά -3% (από 4,6 εκατ. το 2019 σε 4,4 εκατ. το 2022) ενώ των ημεδαπών μείωση κατά -4% (από 460 χιλ. το 2019 σε 442 χιλ. το 2022). Επιμέρους, όλες οι Ενότητες κατέγραψαν αρνητική ποσοστιαία μεταβολή, με εξαίρεση την Ενότητα Ηρακλείου (+1%, από 2,2 εκατ. το 2019 σε 2,2 εκατ. το 2022). Ενδεικτικά, οι υπόλοιπες Ενότητες: Χανιά (-6%, από 1,2 εκατ. το 2019 σε 1,2 εκατ. το 2022), Ρέθυμνο (-5%, από 835 χιλ. το 2019 σε 795 χιλ. το 2022) και Λασιθί (-9%, από 748 χιλ. το 2019 σε 680 χιλ. το 2022). Τέλος, θα πρέπει να αναφέρουμε ότι για το 2022 το μερίδιο των αλλοδαπών σε όρους αφίξεων ήταν υψηλότερο των ημεδαπών (91% έναντι 9%).

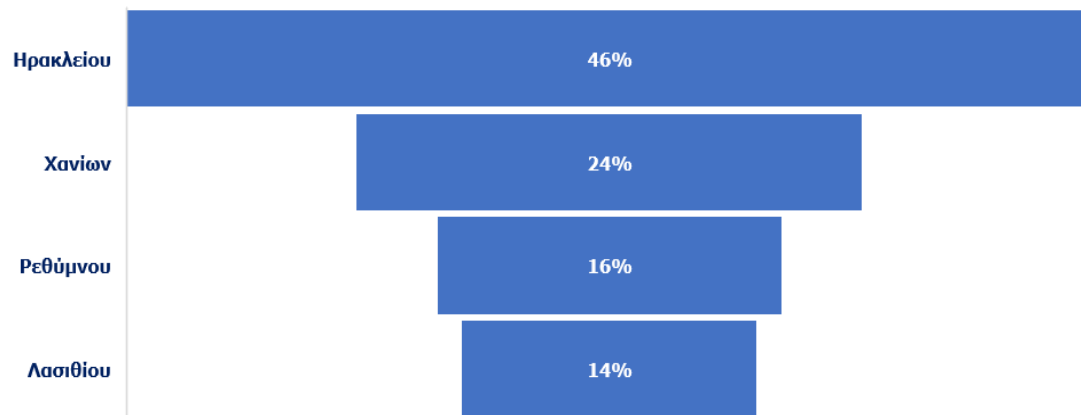
**Πίνακας 66:** Αφίξεις σε ξενοδοχειακά καταλύματα στην Περιφέρεια Κρήτης ανά Περιφερειακή Ενότητα, 2019-2022

Ενότητα		2019	2021	2022	%Δ 2019-2021	%Δ 2019-2022
<b>Ηρακλείου</b>	Αλλοδαποί	2.017.847	1.252.454	2.027.390	-38%	0%
	Ημεδαποί	188.475	129.193	197.369	-31%	5%
<b>Χανίων</b>	Αλλοδαποί	1.108.664	623.150	1.046.131	-44%	-6%
	Ημεδαποί	135.811	94.182	121.880	-31%	-10%
<b>Ρεθύμνου</b>	Αλλοδαποί	758.072	450.449	731.552	-41%	-3%
	Ημεδαποί	77.046	32.796	63.664	-57%	-17%
<b>Λασιθίου</b>	Αλλοδαποί	689.073	344.584	621.001	-50%	-10%
	Ημεδαποί	58.798	43.991	59.133	-25%	1%
<b>Σύνολο</b>	Αλλοδαποί	4.573.656	2.670.637	4.426.074	-42%	-3%
	Ημεδαποί	460.130	300.162	442.046	-35%	-4%
<b>Σύνολο Περιφέρειας</b>		<b>5.033.786</b>	<b>2.970.799</b>	<b>4.868.120</b>	<b>-41%</b>	<b>-3%</b>

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Αναφορικά με την ποσοστιαία κατανομή για το 2022, η Ενότητα Ηρακλείου (46%) καταγράφει το υψηλότερο μερίδιο αφίξεων σε ξενοδοχειακά καταλύματα και ακολουθούν οι Ενότητες Χανίων (24%), Ρεθύμνου (16%) και Λασιθίου (14%).

**Διάγραμμα 79:** Ποσοστιαία κατανομή των αφίξεων σε ξενοδοχειακά καταλύματα στην Περιφέρεια Κρήτης ανά Περιφερειακή Ενότητα, 2022



### 5.3.3 Διανυκτερεύσεις σε ξενοδοχειακά καταλύματα στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια

Οι διανυκτερεύσεις σε ξενοδοχειακά καταλύματα στην Ελλάδα (αλλοδαπών και ημεδαπών) την περίοδο 2019-2021 κατέγραψαν μείωση κατά -47% (από 109,2 εκατ. το 2019 σε 58,3 εκατ. το 2021). Επιμέρους, όλες οι Περιφέρειες κατέγραψαν πτώση: Νότιο Αιγαίο (-46%, από 30,6 εκατ. το 2019 σε 16,5 εκατ. το 2021), Κρήτη (-45%, από 28,0 εκατ. το 2019 σε 15,4 εκατ. το 2021), Ιόνια Νησιά (-47%, από 12,8 εκατ. το 2019 σε 6,8 εκατ. το 2021), Κεντρική Μακεδονία (-46%, από 10,8 εκατ. το 2019 σε 5,8 εκατ. το 2021), Αττική (-52%, από 10,3 εκατ. το 2019 σε 4,9 εκατ. το 2021), Πελοπόννησο (-45%, από 3,9 εκατ. το 2019 σε 2,2 εκατ. το 2021), Θεσσαλία (-46%, από 2,7 εκατ. το 2019 σε 1,4 εκατ. το 2021), Αν. Μακεδονία & Θράκη (-42%, από 2,2 εκατ. το 2019 σε 1,2 εκατ. το 2021), Στερεά Ελλάδα (-49%, από 2,2 εκατ. το 2019 σε 1,1 εκατ. το 2021), Δυτική Ελλάδα (-47%, από 2,0 εκατ. το 2019 σε 1,1 εκατ. το 2021), Βόρειο Αιγαίο (-53%, από 2,0 εκατ. το 2019 σε 943 χιλ. το 2021), Ήπειρο (-48%, από 1,6 εκατ. το 2019 σε 803 χιλ. το 2021) και Δυτική Μακεδονία (-46%, από 313 χιλ. το 2019 σε 168 χιλ. το 2021).

Την περίοδο 2019-2022, οι διανυκτερεύσεις σε ξενοδοχειακά καταλύματα στην Ελλάδα (αλλοδαποί και ημεδαποί) κατέγραψαν μείωση κατά -7% (από 109,2 εκατ. το 2019 σε 101,9 εκατ. το 2022). Επιμέρους, όλες οι Περιφέρειες κατέγραψαν πτώση: Νότιο Αιγαίο (-7%, από 30,6 εκατ. το 2019 σε 28,5 εκατ. το 2022), Κρήτη (-4%, από 28,0 εκατ. το 2019 σε 26,8 εκατ. το 2022), Ιόνια Νησιά (-6%, από 12,8 εκατ. το 2019 σε 12,1 εκατ. το 2022), Κεντρική Μακεδονία (-9%, από 10,8 εκατ. το 2019 σε 9,8 εκατ. το 2022), Αττική (-6%, από 10,3 εκατ. το 2019 σε 9,7 εκατ. το 2022), Πελοπόννησο (-13%, από 3,9 εκατ. το 2019 σε 3,4 εκατ. το 2022), Θεσσαλία (-9%, από 2,7 εκατ. το 2019 σε 2,4 εκατ. το 2022), Αν. Μακεδονία & Θράκη (-5%, από 2,2 εκατ. το 2019 σε 2,0 εκατ. το 2022), Στερεά Ελλάδα (-11%, από 2,2 εκατ. το 2019 σε 1,9 εκατ. το 2022), Βόρειο Αιγαίο (-11%, από 2,0 εκατ. το 2019 σε 1,8 εκατ. το 2022), Δυτική Ελλάδα (-13%, από 2,0 εκατ. το 2019 σε 1,7 εκατ. το 2022), Ήπειρο (-6%, από 1,6 εκατ. το 2019 σε 1,5 εκατ. το 2022) και Δυτική Μακεδονία (-20%, από 313 χιλ. το 2019 σε 249 χιλ. το 2022).

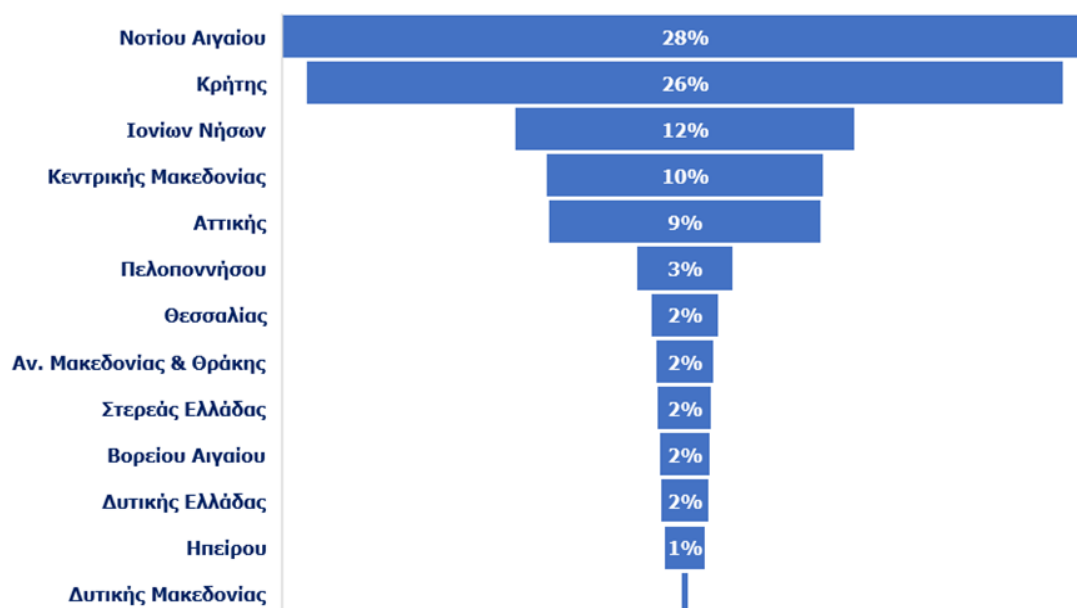
**Πίνακας 67:** Διανυκτερεύσεις σε ξενοδοχειακά καταλύματα στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2019-2022

Περιφέρεια	2019	2021	2022	%Δ 2019-2021	%Δ 2019-2022
Νοτίου Αιγαίου	30.592.824	16.522.661	28.478.737	-46%	-7%
Κρήτης	<b>27.962.541</b>	<b>15.438.808</b>	<b>26.827.274</b>	<b>-45%</b>	<b>-4%</b>
Ιονίων Νήσων	12.790.429	6.769.045	12.058.229	-47%	-6%
Κεντρικής Μακεδονίας	10.809.343	5.792.499	9.835.772	-46%	-9%
Αττικής	10.260.847	4.926.062	9.657.945	-52%	-6%
Πελοποννήσου	3.936.868	2.151.118	3.441.825	-45%	-13%
Θεσσαλίας	2.661.626	1.428.986	2.414.483	-46%	-9%
Αν. Μακεδονίας & Θράκης	2.152.142	1.238.431	2.036.923	-42%	-5%
Στερεάς Ελλάδας	2.163.593	1.102.170	1.919.741	-49%	-11%
Βορείου Αιγαίου	2.005.706	942.827	1.777.231	-53%	-11%
Δυτικής Ελλάδας	1.999.273	1.061.237	1.741.135	-47%	-13%
Ηπείρου	1.558.985	803.131	1.462.910	-48%	-6%
Δυτικής Μακεδονίας	312.803	167.669	248.818	-46%	-20%
<b>Ελλάδα</b>	<b>109.206.980</b>	<b>58.344.644</b>	<b>101.901.023</b>	<b>-47%</b>	<b>-7%</b>

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Αναφορικά με την ποσοστιαία κατανομή για το 2022, παρατηρούμε ότι ο μεγαλύτερος όγκος διανυκτερεύσεων καταγράφεται στα ξενοδοχειακά καταλύματα των Περιφερειών του Νοτίου Αιγαίου (28%), της Κρήτης (26%), των Ιονίων Νήσων (12%), της Κεντρικής Μακεδονίας (10%) και της Αττικής (9%). Δηλαδή οι 5 αυτές Περιφέρειες αντιπροσώπευαν για το 2022 το 85% των συνολικών διανυκτερεύσεων σε ξενοδοχειακά καταλύματα της χώρας.

**Διάγραμμα 80:** Ποσοστιαία κατανομή των διανυκτερεύσεων σε ξενοδοχειακά καταλύματα στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2022



Επιπροσθέτως, την περίοδο 2019-2021, οι διανυκτερεύσεις αλλοδαπών σε ξενοδοχειακά καταλύματα στην Ελλάδα μειώθηκαν σε υψηλότερο βαθμό (-49%, από 92,4 εκατ. το 2019 σε 47,6 εκατ. το 2021) απ' ότι αυτές των ημεδαπών (-36%, από 16,8 εκατ. το 2019 σε 10,8 εκατ. το 2021). Τέλος, την περίοδο 2019-2021, το μερίδιο των αλλοδαπών σε όρους διανυκτερεύσεων μειώθηκε (από 85% το 2019 σε 82% το 2021) σε αντίθεση με των ημεδαπών που αυξήθηκε (από 15% το 2019 σε 18% το 2021).

Την περίοδο 2019-2022, οι διανυκτερεύσεις αλλοδαπών μειώθηκαν σε υψηλότερο βαθμό (-6%, από 92,4 εκατ. το 2019 σε 86,6 εκατ. το 2022) απ' ότι αυτές των ημεδαπών (-9%, από 16,8 εκατ. το 2019 σε 15,3 εκατ. το 2022). Τέλος, την περίοδο 2019-2022, το μερίδιο των αλλοδαπών και των ημεδαπών σε όρους διανυκτερεύσεων παρέμεινε αμετάβλητο (85% και 15% αντίστοιχα).

### 5.3.4 Διανυκτερεύσεις σε ξενοδοχειακά καταλύματα στην Περιφέρεια Κρήτης ανά Περιφερειακή Ενότητα

Η Περιφέρεια Κρήτης την περίοδο 2019-2021 σημείωσε μείωση διανυκτερεύσεων σε ξενοδοχειακά καταλύματα κατά -45% σε σύγκριση με το 2019 (από 28,0 εκατ. το 2019 σε 15,4 εκατ. το 2021). Οι διανυκτερεύσεις αλλοδαπών σε ξενοδοχεία της Περιφέρειας σημείωσαν μείωση κατά -45% (από 26,8 εκατ. το 2019 σε 14,6 εκατ. το 2021) ενώ των ημεδαπών μείωση κατά -34% (από 1,2 εκατ. το 2019 σε 799 χιλ. το 2021). Επιμέρους, όλες οι Ενότητες κατέγραψαν αρνητική ποσοστιαία μεταβολή: Ηράκλειο (-41%, από 12,4 εκατ. το 2019 σε 7,3 εκατ. το 2021), Χανιά (-49%, από 7,1 εκατ. το 2019 σε 3,6 εκατ. το 2021), Ρέθυμνο (-48%, από 4,8 εκατ. το 2019 σε 2,5 εκατ. το 2021) και Λασιθί (-45%, από 3,7 εκατ. το 2019 σε 2,0 εκατ. το 2021). Τέλος, θα πρέπει να αναφέρουμε ότι για το 2021 το μερίδιο των αλλοδαπών σε όρους διανυκτερεύσεων ήταν υψηλότερο των ημεδαπών (95% έναντι 5%).

Η Περιφέρεια Κρήτης αντιπροσώπευε το 2022 το 26% των διανυκτερεύσεων σε ξενοδοχειακά καταλύματα, σημειώνοντας μείωση κατά -4% σε σύγκριση με το 2019 (από 28,0 εκατ. το 2019 σε 26,8 εκατ. το 2022). Οι διανυκτερεύσεις αλλοδαπών σε ξενοδοχεία της Περιφέρειας σημείωσαν μείωση κατά -4% (από 26,8 εκατ. το 2019 σε 25,6 εκατ. το 2022) ενώ των ημεδαπών μείωση κατά -1% (από 1,2 εκατ. το 2019 σε 1,2 εκατ. το 2022). Επιμέρους, όλες οι Ενότητες κατέγραψαν αρνητική ποσοστιαία μεταβολή: Ηράκλειο (-2%, από 12,4 εκατ. το 2019 σε 12,2 εκατ. το 2022), Χανιά (-8%, από 7,1 εκατ. το 2019 σε 6,5 εκατ. το 2022), Ρέθυμνο (-5%, από 4,8 εκατ. το 2019 σε 4,5 εκατ. το 2022) και Λασιθί (-2%, από 3,7 εκατ. το 2019 σε 3,6 εκατ. το 2022). Τέλος, θα πρέπει να αναφέρουμε ότι για το 2022 το μερίδιο των αλλοδαπών σε όρους διανυκτερεύσεων ήταν υψηλότερο των ημεδαπών (96% έναντι 4%).

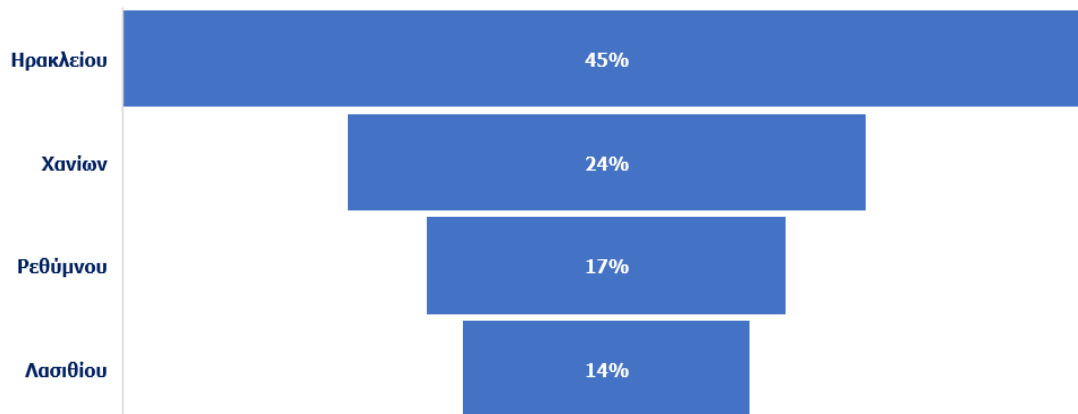
**Πίνακας 68:** Διανυκτερεύσεις σε ξενοδοχειακά καταλύματα στην Περιφέρεια Κρήτης ανά Περιφερειακή Ενότητα, 2019-2022

Ενότητα		2019	2021	2022	%Δ 2019-2021	%Δ 2019-2022
<b>Ηρακλείου</b>	Αλλοδαποί	11.961.130	7.031.329	11.661.907	-41%	-3%
	Ημεδαποί	460.081	290.455	491.922	-37%	7%
<b>Χανίων</b>	Αλλοδαποί	6.697.946	3.305.023	6.179.455	-51%	-8%
	Ημεδαποί	372.894	294.253	341.557	-21%	-8%
<b>Ρεθύμνου</b>	Αλλοδαποί	4.544.709	2.401.904	4.322.526	-47%	-5%
	Ημεδαποί	224.154	93.350	205.422	-58%	-8%
<b>Λασιθίου</b>	Αλλοδαποί	3.556.430	1.901.068	3.472.751	-47%	-2%
	Ημεδαποί	145.197	121.426	151.734	-16%	5%
<b>Σύνολο</b>	Αλλοδαποί	26.760.215	14.639.324	25.636.639	-45%	-4%
	Ημεδαποί	1.202.326	799.484	1.190.635	-34%	-1%
<b>Σύνολο Περιφέρειας</b>		<b>27.962.541</b>	<b>15.438.808</b>	<b>26.827.274</b>	<b>-45%</b>	<b>-4%</b>

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Αναφορικά με την ποσοστιαία κατανομή των διανυκτερεύσεων σε ξενοδοχειακά καταλύματα, η Ενότητα Ηρακλείου εμφάνισε το 2022 το υψηλότερο ποσοστό (45%) και ακολουθούν οι Ενότητες Χανίων (24%), Ρεθύμνου (17%) και Λασιθίου (14%).

**Διάγραμμα 81:** Ποσοστιαία κατανομή των διανυκτερεύσεων σε ξενοδοχειακά καταλύματα στην Περιφέρεια Κρήτης ανά Περιφερειακή Ενότητα, 2022



### 5.3.5 Μέση Διάρκεια Παραμονής σε Ξενοδοχειακά καταλύματα της Ελλάδας ανά Περιφέρεια

Η Μέση Διάρκεια Παραμονής σε Ξενοδοχειακά καταλύματα στην Ελλάδα (αλλοδαπών και ημεδαπών) την περίοδο 2019-2021 κατέγραψε οριακή μείωση κατά -1% (από 4,04 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 4,0 διανυκτερεύσεις το 2021). Επιμέρους, η εικόνα είναι μικτή, με τις Περιφέρειες της Κρήτης (-6%, από 5,6 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 5,2 διανυκτερεύσεις το 2021), των Ιονίων Νήσων (-9%, από 5,6 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 5,1 διανυκτερεύσεις το 2021), του Νοτίου Αιγαίου (-4%, από 5,3 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 5,1 διανυκτερεύσεις το 2021), της Κεντρικής Μακεδονίας (-0,1%, από 3,5 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 3,5 διανυκτερεύσεις το 2021), της Στερεάς Ελλάδας (-2%, από 2,6 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 2,6 διανυκτερεύσεις το 2021) και της Ηπείρου (-7%, από 2,5 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 2,4 διανυκτερεύσεις το 2021) να καταγράφουν μείωση ενώ αντίθετα οι Περιφέρειες του Βορείου Αιγαίου (+3%, από 5,0 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 5,2 διανυκτερεύσεις το 2021), της Αν. Μακεδονίας & Θράκης (+15%, από 3,0 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 3,4 διανυκτερεύσεις το 2021), της Δυτικής Ελλάδας (+0,04%, από 2,8 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 2,8 διανυκτερεύσεις το 2021), της Πελοποννήσου (+1%, από 2,6 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 2,7 διανυκτερεύσεις το 2021), της Θεσσαλίας (+11%, από 2,3 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 2,6 διανυκτερεύσεις το 2021), της Αττικής (+3%, από 2,1 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 2,2 διανυκτερεύσεις το 2021) και της Δυτικής Μακεδονίας (+4%, από 2,1 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 2,1 διανυκτερεύσεις το 2021) να καταγράφουν αύξηση. Επίσης, θα πρέπει να αναφέρουμε ότι και για τα τρία εξεταζόμενα έτη μόνο οι νησιωτικές Περιφέρειες καταγράφουν Μέση Διάρκεια Παραμονής υψηλότερη από τον Εθνικό Μέσο Όρο.

Την περίοδο 2019-2022, η Μέση Διάρκεια Παραμονής σε Ξενοδοχειακά καταλύματα στην Ελλάδα (αλλοδαποί και ημεδαποί) κατέγραψαν αύξηση κατά +1% (από 4,0 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 4,1 διανυκτερεύσεις το 2022). Επιμέρους, η εικόνα είναι μικτή, με τις Περιφέρειες Κρήτης (-1%, από 5,6 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 5,5 διανυκτερεύσεις το 2022), Νοτίου Αιγαίου (-1%, από 5,3 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 5,3 διανυκτερεύσεις το 2022), Δυτικής Ελλάδας (-8%, από 2,8 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 2,6 διανυκτερεύσεις το 2022), Στερεάς Ελλάδας (-1%, από 2,6 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 2,6 διανυκτερεύσεις το 2022), Ηπείρου (-3%, από 2,5 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 2,5 διανυκτερεύσεις το 2022) και Δυτικής Μακεδονίας (-4%, από 2,1 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 2,0 διανυκτερεύσεις το 2022) να καταγράφουν μείωση ενώ αντίθετα οι Περιφέρειες του Βορείου Αιγαίου (+1%, από 5,0 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 5,0 διανυκτερεύσεις το 2022), των Ιονίων Νήσων



(+1%, από 5,6 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 5,7 διανυκτερεύσεις το 2022), της Κεντρικής Μακεδονίας (+1%, από 3,5 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 3,5 διανυκτερεύσεις το 2022), της Αν. Μακεδονίας & Θράκης (+8%, από 3,0 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 3,2 διανυκτερεύσεις το 2022), της Πελοποννήσου (+4%, από 2,6 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 2,7 διανυκτερεύσεις το 2022), της Θεσσαλίας (+10%, από 2,3 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 2,6 διανυκτερεύσεις το 2022) και της Αττικής (+4%, από 2,1 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 2,2 διανυκτερεύσεις το 2022) αύξηση. Επίσης, για το 2022 θα πρέπει να αναφέρουμε ότι και για τα τρία εξεταζόμενα έτη μόνο οι νησιωτικές Περιφέρειες καταγράφουν Μέση Διάρκεια Παραμονής υψηλότερη από τον Εθνικό Μέσο Όρο.

**Πίνακας 69:** Μέση Διάρκεια Παραμονής σε ξενοδοχειακά καταλύματα στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2019-2022

Περιφέρεια	2019	2021	2022	%Δ 2019-2021	%Δ 2019-2022
Ιονίων Νήσων	5,6	5,1	5,7	-9%	1%
<b>Κρήτης</b>	<b>5,6</b>	<b>5,2</b>	<b>5,5</b>	<b>-6%</b>	<b>-1%</b>
Νοτίου Αιγαίου	5,3	5,1	5,3	-4%	-1%
Βορείου Αιγαίου	5,0	5,2	5,0	3%	1%
Κεντρικής Μακεδονίας	3,5	3,5	3,5	0%	1%
Αν. Μακεδονίας & Θράκης	3,0	3,4	3,2	15%	8%
Πελοποννήσου	2,6	2,7	2,7	1%	4%
Στερεάς Ελλάδας	2,6	2,6	2,6	-2%	-1%
Δυτικής Ελλάδας	2,8	2,8	2,6	0%	-8%
Θεσσαλίας	2,3	2,6	2,6	11%	10%
Ηπείρου	2,5	2,4	2,5	-7%	-3%
Αττικής	2,1	2,2	2,2	3%	4%
Δυτικής Μακεδονίας	2,1	2,1	2,0	4%	-4%
<b>Ελλάδα</b>	<b>4,0</b>	<b>4,0</b>	<b>4,1</b>	<b>-1%</b>	<b>1%</b>

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

### 5.3.6 Μέση Διάρκεια Παραμονής σε ξενοδοχειακά καταλύματα της Περιφέρειας Κρήτης ανά Περιφερειακή Ενότητα

Η Περιφέρεια Κρήτης την περίοδο 2019-2021 σημείωσε μείωση στη Μέση Διάρκεια Παραμονής σε ξενοδοχειακά καταλύματα κατά -6% (από 5,6 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 5,2 διανυκτερεύσεις το 2021). Η Μέση Διάρκεια Παραμονής των αλλοδαπών σε ξενοδοχεία της Περιφέρειας σημείωσε μείωση κατά -6% (από 5,9 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 5,5 διανυκτερεύσεις το 2021) ενώ των ημεδαπών αύξηση κατά +2% (από 2,6 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 2,7 διανυκτερεύσεις το 2021). Επιμέρους, η εικόνα είναι αρνητική, με εξαίρεση την Ενότητα Λασιθίου (+5%, από 4,9 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 5,2 διανυκτερεύσεις το 2021). Ενδεικτικά, οι υπόλοιπες Ενότητες: Ηράκλειο (-6%, από 5,6 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 5,3 διανυκτερεύσεις το 2021), Ρέθυμνο (-10%, από 5,7 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 5,2 διανυκτερεύσεις το 2021) και Χανιά (-12%, από 5,7 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 5,0 διανυκτερεύσεις το 2021).

Η Περιφέρεια Κρήτης την περίοδο 2019-2022 σημείωσε μείωση στη Μέση Διάρκεια Παραμονής σε ξενοδοχειακά καταλύματα κατά -1% (από 5,6 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 5,5 διανυκτερεύσεις το 2022). Η Μέση Διάρκεια Παραμονής των αλλοδαπών σε ξενοδοχεία της Περιφέρειας σημείωσε μείωση κατά -1% (από 5,9 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 5,8 διανυκτερεύσεις το 2022) ενώ των ημεδαπών αύξηση κατά +3% (από 2,6 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 2,7 διανυκτερεύσεις το 2022). Επιμέρους, η εικόνα είναι αρνητική, με εξαίρεση την Ενότητα Λασιθίου (+8%, από 4,9 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 5,3 διανυκτερεύσεις το 2022). Ενδεικτικά, οι υπόλοιπες Ενότητες: Ρέθυμνο (-0,3%, από 5,7 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 5,7 διανυκτερεύσεις το 2022), Χανιά (-2%, από 5,7 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 5,6 διανυκτερεύσεις το 2022) και Ηράκλειο (-3%, από 5,6 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 5,5 διανυκτερεύσεις το 2022).

**Πίνακας 70:** Μέση Διάρκεια Παραμονής σε ξενοδοχειακά καταλύματα στην Περιφέρεια Κρήτης ανά Περιφερειακή Ενότητα, 2019-2022

Ενότητα		2019	2021	2022	%Δ 2019-2021	%Δ 2019-2022
<b>Ρεθύμνου</b>	Αλλοδαποί	6,0	5,3	5,9	-11%	-1%
	Ημεδαποί	2,9	2,8	3,2	-2%	11%
<b>Χανίων</b>	Αλλοδαποί	6,0	5,3	5,9	-12%	-2%
	Ημεδαποί	2,7	3,1	2,8	14%	2%
<b>Ηρακλείου</b>	Αλλοδαποί	5,9	5,6	5,8	-5%	-3%
	Ημεδαποί	2,4	2,2	2,5	-8%	2%
<b>Λασιθίου</b>	Αλλοδαποί	5,2	5,5	5,6	7%	8%
	Ημεδαποί	2,5	2,8	2,6	12%	4%
<b>Σύνολο</b>	Αλλοδαποί	5,9	5,5	5,8	-6%	-1%
	Ημεδαποί	2,6	2,7	2,7	2%	3%
<b>Σύνολο Περιφέρειας</b>		<b>5,6</b>	<b>5,2</b>	<b>5,5</b>	<b>-6%</b>	<b>-1%</b>

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

### 5.3.7 Πληρότητα των ξενοδοχειακών καταλυμάτων της Ελλάδας ανά Περιφέρεια

Η πληρότητα των ξενοδοχειακών καταλυμάτων της Ελλάδας την περίοδο 2019-2021 σημείωσε επιδείνωση (από 49% το 2019 σε 43% το 2021). Επιμέρους, όλες οι Περιφέρειες σημείωσαν επιδείνωση, με εξαίρεση την Ενότητα Δυτικής Μακεδονίας (από 15% το 2019 σε 16% το 2021). Ενδεικτικά, οι υπόλοιπες Ενότητες: Ιόνια Νησιά (από 57% το 2019 σε 53% το 2021), Νότιο Αιγαίο (από 58% το 2019 σε 51% το 2021), Κρήτη (από 57% το 2019 σε 51% το 2021), Κεντρική Μακεδονία (από 44% το 2019 σε 39% το 2021), Αττική (από 49% το 2019 σε 34% το 2021), Πελοπόννησο (από 32% το 2019 σε 31% το 2021), Θεσσαλία (από 32% το 2019 σε 31% το 2021), Αν. Μακεδονία & Θράκη (από 34% το 2019 σε 31% το 2021), Δυτική Ελλάδα (από 33% το 2019 σε 30% το 2021), Βόρειο Αιγαίο (από 35% το 2019 σε 29% το 2021), Ήπειρο (από 30% το 2019 σε 26% το 2021) και Στερεά Ελλάδα (από 27% το 2019 σε 25% το 2021).

Την περίοδο 2019-2022, η πληρότητα των ξενοδοχειακών καταλυμάτων της Ελλάδας σημείωσε βελτίωση (από 49% το 2019 σε 51% το 2022). Επιμέρους, όλες οι Περιφέρειες σημείωσαν βελτίωση, με εξαίρεση τις Ενότητες Νοτίου Αιγαίου (από 58% το 2019 σε 56% το 2022) και Αττικής (από 49% το 2019 σε 48% το 2022). Ενδεικτικά, οι υπόλοιπες Ενότητες: Ιόνια Νησιά (από 57% το 2019 σε 61% το 2022), Κρήτη (από 57% το 2019 σε 59% το 2022), Κεντρική Μακεδονία (από 44% το 2019 σε 49% το 2022), Αν. Μακεδονία & Θράκη (από 34% το 2019 σε 40% το 2022), Πελοπόννησο (από 32% το 2019 σε 37% το 2022), Θεσσαλία (από 32% το 2019 σε 37% το 2022), Βόρειο Αιγαίο (από 35% το 2019 σε 37% το 2022), Δυτική Ελλάδα (από 33% το 2019 σε 34% το 2022), Ήπειρο (από 30% το 2019 σε 33% το 2022), Στερεά Ελλάδα (από 27% το 2019 σε 32% το 2022) και Δυτική Μακεδονία (από 15% το 2019 σε 16% το 2022).

**Πίνακας 71:** Πληρότητα ξενοδοχειακών καταλυμάτων στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2019-2022

<b>Περιφέρεια</b>	<b>2019</b>	<b>2021</b>	<b>2022</b>
<b>Ιονίων Νήσων</b>	57%	53%	61%
<b>Κρήτης</b>	<b>57%</b>	<b>51%</b>	<b>59%</b>
<b>Νοτίου Αιγαίου</b>	58%	51%	56%
<b>Κεντρικής Μακεδονίας</b>	44%	39%	49%
<b>Αττικής</b>	49%	34%	48%
<b>Αν. Μακεδονίας &amp; Θράκης</b>	34%	31%	40%
<b>Πελοποννήσου</b>	32%	31%	37%
<b>Θεσσαλίας</b>	32%	31%	37%
<b>Βορείου Αιγαίου</b>	35%	29%	37%
<b>Δυτικής Ελλάδας</b>	33%	30%	34%
<b>Ηπείρου</b>	30%	26%	33%
<b>Στερεάς Ελλάδας</b>	27%	25%	32%
<b>Δυτικής Μακεδονίας</b>	15%	16%	16%
<b>Ελλάδα</b>	<b>49%</b>	<b>43%</b>	<b>51%</b>

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Ενεξεργασία INSETE Intelligence

### 5.3.8 Πληρότητα των ξενοδοχειακών καταλυμάτων της Περιφέρειας Κρήτης ανά Περιφερειακή Ενότητα

Η πληρότητα των ξενοδοχειακών καταλυμάτων της Περιφέρειας Κρήτης την περίοδο 2019-2021 σημείωσε επιδείνωση (από 57% το 2019 σε 51% το 2021). Επιμέρους, όλες οι Περιφερειακές Ενότητες σημείωσαν επιδείνωση: Ηράκλειο (από 61% το 2019 σε 54% το 2021), Λασιθί (από 55% το 2019 σε 48% το 2021), Χανιά (από 55% το 2019 σε 48% το 2021) και Ρέθυμνο (από 54% το 2019 σε 48% το 2021).

Την περίοδο 2019-2022, η πληρότητα των ξενοδοχειακών καταλυμάτων της Περιφέρειας σημείωσε βελτίωση (από 57% το 2019 σε 59% το 2022). Επιμέρους, όλες οι Περιφερειακές Ενότητες σημείωσαν βελτίωση, με εξαίρεση την Ενότητα Χανίων (από 55% το 2019 σε 54% το 2022). Ενδεικτικά, οι υπόλοιπες Ενότητες: Ηράκλειο (από 61% το 2019 σε 64% το 2022), Λασιθί (από 55% το 2019 σε 57% το 2022) και Ρέθυμνο (από 54% το 2019 σε 55% το 2022).

**Πίνακας 72:** Πληρότητα ξενοδοχειακών καταλυμάτων στην Περιφέρεια Κρήτης ανά Περιφερειακή Ενότητα, 2019-2022

<b>Ενότητα</b>	<b>2019</b>	<b>2021</b>	<b>2022</b>
<b>Ηρακλείου</b>	61%	54%	64%
<b>Λασιθίου</b>	55%	48%	57%
<b>Ρεθύμνου</b>	54%	48%	55%
<b>Χανίων</b>	55%	48%	54%
<b>Σύνολο Περιφέρειας</b>	<b>57%</b>	<b>51%</b>	<b>59%</b>

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

## 5.4 ΑΦΙΞΕΙΣ-ΔΙΑΝΥΚΤΕΡΕΥΣΕΙΣ-ΜΕΣΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΠΑΡΑΜΟΝΗΣ ΣΕ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ ΣΥΝΤΟΜΗΣ ΔΙΑΜΟΝΗΣ, 2019-2022

Η Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛΣΤΑΤ) διενεργεί και την [Έρευνα συλλογικών καταλυμάτων σύντομης διαμονής](#) (ενοικιαζόμενα δωμάτια). Η έρευνα διενεργείται σύμφωνα με τον κανονισμό 692/2011 της Ε.Ε. Τα στοιχεία για τις αφίξεις και τις διανυκτερεύσεις πελατών (αλλοδαπών και ημεδαπών) στα καταλύματα σύντομης διαμονής (ενοικιαζόμενα δωμάτια) της χώρας συγκεντρώνονται από δειγματοληπτική έρευνα που πραγματοποιείται στα καταλύματα αυτά.

### 5.4.1 Αφίξεις σε καταλύματα σύντομης διαμονής στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια

Οι αφίξεις σε καταλύματα σύντομης διαμονής (ενοικιαζόμενα δωμάτια) την περίοδο 2019-2021 κατέγραψαν μείωση κατά -53% (από 6,7 εκατ. το 2019 σε 3,1 εκατ. το 2021). Επιμέρους, οι αφίξεις αλλοδαπών σημείωσαν μείωση κατά -59% (από 5,0 εκατ. το 2019 σε 2,1 εκατ. το 2021) και των ημεδαπών μείωση κατά -35% (από 1,6 εκατ. το 2019 σε 1,1 εκατ. το 2021).

Σε Περιφερειακό επίπεδο, την περίοδο 2019-2021, όλες οι Περιφέρειες σημείωσαν μείωση στις αφίξεις σε καταλύματα σύντομης διαμονής, με τις υψηλότερες μειώσεις σε απόλυτες διαφορές να σημειώνονται στις Περιφέρειες Νοτίου Αιγαίου (-53% ή -1,0 εκατ., από 1,9 εκατ. το 2019 σε 889 χιλ. το 2021), Κρήτης (-62% ή -682 χιλ., από 1,1 εκατ. το 2019 σε 414 χιλ. το 2021), Κεντρικής Μακεδονίας (-61% ή -645 χιλ., από 1,1 εκατ. το 2019 σε 410 χιλ. το 2021) και Ιονίων Νήσων (-46% ή -307 χιλ., από 671 χιλ. το 2019 σε 364 χιλ. το 2021). Οι τέσσερις αυτές Περιφέρειες αντιπροσώπευαν για το 2021 το 66% των συνολικών αφίξεων σε καταλύματα σύντομης διαμονής.

Οι αφίξεις σε καταλύματα σύντομης διαμονής (ενοικιαζόμενα δωμάτια) την περίοδο 2019-2022 σημείωσαν μείωση κατά -8% (από 6,7 εκατ. το 2019 σε 6,1 εκατ. το 2022). Επιμέρους, οι αφίξεις αλλοδαπών σημείωσαν μείωση κατά -9% (από 5,0 εκατ. το 2019 σε 4,6 εκατ. το 2022) και των ημεδαπών μείωση κατά -8% (από 1,6 εκατ. το 2019 σε 1,5 εκατ. το 2022).

Σε Περιφερειακό επίπεδο, την περίοδο 2019-2022, όλες οι Περιφέρειες σημείωσαν μείωση στις αφίξεις σε καταλύματα σύντομης διαμονής: Νότιο Αιγαίο (-10%, από 1,9 εκατ. το 2019 σε 1,7 εκατ. το 2022), Κρήτης (-7%, από 1,1 εκατ. το 2019 σε 1,0 εκατ. το 2022), Κεντρικής Μακεδονίας (-7%, από 1,1 εκατ. το 2019 σε 986 χιλ. το 2022), Ιονίων Νήσων (-6%, από 671 χιλ. το 2019 σε 633 χιλ. το 2022),

Πελοποννήσου (-9%, από 373 χιλ. το 2019 σε 340 χιλ. το 2022), Ηπείρου (-11%, από 364 χιλ. το 2019 σε 322 χιλ. το 2022), Θεσσαλίας (-11%, από 325 χιλ. το 2019 σε 288 χιλ. το 2022), Αττικής (-3%, από 278 χιλ. το 2019 σε 268 χιλ. το 2022), Αν. Μακεδονίας & Θράκης (-9%, από 204 χιλ. το 2019 σε 186 χιλ. το 2022), Στερεάς Ελλάδας (-8%, από 159 χιλ. το 2019 σε 146 χιλ. το 2022), Βορείου Αιγαίου (-10%, από 155 χιλ. το 2019 σε 139 χιλ. το 2022), Δυτικής Ελλάδας (-13%, από 70 χιλ. το 2019 σε 60 χιλ. το 2022) και Δυτικής Μακεδονίας (-32%, από 21 χιλ. το 2019 σε 14 χιλ. το 2022). Οι Περιφέρειες Νοτίου Αιγαίου, Κρήτης, Κεντρικής Μακεδονίας και Ιονίων Νήσων αντιπροσώπευαν για το 2022 το 71% των συνολικών αφίξεων σε καταλύματα σύντομης διαμονής.

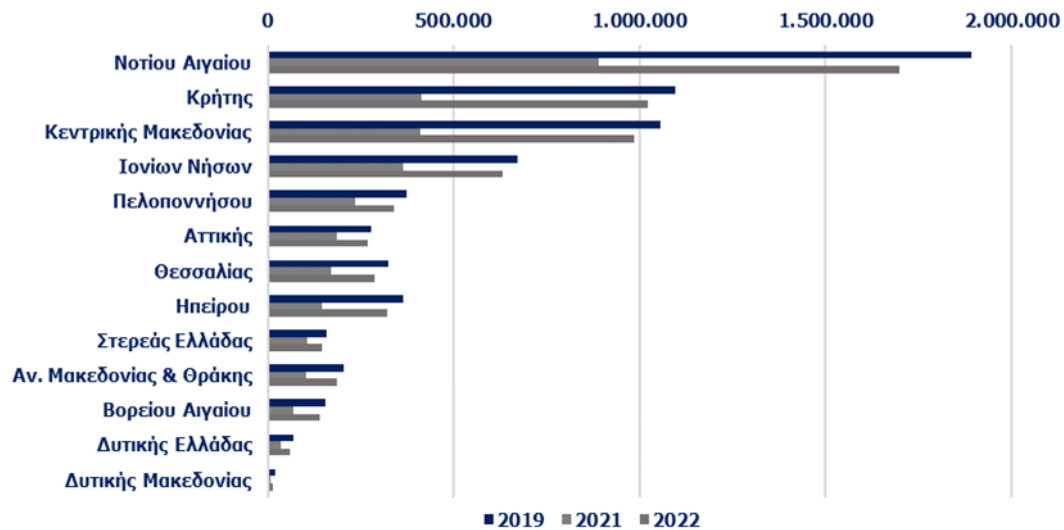
**Πίνακας 73:** Αφίξεις σε καταλύματα σύντομης διαμονής (ενοικιαζόμενα δωμάτια) στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2019-2022

Περιφέρεια		2019	2021	2022	%Δ 2019-2021	%Δ 2019-2022
Νοτίου Αιγαίου	Αλλοδαποί	1.360.945	655.038	1.206.148	-52%	-11%
	Ημεδαποί	532.027	233.980	492.005	-56%	-8%
<b>Κρήτης</b>	<b>Αλλοδαποί</b>	<b>1.015.320</b>	<b>355.993</b>	<b>949.200</b>	<b>-65%</b>	<b>-7%</b>
	<b>Ημεδαποί</b>	<b>80.885</b>	<b>58.125</b>	<b>74.181</b>	<b>-28%</b>	<b>-8%</b>
Κεντρικής Μακεδονίας	Αλλοδαποί	938.572	313.867	876.377	-67%	-7%
	Ημεδαποί	116.185	96.008	109.212	-17%	-6%
Ιονίων Νήσων	Αλλοδαποί	632.395	331.812	596.336	-48%	-6%
	Ημεδαποί	38.368	32.184	36.818	-16%	-4%
Πελοποννήσου	Αλλοδαποί	183.670	81.929	164.902	-55%	-10%
	Ημεδαποί	189.212	152.710	175.116	-19%	-7%
Ηπείρου	Αλλοδαποί	258.685	59.335	227.229	-77%	-12%
	Ημεδαποί	105.475	86.026	95.105	-18%	-10%
Θεσσαλίας	Αλλοδαποί	179.517	58.630	156.019	-67%	-13%
	Ημεδαποί	145.396	113.281	131.824	-22%	-9%
Αττικής	Αλλοδαποί	123.797	82.614	121.349	-33%	-2%
	Ημεδαποί	153.976	102.200	146.845	-34%	-5%
Αν. Μακεδονίας & Θράκης	Αλλοδαποί	166.972	73.274	155.146	-56%	-7%
	Ημεδαποί	36.952	29.740	31.250	-20%	-15%
Στερεάς Ελλάδας	Αλλοδαποί	36.765	12.403	32.218	-66%	-12%
	Ημεδαποί	121.832	93.240	114.118	-23%	-6%
Βορείου Αιγαίου	Αλλοδαποί	105.432	32.132	91.832	-70%	-13%
	Ημεδαποί	49.253	36.206	46.944	-26%	-5%
Δυτικής Ελλάδας	Αλλοδαποί	24.186	9.378	20.279	-61%	-16%
	Ημεδαποί	45.720	26.757	40.218	-41%	-12%
Δυτικής Μακεδονίας	Αλλοδαποί	3.620	1.064	2.164	-71%	-40%
	Ημεδαποί	17.466	5.401	12.232	-69%	-30%
<b>Σύνολο Χώρας</b>	<b>Αλλοδαποί</b>	<b>5.029.876</b>	<b>2.067.469</b>	<b>4.599.199</b>	<b>-59%</b>	<b>-9%</b>
	<b>Ημεδαποί</b>	<b>1.632.747</b>	<b>1.065.858</b>	<b>1.505.868</b>	<b>-35%</b>	<b>-8%</b>
<b>Σύνολο Χώρας</b>		<b>6.662.623</b>	<b>3.133.327</b>	<b>6.105.067</b>	<b>-53%</b>	<b>-8%</b>

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Τέλος, το 2022, το μερίδιο των αλλοδαπών και των ημεδαπών σε σύγκριση με το 2019 παρέμεινε αμετάβλητο (75% αλλοδαποί και 25% ημεδαποί). Αξιοσημείωτο είναι ότι το 2021 το μερίδιο των αλλοδαπών σε καταλύματα σύντομης διαμονής ήταν χαμηλότερο του 2022 ενώ των ημεδαπών υψηλότερο (66% έναντι 34%).

**Διάγραμμα 82:** Εξέλιξη των αφίξεων σε καταλύματα σύντομης διαμονής (ενοικιαζόμενα δωμάτια) στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2019, 2021 και 2022



Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Η Περιφέρεια Κρήτης την περίοδο 2019-2021, κατέγραψε μείωση στις αφίξεις σε καταλύματα σύντομης διαμονής κατά -62% (από 1,1 εκατ. το 2019 σε 414 χιλ. το 2021). Επιμέρους, οι αλλοδαποί σημείωσαν μείωση κατά -65% (από 1,0 εκατ. το 2019 σε 356 χιλ. το 2021) και οι ημεδαποί μείωση κατά -28% (από 81 χιλ. το 2019 σε 58 χιλ. το 2021). Την περίοδο 2019-2022, η Περιφέρεια Κρήτης σημείωσε μείωση στις αφίξεις σε καταλύματα σύντομης διαμονής κατά -7% (από 1,1 εκατ. το 2019 σε 1,0 εκατ. το 2022). Επιμέρους, οι αλλοδαποί σημείωσαν μείωση κατά -7% (από 1,0 εκατ. το 2019 σε 949 χιλ. το 2022) και οι ημεδαποί μείωση κατά -8% (από 81 χιλ. το 2019 σε 74 χιλ. το 2022). Το 2022, η Περιφέρεια Κρήτης αντιπροσώπευε το 17% των συνολικών αφίξεων σε καταλύματα σύντομης διαμονής.



#### 5.4.2 Διανυκτερεύσεις σε καταλύματα σύντομης διαμονής στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια

Οι διανυκτερεύσεις σε καταλύματα σύντομης διαμονής (ενοικιαζόμενα δωμάτια) την περίοδο 2019-2021 κατέγραψαν μείωση κατά -56% (από 32,3 εκατ. το 2019 σε 14,3 εκατ. το 2021). Επιμέρους, οι διανυκτερεύσεις αλλοδαπών σημείωσαν μείωση κατά -60% (από 26,4 εκατ. το 2019 σε 10,7 εκατ. το 2021) και των ημεδαπών μείωση κατά -39% (από 5,9 εκατ. το 2019 σε 3,6 εκατ. το 2021).

Σε Περιφερειακό επίπεδο, την περίοδο 2019-2021, όλες οι Περιφέρειες σημείωσαν μείωση στις διανυκτερεύσεις σε καταλύματα σύντομης διαμονής, με τις υψηλότερες μειώσεις σε απόλυτες διαφορές να σημειώνονται στις Περιφέρειες Νοτίου Αιγαίου (-61% ή -5,1 εκατ., από 8,4 εκατ. το 2019 σε 3,3 εκατ. το 2021), Κεντρικής Μακεδονίας (-60% ή -3,4 εκατ., από 5,6 εκατ. το 2019 σε 2,3 εκατ. το 2021), Κρήτης (-55% ή -3,1 εκατ., από 5,6 εκατ. το 2019 σε 2,5 εκατ. το 2021) και Ιονίων Νήσων (-52% ή -2,6 εκατ., από 5,0 εκατ. το 2019 σε 2,4 εκατ. το 2021). Οι τέσσερις αυτές Περιφέρειες αντιπροσώπευαν για το 2021 το 74% των συνολικών διανυκτερεύσεων σε καταλύματα σύντομης διαμονής.

Οι διανυκτερεύσεις σε καταλύματα σύντομης διαμονής (ενοικιαζόμενα δωμάτια) την περίοδο 2019-2022 σημείωσαν μείωση κατά -10% (από 32,3 εκατ. το 2019 σε 29,0 εκατ. το 2022). Επιμέρους, οι διανυκτερεύσεις αλλοδαπών σημείωσαν μείωση κατά -10% (από 26,4 εκατ. το 2019 σε 23,9 εκατ. το 2022) και των ημεδαπών μείωση κατά -12% (από 5,9 εκατ. το 2019 σε 5,2 εκατ. το 2022).

Σε Περιφερειακό επίπεδο, την περίοδο 2019-2022, όλες οι Περιφέρειες σημείωσαν μείωση στις διανυκτερεύσεις σε καταλύματα σύντομης διαμονής: Νότιο Αιγαίο (-10%, από 8,4 εκατ. το 2019 σε 7,5 εκατ. το 2022), Κεντρικής Μακεδονίας (-6%, από 5,6 εκατ. το 2019 σε 5,3 εκατ. το 2022), Κρήτης (-8%, από 5,6 εκατ. το 2019 σε 5,2 εκατ. το 2022), Ιονίων Νήσων (-14%, από 5,0 εκατ. το 2019 σε 4,3 εκατ. το 2022), Ηπείρου (-13%, από 1,7 εκατ. το 2019 σε 1,5 εκατ. το 2022), Θεσσαλίας (-14%, από 1,4 εκατ. το 2019 σε 1,2 εκατ. το 2022), Αν. Μακεδονίας & Θράκης (-7%, από 1,1 εκατ. το 2019 σε 973 χιλ. το 2022), Πελοποννήσου (-10%, από 1,0 εκατ. το 2019 σε 926 χιλ. το 2022), Βορείου Αιγαίου (-13%, από 885 χιλ. το 2019 σε 767 χιλ. το 2022), Αττικής (-11%, από 715 χιλ. το 2019 σε 636 χιλ. το 2022), Στερεάς Ελλάδας (-11%, από 622 χιλ. το 2019 σε 554 χιλ. το 2022), Δυτικής Ελλάδας (-18%, από 231 χιλ. το 2019 σε 189 χιλ. το 2022) και Δυτικής Μακεδονίας (-26%, από 42 χιλ. το 2019 σε 31 χιλ. το 2022). Οι Περιφέρειες Νοτίου Αιγαίου,

Κεντρικής Μακεδονίας, Κρήτης και Ιονίων Νήσων αντιπροσώπευαν για το 2022 το 77% των συνολικών διανυκτερεύσεων σε καταλύματα σύντομης διαμονής.

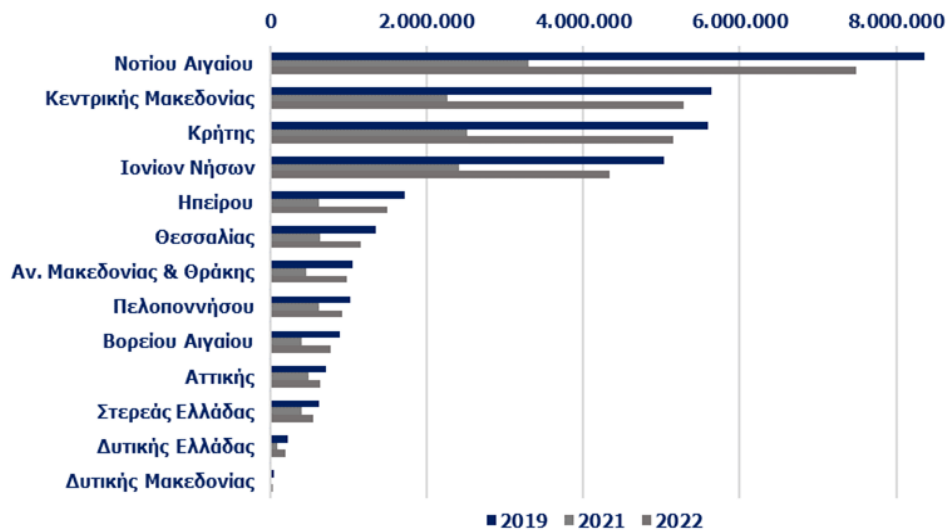
**Πίνακας 74:** Διανυκτερεύσεις σε καταλύματα σύντομης διαμονής (ενοικιαζόμενα δωμάτια) στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2019-2022

Περιφέρεια		2019	2021	2022	%Δ 2019-2021	%Δ 2019-2022
Νοτίου Αιγαίου	Αλλοδαποί	6.081.967	2.456.750	5.538.643	-60%	-9%
	Ημεδαποί	2.282.470	844.489	1.949.784	-63%	-15%
Κεντρικής Μακεδονίας	Αλλοδαποί	5.217.908	1.943.792	4.893.776	-63%	-6%
	Ημεδαποί	415.978	329.655	387.520	-21%	-7%
<b>Κρήτης</b>	<b>Αλλοδαποί</b>	<b>5.253.003</b>	<b>2.318.695</b>	<b>4.872.208</b>	<b>-56%</b>	<b>-7%</b>
	<b>Ημεδαποί</b>	<b>338.956</b>	<b>193.923</b>	<b>284.453</b>	<b>-43%</b>	<b>-16%</b>
Ιονίων Νήσων	Αλλοδαποί	4.772.731	2.196.233	4.091.957	-54%	-14%
	Ημεδαποί	264.017	219.538	250.276	-17%	-5%
Ηπείρου	Αλλοδαποί	1.404.505	343.787	1.199.531	-76%	-15%
	Ημεδαποί	317.732	283.605	300.585	-11%	-5%
Θεσσαλίας	Αλλοδαποί	865.636	254.665	731.434	-71%	-16%
	Ημεδαποί	489.003	387.850	427.699	-21%	-13%
Αν. Μακεδονίας & Θράκης	Αλλοδαποί	907.484	344.155	853.137	-62%	-6%
	Ημεδαποί	142.932	112.483	120.296	-21%	-16%
Πελοποννήσου	Αλλοδαποί	553.012	256.384	498.245	-54%	-10%
	Ημεδαποί	474.427	372.492	428.232	-21%	-10%
Βορείου Αιγαίου	Αλλοδαποί	646.245	246.527	569.037	-62%	-12%
	Ημεδαποί	238.649	162.951	198.131	-32%	-17%
Αττικής	Αλλοδαποί	361.572	232.365	335.263	-36%	-7%
	Ημεδαποί	353.863	261.245	300.920	-26%	-15%
Στερεάς Ελλάδας	Αλλοδαποί	242.460	63.704	195.037	-74%	-20%
	Ημεδαποί	379.992	335.937	358.702	-12%	-6%
Δυτικής Ελλάδας	Αλλοδαποί	84.228	19.080	68.626	-77%	-19%
	Ημεδαποί	146.720	67.930	120.577	-54%	-18%
Δυτικής Μακεδονίας	Αλλοδαποί	6.355	1.982	4.847	-69%	-24%
	Ημεδαποί	35.720	14.069	26.161	-61%	-27%
<b>Σύνολο Χώρας</b>	<b>Αλλοδαποί</b>	<b>26.397.106</b>	<b>10.678.119</b>	<b>23.851.741</b>	<b>-60%</b>	<b>-10%</b>
	<b>Ημεδαποί</b>	<b>5.880.459</b>	<b>3.586.167</b>	<b>5.153.336</b>	<b>-39%</b>	<b>-12%</b>
<b>Σύνολο Χώρας</b>		<b>32.277.565</b>	<b>14.264.286</b>	<b>29.005.077</b>	<b>-56%</b>	<b>-10%</b>

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Ενεξεργασία INSETE Intelligence

Η αναλογία αλλοδαπών και ημεδαπών στα μερίδια των διανυκτερεύσεων το 2022, επανήλθε στα προ πανδημίας επίπεδα (82% αλλοδαποί έναντι 18% ημεδαποί).

**Διάγραμμα 83:** Εξέλιξη των διανυκτερεύσεων σε καταλύματα σύντομης διαμονής (ενοικιαζόμενα δωμάτια) στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2019, 2021 και 2022



Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Η Περιφέρεια Κρήτης την περίοδο 2019-2021, κατέγραψε μείωση στις διανυκτερεύσεις σε καταλύματα σύντομης διαμονής κατά -55% (από 5,6 εκατ. το 2019 σε 2,5 εκατ. το 2021). Επιμέρους, οι αλλοδαποί εμφάνισαν μείωση κατά -56% (από 5,3 εκατ. το 2019 σε 2,3 εκατ. το 2021) και οι ημεδαποί μείωση κατά -43% (από 339 χιλ. το 2019 σε 194 χιλ. το 2021). Την περίοδο 2019-2022, η Περιφέρεια Κρήτης σημείωσε μείωση στις διανυκτερεύσεις σε καταλύματα σύντομης διαμονής κατά -8% (από 5,6 εκατ. το 2019 σε 5,2 εκατ. το 2022). Επιμέρους, οι αλλοδαποί εμφάνισαν μείωση κατά -7% (από 5,3 εκατ. το 2019 σε 4,9 εκατ. το 2022) και οι ημεδαποί μείωση κατά -16% (από 339 χιλ. το 2019 σε 284 χιλ. το 2022). Το 2022, η Περιφέρεια Κρήτης αντιπροσώπευε το 18% των συνολικών διανυκτερεύσεων σε καταλύματα σύντομης διαμονής.

### 5.4.3 Μέση Διάρκεια Παραμονής σε καταλύματα σύντομης διαμονής στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια

Η Μέση Διάρκεια Παραμονής σε καταλύματα σύντομης διαμονής (ενοικιαζόμενα δωμάτια) την περίοδο 2019-2021 κατέγραψε μείωση κατά -6% (από 4,8 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 4,6 διανυκτερεύσεις το 2021). Επιμέρους, οι διανυκτερεύσεις αλλοδαπών σημείωσαν μείωση κατά -2% (από 5,2 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 5,2 διανυκτερεύσεις το 2021) και των ημεδαπών μείωση κατά -7% (από 3,6 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 3,4 διανυκτερεύσεις το 2021).

Σε Περιφερειακό επίπεδο, την περίοδο 2019-2021, η εικόνα ήταν μικτή, με τις Περιφέρειες Ιονίων Νήσων (-12%, από 7,5 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 6,6 διανυκτερεύσεις το 2021), Αν. Μακεδονίας & Θράκης (-14%, από 5,2 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 4,4 διανυκτερεύσεις το 2021), Ηπείρου (-9%, από 4,7 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 4,3 διανυκτερεύσεις το 2021), Στερεάς Ελλάδας (-4%, από 3,9 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 3,8 διανυκτερεύσεις το 2021), Θεσσαλίας (-10%, από 4,2 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 3,7 διανυκτερεύσεις το 2021), Νοτίου Αιγαίου (-16%, από 4,4 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 3,7 διανυκτερεύσεις το 2021), Πελοποννήσου (-3%, από 2,8 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 2,7 διανυκτερεύσεις το 2021) και Δυτικής Ελλάδας (-27%, από 3,3 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 2,4 διανυκτερεύσεις το 2021) να καταγράφουν μείωση στην Μέση Διάρκεια Παραμονής σε καταλύματα σύντομης διαμονής ενώ αντίθετα οι Περιφέρειες Κρήτης (+19%, από 5,1 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 6,1 διανυκτερεύσεις το 2021), Βορείου Αιγαίου (+5%, από 5,7 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 6,0 διανυκτερεύσεις το 2021), Κεντρικής Μακεδονίας (+4%, από 5,3 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 5,5 διανυκτερεύσεις το 2021), Αττικής (+4%, από 2,6 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 2,7 διανυκτερεύσεις το 2021) και Δυτικής Μακεδονίας (+24%, από 2,0 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 2,5 διανυκτερεύσεις το 2021) αύξηση.

Η Μέση Διάρκεια Παραμονής σε καταλύματα σύντομης διαμονής (ενοικιαζόμενα δωμάτια) την περίοδο 2019-2022 κατέγραψε μείωση κατά -2% (από 4,8 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 4,8 διανυκτερεύσεις το 2022). Επιμέρους, οι διανυκτερεύσεις αλλοδαπών σημείωσαν μείωση κατά -1% (από 5,2 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 5,2 διανυκτερεύσεις το 2022) και των ημεδαπών μείωση κατά -5% (από 3,6 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 3,4 διανυκτερεύσεις το 2022).

Σε Περιφερειακό επίπεδο, την περίοδο 2019-2022, η εικόνα ήταν μικτή, με τις Περιφέρειες Ιονίων Νήσων (-9%, από 7,5 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 6,9 διανυκτερεύσεις το 2022), Βορείου Αιγαίου (-3%, από 5,7 διανυκτερεύσεις το 2019

σε 5,5 διανυκτερεύσεις το 2022), Κρήτης (-1%, από 5,1 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 5,0 διανυκτερεύσεις το 2022), Ηπείρου (-2%, από 4,7 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 4,7 διανυκτερεύσεις το 2022), Νοτίου Αιγαίου (-0,2%, από 4,4 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 4,4 διανυκτερεύσεις το 2022), Θεσσαλίας (-3%, από 4,2 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 4,0 διανυκτερεύσεις το 2022), Στερεάς Ελλάδας (-4%, από 3,9 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 3,8 διανυκτερεύσεις το 2022), Δυτικής Ελλάδας (-5%, από 3,3 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 3,1 διανυκτερεύσεις το 2022), Πελοποννήσου (-1%, από 2,8 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 2,7 διανυκτερεύσεις το 2022) και Αττικής (-8%, από 2,6 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 2,4 διανυκτερεύσεις το 2022) να καταγράφουν μείωση ενώ αντίθετα οι Περιφέρειες Κεντρικής Μακεδονίας (+0,3%, από 5,3 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 5,4 διανυκτερεύσεις το 2022), Αν. Μακεδονίας & Θράκης (+1%, από 5,2 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 5,2 διανυκτερεύσεις το 2022) και Δυτικής Μακεδονίας (+8%, από 2,0 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 2,2 διανυκτερεύσεις το 2022) αύξηση.

**Πίνακας 75:** Μέση Διάρκεια Παραμονής σε καταλύματα σύντομης διαμονής (ενοικιαζόμενα δωμάτια) στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2019-2022

Περιφέρεια		2019	2021	2022	%Δ 2019-2021	%Δ 2019-2022
Ιονίων Νήσων	Αλλοδαποί	7,5	6,6	6,9	-12%	-9%
	Ημεδαποί	6,9	6,8	6,8	-1%	-1%
<b>Κρήτης</b>	<b>Αλλοδαποί</b>	<b>5,2</b>	<b>6,5</b>	<b>5,1</b>	<b>26%</b>	<b>-1%</b>
	<b>Ημεδαποί</b>	<b>4,2</b>	<b>3,3</b>	<b>3,8</b>	<b>-20%</b>	<b>-8%</b>
Βορείου Αιγαίου	Αλλοδαποί	6,1	7,7	6,2	25%	1%
	Ημεδαποί	4,8	4,5	4,2	-7%	-13%
Κεντρικής Μακεδονίας	Αλλοδαποί	5,6	6,2	5,6	11%	0%
	Ημεδαποί	3,6	3,4	3,5	-4%	-1%
Αν. Μακεδονίας & Θράκης	Αλλοδαποί	5,4	4,7	5,5	-14%	1%
	Ημεδαποί	3,9	3,8	3,8	-2%	0%
Ηπείρου	Αλλοδαποί	5,4	5,8	5,3	7%	-3%
	Ημεδαποί	3,0	3,3	3,2	9%	5%
Στερεάς Ελλάδας	Αλλοδαποί	6,6	5,1	6,1	-22%	-8%
	Ημεδαποί	3,1	3,6	3,1	16%	1%
Θεσσαλίας	Αλλοδαποί	4,8	4,3	4,7	-10%	-3%
	Ημεδαποί	3,4	3,4	3,2	2%	-4%
Νοτίου Αιγαίου	Αλλοδαποί	4,5	3,8	4,6	-16%	3%
	Ημεδαποί	4,3	3,6	4,0	-16%	-8%
Πελοποννήσου	Αλλοδαποί	3,0	3,1	3,0	4%	0%
	Ημεδαποί	2,5	2,4	2,4	-3%	-2%
Αττικής	Αλλοδαποί	2,9	2,8	2,8	-4%	-5%
	Ημεδαποί	2,3	2,6	2,0	11%	-11%
Δυτικής Μακεδονίας	Αλλοδαποί	1,8	1,9	2,2	6%	28%
	Ημεδαποί	2,0	2,6	2,1	27%	5%
Δυτικής Ελλάδας	Αλλοδαποί	3,5	2,0	3,4	-42%	-3%
	Ημεδαποί	3,2	2,5	3,0	-21%	-7%
<b>Σύνολο Χώρας</b>	<b>Αλλοδαποί</b>	<b>5,2</b>	<b>5,2</b>	<b>5,2</b>	<b>-2%</b>	<b>-1%</b>
	<b>Ημεδαποί</b>	<b>3,6</b>	<b>3,4</b>	<b>3,4</b>	<b>-7%</b>	<b>-5%</b>
<b>Σύνολο Χώρας</b>		<b>4,8</b>	<b>4,6</b>	<b>4,8</b>	<b>-6%</b>	<b>-2%</b>

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Ενεργειακή INSETE Intelligence

Η Περιφέρεια Κρήτης την περίοδο 2019-2021, κατέγραψε αύξηση στη Μέση Διάρκεια Παραμονής σε καταλύματα σύντομης διαμονής κατά +19% (από 5,1 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 6,1 διανυκτερεύσεις το 2021). Επιμέρους, οι αλλοδαποί εμφάνισαν αύξηση κατά +26% (από 5,2 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 6,5 διανυκτερεύσεις το 2021) και οι ημεδαποί μείωση κατά -20% (από 4,2 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 3,3 διανυκτερεύσεις το 2021). Την περίοδο 2019-2022, η Περιφέρεια Κρήτης σημείωσε μείωση στη Μέση Διάρκεια Παραμονής σε καταλύματα σύντομης διαμονής κατά -1% (από 5,1 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 5,0 διανυκτερεύσεις το 2022). Επιμέρους, οι αλλοδαποί εμφάνισαν μείωση κατά -1% (από 5,2 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 5,1 διανυκτερεύσεις το 2022) και οι ημεδαποί μείωση κατά -8% (από 4,2 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 3,8 διανυκτερεύσεις το 2022).

## 5.5 ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΦΙΞΕΩΝ-ΔΙΑΝΥΚΤΕΡΕΥΣΕΩΝ-ΜΕΣΗΣ ΔΙΑΡΚΕΙΑΣ ΠΑΡΑΜΟΝΗΣ ΣΕ ΚΑΜΠΙΝΓΚ, 2019-2022

### 5.5.1 Αφίξεις σε κάμπινγκ στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια

Οι αφίξεις σε κάμπινγκ στην Ελλάδα (αλλοδαπών και ημεδαπών) την περίοδο 2019-2021 κατέγραψαν μείωση κατά -40% (από 476 χιλ. το 2019 σε 286 χιλ. το 2021). Επιμέρους, όλες οι Περιφέρειες κατέγραψαν πτώση: Κεντρική Μακεδονία (-18%, από 135 χιλ. το 2019 σε 112 χιλ. το 2021), Πελοπόννησο (-35%, από 88 χιλ. το 2019 σε 57 χιλ. το 2021), Νότιο Αιγαίο (-63%, από 58 χιλ. το 2019 σε 22 χιλ. το 2021), Θεσσαλία (-32%, από 29 χιλ. το 2019 σε 20 χιλ. το 2021), Δυτική Ελλάδα (-52%, από 32 χιλ. το 2019 σε 15 χιλ. το 2021), Ιόνια Νησιά (-43%, από 26 χιλ. το 2019 σε 15 χιλ. το 2021), Στερεά Ελλάδα (-40%, από 22 χιλ. το 2019 σε 13 χιλ. το 2021), Αν. Μακεδονία & Θράκη (-68%, από 34 χιλ. το 2019 σε 11 χιλ. το 2021), Ήπειρο (-52%, από 22 χιλ. το 2019 σε 11 χιλ. το 2021), Κρήτη (-51%, από 14 χιλ. το 2019 σε 7 χιλ. το 2021), Αττική (-71%, από 14 χιλ. το 2019 σε 4 χιλ. το 2021) και Βόρειο Αιγαίο (-100%, από 791 αφίξεις το 2019 σε 0 αφίξεις το 2021).

Την περίοδο 2019-2022, οι αφίξεις σε κάμπινγκ της Ελλάδας (αλλοδαπών και ημεδαπών) σημείωσαν μείωση κατά -13% (από 476 χιλ. το 2019 σε 415 χιλ. το 2022). Επιμέρους, όλες οι Περιφέρειες κατέγραψαν πτώση: Κεντρική Μακεδονία (-13%, από 135 χιλ. το 2019 σε 118 χιλ. το 2022), Πελοπόννησο (-6%, από 88 χιλ. το 2019 σε 83 χιλ. το 2022), Νότιο Αιγαίο (-0,2%, από 58 χιλ. το 2019 σε 58 χιλ. το 2022), Θεσσαλία (-9%, από 29 χιλ. το 2019 σε 27 χιλ. το 2022), Δυτική Ελλάδα (-18%, από 32 χιλ. το 2019 σε 27 χιλ. το 2022), Αν. Μακεδονία & Θράκη (-24%, από 34 χιλ. το 2019 σε 26 χιλ. το 2022), Ιόνια Νησιά (-11%, από 26 χιλ. το 2019 σε 23 χιλ. το 2022), Στερεά Ελλάδα (-20%, από 22 χιλ. το 2019 σε 17 χιλ. το 2022), Ήπειρο (-37%, από 22 χιλ. το 2019 σε 14 χιλ. το 2022), Κρήτη (-5%, από 14 χιλ. το 2019 σε 14 χιλ. το 2022), Αττική (-38%, από 14 χιλ. το 2019 σε 9 χιλ. το 2022) και Βόρειο Αιγαίο (-12%, από 791 αφίξεις το 2019 σε 698 αφίξεις το 2022).

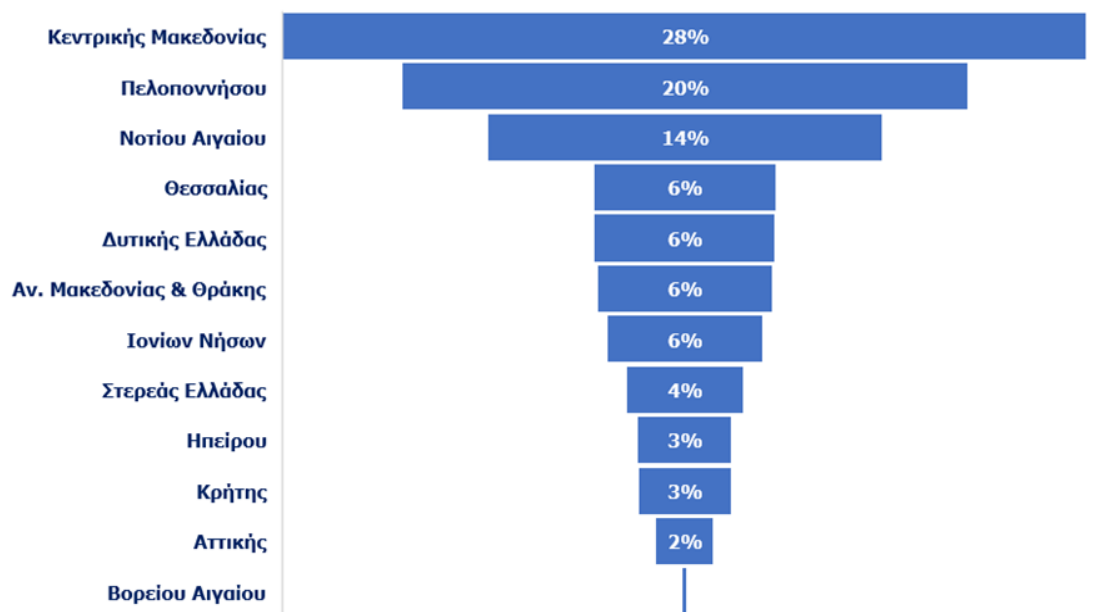
**Πίνακας 76:** Αφίξεις σε κάμπινγκ στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2019-2022

Περιφέρεια	2019	2021	2022	%Δ 2019-2021	%Δ 2019-2022
Κεντρικής Μακεδονίας	135.377	111.571	118.085	-18%	-13%
Πελοποννήσου	88.410	57.308	83.032	-35%	-6%
Νοτίου Αιγαίου	58.152	21.633	58.027	-63%	0%
Θεσσαλίας	29.276	20.032	26.784	-32%	-9%
Δυτικής Ελλάδας	32.208	15.414	26.563	-52%	-18%
Αν. Μακεδονίας & Θράκης	34.058	10.900	25.818	-68%	-24%
Ιονίων Νήσων	25.622	14.674	22.897	-43%	-11%
Στερεάς Ελλάδας	21.616	13.047	17.270	-40%	-20%
Ηπείρου	22.027	10.570	13.837	-52%	-37%
Κρήτης	<b>14.345</b>	<b>6.998</b>	<b>13.636</b>	<b>-51%</b>	<b>-5%</b>
Αττικής	13.786	3.962	8.559	-71%	-38%
Βορείου Αιγαίου	791	0	698	-100%	-12%
<b>Ελλάδα</b>	<b>475.668</b>	<b>286.109</b>	<b>415.206</b>	<b>-40%</b>	<b>-13%</b>

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Αναφορικά με την ποσοστιαία κατανομή, παρατηρούμε ότι ο μεγαλύτερος όγκος αφίξεων καταγράφεται στα κάμπινγκ των Περιφερειών της Κεντρικής Μακεδονίας (28%), της Πελοποννήσου (20%) και του Νοτίου Αιγαίου (14%). Δηλαδή οι τρεις αυτές Περιφέρειες αντιπροσωπεύουν για το 2022 το 62% των συνολικών αφίξεων σε κάμπινγκ.

**Διάγραμμα 84:** Ποσοστιαία κατανομή των αφίξεων σε κάμπινγκ ανά Περιφέρεια, 2022





### 5.5.2 Αφίξεις σε κάμπινγκ στην Περιφέρεια Κρήτης ανά Ενότητα

Η Περιφέρεια Κρήτης την περίοδο 2019-2021 κατέγραψε μείωση αφίξεων σε κάμπινγκ κατά -51% σε σύγκριση με το 2019 (από 14 χιλ. το 2019 σε 7 χιλ. το 2021). Οι αφίξεις αλλοδαπών σε κάμπινγκ της Περιφέρειας σημείωσαν μείωση κατά -65% (από 11 χιλ. το 2019 σε 4 χιλ. το 2021) ενώ των ημεδαπών μείωση κατά -5% (από 3 χιλ. το 2019 σε 3 χιλ. το 2021). Επιμέρους, όλες οι Ενότητες κατέγραψαν αρνητική ποσοστιαία μεταβολή, με εξαίρεση την Ενότητα Λασιθίου (+0,4%, από 2 χιλ. το 2019 σε 2 χιλ. το 2021). Ενδεικτικά, οι υπόλοιπες Ενότητες: Χανίων (-48%, από 5 χιλ. το 2019 σε 3 χιλ. το 2021), Ρεθύμνου (-68%, από 4 χιλ. το 2019 σε 1 χιλ. το 2021) και Ηρακλείου (-78%, από 3 χιλ. το 2019 σε 580 αφίξεις το 2021). Τέλος, θα πρέπει να αναφέρουμε ότι για το 2021 το μερίδιο των αλλοδαπών σε όρους αφίξεων σε κάμπινγκ της Περιφέρειας ήταν υψηλότερο των ημεδαπών (55% έναντι 45%).

Η Περιφέρεια Κρήτης αντιπροσώπευε το 2022 το 3% των συνολικών αφίξεων σε κάμπινγκ, σημειώνοντας μείωση κατά -5% σε σύγκριση με το 2019 (από 14 χιλ. το 2019 σε 14 χιλ. το 2022). Οι αφίξεις αλλοδαπών σε κάμπινγκ της Περιφέρειας σημείωσαν μείωση κατά -6% (από 11 χιλ. το 2019 σε 10 χιλ. το 2022) ενώ των ημεδαπών μείωση κατά -0,4% (από 3 χιλ. το 2019 σε 3 χιλ. το 2022). Επιμέρους, όλες οι Ενότητες κατέγραψαν αρνητική ποσοστιαία μεταβολή, με εξαίρεση την Ενότητα Ρεθύμνου (+2%, από 4 χιλ. το 2019 σε 4 χιλ. το 2022). Ενδεικτικά, οι υπόλοιπες Ενότητες: Χανίων (-8%, από 5 χιλ. το 2019 σε 5 χιλ. το 2022), Ηρακλείου (-11%, από 3 χιλ. το 2019 σε 2 χιλ. το 2022) και Λασιθίου (-4%, από 2 χιλ. το 2019 σε 2 χιλ. το 2022). Τέλος, θα πρέπει να αναφέρουμε ότι για το 2022 το μερίδιο των αλλοδαπών σε όρους αφίξεων σε κάμπινγκ της Περιφέρειας ήταν υψηλότερο των ημεδαπών (76% έναντι 24%).

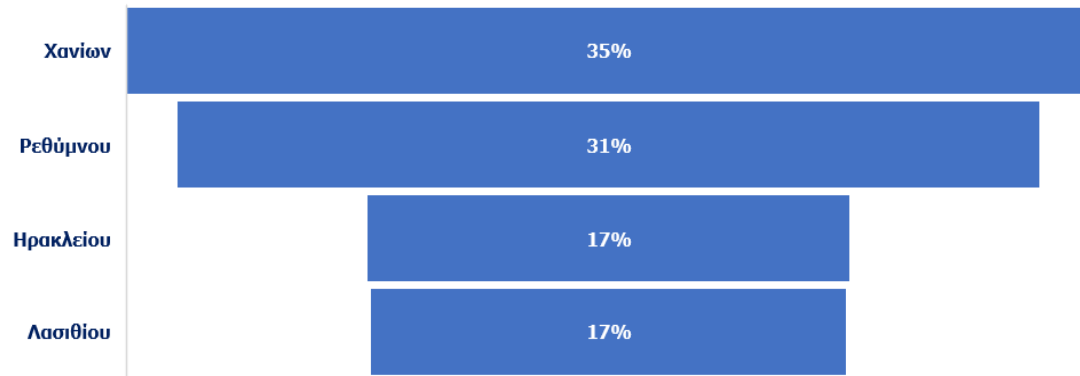
**Πίνακας 77:** Αφίξεις σε κάμπινγκ στην Περιφέρεια Κρήτης ανά Περιφερειακή Ενότητα, 2019-2022

Ενότητα		2019	2021	2022	%Δ 2019-2021	%Δ 2019-2022
<b>Χανίων</b>	Αλλοδαποί	4.395	1.943	4.039	-56%	-8%
	Ημεδαποί	726	721	681	-1%	-6%
<b>Ρεθύμνου</b>	Αλλοδαποί	3.235	660	3.354	-80%	4%
	Ημεδαποί	914	659	871	-28%	-5%
<b>Ηρακλείου</b>	Αλλοδαποί	2.287	448	2.033	-80%	-11%
	Ημεδαποί	362	132	328	-64%	-9%
<b>Λασιθίου</b>	Αλλοδαποί	1.160	827	956	-29%	-18%
	Ημεδαποί	1.266	1.608	1.374	27%	9%
<b>Σύνολο</b>	Αλλοδαποί	<b>11.077</b>	<b>3.878</b>	<b>10.382</b>	<b>-65%</b>	<b>-6%</b>
	Ημεδαποί	<b>3.268</b>	<b>3.120</b>	<b>3.254</b>	<b>-5%</b>	<b>0%</b>
<b>Σύνολο Περιφέρειας</b>		<b>14.345</b>	<b>6.998</b>	<b>13.636</b>	<b>-51%</b>	<b>-5%</b>

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Αναφορικά με την ποσοστιαία κατανομή για το 2022, η Ενότητα Χανίων καταγράφει το υψηλότερο μερίδιο με 35% και ακολουθούν οι Ενότητες Ρεθύμνου (31%) και Ηρακλείου και Λασιθίου (17% αντίστοιχα).

**Διάγραμμα 85:** Ποσοστιαία κατανομή των αφίξεων σε κάμπινγκ στην Περιφέρεια Κρήτης ανά Περιφερειακή Ενότητα, 2022



### 5.5.3 Διανυκτερεύσεις σε κάμπινγκ στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια

Οι διανυκτερεύσεις σε κάμπινγκ στην Ελλάδα (αλλοδαπών και ημεδαπών) την περίοδο 2019-2021 κατέγραψαν μείωση κατά -39% (από 2,1 εκατ. το 2019 σε 1,3 εκατ. το 2021). Επιμέρους, όλες οι Περιφέρειες κατέγραψαν πτώση: Κεντρική Μακεδονία (-29%, από 865 χιλ. το 2019 σε 616 χιλ. το 2021), Πελοπόννησο (-30%, από 327 χιλ. το 2019 σε 228 χιλ. το 2021), Νότιο Αιγαίο (-61%, από 193 χιλ. το 2019 σε 75 χιλ. το 2021), Ιόνια Νησιά (-43%, από 127 χιλ. το 2019 σε 73 χιλ. το 2021), Θεσσαλία (-34%, από 101 χιλ. το 2019 σε 67 χιλ. το 2021), Αν. Μακεδονία & Θράκη (-64%, από 165 χιλ. το 2019 σε 59 χιλ. το 2021), Ήπειρο (-40%, από 75 χιλ. το 2019 σε 45 χιλ. το 2021), Δυτική Ελλάδα (-59%, από 108 χιλ. το 2019 σε 45 χιλ. το 2021), Στερεά Ελλάδα (-43%, από 71 χιλ. το 2019 σε 40 χιλ. το 2021), Κρήτη (-50%, από 44 χιλ. το 2019 σε 22 χιλ. το 2021), Αττική (-73%, από 31 χιλ. το 2019 σε 8 χιλ. το 2021) και Βόρειο Αιγαίο (-100%, από 2 χιλ. το 2019 σε 0 διανυκτερεύσεις το 2021).

Την περίοδο 2019-2022, οι διανυκτερεύσεις σε κάμπινγκ της Ελλάδας (αλλοδαπών και ημεδαπών) σημείωσαν μείωση κατά -13% (από 2,1 εκατ. το 2019 σε 1,8 εκατ. το 2022). Επιμέρους, όλες οι Περιφέρειες κατέγραψαν πτώση: Κεντρική Μακεδονία (-11%, από 865 χιλ. το 2019 σε 773 χιλ. το 2022), Πελοπόννησο (-6%, από 327 χιλ. το 2019 σε 307 χιλ. το 2022), Νότιο Αιγαίο (-0,03%, από 193 χιλ. το 2019 σε 193 χιλ. το 2022), Αν. Μακεδονία & Θράκη (-31%, από 165 χιλ. το 2019 σε 114 χιλ. το 2022), Ιόνια Νησιά (-12%, από 127 χιλ. το 2019 σε 112 χιλ. το 2022), Θεσσαλία (-8%, από 101 χιλ. το 2019 σε 93 χιλ. το 2022), Δυτική Ελλάδα (-34%, από 108 χιλ. το 2019 σε 72 χιλ. το 2022), Ήπειρο (-22%, από 75 χιλ. το 2019 σε 58 χιλ. το 2022), Στερεά Ελλάδα (-21%, από 71 χιλ. το 2019 σε 56 χιλ. το 2022), Κρήτη (-7%, από 44 χιλ. το 2019 σε 41 χιλ. το 2022), Αττική (-38%, από 31 χιλ. το 2019 σε 19 χιλ. το 2022) και Βόρειο Αιγαίο (-26%, από 2 χιλ. το 2019 σε 1 χιλ. το 2022).

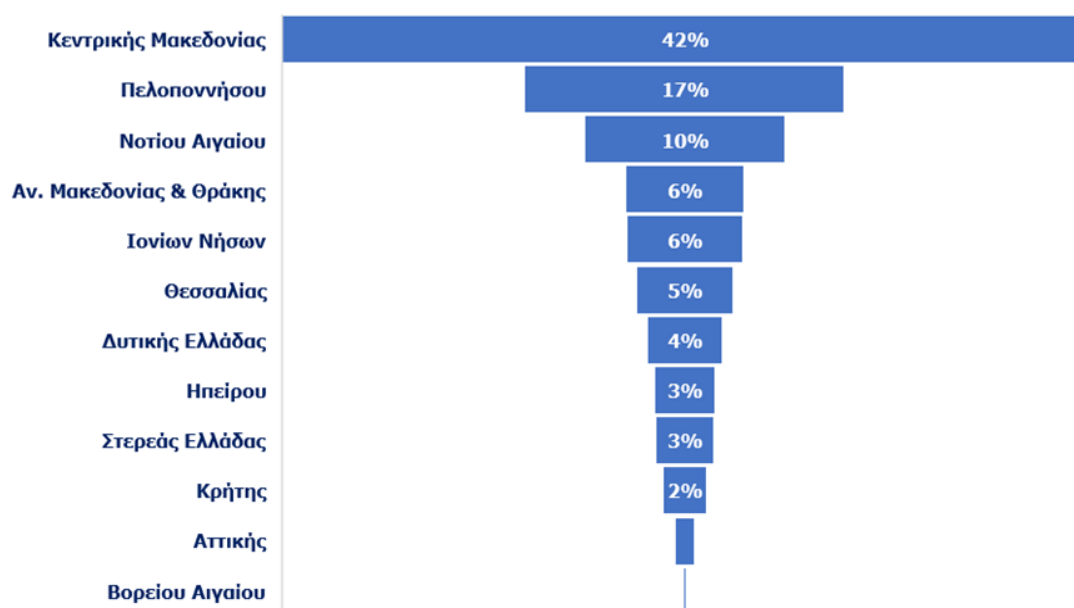
**Πίνακας 78:** Διανυκτερεύσεις σε κάμπινγκ στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2019-2022

Περιφέρεια	2019	2021	2022	%Δ 2019-2021	%Δ 2019-2022
Κεντρικής Μακεδονίας	864.520	615.988	772.666	-29%	-11%
Πελοποννήσου	327.337	227.824	306.870	-30%	-6%
Νοτίου Αιγαίου	192.891	74.705	192.837	-61%	0%
Αν. Μακεδονίας & Θράκης	164.664	59.121	114.427	-64%	-31%
Ιονίων Νήσων	127.343	72.794	112.172	-43%	-12%
Θεσσαλίας	101.474	66.702	93.057	-34%	-8%
Δυτικής Ελλάδας	108.484	44.643	71.602	-59%	-34%
Ηπείρου	75.119	45.357	58.495	-40%	-22%
Στερεάς Ελλάδας	70.681	40.173	55.778	-43%	-21%
Κρήτης	<b>44.344</b>	<b>22.240</b>	<b>41.212</b>	<b>-50%</b>	<b>-7%</b>
Αττικής	31.049	8.336	19.191	-73%	-38%
Βορείου Αιγαίου	2.017	0	1.497	-100%	-26%
<b>Ελλάδα</b>	<b>2.109.923</b>	<b>1.277.883</b>	<b>1.839.804</b>	<b>-39%</b>	<b>-13%</b>

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Αναφορικά με την ποσοστιαία κατανομή, παρατηρούμε ότι ο μεγαλύτερος όγκος διανυκτερεύσεων καταγράφεται στα κάμπινγκ των Περιφερειών της Κεντρικής Μακεδονίας (42%), της Πελοποννήσου (17%) και του Νοτίου Αιγαίου (10%). Δηλαδή οι 3 αυτές Περιφέρειες αντιπροσωπεύουν για το 2022 το 69% των συνολικών διανυκτερεύσεων σε κάμπινγκ της χώρας.

**Διάγραμμα 86:** Ποσοστιαία κατανομή των διανυκτερεύσεων σε κάμπινγκ ανά Περιφέρεια, 2022



### 5.5.4 Διανυκτερεύσεις σε κάμπινγκ στην Περιφέρεια Κρήτης ανά Ενότητα

Η Περιφέρεια Κρήτης την περίοδο 2019-2021 κατέγραψε μείωση διανυκτερεύσεων σε κάμπινγκ κατά -50% σε σύγκριση με το 2019 (από 44 χιλ. το 2019 σε 22 χιλ. το 2021). Οι διανυκτερεύσεις αλλοδαπών σε κάμπινγκ της Περιφέρειας σημείωσαν μείωση κατά -66% (από 34 χιλ. το 2019 σε 12 χιλ. το 2021) ενώ των ημεδαπών αύξηση κατά +1% (από 11 χιλ. το 2019 σε 11 χιλ. το 2021). Επιμέρους, όλες οι Ενότητες κατέγραψαν αρνητική ποσοστιαία μεταβολή: Χανίων (-37%, από 15 χιλ. το 2019 σε 9 χιλ. το 2021), Λασιθίου (-18%, από 9 χιλ. το 2019 σε 7 χιλ. το 2021), Ρεθύμνου (-68%, από 15 χιλ. το 2019 σε 5 χιλ. το 2021) και Ηρακλείου (-79%, από 6 χιλ. το 2019 σε 1 χιλ. το 2021). Τέλος, θα πρέπει να αναφέρουμε ότι για το 2021 το μερίδιο των αλλοδαπών σε όρους διανυκτερεύσεων σε κάμπινγκ της Περιφέρειας ήταν υψηλότερο των ημεδαπών (52% έναντι 48%).

Η Περιφέρεια Κρήτης αντιπροσώπευε το 2022 το 2% των διανυκτερεύσεων σε κάμπινγκ, σημειώνοντας μείωση κατά -7% σε σύγκριση με το 2019 (από 44 χιλ. το 2019 σε 41 χιλ. το 2022). Οι διανυκτερεύσεις αλλοδαπών σε κάμπινγκ της Περιφέρειας σημείωσαν μείωση κατά -8% (από 34 χιλ. το 2019 σε 31 χιλ. το 2022) ενώ των ημεδαπών μείωση κατά -5% (από 11 χιλ. το 2019 σε 10 χιλ. το 2022). Επιμέρους, όλες οι Ενότητες κατέγραψαν αρνητική ποσοστιαία μεταβολή, με εξαίρεση την Ενότητα Ρεθύμνου (+3%, από 15 χιλ. το 2019 σε 16 χιλ. το 2022). Ενδεικτικά, οι υπόλοιπες Ενότητες: Χανίων (-15%, από 15 χιλ. το 2019 σε 12 χιλ. το 2022), Λασιθίου (-13%, από 9 χιλ. το 2019 σε 7 χιλ. το 2022) και Ηρακλείου (-4%, από 6 χιλ. το 2019 σε 6 χιλ. το 2022). Τέλος, θα πρέπει να αναφέρουμε ότι για το 2022 το μερίδιο των αλλοδαπών σε όρους διανυκτερεύσεων σε κάμπινγκ της Περιφέρειας ήταν υψηλότερο των ημεδαπών (76% έναντι 24%).

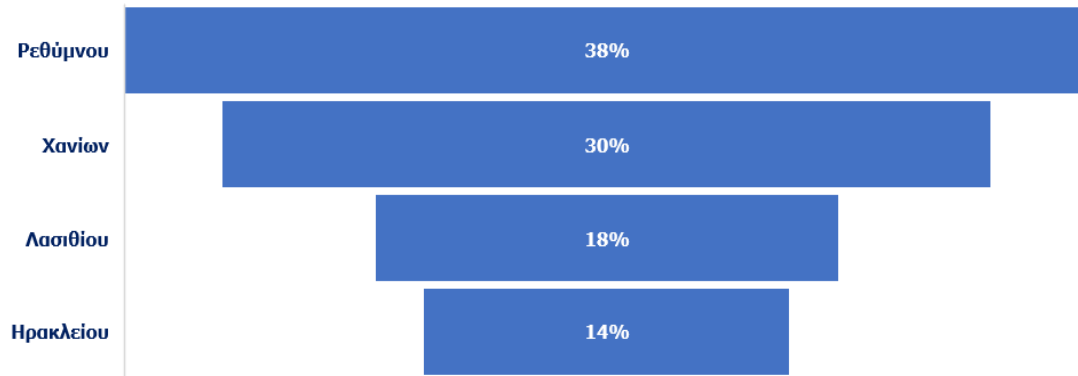
**Πίνακας 79:** Διανυκτερεύσεις σε κάμπινγκ στην Περιφέρεια Κρήτης ανά Περιφερειακή Ενότητα, 2019-2022

Ενότητα		2019	2021	2022	%Δ 2019-2021	%Δ 2019-2022
<b>Ρεθύμνου</b>	Αλλοδαποί	11.677	2.284	12.325	-80%	6%
	Ημεδαποί	3.374	2.521	3.189	-25%	-5%
<b>Χανίων</b>	Αλλοδαποί	12.740	5.792	10.636	-55%	-17%
	Ημεδαποί	1.876	3.387	1.723	81%	-8%
<b>Λασιθίου</b>	Αλλοδαποί	3.978	2.635	3.015	-34%	-24%
	Ημεδαποί	4.555	4.353	4.444	-4%	-2%
<b>Ηρακλείου</b>	Αλλοδαποί	5.389	850	5.161	-84%	-4%
	Ημεδαποί	755	418	719	-45%	-5%
<b>Σύνολο</b>	Αλλοδαποί	<b>33.784</b>	<b>11.561</b>	<b>31.137</b>	<b>-66%</b>	<b>-8%</b>
	Ημεδαποί	<b>10.560</b>	<b>10.679</b>	<b>10.075</b>	<b>1%</b>	<b>-5%</b>
<b>Σύνολο Περιφέρειας</b>		<b>44.344</b>	<b>22.240</b>	<b>41.212</b>	<b>-50%</b>	<b>-7%</b>

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Αναφορικά με την ποσοστιαία κατανομή για το 2022, η Ενότητα Ρεθύμνου καταγράφει το υψηλότερο μερίδιο με 38% και ακολουθούν οι Ενότητες Χανίων (30%), Λασιθίου (18%) και Ηρακλείου (14%).

**Διάγραμμα 87:** Ποσοστιαία κατανομή των διανυκτερεύσεων σε κάμπινγκ στην Περιφέρεια Κρήτης ανά Περιφερειακή Ενότητα, 2022



### 5.5.5 Μέση Διάρκεια Παραμονής σε κάμπινγκ στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια

Η Μέση Διάρκεια Παραμονής σε κάμπινγκ στην Ελλάδα (αλλοδαπών και ημεδαπών) την περίοδο 2019-2021 κατέγραψε αύξηση κατά +1% (από 4,4 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 4,5 διανυκτερεύσεις το 2021). Επιμέρους, η εικόνα ήταν μικτή, με τις Περιφέρειες Κεντρικής Μακεδονίας (-14%, από 6,4 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 5,5 διανυκτερεύσεις το 2021), Ιονίων Νήσων (-0,2%, από 5,0 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 5,0 διανυκτερεύσεις το 2021), Θεσσαλίας (-4%, από 3,5 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 3,3 διανυκτερεύσεις το 2021), Στερεάς Ελλάδας (-6%, από 3,3 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 3,1 διανυκτερεύσεις το 2021), Δυτικής Ελλάδας (-14%, από 3,4 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 2,9 διανυκτερεύσεις το 2021), Αττικής (-7%, από 2,3 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 2,1 διανυκτερεύσεις το 2021) και Βορείου Αιγαίου (-100%, από 2,5 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 0 διανυκτερεύσεις το 2021) να καταγράφουν μείωση ενώ αντίθετα οι Περιφέρειες Αν. Μακεδονίας & Θράκης (+12%, από 4,8 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 5,4 διανυκτερεύσεις το 2021), Ηπείρου (+26%, από 3,4 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 4,3 διανυκτερεύσεις το 2021), Πελοποννήσου (+7%, από 3,7 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 4,0 διανυκτερεύσεις το 2021), Νοτίου Αιγαίου (+4%, από 3,3 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 3,5 διανυκτερεύσεις το 2021) και Κρήτης (+3%, από 3,1 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 3,2 διανυκτερεύσεις το 2021) αύξηση.

Την περίοδο 2019-2022, η Μέση Διάρκεια Παραμονής σε κάμπινγκ της Ελλάδας (αλλοδαπών και ημεδαπών) σημείωσε οριακή μείωση κατά -0,1% (από 4,4 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 4,4 διανυκτερεύσεις το 2022). Επιμέρους, η εικόνα είναι μικτή, με τις Περιφέρειες Κεντρικής Μακεδονίας (+2%, από 6,4 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 6,5 διανυκτερεύσεις το 2022), Ηπείρου (+24%, από 3,4 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 4,2 διανυκτερεύσεις το 2022), Θεσσαλίας (+0,2%, από 3,5 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 3,5 διανυκτερεύσεις το 2022) και Νοτίου Αιγαίου (+0,2%, από 3,3 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 3,3 διανυκτερεύσεις το 2022) να καταγράφουν αύξηση ενώ αντίθετα οι Περιφέρειες Ιονίων Νήσων (-1%, από 5,0 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 4,9 διανυκτερεύσεις το 2022), Αν. Μακεδονίας & Θράκης (-8%, από 4,8 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 4,4 διανυκτερεύσεις το 2022), Πελοποννήσου (-0,2%, από 3,7 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 3,7 διανυκτερεύσεις το 2022), Στερεάς Ελλάδας (-1%, από 3,3 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 3,2 διανυκτερεύσεις το 2022), Κρήτης (-2%, από 3,1 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 3,0 διανυκτερεύσεις το 2022), Δυτικής Ελλάδας (-20%, από 3,4 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 2,7 διανυκτερεύσεις το 2022), Αττικής (-0,4%, από 2,3 διανυκτερεύσεις το

2019 σε 2,2 διανυκτερεύσεις το 2022) και Βορείου Αιγαίου (-16%, από 2,5 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 2,1 διανυκτερεύσεις το 2022) μείωση.

**Πίνακας 80:** Μέση Διάρκεια Παραμονής σε κάμπινγκ στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2019-2022

Περιφέρεια	2019	2021	2022	%Δ 2019-2021	%Δ 2019-2022
Κεντρικής Μακεδονίας	6,4	5,5	6,5	-14%	2%
Ιονίων Νήσων	5,0	5,0	4,9	0%	-1%
Αν. Μακεδονίας & Θράκης	4,8	5,4	4,4	12%	-8%
Ηπείρου	3,4	4,3	4,2	26%	24%
Πελοποννήσου	3,7	4,0	3,7	7%	0%
Θεσσαλίας	3,5	3,3	3,5	-4%	0%
Νοτίου Αιγαίου	3,3	3,5	3,3	4%	0%
Στερεάς Ελλάδας	3,3	3,1	3,2	-6%	-1%
<b>Κρήτης</b>	<b>3,1</b>	<b>3,2</b>	<b>3,0</b>	<b>3%</b>	<b>-2%</b>
Δυτικής Ελλάδας	3,4	2,9	2,7	-14%	-20%
Αττικής	2,3	2,1	2,2	-7%	0%
Βορείου Αιγαίου	2,5	-	2,1	-	-16%
<b>Ελλάδα</b>	<b>4,4</b>	<b>4,5</b>	<b>4,4</b>	<b>1%</b>	<b>0%</b>

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence



### 5.5.6 Μέση Διάρκεια Παραμονής σε κάμπινγκ στην Περιφέρεια Κρήτης ανά Περιφερειακή Ενότητα

Η Περιφέρεια Κρήτης την περίοδο 2019-2021 κατέγραψε αύξηση στη Μέση Διάρκεια Παραμονής σε κάμπινγκ κατά +3% (από 3,1 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 3,2 διανυκτερεύσεις το 2021). Η Μέση Διάρκεια Παραμονής των αλλοδαπών σημείωσε μείωση κατά -2% (από 3,0 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 3,0 διανυκτερεύσεις το 2021) ενώ των ημεδαπών αύξηση κατά +6% (από 3,2 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 3,4 διανυκτερεύσεις το 2021). Επιμέρους, η εικόνα ήταν μικτή, με τις Ενότητες Ρεθύμνου (+0,4%, από 3,6 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 3,6 διανυκτερεύσεις το 2021) και Χανίων (+21%, από 2,9 διανυκτερεύσεις σε 3,4 διανυκτερεύσεις το 2021) να καταγράφουν αύξηση στην Μέση Διάρκεια Παραμονής ενώ αντίθετα οι Ενότητες Λασιθίου (-18%, από 3,5 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 2,9 διανυκτερεύσεις το 2021) και Ηρακλείου (-6%, από 2,3 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 2,2 διανυκτερεύσεις το 2021) μείωση.

Η Περιφέρεια Κρήτης την περίοδο 2019-2022 σημείωσε μείωση στην Μέση Διάρκεια Παραμονής στα κάμπινγκ κατά -2% (από 3,1 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 3,0 διανυκτερεύσεις το 2022). Η Μέση Διάρκεια Παραμονής των αλλοδαπών σημείωσε μείωση κατά -2% (από 3,0 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 3,0 διανυκτερεύσεις το 2021) ενώ των ημεδαπών μείωση κατά -4% (από 3,2 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 3,1 διανυκτερεύσεις το 2022). Επιμέρους, η εικόνα ήταν μικτή, με τις Ενότητες Ρεθύμνου (+1%, από 3,6 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 3,7 διανυκτερεύσεις το 2022) και Ηρακλείου (+7%, από 2,3 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 2,5 διανυκτερεύσεις το 2022) να καταγράφουν αύξηση στην Μέση Διάρκεια Παραμονής ενώ αντίθετα οι Ενότητες Λασιθίου (-9%, από 3,5 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 3,2 διανυκτερεύσεις το 2022) και Χανίων (-8%, από 2,9 διανυκτερεύσεις το 2019 σε 2,6 διανυκτερεύσεις το 2022) μείωση.

**Πίνακας 81:** Μέση Διάρκεια Παραμονής σε κάμπινγκ στην Περιφέρεια Κρήτης ανά Περιφερειακή Ενότητα, 2019-2022

Ενότητα		2019	2021	2022	%Δ 2019-2021	%Δ 2019-2022
<b>Ρεθύμνου</b>	Αλλοδαποί	3,6	3,5	3,7	-4%	2%
	Ημεδαποί	3,7	3,8	3,7	4%	-1%
<b>Λασιθίου</b>	Αλλοδαποί	3,4	3,2	3,2	-7%	-8%
	Ημεδαποί	3,6	2,7	3,2	-25%	-10%
<b>Χανίων</b>	Αλλοδαποί	2,9	3,0	2,6	3%	-9%
	Ημεδαποί	2,6	4,7	2,5	82%	-2%
<b>Ηρακλείου</b>	Αλλοδαποί	2,4	1,9	2,5	-19%	8%
	Ημεδαποί	2,1	3,2	2,2	52%	5%
<b>Σύνολο</b>	Αλλοδαποί	3,0	3,0	3,0	-2%	-2%
	Ημεδαποί	3,2	3,4	3,1	6%	-4%
<b>Σύνολο Περιφέρειας</b>		<b>3,1</b>	<b>3,2</b>	<b>3,0</b>	<b>3%</b>	<b>-2%</b>

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

## 6 ΔΕΙΚΤΕΣ ΑΠΟΔΟΣΗΣ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΩΝ

### 6.1 ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ ΑΠΟΔΟΣΗΣ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΩΝ, 2021

Η ανάλυση των οικονομικών δεικτών απόδοσης βασίζεται σε στοιχεία ισολογισμών 2.005 εταιρειών, για τις οποίες βρέθηκε ισολογισμός για το 2021, οι οποίες ταυτοποιήθηκαν με τα 2.095 ξενοδοχεία<sup>18</sup> τα οποία τους ανήκουν και τα οποία διαθέτουν 158.138 δωμάτια στις κατηγορίες 2\*, 3\*, 4\* και 5\*. Με τον τρόπο αυτό κατέστη δυνατό να αναλυθούν όχι μόνο χρηματοοικονομικοί αλλά και λειτουργικοί δείκτες ανά κατηγορία και ανά προορισμό<sup>19</sup>.

Το δείγμα αντιπροσωπεύει το 47% των μονάδων και το 57% των δωματίων των 5\* ξενοδοχείων, το 32% των μονάδων και το 45% των δωματίων των 4\* ξενοδοχείων, το 22% των μονάδων και το 30% των δωματίων των 3\* ξενοδοχείων και το 17% των μονάδων και το 22% των δωματίων των 2\* ξενοδοχείων.

Για τις Περιφέρειες Αν. Μακεδονίας & Θράκης, Βορείου Αιγαίου, Δυτικής Ελλάδας, Δυτικής Μακεδονίας, Ηπείρου και Στερεάς Ελλάδας για τα ξενοδοχεία 5\* και Δυτικής Μακεδονίας για τα ξενοδοχεία 4\*, δεν υπήρχε επαρκές δείγμα για την ανάλυση των ισολογισμών των ξενοδοχείων που ευρίσκονται σε αυτές. Στις περιπτώσεις αυτές προβήκαμε μόνο σε εκτίμηση του Κύκλου Εργασιών τους -λαμβάνοντας υπόψη τον κύκλο εργασιών ξενοδοχείων άλλων Περιφερειών με παρόμοια χαρακτηριστικά-, ενώ τα μεγέθη ΚΠΦΤΑ<sup>20</sup>, ΚΠΦ<sup>21</sup>, Καθαρά Πάγια, Ίδια Κεφάλαια και Μακροπρόθεσμα Δάνεια δεν εκτιμήθηκαν. Εκτιμούμε όμως ότι λόγω του μικρού αριθμού δωματίων στις εν λόγω Περιφέρειες, η παράλειψή τους δεν αλλοιώνει ουσιωδώς την εκτίμηση των συνολικών μεγεθών που προαναφέρθηκαν, ανά κατηγορία.

---

<sup>18</sup> Λόγω μη δημοσίευσης πλέον των στοιχείων του ΜΗΤΕ, η ταυτοποίηση των ξενοδοχείων έγινε αποκλειστικά και μόνο από την βάση του ΞΕΕ, ενώ την προηγούμενη χρονιά (2018) στα στοιχεία συμπεριλαμβάνονταν και τα στοιχεία του ΜΗΤΕ.

<sup>19</sup> Για αναλυτική μεθοδολογία βλ. σελ. 8 και 9 [αντίστοιχης μελέτης με στοιχεία 2015](#).

<sup>20</sup> Κέρδη Προ Φόρων Τόκων και Αποσβέσεων.

<sup>21</sup> Κέρδη Προ Φόρων

### 6.1.1 Οικονομικοί δείκτες απόδοσης ξενοδοχείων στην Ελλάδα

**Πίνακας 82:** Βασικά χρηματοοικονομικά μεγέθη και δείκτες ξενοδοχείων στην Ελλάδα, 2021

Κατηγορία	5*	4*	3*	2*
Δωμάτια	97.342	124.955	102.357	92.524
Κύκλος Εργασιών	2.876.914.941	1.455.095.778	598.495.622	347.055.135
ΚΠΦΤΑ	1.120.566.964	542.407.004	202.462.669	107.018.630
ως % του Κύκλου Εργασιών	39%	37%	34%	31%
ΚΠΦ	381.041.980	181.242.185	71.378.062	41.699.882
ως % του Κύκλου Εργασιών	13%	12%	12%	12%
Καθαρά Πάγια	11.358.920.130	4.338.944.710	1.092.422.376	434.449.693
Ίδια Κεφάλαια	5.946.199.720	3.540.648.776	1.980.343.445	1.648.197.640
Μακροπρόθεσμα Δάνεια	8.407.346.746	2.652.308.822	719.450.121	240.016.156
Μακροπρόθεσμα Δάνεια/Ίδια Κεφάλαια	1,4	0,7	0,4	0,1
Μακροπρόθεσμα Δάνεια/ΚΠΦΤΑ	7,5	4,9	3,6	2,2

Πηγή: ICAP, ΞΕΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Από τα παραπάνω στοιχεία προκύπτει ότι, σύμφωνα με τα στοιχεία του 2021:

- Υπάρχει μια αρκετά ισομερής κατανομή δωματίων στα ξενοδοχεία 5\*, 4\*, 3\* και 2\*.
- Ο κύκλος εργασιών των ξενοδοχείων 2\*, 3\*, 4\* και 5\* υπερβαίνει τα € 5,2 δισ. αθροιστικά ενώ τα συνολικά επενδεδυμένα Ίδια Κεφάλαια ανήλθαν σε περίπου € 13,1 δισ. και ο Μακροπρόθεσμος Δανεισμός τα € 12,0 δισ. Η αξία των Παγίων μετά τις Αποσβέσεις (Καθαρά Πάγια) ανέρχεται σε € 17,2 δισ. περίπου.
- Αν και τα ξενοδοχεία 5\* έχουν μικρότερο συνολικό αριθμό δωματίων από τα ξενοδοχεία 3\* και 4\*, έχουν σημαντικά μεγαλύτερη οικονομική σημασία με όρους Κύκλου Εργασιών, Κερδοφορίας (ΚΠΦΤΑ και ΚΠΦ), Επενδεδυμένων Παγίων και Επενδεδυμένων Κεφαλαίων, τόσο Ιδίων όσο και Δανείων.
- Τα 5\* ξενοδοχεία, έχουν επίσης καλύτερο δείκτη κερδοφορίας ΚΠΦΤΑ σε σύγκριση με τις υπόλοιπες κατηγορίες ξενοδοχείων και οριακά καλύτερο δείκτη ΚΠΦ. Συγκεκριμένα, οι δείκτες κερδοφορίας ΚΠΦΤΑ και ΚΠΦ κρίνονται ως πολύ ικανοποιητικοί σε όλες τις κατηγορίες ξενοδοχείων.
- Τέλος, η χρηματοοικονομική επάρκεια (βάσει των δεικτών Μακροπρόθεσμα Δάνεια προς Ίδια Κεφάλαια και Μακροπρόθεσμα Δάνεια προς ΚΠΦΤΑ) κρίνεται ως υγιής σε όλες τις κατηγορίες ξενοδοχείων, με εξαίρεση τα 5\* ξενοδοχεία για τον δείκτη Μακροπρόθεσμα Δάνεια/ΚΠΦΤΑ που κρίνεται ως υψηλός.

**Πίνακας 83:** Βασικοί δείκτες ξενοδοχείων ανά δωμάτιο στην Ελλάδα, 2021

Κατηγορία	5*	4*	3*	2*
Κύκλος Εργασιών/Δωμάτιο	29.555	11.645	5.847	3.751
Καθαρά Πάγια/Δωμάτιο	116.691	34.724	10.673	4.696
Ίδια Κεφάλαια/Δωμάτιο	61.086	28.335	19.347	17.814
Μακροπρόθεσμα Δάνεια/Δωμάτιο	86.369	21.226	7.029	2.594

Πηγή: ICAP, ΞΕΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Σύμφωνα με τον πίνακα 83, προκύπτει ότι, ανά Δωμάτιο, τόσο ο Κύκλος Εργασιών όσο και τα επενδεδυμένα Πάγια, τα Ίδια Κεφάλαια και τα Μακροπρόθεσμα Δάνεια είναι σημαντικά υψηλότερα όσο υψηλότερη είναι η κατηγορία του ξενοδοχείου.

Αξιοσημείωτο είναι επίσης ότι ενώ ο Κύκλος Εργασιών ανά Δωμάτιο στα ξενοδοχεία 5\* είναι περίπου διπλάσιος των 4\* (που με τη σειρά τους είναι περίπου διπλάσιος των 3\* και περίπου τριπλάσιος των 2\*), τα Επενδεδυμένα Κεφάλαια και Πάγια ανά Δωμάτιο είναι υπερδιπλάσια στα ξενοδοχεία 5\* σε σχέση με τα αντίστοιχα 4\*. Δηλαδή η απόδοση, με όρους Κύκλου Εργασιών ανά Δωμάτιο σε σχέση με τα Επενδεδυμένα Κεφάλαια και Πάγια ανά Δωμάτιο στα ξενοδοχεία 5\* υπολείπεται αυτής των ξενοδοχείων 4\*. Η εικόνα αυτή συνάδει και με την εικόνα στους δείκτες χρηματοοικονομικής επάρκειας του Πίνακα 82.

### 6.1.2 Οικονομικοί δείκτες απόδοσης ξενοδοχείων στην Περιφέρεια Κρήτης

Η ανάλυση των οικονομικών δεικτών απόδοσης στην Περιφέρεια Κρήτης βασίζεται στην ταυτοποίηση 497 ξενοδοχείων τα οποία διαθέτουν 40.972 δωμάτια στις κατηγορίες 5\*, 4\*, 3\* και 2\*.

Το δείγμα αντιπροσωπεύει το 47% των μονάδων και το 50% των δωματίων των 5\* ξενοδοχείων, το 39% των μονάδων και το 48% των δωματίων των 4\* ξενοδοχείων, το 30% των μονάδων και το 37% των δωματίων των 3\* ξενοδοχείων και το 30% των μονάδων και το 32% των δωματίων των 2\* ξενοδοχείων.

**Πίνακας 84:** Βασικά χρηματοοικονομικά μεγέθη και δείκτες ξενοδοχείων στην Περιφέρεια Κρήτης, 2021

Κατηγορία	5*	4*	3*	2*
Δωμάτια	25.130	33.076	17.894	18.315
Κύκλος Εργασιών	645.087.514	392.870.129	104.591.865	66.546.618
ΚΠΦΤΑ	299.169.894	179.015.400	45.772.103	28.728.136
ως % του Κύκλου Εργασιών	46%	46%	44%	43%
ΚΠΦ	122.688.816	88.292.163	22.401.507	15.372.246
ως % του Κύκλου Εργασιών	19%	22%	21%	23%
Καθαρά Πάγια	2.934.789.457	1.155.222.924	182.766.318	122.040.758
Ίδια Κεφάλαια	1.622.175.068	856.624.350	342.732.978	304.201.253
Μακροπρόθεσμα Δάνεια	2.387.732.463	638.947.655	109.857.592	67.458.830
Μακροπρόθεσμα Δάνεια/Ίδια Κεφάλαια	1,5	0,7	0,3	0,2
Μακροπρόθεσμα Δάνεια/ΚΠΦΤΑ	8,0	3,6	2,4	2,3

Πηγή: ICAP, ΞΕΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Από τα παραπάνω στοιχεία προκύπτει ότι, σύμφωνα με τα στοιχεία του 2021:

- Ο κύκλος εργασιών των ξενοδοχείων 2\*, 3\*, 4\* και 5\* ανέρχεται σε € 1,2 δισ. περίπου ενώ τα συνολικά Επενδεδυμένα Ίδια Κεφάλαια είναι περίπου € 3,1 δισ. και ο Μακροπρόθεσμος Δανεισμός περίπου € 3,2 δισ. Η αξία των Παγίων μετά τις Αποσβέσεις (Καθαρά Πάγια) ανέρχεται σε € 4,4 δισ. περίπου.
- Τα ξενοδοχεία 5\* έχουν σημαντικά μεγαλύτερο Κύκλο Εργασιών, Κερδοφορία (ΚΠΦΤΑ και ΚΠΦ), Καθαρά Πάγια, Ίδια Κεφάλαια και Μακροπρόθεσμα Δάνεια σε σύγκριση με τις υπόλοιπες κατηγορίες ξενοδοχείων.
- Οι δείκτες ΚΠΦΤΑ και ΚΠΦ ως ποσοστό του Κύκλου Εργασιών κρίνονται ως πολύ ικανοποιητικοί σε όλες τις κατηγορίες ξενοδοχείων. Τα 5\* και 4\* εμφανίζουν τον υψηλότερο δείκτη ΚΠΦΤΑ ως ποσοστό του Κύκλου Εργασιών ενώ τα 2\* τον υψηλότερο δείκτη ΚΠΦ ως ποσοστό του Κύκλου Εργασιών.

- Τέλος, οι δείκτες Μακροπρόθεσμα Δάνεια προς Ίδια Κεφάλαια και Μακροπρόθεσμα Δάνεια προς ΚΠΦΤΑ κρίνονται ως υγιείς σε όλες τις κατηγορίες ξενοδοχείων, με εξαίρεση τον δείκτη Μακροπρόθεσμα Δάνεια προς ΚΠΦΤΑ για τα 5\* ξενοδοχεία που κρίνεται ως υψηλός.

**Πίνακας 85:** Βασικοί δείκτες ξενοδοχείων ανά δωμάτιο στην Περιφέρεια Κρήτης, 2021

Κατηγορία	5*	4*	3*	2*
Κύκλος Εργασιών/Δωμάτιο	25.670	11.878	5.845	3.633
Καθαρά Πάγια/Δωμάτιο	116.784	34.926	10.214	6.663
Ίδια Κεφάλαια/Δωμάτιο	64.551	25.899	19.154	16.609
Μακροπρόθεσμα Δάνεια/Δωμάτιο	95.015	19.318	6.139	3.683

Πηγή: ICAP, ΞΕΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Σύμφωνα με τον πίνακα 85, προκύπτει ότι, ανά Δωμάτιο, τόσο ο Κύκλος Εργασιών όσο και τα Επενδεδυμένα Πάγια, τα Ίδια Κεφάλαια και τα Μακροπρόθεσμα Δάνεια είναι σημαντικά υψηλότερα όσο υψηλότερη είναι η κατηγορία του ξενοδοχείου.

Συγκριτικά με τους αντίστοιχους δείκτες για το σύνολο της χώρας για τις κατηγορίες 2\*, 3\*, 4\* και 5\* (βλ. Πίνακα 83) παρατηρούμε ότι στην Περιφέρεια Κρήτης:

- τα 5\* ξενοδοχεία έχουν υψηλότερες τιμές σε όλους τους δείκτες, με εξαίρεση τον δείκτη Κύκλος Εργασιών ανά Δωμάτιο,
- τα 4\* έχουν υψηλότερες τιμές στον Κύκλο Εργασιών ανά Δωμάτιο και στα Καθαρά Πάγια ανά Δωμάτιο και χαμηλότερες τιμές στα Ίδια Κεφάλαια ανά Δωμάτιο και στα Μακροπρόθεσμα Δάνεια ανά Δωμάτιο,
- τα 3\* έχουν χαμηλότερες τιμές σε όλους τους δείκτες, και
- τα 2\* ξενοδοχεία έχουν χαμηλότερες τιμές στον Κύκλο Εργασιών ανά Δωμάτιο και στα Ίδια Κεφάλαια ανά Δωμάτιο και υψηλότερες τιμές στα Καθαρά Πάγια ανά Δωμάτιο και στα Μακροπρόθεσμα Δάνεια ανά Δωμάτιο.

## 6.2 ΔΕΙΚΤΕΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΩΝ, 2019-2022

Ο Γενικός Δείκτης Ικανοποίησης (GRI) πελατών ξενοδοχείων υπολογίζεται από την ReviewPro, εταιρεία που ειδικεύεται στην μέτρηση της online φήμης των ξενοδοχείων. Ο δείκτης αυτός υπολογίζεται για κάθε ξενοδοχείο, μέσω ανάλυσης των μεταβλητών που συνδέονται με τις αναρτήσεις σχολίων πελατών σε εκατοντάδες πλατφόρμες κοινωνικής δικτύωσης, ιστοσελίδες σχολιασμού ξενοδοχείων και ιστοσελίδες OTAs (online travel agents – διαδικτυακά ταξιδιωτικά γραφεία). Επίσης, λαμβάνει υπόψιν όχι μόνο τις ημερήσιες κριτικές αλλά και τα ιστορικά δεδομένα των τελευταίων 365 ημερών δίνοντας μεγαλύτερη βαρύτητα στις πιο πρόσφατες κριτικές. Δείκτες άνω του 80% υποδηλώνουν θετική εμπειρία. Ο δείκτης είναι ποιοτικός και μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την αξιολόγηση της εξέλιξης της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών.

Για τον υπολογισμό έχουν αναλυθεί τα στοιχεία 1.086 ξενοδοχείων από την Ελλάδα, διαφόρων κατηγοριών και από διαφορετικές περιοχές της χώρας. Χαρακτηριστικά αναφέρουμε ότι τα στοιχεία που παρουσιάζονται για το 2022 βασίζονται σε 379.043 αξιολογήσεις από πελάτες ελληνικών ξενοδοχείων. Συνεπώς, ο δείκτης GRI αποτυπώνει το ανταγωνιστικό επίπεδο του ελληνικού ξενοδοχειακού προϊόντος.

### 6.2.1 Δείκτες ποιότητας ξενοδοχείων στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια

**Πίνακας 86:** Δείκτες ποιότητας ξενοδοχείων στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2019-22

Περιφέρεια	2019	2022
Ήπειρος	91,0%	90,8%
Κυκλάδες	90,5%	90,2%
Δυτική Μακεδονία	Μ.Δ.	88,6%
Βόρειο Αιγαίο	87,1%	88,0%
Πελοπόννησος	86,2%	87,2%
Αν. Μακεδονία & Θράκη	86,7%	87,0%
Κεντρική Μακεδονία	86,9%	87,0%
Θεσσαλία	87,0%	86,7%
<b>Κρήτη</b>	<b>87,1%</b>	<b>86,5%</b>
Στερεά Ελλάδα	85,8%	86,3%
Δωδεκάνησα	86,4%	86,1%
Αττική	85,9%	85,0%
Ιόνια Νησιά	85,3%	84,5%
<b>GRI</b>	<b>87,1%</b>	<b>87,0%</b>

Πηγή: Review Pro - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Στον Πίνακα 86 καταγράφεται ο Γενικός Δείκτης Ικανοποίησης (GRI) των πελατών ξενοδοχείων τόσο στο σύνολο της χώρας όσο και ανά Περιφέρεια (με εξαίρεση την Δυτική Μακεδονία για το 2019 και την Δυτική Ελλάδα) και ανά κατηγορία αστεριού (με εξαίρεση τις Περιφέρειες Κεντρικής Μακεδονίας, Αν. Μακεδονίας & Θράκης, Δυτικής Μακεδονίας και Δυτικής Ελλάδας). Από τα στοιχεία, παρατηρούμε ότι οι πελάτες που επέλεξαν για την διαμονή τους ξενοδοχεία έμειναν ικανοποιημένοι από τις παρεχόμενες υπηρεσίες τους τόσο στο σύνολο της χώρας όσο και στις επιμέρους Περιφέρειες.

Συγκεκριμένα, το επίπεδο ικανοποίησης των πελατών ξενοδοχείων στο σύνολο της Ελλάδας, σημείωσε οριακή επιδείνωση την περίοδο 2019-2022 (από 87,1% το 2019 σε 87,0% το 2022). Επιμέρους, η εικόνα είναι μικτή, με τις Περιφέρειες της Ηπείρου (από 91,0% το 2019 σε 90,8% το 2022), των Κυκλάδων (από 90,5% το 2019 σε 90,2% το 2022), της Θεσσαλίας (από 87,0% το 2019 σε 86,7% το 2022), της Κρήτης (από 87,1% το 2019 σε 86,5% το 2022), των Δωδεκανήσων (από 86,4% το 2019 σε 86,1% το 2022), της Αττικής (από 85,9% το 2019 σε 85,0% το 2022) και των Ιονίων Νήσων (από 85,3% το 2019 σε 84,5% το 2022) να καταγράφουν επιδείνωση ενώ αντιθετα οι Περιφέρειες Βορείου Αιγαίου (από 87,1% το 2019 σε 88,0% το 2022), Πελοποννήσου (από 86,2% το 2019 σε 87,2% το 2022), Αν. Μακεδονίας & Θράκης (από 86,7% το 2019 σε 87,0% το 2022), Κεντρικής Μακεδονίας (από 86,9% το 2019 σε 87,0% το 2022) και Στερεάς Ελλάδας (από 85,8% το 2019 σε 86,3% το 2022) βελτίωση. Για την Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας δεν διατίθενται στοιχεία για το 2019 ενώ για το 2022 το επίπεδο Ικανοποίησης των πελατών της ανήλθε στο 88,6%. Τέλος, αξιοσημείωτο είναι ότι η Ήπειρος και οι Κυκλάδες εμφάνισαν τα υψηλότερα επίπεδα ικανοποίησης ενώ η Αττική και τα Ιόνια Νησιά από τα χαμηλότερα.



## 6.2.2 Δείκτες ποιότητας ξενοδοχείων στην Περιφέρεια Κρήτης ανά κατηγορία αστεριού

**Πίνακας 87:** Δείκτες ποιότητας ξενοδοχείων στην Περιφέρεια Κρήτης ανά κατηγορία αστεριού, 2019-22

	2019	2022
5*	89,5%	88,2%
4*	86,6%	86,1%
3*	86,8%	86,9%
1*- 2*	85,3%	84,2%
<b>GRI</b>	<b>87,1%</b>	<b>86,5%</b>

Πηγή: Review Pro-Επεξεργασία INSETE Intelligence

Ο Γενικός Δείκτης Ικανοποίησης (GRI) των πελατών ξενοδοχείων στην Περιφέρεια Κρήτης σημείωσε επιδείνωση την περίοδο 2019-2022 (από 87,1% το 2019 σε 86,5% το 2022). Η Περιφέρεια Κρήτης το 2022 σημείωσε το 5<sup>ο</sup> χαμηλότερο επίπεδο ικανοποίησης πελατών ξενοδοχείων.

Όλες οι επιμέρους κατηγορίες αστεριών στα ξενοδοχεία της Περιφέρειας Κρήτης, κατέγραψαν επιδείνωση, με εξαίρεση τα 3\* (από 86,8% το 2019 σε 86,9% το 2022) ξενοδοχεία. Ενδεικτικά, οι υπόλοιπες κατηγορίες: 5\* (από 89,5% το 2019 σε 88,2% το 2022), 4\* (από 86,6% το 2019 σε 86,1% το 2022) και 1\*-2\* (από 85,3% το 2019 σε 84,2% το 2022).

## 7 ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ

### ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η παρούσα ενότητα περιλαμβάνει την συνοπτική καταγραφή επιλεγμένων **βασικών στρατηγικών κατευθύνσεων και προβλέψεων που έχουν άμεση σχέση με την τουριστική ανάπτυξη**, όπως έχουν θεσμοθετηθεί και προωθούνται στο πλαίσιο του **Περιφερειακού Χωροταξικού Πλαισίου (ΠΧΠ)** για την Περιφέρεια Κρήτης (βλ. [ΦΕΚ 260 ΑΑΠ/08.11.2017](#)).

Τα **ΠΧΠ** θεσμοθετούνται με Απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας μετά από δημόσια διαβούλευση. **Αποτελούν τα βασικά εργαλεία άσκησης χωροταξικού σχεδιασμού αλλά και αναπτυξιακής πολιτικής σε Περιφερειακό επίπεδο**, παρέχοντας κατευθύνσεις για την χωρική οργάνωση και την ανάπτυξη των Περιφερειών της Χώρας και δίνοντας στρατηγικές κατευθύνσεις στα υποκείμενα επίπεδα σχεδιασμού που έχουν ρυθμιστικό χαρακτήρα.

Στις επόμενες ενότητες περιγράφονται στρατηγικές κατευθύνσεις που έχουν σχέση με:

- **πρότυπα χωρικής οργάνωσης, αναπτυξιακούς πόλους και άξονες, κόμβους και πύλες μεταφορών** καθώς και με
- ειδικές **πρόνοιες και κατευθύνσεις** σε ότι αφορά στην **τουριστική ανάπτυξη ανά χωρική/ γεωγραφική ενότητες, θεματικές μορφές τουρισμού και ειδικές κατηγορίες του χώρου** (πχ. παράκτιος και νησιωτικός χώρος, ορεινός χώρος, κλπ.) καθώς και **όρους δόμησης** (πχ. αρτιότητες, επιτρεπόμενες χρήσεις, πυκνότητα κλινών).

Πρακτικά, οι πρόνοιες και οι κατευθύνσεις αυτές λαμβάνουν υπόψη μία σειρά επιτελικών σχεδίων και προγραμμάτων όπως Εθνικές Πολιτικές (πχ. Σύμφωνο Εταιρικής Σχέσης, ενίσχυση ιδιωτικών επενδύσεων), τα οικεία Περιφερειακά και Τομεακά (πχ. υποδομές μεταφορών, περιβάλλον και αειφόρος ανάπτυξη) Επιχειρησιακά Προγράμματα, αλλά και τις επηρεάζουν. Παράλληλα **έχουν άμεση και στενή σχέση τόσο με τον σχεδιασμό του χώρου ρυθμιστικού χαρακτήρα** (πχ. πολεοδομικά σχέδια) όσο και **με τον σχεδιασμό και την υλοποίηση δημόσιων και ιδιωτικών έργων** (πχ. μέσω της διαδικασίας της χωροθέτησης και της περιβαλλοντικής αδειοδότησης) στους τομείς – μεταξύ άλλων – των μεταφορών, των υποδομών και του τουρισμού.

## **Σκοπός και στόχοι**

Η προώθηση καινοτομικών πρωτοβουλιών στον τομέα του τουρισμού, μέσω πιλοτικών εγχειρημάτων, για τη μετάβαση προς έναν ποιοτικό, διαφοροποιημένο, οργανωμένο και πολυθεματικό τουρισμό, οικονομικά αποδοτικό.

Η αλλαγή του προτύπου κατανάλωσης του χώρου με περιορισμό της άμετρης κατανάλωσης γης που πραγματοποιείται εις βάρος γεωργικών και δασικών εκτάσεων και η προώθηση της συγκεντρωμένης ανάπτυξης των χρήσεων γης και των δραστηριοτήτων στον χώρο.

Η αλλαγή του προτύπου ανάπτυξης της τουριστικής δραστηριότητας με επιδίωξη αποφόρτισης των υψηλών πιέσεων και, αναβάθμισης του δομημένου χώρου στην υπέρ-αναπτυγμένη βόρεια ακτή, και περιορισμό ανάπτυξης μορφών μαζικού και μονοθεματικού τουρισμού.

## **Χωροταξική ένταξη της Κρήτης στα ευρύτερα χωρικά σύνολα**

Με την ολοκλήρωση των προγραμματισμένων αερολιμενικών υποδομών στον αερολιμένα Χανίων και με τη μεταφορά του αερολιμένα Ηρακλείου στο Καστέλι Πεδιάδος υποστηρίζονται οι στόχοι για την χρονική διεύρυνση, τον εμπλουτισμό και την ποιοτική αναβάθμιση του τουριστικού προϊόντος, για την εξυπηρέτηση του ευρωπαϊκού και του διεθνούς τουρισμού.

Ανάπτυξη των δύο συνεργαζόμενων τομέων του τουρισμού και της γεωργίας, με κατάλληλα μέτρα χωροταξικής και περιβαλλοντικής πολιτικής, ανεξάρτητα από τις εξελίξεις στον ευρύτερο ευρωπαϊκό και διεθνή χώρο και τις ρυθμίσεις στον τομέα των πολιτικών ανταγωνισμού και με την στήριξη της Αγροτοδιατροφικής Σύμπραξης Κρήτης. Δημιουργούνται πλέγματα και ανάπτυξη διασυνδέσεων μεταξύ επιλεγμένων κλάδων (αγροτοδιατροφικό, πολιτιστικό-τουριστικό, περιβαλλοντικό και σύμπλεγμα της γνώσης) και οργανώνονται διακρατικές επιχειρηματικές δράσεις για τη σύνδεση της παραγωγής, της τυποποίησης και της μεταποίησης γεωργο-περιβαλλοντικών προϊόντων υψηλής διατροφικής αξίας, του ποιοτικού τουρισμού και των αξιών του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος.

## Βασικοί άξονες και πόλοι ανάπτυξης

- από τον χερσαίο άξονα ανάπτυξης εθνικής και διαπεριφερειακής εμβέλειας (Καστέλι Κισσάμου-Σητεία),
- από τους επιδιωκόμενους να αναπτυχθούν χερσαίους άξονες διαπεριφερειακής εμβέλειας (Ηράκλειο – Άγιοι Δέκα - Ιεράπετρα - Παχιά Άμμος και Ρέθυμνο – Τυμπάκι -Άγιοι Δέκα),
- από τους υφιστάμενους θαλάσσιους άξονες σύνδεσης /'ανάπτυξης' με τον Πειραιά και την Αθήνα,
- από τους προτεινόμενους να ενισχυθούν θαλάσσιους άξονες σύνδεσης /'ανάπτυξης' με Καλαμάτα/Γύθειο, Θεσσαλονίκη, Ερμούπολη/ Μυτιλήνη/ Αλεξανδρούπολη και Ρόδο,
- από τις διεθνείς λιμενικές πύλες Ηρακλείου και Σούδας,
- την διεθνούς εμβέλειας αερολιμενική πύλη Ηρακλείου και την προτεινόμενη με μεταβατική διάταξη ως διεθνούς εμβέλειας αερολιμενική πύλη Χανίων, την αερολιμενική πύλη διαπεριφερειακής εμβέλειας Σητείας,
- τις προτεινόμενες με μεταβατική διάταξη διαπεριφερειακής εμβέλειας λιμενικές πύλες Καστέλι, Ρέθυμνο και Σητεία και τον εξειδικευμένο εμπορευματικό λιμένα στο Τυμπάκι

## Ευρύτερες χωρικές ενότητες

Επιλέγονται ως πρότυπο εξέλιξης της τουριστικής δραστηριότητας οι ήπιες μορφές πολυθεματικού τουρισμού, εναλλακτικού και ποιοτικά αναβαθμισμένου τύπου στα ορεινά και ημιορεινά σύνολα ή μορφές τουρισμού ενταγμένες σε οργανωμένους υποδοχείς.

Στην υπέρ-αναπτυγμένη βόρεια ακτή επιδιώκεται η ανάληψη δράσεων αποφόρτισης των υψηλών πιέσεων και αναβάθμισης του δομημένου χώρου και αποφεύγεται στο μέτρο του δυνατού η έγκριση νέων αιτημάτων για ανάπτυξη μορφών μονοθεματικού μαζικού τουρισμού.

Η ζήτηση για παραθεριστική κατοικία, στο βαθμό που αυτό είναι εφικτό, οδηγείται με συγκεκριμένα μέτρα και δράσεις μέσω και των Τοπικών Χωρικών Σχεδίων προς το εσωτερικό, στους πολυπληθείς ορεινούς και ημιορεινούς οικισμούς.

Οριοθετούνται ζώνες τουριστικής ανάπτυξης ενώ οι κατευθύνσεις για τον λοιπό - εκτός των ως άνω οριζόμενων ζωνών - παράκτιο «εκτός σχεδίου» χώρο είναι η θεσμοθέτηση διατάξεων, από τα υποκείμενα επίπεδα σχεδιασμού, ώστε να

περιορίζεται αποτελεσματικά η εκτός σχεδίου δόμηση για παραθεριστική κατοικία, με διοχέτευσή της κατά το δυνατόν στο δίκτυο των οικισμών.

### **Σημειακές παραγωγικές δραστηριότητες εθνικής και περιφερειακής εμβέλειας**

Δυνατότητες υποδοχής μεγάλων επενδύσεων βρίσκονται σε τρεις σημαντικές εκτάσεις του δημοσίου, οι οποίες ευρίσκονται εντός των ορίων της περιοχής των Καλλικράτειων Δήμων Ηρακλείου, Μαλεβιζίου, Χερσονήσου, έχουν δυνατότητα να υποδεχθούν παραγωγικές δραστηριότητες εθνικής και περιφερειακής εμβέλειας στον τριτογενή τομέα: α) η περιοχή του νυν αεροδρομίου Νίκος Καζαντζάκης που θα είναι διαθέσιμη όταν μεταφερθεί στη νέα θέση και κλείσει το αεροδρόμιο, β), ο χώρος του Α/Σ Λινοπεραμάτων εφόσον υλοποιηθεί η προβλεπόμενη μετεγκατάσταση του στην Κορακιά, γ) η έκταση της πρώην Αμερικάνικης Βάσης στις Γούρνες.

Ως στρατηγική κατεύθυνση προτείνεται η απόδοσή τους σε χρήσεις συνεδριακών / ερευνητικών / πολυθεματικών κέντρων συνδυασμένων με ελεύθερους κοινόχρηστους χώρους και πολυθεματικά πάρκα αθλητικών δραστηριοτήτων και τουρισμού αναψυχής.

Περιορίζεται κατά το δυνατό η εγκατάσταση στην Κρήτη μεγάλων επενδύσεων μονοθεματικού τουρισμού, σύμφωνα με το πρότυπο χωρικής ανάπτυξης, οι οποίες εφόσον εμπίπτουν εντός των περιοχών με φέρουσα ικανότητα φυσικού και πολιτιστικού κεφαλαίου ή και σε ζώνες τοπίου διεθνούς, εθνικής ή περιφερειακής σημασίας θα είναι ήπιου ή πρότυπου χαρακτήρα. Επιδιώκεται σταθερά η βελτίωση της απόδοσης του κλάδου και της ανταγωνιστικότητας του τουριστικού προϊόντος στο πλαίσιο της ασκούμενης δημοσιονομικής πολιτικής καθώς και η προστασία και ανάδειξη του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος ως προϋπόθεση για την επιβίωση και την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητάς του.

### **Πύλες του δικτύου μεταφορών**

Το οδικό δίκτυο διασυνδέεται με τις διεθνείς και διαπεριφερειακές λιμενικές και αερολιμενικές πύλες της Κρήτης και διαμορφώνεται σύστημα μεταφορών, το οποίο συγκροτείται:

- από τις διεθνείς λιμενικές πύλες Ηρακλείου και Σούδας,
- την διεθνούς εμβέλειας αερολιμενική πύλη Ηρακλείου και την διεθνούς εμβέλειας αερολιμενική πύλη Χανίων,
- την αερολιμενική πύλη διαπεριφερειακής εμβέλειας Σητείας,

- τις διαπεριφερειακής εμβέλειας λιμενικές πύλες Καστέλι, Ρέθυμνο και Σητείας,
- τον εξειδικευμένο λιμένα εμπορευματικό λιμένα στο Τυμπάκι, που θα πρέπει να επαναξιολογηθεί ο χαρακτήρας του και κυρίως οι προτεραιότητες για τα έργα υποδομής, λόγω της πολιτικής αστάθειας στο χώρο της ΝΑ Μεσογείου.

Επιδιώκεται ο προσδιορισμός του λειτουργικού χαρακτήρα και η αξιοποίηση του υλοποιημένου δικτύου των μαρινών, που με τη σειρά τους συγκροτούν εν δυνάμει δίκτυο πυλών εισόδου στην Κρήτη, με κατά προτεραιότητα άξονες αναφοράς τα νησιά των Περιφερειών του Νότιου και του Βόρειου Αιγαίου και του Ιονίου.

Συνεχίζεται η προετοιμασία των απαιτούμενων μέτρων και παρεμβάσεων, καθώς και οι δράσεις για την εξεύρεση των βέλτιστων πηγών χρηματοδότησης για την αντικατάσταση του Α/Δ Ηρακλείου από νέο σύγχρονο Α/Δ στο Καστέλι Πεδιάδος.

Προγραμματίζεται η μετά την αντικατάσταση κατάλληλη χρήση του χώρου του υφιστάμενου αεροδρομίου Ν. Καζαντζάκης.

Προσδιορίζονται οι περιοχές με «φέρουσα ικανότητα φυσικού και πολιτιστικού κεφαλαίου» οι οποίες ενοποιούν τις περιλαμβανόμενες στο δίκτυο «Φύση 2000» εκτεταμένες περιοχές και τις ζώνες και μεμονωμένα στοιχεία πολιτιστικού ενδιαφέροντος και οι οποίες συγκροτούν ενιαίο δίκτυο σε μεγάλες χωρικές ενότητες, στις οποίες εντάσσονται και όλα τα νησιωτικά σύνολα, μικρότερα ή μεγαλύτερα.

Σε εφαρμογή των απαιτήσεων της Σύμβασης για το Τοπίο, εντοπίζονται οι ακόλουθες εννέα χωρικές ενότητες «τοπία ιδιαίτερης σημασίας» εντός του ενιαίου δικτύου των «περιοχών με φέρουσα ικανότητα φυσικού και πολιτιστικού κεφαλαίου.

### **Χωρική οργάνωση και ανάπτυξη του παράκτιου, νησιωτικού και ορεινού χώρου**

Προτείνεται ο σταδιακός περιορισμός της εκτός σχεδίου δόμησης για παραθεριστική κατοικία, με διοχέτευσή της κατά το δυνατόν στο δίκτυο των οικισμών και θεσπίζονται μεγαλύτερες αρτιότητες σε ευαίσθητες κατηγορίες χρήσεων (παράκτιες εκτάσεις, γεωργική γη υψηλής παραγωγικότητας, κ.λπ.).

Λαμβάνονται και θεσμοθετούνται σε εθνικό επίπεδο, αλλά και από τα υποκείμενα επίπεδα σχεδιασμού, μέτρα για την κατάργηση των εν ισχύ παρεκκλίσεων αρτιότητας και κατάτμησης.

Με στόχο την προώθηση ήπιων μορφών πολυθεματικού οργανωμένου τουρισμού, εναλλακτικού και ποιοτικά αναβαθμισμένου τύπου οριοθετούνται οι παρακάτω ευρείες ζώνες τουριστικής ανάπτυξης και καθορίζονται όροι και προϋποθέσεις. Οι κατευθύνσεις για τον λοιπό - εκτός των ως άνω οριζόμενων ζωνών - παράκτιο «εκτός σχεδίου» χώρο είναι η θεσμοθέτηση αυστηρότερων διατάξεων, από τα υποκείμενα επίπεδα σχεδιασμού.

Ορίζονται, ως παράκτιες ζώνες αστικής / τουριστικής ανάπτυξης και ποιοτικής / περιβαλλοντικής αναβάθμισης οι ζώνες: (1) από Παχιά Άμμο έως Σέλλες περί τον Άγιο Νικόλαο, (2) από Ανώγεια Μιλάτου έως Φόδελε περί το Ηράκλειο - Χερσόνησο, (3) από Μπαλί έως Σέλια περί το Ρέθυμνο - Γεωργιούπολη και (4) από Αλμυρίδα έως Κολυμπάρι περί τα Χανιά.

Πέραν των γενικών κατευθύνσεων, που προαναφέρονται ειδικά ως προς τη μορφή της τουριστικής δραστηριότητας, απαιτείται αλλαγή του τρόπου μεταχείρισης των συγκεκριμένων κρίσιμων ζωνών, με ανάληψη δράσεων αποφόρτισης των υψηλών πιέσεων και αναβάθμισης του δομημένου χώρου, με εργαλεία τα υποκείμενα επίπεδα σχεδιασμού και τις ειδικές ρυθμίσεις, ώστε να επιτευχθεί η εξυγίανση και η περιβαλλοντική / ποιοτική αναβάθμισή τους. Ταυτόχρονα, αποφεύγεται στο μέτρο του δυνατού η έγκριση νέων αιτημάτων για ανάπτυξη μορφών μονοθεματικού μαζικού τουρισμού. Ειδικότερα, προωθούνται κατά προτεραιότητα, μεταξύ άλλων,

- η αναβάθμιση και μετατροπή υφισταμένων ξενοδοχειακών καταλυμάτων σε σύνθετες και ολοκληρωμένες τουριστικές υποδομές και
- κατά περίπτωση η κατασκευή νέων καταλυμάτων 3, 4 και 5 αστέρων.
- Η κατασκευή τους θα οδηγείται κατά προτεραιότητα εντός σχεδίων πόλεων, ορίων οικισμών και ζωνών χρήσεων γης που επιτρέπουν τη χωροθέτηση τουριστικών δραστηριοτήτων.
- Σε ό,τι αφορά στους όρους της σημειακής χωροθέτησης τουριστικών καταλυμάτων σε εκτός σχεδίου και εκτός ορίων οικισμών περιοχές, ορίζονται ελάχιστη απαιτούμενη επιφάνεια γηπέδου τα είκοσι (20) στρέμματα και μέγιστη πυκνότητα 8, 9 και 10 κλινών/ στρέμμα για ξενοδοχεία 5, 4 και 3 αστέρων, αντιστοίχως.

Ορίζονται ως παράκτιες ζώνες ελέγχου οικιστικής / τουριστικής ανάπτυξης και ποιοτικής/ περιβαλλοντικής αναβάθμισης οι ζώνες: (1) από Καλυβιανή έως Ναυπήγεια περί το Καστέλι, (2) στην ευρύτερη περιοχή του Μόχλου Σητείας, (3) από Διόνυσο έως Παπαδόκαμπο περί την Σητεία, (4) από Ασπρόλιθο Γούδουρα έως και Βάτο Μύρτου περί την Ιεράπετρα, (5) από Μάταλα έως Φραγκοκάστελο, στη

νότια ακτή των Π.Ε. Ηρακλείου, Ρεθύμνου και Χανίων και (6) από Αγία Κυριακή έως και Ανύδρου, ανατολικά της Παλαιόχωρας.

Πέραν των γενικών κατευθύνσεων, ειδικά ως προς την τουριστική δραστηριότητα επιδιώκεται η ανάπτυξή τους με ήπιους και ποιοτικούς όρους, κυρίως ως προς τον βαθμό χωρικής συγκέντρωσης, ώστε να λειτουργήσουν συμπληρωματικά με τις τουριστικές δραστηριότητες του βόρειου άξονα. Λαμβάνονται μέτρα ώστε να αποφευχθεί η επανάληψη των σημερινών κακών πρακτικών του μονοθεματικού μαζικού, μη ολοκληρωμένου τουρισμού και επιδιώκεται η παροχή υπηρεσιών υψηλού ποιοτικού επιπέδου.

Ειδικότερα, προωθούνται κατά προτεραιότητα, μεταξύ άλλων,

- οι σύνθετες και ολοκληρωμένες τουριστικές υποδομές, η παροχή κινήτρων για εκσυγχρονισμό υφιστάμενων τουριστικών μονάδων,
- ο περιορισμός της κατασκευής νέων καταλυμάτων σε κατηγορίες 3, 4 και 5 αστέρων.
- Η κατασκευή τους θα οδηγείται κατά προτεραιότητα εντός σχεδίων πόλεων, ορίων οικισμών και ζωνών χρήσεων γης που επιτρέπουν τη χωροθέτηση τουριστικών δραστηριοτήτων.
- Σε ό,τι αφορά στους όρους της σημειακής χωροθέτησης τουριστικών καταλυμάτων σε εκτός σχεδίου και εκτός ορίων οικισμών περιοχές, ορίζονται ελάχιστη απαιτούμενη επιφάνεια γηπέδου τα δέκα (10) στρέμματα και μέγιστη πυκνότητα 8, 9 και 10 κλινών/στρέμμα για ξενοδοχεία 5, 4 και 3 αστέρων, αντιστοίχως.

Ορίζονται ως παράκτιες ζώνες ήπιας οικιστικής/ τουριστικής ανάπτυξης, ποιοτικής/ περιβαλλοντικής αναβάθμισης και προστασίας/ ανάδειξης πολιτιστικών και φυσικών πόρων οι ζώνες της ανατολικής και της δυτικής ακτής του νησιού, καθώς και η ζώνη στην ευρύτερη περιοχή της Σούγιας Χανίων, διότι διαθέτουν προϋποθέσεις ανάδειξης του τοπίου και των πλούσιων φυσικών και πολιτιστικών πόρων.

Ειδικά, ως προς την τουριστική δραστηριότητα, προωθείται η ανάπτυξη διαφοροποιημένου τουριστικού προϊόντος υψηλών προδιαγραφών καθώς και ειδικού και εναλλακτικού τουρισμού (αγροτουρισμού, πεζοπορικού, πολιτιστικού τουρισμού κ.λπ.), με παροχή υπηρεσιών που να διαφοροποιείται από το κυρίαρχο μοντέλο μαζικού τουρισμού ως προς τους πόρους που αξιοποιούνται, το βαθμό χωρικής συγκέντρωσης, καθώς και τη χρονική περίοδο ανάπτυξής τους.



Ταυτόχρονα, προωθείται η προστασία και ανάδειξη της φυσικής και της πολιτιστικής κληρονομιάς και η εξυγίανση της υπάρχουσας κατάστασης.

Η ανάπτυξή τους θα επιδιωχθεί με εργαλεία τα υποκείμενα επίπεδα σχεδιασμού και με εξειδικευμένο φυσικό σχεδιασμό, όρους και περιορισμούς στη δόμηση και έλεγχο της καταλληλότητας και συμβατότητας των χρήσεων. Ειδικότερα, επιδιώκεται:

- η προσαρμογή της τυπολογίας των υφισταμένων καταλυμάτων σύμφωνα με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των περιοχών και των ειδικών εναλλακτικών μορφών που τις υποστηρίζουν,
- η αναβάθμιση και μετατροπή υφισταμένων ξενοδοχειακών καταλυμάτων σε σύνθετες και ολοκληρωμένες τουριστικές υποδομές ήπιας ανάπτυξης (οργανωμένοι υποδοχείς ήπιας ανάπτυξης, σύνθετα καταλύματα ήπιας ανάπτυξης), και
- ο περιορισμός της κατασκευής νέων καταλυμάτων μονοθεματικού τουρισμού σε κατηγορίες 3, 4 και 5 αστέρων.
- Σε ό,τι αφορά στους όρους της σημειακής χωροθέτησης τουριστικών καταλυμάτων σε εκτός σχεδίου και εκτός ορίων οικισμών περιοχές, ορίζονται ελάχιστη απαιτούμενη επιφάνεια γηπέδου τα δεκαπέντε (15) στρέμματα και μέγιστη πυκνότητα 8, 9 και 10 κλινών/ στρέμμα για ξενοδοχεία 5, 4 και 3 αστέρων.

Στο σύνολο του μικρού νησιωτικού χώρου, παράλληλα με την προστασία και ανάδειξη του φυσικού και

πολιτιστικού περιβάλλοντος, θα αποκαθίστανται – όπου συναντώνται - τα υπάρχοντα παραδοσιακά κτίσματα και κάστρα και θα δημιουργούνται μονοπάτια και μικρές υποστηρικτικές υποδομές για την εξυπηρέτηση των επισκεπτών. Συγχρόνως, πρέπει να αντιμετωπιστεί, με πρόγραμμα που θα καταρτιστεί από τον Φορέα Διαχείρισης, ο έλεγχος του αριθμού και της κίνησης των πολυπληθών επισκεπτών, με δημιουργία μονοπατιών και μικρών υποδομών, όπου θα δύνανται να κυκλοφορούν.

Ορίζονται ως περιοχές ήπιας τουριστικής ανάπτυξης/ οργάνωσης πολυδραστηριοτήτων και ανάδειξης πολιτιστικών και φυσικών πόρων στους ορεινούς και ημιορεινούς όγκους, οι περιοχές

- στην Π.Ε. Λασιθίου, (1) ανατολικά της Σητείας και δυτικά του Παλαϊκαστρου, (2) περί τον Ζίρο, Χανδρά, Άγιο Γεώργιο, Καλαμαύκη, Κατσιδώνιο, Επισκοπή (3) περί το Ορεινό, Καβούσι, (4) περί τον Κριτσά, την Κρούστα – Πρίνα και (5) περί τις Μάλες, στις ΝΑ παρυφές της Δίκτης,

- στην Π.Ε. Ηρακλείου, (1) στις ΝΑ παρυφές του Ψηλορείτη, από Φανερωμένη έως Κρουσώνα, (2) στα Αστερούσια, από δυτικά από τον Λέντα έως τις Τρεις Εκκλησιές (3) στα Αστερούσια, περί τον Τσούτσουρα και (4) περί την Άνω Βιάννο, στις ΝΔ παρυφές της Δίκτης,
- στην Π.Ε. Ρεθύμνης, (1) από Σπήλι έως Γερακάρι, Βαθιακό και Φουρφουρά, στον Κέδρο και στις ΝΔ πλαγιές του Ψηλορείτη, (2) από Μονή Αρκαδίου έως Ανώγεια, στις ΒΔ παρυφές του Ψηλορείτη και (3) στους ημιορεινούς όγκους από Επισκοπή έως Σέλια με ενσωματωμένο πλήθος κηρυγμένων παραδοσιακών οικισμών και στον ορεινό όγκο Ασή Γωνιά, Καλλικράτη, Μυριοκέφαλα, στην Π.Ε. Χανίων, και
- στην Π.Ε. Χανίων, (1) στις ανατολικές παρυφές των Λευκών Ορέων, από Σφακιά έως και δυτικά του διδύμου Βάμμος - Βρύσες, στις βόρειες από Θέρισσο και Κεραμιά και στις δυτικές παρυφές των Λευκών Ορέων, από Σούγια - Οροπέδιο Ομαλού έως και Μεσκλά, (2) στους ορεινούς όγκους της Κισσάμου, στην ευρύτερη περιοχή Έλος, Βλάτος, Σηρικάρι και (3) της νήσου Γαύδου.

Στις παραπάνω ζώνες προωθείται η ανάπτυξη ειδικών μορφών τουρισμού και των σχετικών με την ανάπτυξη του τομέα πολυδραστηριοτήτων (πολιτιστικός, συνεδριακός, εσωτερικός, ορεινός, διατροφικός, χειμερινός, κοινωνικός, αγροτικός και αθλητικός, κλπ), με στόχο την επέκταση της τουριστικής περιόδου και τη μείωση των εντάσεων που ασκούνται από την σημερινή μορφή ανάπτυξης των δραστηριοτήτων κατά τη θερινή περίοδο και μόνον στον παράκτιο χώρο.

Η υλοποίηση του έργου του νέου αεροδρομίου στο Καστέλι αποτελεί βασικό στόχο του παρόντος ΠΧΠ, με προγραμματικές προϋποθέσεις που θα διασφαλίζουν την μεγαλύτερη δυνατή προστασία της γεωργικής γης καθώς και την τήρηση των περιβαλλοντικών όρων και περιορισμών για την κατασκευή και λειτουργία του αερολιμένα, όπως αναλυτικά οι τελευταίοι προβλέπονται από την ΜΠΕ. Απαιτείται να καθοριστούν όρια, να μελετηθούν και να θεσμοθετηθούν άμεσα χρήσεις γης για το σύνολο της περιβάλλουσας περιοχής. Συγχρόνως, θεωρείται έργο πρώτης προτεραιότητας η αναβάθμιση του υπάρχοντος αεροδρομίου, με βελτίωση της λειτουργικότητας του αεροσταθμού και της πλευράς εδάφους. Επιδιώκεται σε μόνιμη βάση, αλλά και ειδικότερα για την περίοδο που θα μεσολαβήσει έως την κατασκευή του νέου, η ουσιαστική συλλειτουργία των δύο διεθνών αεροδρομίων Χανίων και Ηρακλείου, προκειμένου να αποφορτιστεί το τελευταίο και να υπάρξει ορθολογικότερη κατανομή των αφίξεων/αναχωρήσεων επισκεπτών σε μεγαλύτερο γεωγραφικό εύρος στο νησί.

Προς την ίδια κατεύθυνση θα πρέπει να κινηθούν και οι διαδικασίες αναβάθμισης του Α/Δ Σητείας, που έχει αντικείμενο την κατασκευή νέου κτιρίου αεροσταθμού και

τη διαμόρφωση του περιβάλλοντα χώρου. Επιδιώκεται να αποκτήσει σύντομα τη δυνατότητα να αναλάβει πιο αναβαθμισμένους και ενεργούς ρόλους και να συμβάλει στην αποφόρτιση των πιέσεων που ασκούνται στα δυο διεθνή Α/Δ.

Το δίκτυο ελικοδρομιών εξακολουθεί να παραμένει σχεδόν ανύπαρκτο και θα πρέπει το επόμενο διάστημα να πυκνώσει, τουλάχιστον για την εξυπηρέτηση των πλέον δυσπρόσιτων οικιστικών κέντρων της Περιφέρειας, αλλά και σε συνδυασμό με την κρουαζιέρα. Όσον αφορά την πρόβλεψη για δημιουργία δικτύου υδατοδρομιών, θα πρέπει να εκπονηθεί ειδική Μελέτη Σκοπιμότητας.

### **Θαλάσσιες Μεταφορές**

Προωθείται η:

- αξιοποίηση των σημαντικών επενδύσεων οι οποίες πραγματοποιήθηκαν στα λιμάνια, τις μαρίνες και τα αλιευτικά καταφύγια της Κρήτης με τη λειτουργική ιεράρχηση του ρόλου τους, την αισθητική τους αναβάθμιση ως πυλών εισόδου της νήσου και την συμπλήρωσή τους με ανάλογες υποδομές.
- ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των λιμανιών Ηρακλείου και Σούδας στην περιοχή της ΝΑ Μεσογείου, καθιέρωσή τους ως αφετηριακά ή βασικά λιμάνια – στάσεις της κρουαζιέρας στην Μεσόγειο και ένταξη των λιμένων Ρεθύμνου, Σητείας και Αγ. Νικολάου στο δίκτυο λιμένων κρουαζιέρας μικρής κλίμακας.

### **Χωρική διάρθρωση των βασικών δικτύων λοιπής τεχνικής υποδομής**

Συγχρόνως πρέπει να καταβληθεί νέα προσπάθεια για τη δημιουργία εγκαταστάσεων επεξεργασίας υγρών αποβλήτων σε όλα τα λοιπά οικιστικά κέντρα των αναπτυξιακών ενοτήτων και υποενοτήτων και στις αναπτυσσόμενες οικιστικά παραλιακές περιοχές, και κατά προτεραιότητα σε: Νεάπολη, Μίλατος, Παλαιόκαστρο, Κουτσουράς, Αρκαλοχώρι/Ευαγγελισμός, Άνω Βιάννος, Πεζά, Μοίρες, Λέντας, Κερατόκαμπος, Πέραμα, Κουλούκωνας, Σπήλι, Γεωργιούπολη - Επισκοπή, Βάμμος /Βρύσες, Χώρα Σφακίων, Κολυμπάρι, Κάντανος, Παλαιόχωρα, Λουτρό και Σούγια.

Στο παρόν Περιφερειακό Χωροταξικό Πλαίσιο υιοθετείται το «Περιφερειακό Σχέδιο Διαχείρισης Απορριμμάτων Κρήτης» το οποίο στηρίζεται στις τέσσερις Περιφερειακές Ενότητες, ενσωματώνει και αναβαθμίζει όλες τις υφιστάμενες δομές, με στρατηγική κατεύθυνση τη μείωση αποβλήτων και με στόχο την αύξηση της ανακύκλωσης και τη μείωση του υπολείμματος προς τελική διάθεση, προκρίνοντας παράλληλα δίκτυο συλλογής ανακυκλώσιμων υλικών και ειδικών αποβλήτων.

Στις προβλεπόμενες παράκτιες ζώνες «ήπιας οικιστικής / τουριστικής ανάπτυξης και προστασίας / ανάδειξης πολιτιστικών και φυσικών πόρων» και «οργάνωσης πολυδραστηριοτήτων / ήπιας τουριστικής ανάπτυξης και ανάδειξης πολιτιστικών και φυσικών πόρων στους ορεινούς και ημιορεινούς όγκους» μπορεί να υπηρετηθεί αποτελεσματικά η καθοριστικής σημασίας προώθηση προγραμμάτων συμπληρωματικότητας της τουριστικής δραστηριότητας με τον αγροτοδιατροφικό τομέα που αποτελεί βασικό κρίκο της βιωσιμότητας όχι μόνο του γεωργικού τομέα της Κρήτης, αλλά και της οικονομίας της συνολικά. Στις ως άνω περιοχές προωθείται παράλληλα και η εγκατάσταση οργανωμένων τουριστικών εγκαταστάσεων σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 12 της παρούσας.

### **Περιοχές Οργανωμένης Ανάπτυξης Παραγωγικών Δραστηριοτήτων (ΠΟΑΠΔ)**

Πέρα από τις ζώνες όπου ασκούνται οι δραστηριότητες του πρωτογενή και του δευτερογενή τομέα, υποδεικνύονται οι εξής περιοχές στις οποίες θα αναζητηθεί κατά προτεραιότητα η Οργανωμένη Ανάπτυξη Παραγωγικών Δραστηριοτήτων (ΠΟΑΠΔ):

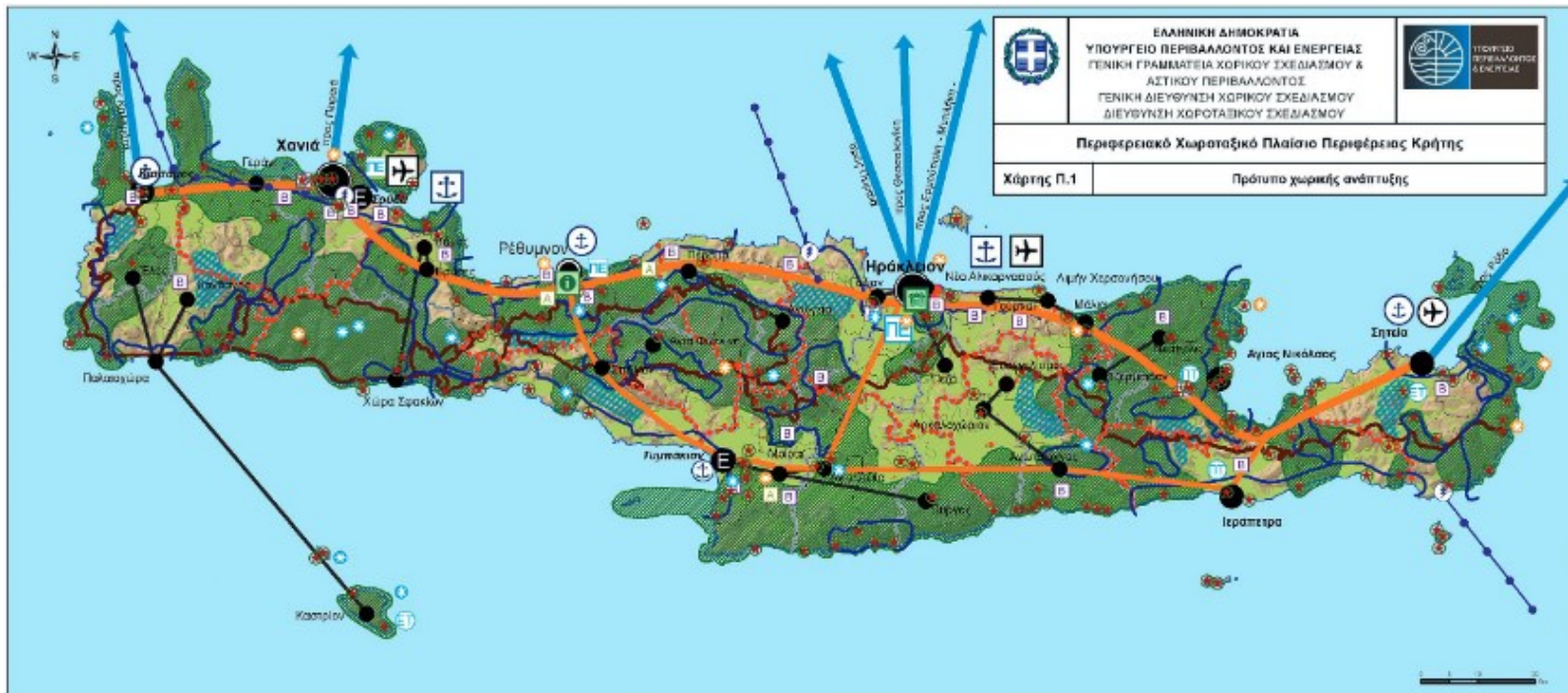
- παράκτιες ζώνες αστικής / τουριστικής ανάπτυξης και ποιοτικής / περιβαλλοντικής αναβάθμισης της βόρειας ακτής, για δραστηριότητες αναβάθμισης των υφισταμένων ξενοδοχειακών/ τουριστικών μονάδων,
- παράκτιες ζώνες ελέγχου οικιστικής / τουριστικής ανάπτυξης και ποιοτικής / περιβαλλοντικής αναβάθμισης, για δραστηριότητες ξενοδοχειακών / τουριστικών μονάδων και
- ζώνες οργάνωσης πολυδραστηριοτήτων / ήπιας τουριστικής ανάπτυξης και ανάδειξης πολιτιστικών και φυσικών πόρων στους ορεινούς και ημιορεινούς όγκους.

Ως περιοχή με μειονεκτικά χαρακτηριστικά, λόγω δυσμενούς προσπελασιμότητας, αλλά μεγάλου ενδιαφέροντος, λόγω των στοιχείων φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος που ενσωματώνει, θεωρείται η κατά μήκος του σημερινού (και της προτεινόμενης συμπλήρωσής του προς τη Γαύδο) ευρωπαϊκού μονοπατιού E4 και προσδιορίζονται ως ΠΟΑΔΠ και συγχρόνως ως ΠΕΧΠ, δίνοντας έμφαση ως προς τον χαρακτηρισμό της ως ΠΟΑΔΠ στην τόνωση των πολυδραστηριοτήτων και της ήπιας τουριστικής ανάπτυξης και ως ΠΕΠΧ, στην απαίτηση να καταστρωθεί ολοκληρωμένο πρόγραμμα ενεργειών και έργων, κατά φάσεις και φορείς χρηματοδότησης, για την ανάδειξη των τοπίων, την προστασία και την αποκατάσταση των στοιχείων φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος και την εν γένει διαχείρισή της. Το πρόγραμμα μπορεί να οργανωθεί σε γεωγραφικές ενότητες, με αναφορά σε υπαρκτούς και σήμερα πόλους δραστηριοτήτων σε ορεινά δυναμικά οικιστικά κέντρα.

## **Όροι, περιορισμοί και κατευθύνσεις για την προστασία και διαχείριση του περιβάλλοντος**

Μεταξύ άλλων, εκπόνηση Τομεακής Μελέτης για την ολοκληρωμένη διαχείριση του παράκτιου χώρου στην Περιφέρεια Κρήτης η οποία θα περιέχει κατευθύνσεις προς τα υποκείμενα επίπεδα σχεδιασμού.

**Χάρτης 3:** Η χωρική οργάνωση του τουρισμού μέσα από την ανάλυση του νέου ΠΧΠ Κρήτης



Χάρτης Π.1: Πρότυπο χωρικής ανάπτυξης

**ΥΠΟΜΝΗΜΑ**

- Όριο Περιφερειακής Ενότητας
- Όριο Δήμου
- Όριο πρώην καταπολεμητικού δήμου
- Ζώνη υψομέτρου > 800μ.

**Πόλεις - Πόλοι και άξονες ανάπτυξης**

- Πρωτεύουσες εθνικοί πόλοι διαπεριφερειακής αειφορίας
- Δευτερεύουσες εθνικοί πόλοι διαπεριφερειακής αειφορίας
- Πρωτεύουσες πόλοι περιφερειακής αειφορίας
- Πόλοι ανάπτυξης με εθνικό και περιφερειακό ρόλο
- Δευτερεύουσες πόλοι περιφερειακής αειφορίας και συντηρούμενα αστικά κέντρα

- Μετακινούμενα θαλάσσια αθλητικά κέντρα
- Χωροταξικός άξονας ανάπτυξης εθνικής και διαπεριφερειακής σημασίας
- Επιδικασμένοι χωρικοί άξονες ανάπτυξης διαπεριφερειακής αειφορίας
- Διεθνούς εμβέλειας λιμενικές πύλες
- Διαπεριφερειακής εμβέλειας λιμενικές πύλες
- Εξειδικευμένοι λιμένες εμπορευματοβιομηχ.
- Διεθνούς εμβέλειας αερολιμενικές πύλες
- Διαπεριφερειακής εμβέλειας αερολιμενικές πύλες

**Στοιχείοι και δίκτυα διεθνούς, εθνικής και περιφερειακής σημασίας**

- Ενεργειακοί κόμβοι
- Ευρωπαϊκό δίκτυο θάλασσας, εθνικής και περιφερειακής σημασίας (ανάπτυξη χωροταξική)

**Αναπτυξιακές ενότητες**

- Βιώσιμες αναπτυξιακές ενότητες

**Εκπαιδευτικές και σημαντικές μονάδες ανάπτυξης δραστηριοτήτων**

- Ευρέως ζώνες ανάπτυξης αστικών δραστηριοτήτων
- Ευρέως ζώνες ανάπτυξης γαλακτοκομικών δραστηριοτήτων
- Ευρέως ζώνες ανάπτυξης για ανάπτυξη δραστηριοτήτων ΑΠΕ
- Σημαντικές μεμονωμένες μονάδες ανάπτυξης κτηνοτροφίας
- Σημαντικές μεμονωμένες μονάδες ανάπτυξης δευτερογενούς τομέα
- Ευρέως ζώνες προνομιακών τομέων (τουριστικής ανάπτυξης, υπηρεσιών, θέσεων, παραγωγικών κλπ)

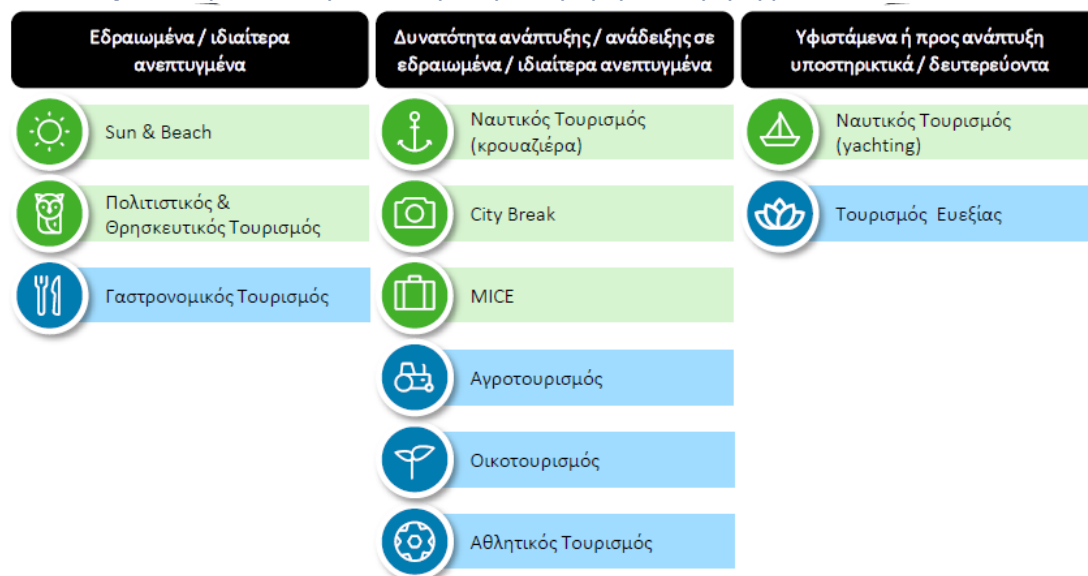
- Πανεπιστημιακό και ερευνητικό ίδρυμα διεθνούς εμβέλειας και διαπεριφερειακής αειφορίας
- Πανεπιστημιακό και ερευνητικό ίδρυμα περιφερειακής και διαπεριφερειακής αειφορίας
- Πανεπιστημιακό Τμήμα εθνικής αειφορίας
- Ερευνητικό Τμήμα εθνικής αειφορίας
- Δίκτυο Φυσικού και Πολιτιστικού Περιβάλλοντος διεθνούς, εθνικής, περιφερειακής σημασίας
- Σημαντικά μεμονωμένα στοιχεία φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς και τοπίου
- Τοπίο διαπεριφερειακής αειφορίας
- Τοπίο εθνικής αειφορίας
- Κέντρο Εθνικής Περιβαλλοντικής Πληροφόρησης - Ενημέρωσης
- Μουσείο Φυσικής Ιστορίας

## 8 ΒΑΣΙΚΕΣ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ/ΔΡΑΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ

Στην παρούσα ενότητα παρουσιάζονται συνοπτικά στοιχεία σχετικά με την στρατηγική ανάπτυξης του τουρισμού στην Περιφέρεια Κρήτης τα οποία προέρχονται από την μελέτη Σχέδια Δράσης για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της διαρθρωτικής προσαρμογής του τουριστικού τομέα και η οποία περιέχει τα σχετικά αναλυτικά στοιχεία στην ενότητα «Περιφέρεια Κρήτης».

Η Κρήτη αποτελεί έναν από τους κορυφαίους, εμβληματικούς και αναγνωρίσιμους ελληνικούς προορισμούς, ιδιαίτερα στα προϊόντα Ήλιος & Θάλασσα και Πολιτιστικός τουρισμός, με σημαντικές όμως δυνατότητες για περαιτέρω τουριστική ανάπτυξη και επέκταση της τουριστικής περιόδου μέσω της ανάπτυξης του City Break, του MICE και των εναλλακτικών/θεματικών προϊόντων τα οποία θα βοηθήσουν στον εμπλουτισμό/διαφοροποίηση/αναβάθμιση του τουριστικού προϊόντος της. Στον ακόλουθο πίνακα παρουσιάζονται τα προϊόντα που μπορούν να υποστηρίξουν την τουριστική ανάπτυξη της Κρήτης και ο βαθμός ωριμότητάς τους. Η Περιφέρεια Κρήτης μπορεί να προσφέρει μια διεθνώς ανταγωνιστική ολοκληρωμένη τουριστική εμπειρία τόσο ως συνολικός προορισμός όσο και στους επιμέρους προορισμούς της, στη Βόρεια Κρήτη και στη Νότια Κρήτη.

**Πίνακας 88:** Προϊοντική εστίαση στην Περιφέρεια Κρήτης



**Πηγή:** Σχέδια δράσης για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της διαρθρωτικής προσαρμογής του τουριστικού τομέα, INSETE, Αύγουστος 2021

Η περαιτέρω ανάπτυξη των προϊόντων του πίνακα προϋποθέτει την υλοποίηση επενδύσεων και δράσεων όπως:

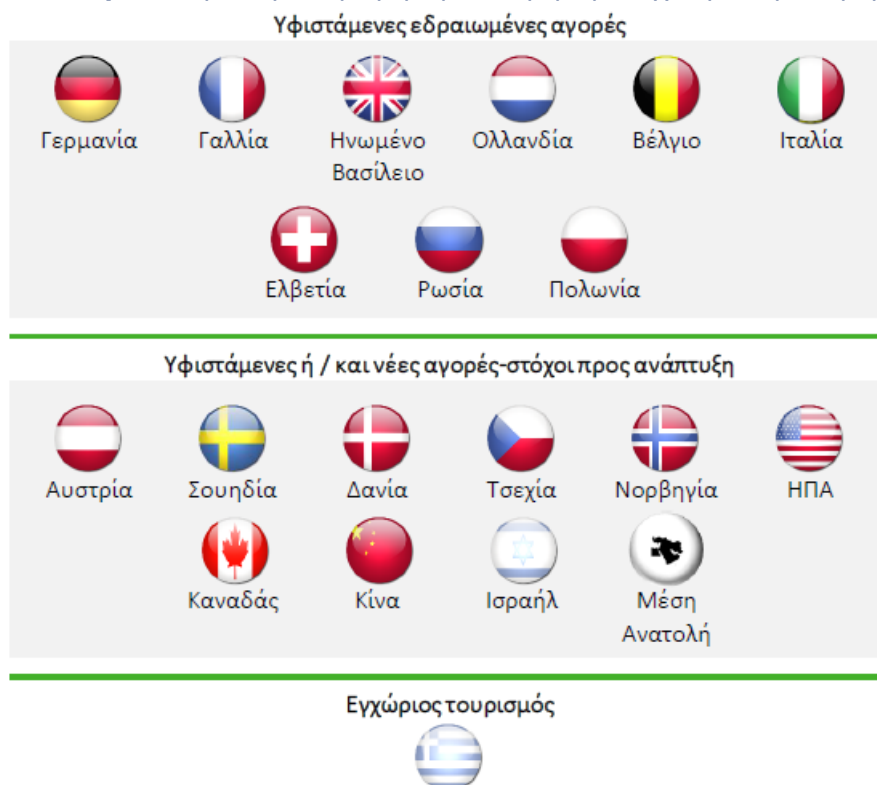
- Ολοκληρωτική ανακαίνιση του υφιστάμενου αεροδρομίου του Ηρακλείου «N. Καζαντζάκης», μέχρι την ολοκλήρωση του νέου Διεθνούς Αεροδρομίου στο Καστέλι, προκειμένου να αυξηθεί η δυναμικότητα εξυπηρέτησης επιβατών και να βελτιωθούν οι προσφερόμενες υπηρεσίες προς τους επιβάτες
- Προώθηση διαγωνιστικής διαδικασίας για την ιδιωτικοποίηση του Λιμένα Ηρακλείου με σκοπό την επιπλέον λειτουργία και ανάπτυξη ώστε να αποτελέσει σημαντικό κόμβο μεταφορών και logistics
- Προώθηση υλοποίησης νέου σύγχρονου επιβατικού σταθμού στο λιμένα Σούδας συνολικής έκτασης 6.000 τ.μ., ο οποίος θα εξυπηρετεί τους επιβάτες της ακτοπλοΐας και της κρουαζιέρας ενώ θα στεγάζει και υπηρεσίες
- Ανάπτυξη στρατηγικής σχετικά με την αξιοποίηση της κρουαζιέρας στην Κρήτη με τους προορισμούς Ηράκλειο και Χανιά να προωθούνται ως σταθμοί αφετηρίας (home ports) της μαζικής κρουαζιέρας και δευτερεύοντες προορισμούς σε Βόρεια και Νότια Κρήτη να εστιάζουν σε ημερήσιες κρουαζιέρες ή και σε κρουαζιέρες μικρής κλίμακας (μέχρι 100 άτομα) αλλά υψηλής κατά κεφαλήν δαπάνης και τουριστικής εμπειρίας
- Δράσεις βελτίωσης του οδικού δικτύου με κυριότερες την ολοκλήρωση των μελετών και της φάσης ωρίμανσης για την αναβάθμιση του ΒΟΑΚ σε κλειστό αυτοκινητόδρομο με ανισόπεδους κόμβους σε όλο το μήκος του και την αναβάθμιση του ΝΟΑΚ
- Προώθηση μελέτης και συγκροτημένου master plan σε σχέση με τους λιμένες της Κρήτης που θα αφορά θέματα χωροθετήσεων όπως η γενική διάταξη των λιμενικών έργων, η δυναμικότητα και η κατανομή θέσεων ελλιμενισμού σκαφών, τα όρια και το μέγεθος των θαλάσσιων και των χερσαίων ζωνών, οι προτεινόμενες νέες οριογραμμές αιγιαλού και παραλίας, η διαμόρφωση χερσαίων ζωνών με τις προβλεπόμενες κτιριακές εγκαταστάσεις, τα δίκτυα και τις λοιπές υποδομές
- Προσέλκυση στρατηγικού επενδυτή για το αεροδρόμιο της Σητείας στο πλαίσιο παραχώρησης της διαχείρισης των 23 περιφερειακών αεροδρομίων
- Ανάπτυξη/επέκταση δικτύου ελικοδρομιών σε Κρήτη και Γαύδο
- Μελέτη σκοπιμότητας για την δημιουργία συνεδριακού κέντρου άνω των 1.000 ατόμων στην δυτική πλευρά του προορισμού
- Εφαρμογή ολοκληρωμένης και δυναμικής στρατηγικής επικοινωνίας, προβολής και προώθησης της Περιφέρειας στο πλαίσιο ανάπτυξης του Περιφερειακού Οργανισμού Διαχείρισης Προορισμού (DMO)



- Δημιουργία ενιαίας διαδικτυακής τουριστικής πύλης για την Περιφέρεια και πλήρης διασύνδεσή της με τις τουριστικές πύλες που θα δημιουργηθούν για κάθε κύριο και συμπληρωματικό προϊόν με σκοπό την γρήγορη, εύκολη και ολοκληρωμένη παροχή και αναζήτηση πληροφόρησης στον επισκέπτη για όλες τις προσφερόμενες τουριστικές εμπειρίες, δραστηριότητες, παροχές και τις υπάρχουσες επιχειρήσεις με βάση συγκεκριμένα κριτήρια και εμφάνιση των αποτελεσμάτων σε μορφή λίστας και διαδραστικού χάρτη

Η υλοποίηση των προτεινόμενων δράσεων και επενδύσεων θα επιτρέψει την περαιτέρω ανάπτυξη τόσο σε εδραιωμένες αγορές της Περιφέρειας όσο και σε νέες αγορές, όπως αυτές παρουσιάζονται στον κατωτέρω πίνακα. Οι προτεινόμενες αγορές προς ανάπτυξη διακρίνονται για την υψηλή τουριστική δαπάνη τους και μπορούν να συμβάλλουν θετικά στην μεγέθυνση των τουριστικών μεγεθών της Περιφέρειας. Επιπλέον, η περαιτέρω στόχευση στην εγχώρια αγορά μπορεί να βοηθήσει στην αύξηση των πληροτήτων και στην άμβλυση της εποχικότητας.

**Πίνακας 89:** Υφιστάμενες αγορές και αγορές στόχοι για την Περιφέρεια Κρήτης



**Πηγή:** Σχέδια δράσης για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της διαρθρωτικής προσαρμογής του τουριστικού τομέα, ΙΝΣΕΤΕ, Αύγουστος 2021

Σύμφωνα με την μελέτη των Σχεδίων Δράσης (βλ. αν.), στόχος των παραπάνω είναι η βελτίωση των τουριστικών ροών και εισπράξεων στην Περιφέρεια αλλά και η

μείωση της εποχικότητας και η αύξηση της Δαπάνης και της Διάρκειας Παραμονής. Στον κατωτέρω πίνακα, παρουσιάζονται:

- τα μεγέθη του 2019 και οι Στόχοι για την Περιφέρεια για το 2030 και η κατανομή τους ανά τρίμηνο,
- καθώς και οι αντίστοιχοι Δείκτες Μέσης Δαπάνης ανά Διανυκτέρευση (ΜΔΔ), Μέσης Δαπάνης ανά Επίσκεψη στην Περιφέρεια (ΜΔΕ) και Μέσης Διάρκειας Παραμονής (ΜΔΠ), σε ετήσια βάση.

Από τα στοιχεία αυτά προκύπτει ότι στόχος των Σχεδίων Δράσης είναι:

- η περαιτέρω ανάπτυξη του τουριστικού ρεύματος (+13,5% επισκέψεις), με σημαντική όμως άμβλυση της εποχικότητας (μείωση της συμμετοχής του 3ου τριμήνου κατά 6,4 π.μ. στις ετήσιες επισκέψεις)
- η αύξηση της Μέσης Δαπάνης ανά Επίσκεψη (+28,1%), που θα προκύψει κατά κύριο λόγο από την αύξηση της Μέσης Δαπάνης ανά Διανυκτέρευση (+23,4%) και δευτερευόντως από την αύξηση της Μέσης Διάρκειας Παραμονής (+3,9%)
- ως αποτέλεσμα, η αύξηση των διανυκτερεύσεων (+17,9%) και -κυρίως- των εισπράξεων (+45,4%) θα είναι σημαντικά μεγαλύτερη από αυτή των επισκέψεων, ενώ θα αμβλυωθεί η εποχικότητα και σε αυτά τα μεγέθη με παρόμοιο τρόπο όπως στις επισκέψεις (μείωση κατά 6,4 π.μ. και 6,0 π.μ. αντίστοιχα).

**Πίνακας 90:** Βασικά Μεγέθη/Δείκτες της Περιφέρειας Κρήτης για το 2019 και οι στόχοι για το 2030

Βασικά Μεγέθη		Περιφέρεια Κρήτης Ποσοστιαία κατανομή ανά τρίμηνο				Σύνολο	% Δ Στόχος 2030/2019
		1ο τρίμηνο	2ο τρίμηνο	3ο τρίμηνο	4ο τρίμηνο		
Επισκέψεις	2019	1,0%	29,4%	56,4%	13,3%	5.287.572	13,5%
	Στόχος	2,0%	30,7%	50,0%	17,3%	6.000.000	
Διανυκτερεύσεις	2019	1,4%	29,8%	57,3%	11,5%	43.256.188	17,9%
	Στόχος	2,8%	31,4%	50,8%	14,9%	50.979.279	
Έσοδα (σε €)	2019	0,8%	29,2%	58,8%	11,3%	3.600.869.935	45,4%
	Στόχος	1,6%	30,9%	52,8%	14,7%	5.235.862.379	

Περιφέρεια Κρήτης			
Βασικοί Δείκτες	2019	Στόχος	% Δ Στόχος 2030/2019
ΜΔΕ (€)	681	873	28,1%
ΜΔΔ (€)	83	103	23,4%
ΜΔΠ (σε διανυκτερεύσεις)	8,2	8,5	3,9%

Πηγή: Σχέδια δράσης για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της διαρθρωτικής προσαρμογής του τουριστικού τομέα, ΙΝΣΕΤΕ, Αύγουστος 2021



Η παρούσα μελέτη υλοποιήθηκε από το INSETE στο πλαίσιο της Πράξης:  
«Δράσεις πρόγνωσης και παρακολούθησης μεταβολών του Τουριστικού Τομέα για την  
ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της διαρθρωτικής προσαρμογής του»  
με κωδικό MIS 5003333, η οποία εντάσσεται στο **Επιχειρησιακό Πρόγραμμα**  
**“Ανταγωνιστικότητα, Επιχειρηματικότητα και Καινοτομία 2014-2020”** και  
συγχρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ)

